

Päivi Moisio

**MONIKONTEKSTINEN KULTTUURIMATKAILUTAPAHTUMA
MERKITYSTEN MUODOSTAJANA – TAPAUSTUTKIMUS OSALLISTUJEN
YHTEISKEHITTÄMISEN KOKEMUKSISTA**

Pro Gradu – tutkielma

Matkailututkimus

2018

Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Monikontekstinen kulttuurimatkailutapahtuma merkitysten muodostajana – Tapaustutkimus osallistujien yhteiskehittämisen kokemuksista

Tekijä: Päivi Moisio

Koulutusohjelma/oppiaine: Matkailututkimus

Työn laji: Pro gradu -työ Sivulaudaturtyö Lisensiaatintyö

Sivumäärä: 119 + liitteet

Vuosi: 2018

Tiivistelmä

Tutkimukseni kohteena ovat monikontekstiseen yhteiskehittämisen tapahtumaan osallistuneiden kävijöiden kokemukset. He suunnittelivat 48 tunnin ajan kestävän kehityksen mukaisia tuotteita ja ideoita. Kyseessä on tapaustutkimus Rovaniemi Sustainability Jam tapahtumaan liittyen. Tutkimuksessani selvitän tekijöitä, jotka mahdollistavat matkailun kulttuuritapahtumien kehittämisen kannalta sisällöllisesti merkityksellisten yhteistyökokemusten syntymistä. Tapahtumiin liittyvää aiempaa tutkimusta on tehty kulttuurintuotantoon, matkailumarkkinointiin, johtamiseen sekä muotoiluun liittyen. Tutkielmani liittyy keskusteluun tapahtumien sekä yhteiskehittämisen roolista matkailussa. Tuon keskusteluun mukaan uuden näkökulman yhteiskehittämisen monikontekstisiin tapahtumiin liittyen. Aihepiiriä ei ole aiemmin tutkittu osallistujien antamien merkitysten näkökulmasta paikallisesti pienen, mutta globaalisti suuren tapahtuman monikontekstisessä ympäristössä. Vähemmän huomiota on saanut myös tapahtumien kestävyys.

Tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää millaisia yhteistyöhön liittyviä merkityksellisiä kokemuksia osallistujille syntyy monikontekstisessä yhteiskehittämisen tapahtumassa kulttuuritapahtumien muotoilun näkökulmasta. Tutkimuksen tieteellisenä tehtävänä on täyttää tutkimuksellista aukkoa, liittyen tapahtumien yhteissuunnitteluun osallistujalähtöisiksi. Päättökysymyksenä esitän, mikä on monikontekstisen yhteiskehittämisen tapahtuman synnyttämien kokemusten merkitys matkailukontekstissa? Osakysymyksinä esitän, millainen on yhteiskehittämiseen perustuva tapahtuma? Millaisia kokemuksia liittyy monikontekstiseen yhteiskehittämiseen? Miten osallistujien yhteiskehittämiskokemuksiin liittyvä merkitys muodostuu matkailukontekstissa?

Tutkimusaineistoni perustuu laadullisiin yksilö- sekä teemahaastatteluihin. Haastattelin tapahtuman järjestäjiä sekä osallistujia. Tutkimusaineiston analysoin fenomenologisella aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Muodostin käsitteellisen merkitysverkoston osallistujien tapahtumakokemuksista ja ryhmittelin aineistoa tutkimuskysymyksen kannalta keskeisiin kokonaisuuksiin. Eettiset kysymykset liittyvät yleistettävyyteen ja tulosten tulkinnan oikeellisuuteen. Tutkimukseni tuloksena monikontekstiset pienet tapahtumat avaavat uusia mahdollisuuksia osallisuuden kokemuksille, koska tapahtuma voidaan järjestää paikallisesti, globaalisti, fyysisesti ja virtuaalisesti samaan aikaan. Osallistujat vaikuttavat vuorovaikutuksen kautta tapahtuman rakentumiseen. Tapahtumassa syntyvät muistot ja arvio vaikuttavat, miten merkittäväksi tapahtuma koetaan. Kiireetön ympäristö toimii tapahtumien voimavarana. Tuloksista on hyötyä matkailuyritysten ja kulttuuritapahtumien tuottajille sekä suunnittelijoille alan yhteistyön kehittämisenäkökulmasta. Yhteiskehittämiseen ja monikontekstisuuteen liittyvän kokemuseräisen tiedon avulla tapahtumatuotteiden vetovoimaisuutta voidaan lisätä. Tietoa voidaan hyödyntää myös kestävyysteemaa kehitettäessä sekä markkinoinnillisesti kiinnostuksen herättämisen ja monikanavaisuuden näkökulmista.

Avainsanat: Kulttuuritapahtuma, monikontekstisuus, yhteiskehittäminen, merkityksellisen arvon luominen, matkailu, fenomenologinen analyysi

1. JOHDANTO	1
1.1 Lähtökohdat tutkimukselle	1
1.2 Tutkimuskohteena matkailutapahtuman merkitykset yhteiskehittämisen kontekstissa.....	3
1.3 Aiempi tutkimus	4
1.4 Aineistot ja menetelmät	7
1.5 Tutkielman rakenne	8
2. MUOTOILTUJA TAPAHTUMIA.....	9
2.1 Tapahtumien merkitys osana kulttuurimatkailutoimialaa	9
2.2 Monikontekstisuuden tarjoamat mahdollisuudet tapahtumien yhteydessä.....	13
2.3 Tapahtumamuotoiluun liittyvä yhteiskehittäminen käsitteenä	17
3. TAPAHTUMAMATKAILIJAA OSALLISTAVAT YHTEISKEHITTÄMISEN KOKEMUKSET TUTKIMUSKOHTENA.....	23
3.1 Elämyksellisen kokemustodellisuuden käsitteellistäminen	23
3.2 Puitteet merkityksellisten kokemusten syntymiselle osana tapahtumaa.....	29
3.3 Merkitykselliset vuorovaikutukseen perustuvat yhteiskehittämisen kokemukset	33
4. AINEISTOT JA MENETELMÄT - FENOMENOLOGIA MERKITYKSIÄ AVAAMASSA.....	39
4.1 Luonnollisen ajattelun ylittäminen fenomenologisessa tapaustutkimuksessa	39
4.2 Aineiston analysoinnin prosessi	47
4.3 Tutkimuksen luotettavuus	54
5. MONIKONTEKSTINEN YHTEISKEHITTÄMISEN TAPAHTUMAKOKONAISUUS	56
5.1 Järjestäjien näkökulma yhteiskehittämisen tapahtumaan	58
5.2 Teeman mukaisten konseptien yhteiskehittäminen kulttuuristen arvojen välittäjänä.....	63
5.3 Monikontekstisuuden merkitykset osana tapahtuman kulkua	66
6. OSALLISUUDEN KOKEMUKSET YHTEISKEHITTÄMISEN TAPAHTUMASSA	71
6.1 Tapahtumaan osallistumisen merkitykset aiempien kokemusten valossa	71
6.2 Yhteistyöhön liittyvät yhteiskehittämiskokemukset.....	74

6.3 Luovaan innovointiin liittyvät yhteiskehittämiskokemukset.....	79
7. TAPAHTUMAN SYNNYTTÄMÄT MERKITYKSELLISET KOKEMUKSET	85
7.1 Osallistujien nimeämät muistettavat kokemukset	85
7.2 Yhteiskehittämisen prosessin aikana tapahtuneet muutokset	89
7.3 Merkityksellisten tapahtumakokemusten rooli matkailu kontekstissa	93
8. YHTEENVETO	99
KIITOKSET	111
LÄHTEET	112
LIITTEET	120
LIITE 1. Sustainability Jam Tapahtuman tiedote osallistujille	120
LIITE 2. Teemahaastattelu osallistujille.....	121
LIITE 3. Teemahaastattelu järjestäjille	123
LIITE 4. Tapahtuman juliste	124

Kuvioluettelo

Kuva 1. Tapahtumamuotoilun tila-aika laajennus. Lähde: Richards, Marques & Mein, 2015, s.203.....	16
Kuva 2. Neljä elämystodellisuutta. Lähde: Mansfeldt, Vestager & Iversen, 2008, s. 16, 176.	27
Kuva 3. Kokemuskäsitteiden kirjo. Lähde: Snell, 2011, s.151.....	31
Kuva 4. Monikontekstisen kehittämistapahtuman kokemuspohja. Lähde: Berridge, 2012, s. 284.	37
Kuva 5. Analyyttinen viitekehys tapahtumamatkailun kontekstissa.	52
Kuva 6. Tapahtuman synnyttämät merkitykselliset kokemukset eri kokemusulottuvuuksien suhteen.	88
Kuva 7. Rovaniemi Sustainability Jam tapahtuman merkityksellinen kokemustodellisuus.....	107

Taulukkoluetelo

Taulukko 1. Yhteistuotannon ja yhteiskehittämisen käsitteiden vertailua.	19
Taulukko 2. Fenomenologisen ja positivistisen lähestymistavan eroja kokemusten suhteen.	42
Taulukko 3. Yhteiskehittämisen tapahtumakokemusten merkitys matkailukontekstissa.	97

1. JOHDANTO

Yhteiskehittämiseen (co-creation) perustuva tapahtuma eroaa merkittävästi tapahtumista, joissa ohjelma on valmiiksi suunniteltu ja osallistuja seuraa tapahtumia sivustakatsojan roolissa. Käsitteenä yhteiskehittäminen liittyy merkitysten luomisen prosesseihin, jossa tavoitteita ja taitoja sovitetaan yhteen (Prahalad & Ramaswamy, 2004, s. 5, 7, 200). Tapaustutkimukseni Rovaniemi Sustainability Jam tapahtuma on järjestetty useamman vuoden ajan Rovaniemellä, osana suurempaa Global Sustainability Jam kattotapahtumaa. Tapahtumapaikkana toimi Lapin Yliopiston Sinco laboratorio taiteiden tiedekunnan tiloissa. Tapahtuman kantavana ajatuksena ovat olleet alusta alkaen leikkimielisyys, luovuus sekä mielikuvituksen monipuolinen käyttäminen.

Jamit perustuvat vapaaehtoisten toimintaan ja niitä organisoii epävirallinen verkosto palvelumuotoilun harrastajia, jotka jakavat yhteisen intohimon asiakaskokemuksen parantamiseen. Jameilla ei ole omaa henkilökuntaa tai budjettia (Globalservicejam). Kaikille avoin yhteisluomisen tapahtuma järjestetään vuosittain ympäri maapalloa samanaikaisesti. Tapahtumassa kehitetään kestävän kehityksen mukaisia konsepteja ja se kestää kerrallaan 48 tuntia. Osallistujia oli yhteensä yksitoista, järjestäjien, asiantuntijoiden sekä itseni lisäksi. Tapahtuma kiinnosti erityisesti opiskelijoita sekä kansainvälisiä osallistujia. Haastateltavista neljä oli suomalaista ja seitsemän kansainvälistä osallistujaa Venäjältä, Liettuasta, Ukrainasta, Kiinasta sekä Taiwanista.

1.1 Lähtökohdat tutkimukselle

Kokemukset tilanteista, joissa asioiden kulku on etukäteen mietitty, ovat yleisiä. Tällaisia kulttuurimatkailutapahtumia ovat esimerkiksi teatteriesitykset, joissa pääsemme katsomoon seuraamaan tapahtumia. Voimme kuvitella, mitä tapahtuu, jos heittäydymme sivustakatsojan roolista itse näyttämölle. Tällöin tapahtuman kulkuun tulee mukaan jotakin ennakoimatonta. Samalla joudumme tunnistamaan tilanteiden ja tarpeiden ainutlaatuisuuden. Yhteiskehittämisen kautta tarjoutuu mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa tapahtuman aikaisessa kokemisympäristössä. Osallistujat hankkivat kokemuksia, joita ei ole tarjolla valmiiksi suunniteltuina. Tapahtuman järjestäjälle tämä on tilaisuus, päästä vuorovaikutuksessa osallistujan kanssa kehittämään esimerkiksi tapahtuman osa-alueita. Aja-

tuksessa kiteytyy näkemys siitä, että yhteiskehittämiseen perustuva tapahtuma kyseenalaistaa toimintaperiaatteillaan perinteisiä näkemyksiä tapahtumien luonteesta. Se kyseenalaistaa yhteistyön kautta myös matkailijoiden roolin, suhteessa palvelun tarjoajiin ja muihin matkailualan toimijoihin.

Festivaalit ja tapahtumat ovat merkityksellinen osa kulttuurimatkailun laajaa kirjoa (Swarbrooke, 2002, s.310). Niiden merkittävyyttä on nostettu esille myös Suomen kulttuuriviennin kehittämissuunnitelmassa 2007–2011 ja kulttuurin matkailullinen tuotteistaminen toimintaohjelmassa 2009–2013 (Honkanen, 2009, s. 3; Matkailun ja kulttuurin syke OPM, 2013:6). Ihmisten vapaa-aika ja kulutustottumukset ovat kasvattaneet tapahtumien suosiota. Kulttuurimatkailutapahtumilla voidaan tasata myös sesonkien vaihteluita. Kulttuuritapahtumat kiinnostavat paikallisia siinä missä matkailijoitakin. Niillä on monia vaikutuksia alueeseen, jotka heijastuvat imagollisesti, sosiokulttuurisesti ja taloudellisesti. Alueen elämä vilkastuu, hyvinvointi lisääntyy ja tapahtumien avulla alueen on mahdollista profiloitua. Kävijät jättävät alueelle myös rahaa käyttämällä palveluita. (Honkanen, 2009, s. 3.) Pienempiä paikallisia tapahtumia tunnetaan kuitenkin heikommin. Pienistä tapahtumista voidaan yhteistyöllä muodostaa suurempi alueellinen, kansallinen tai globaali kokonaisuus. Tällaiset tapahtumat mukautuvat ketterästi paikallisiin olosuhteisiin, saavat matkailijat viihtymään ja niiden toteuttaminen on nopeaa myös kestäväällä tavalla.

Tutkimaani tapahtumaan sisältyi mielenkiintoisia erityispiirteitä. Paikalliset tapahtumat syntyvät kuin itsestään. Tarvitaan kiinnostuneita aktiivisia ihmisiä ja vapaaehtoisia myötävaikuttamaan tapahtumien järjestämiseen. Joukko verkostoituneita ihmisiä ylläpitää toimintaa ja jokainen voi toimia järjestäjänä. Merkitystä tapahtuman jatkumisessa on niillä, jotka lähtevät järjestämään tapahtuma. Rovaniemen tapahtumassa paikalliset hanketoimijat toimivat järjestäjinä. Tapahtumat siirtyvät uusille alueille esimerkiksi vaihto-opiskelijoiden tai matkailijoiden mukana. He osallistuvat tapahtumiin, vieden ne mukanaan uusille paikkakunnille. Tällainen pienimuotoisten tapahtumien leviäminen kokemuspohjaisesti tekee tapahtumasta mielenkiintoisen. Lisäksi yhteisöllinen moni-kontekstisuus, jolla voidaan elävöittää tarjontaa, herätti kiinnostukseni matkailututkijana kyseistä tapahtumaa kohtaan. Tapahtuma hyödynsi paikallisuuden ja fyysisen läsnäolon lisäksi virtuaalisia globaaleja verkostoja. Rovaniemi Sustainability Jam- tapahtumalla on pienuudestaan ja paikallisuudesta huolimatta paljon annettavaa kulttuurimatkailutapahtumien vetovoimaisuuden näkökulmasta. Matkailutarjontaa on mahdollista monipuolistaa tällaisten pienten tapahtumien myötä.

1.2 Tutkimuskohteena matkailutapahtuman merkitykset yhteiskehittämisen kontekstissa

Tapahtumamatkailun yhteydessä lähtökohtana toimii se, että tapahtumia järjestetään suunnittelun tuloksena. Ne eivät ilmaannu tyhjästä, vaan niitä kehitetään, jolloin osallistujien kokemukset toimivat voimavarana ja toisaalta mahdollistuvat (Berridge, 2007, s.23–24). Keskityn avaamaan merkityksiä, joita kestävän kehityksen paikalliseen tapahtumaan liittyy, yhteiskehittämisen monikontekstisessa ympäristössä. Luovaan muotoiluun perustuva yhteiskehittäminen on yleistynyt 2000-luvun taitteesta lähtien (Pralhad & Ramaswamy, 2004, s.214–215). Yhteiskehittäminen ei ratkaise, että kaikki osallistujan tarpeet voitaisiin täyttää tai ole vastaus osallistujan mukavuuden haluun. Osallisuus mahdollistaa kuitenkin kokemusten jakamisen. Yhteiskehittämisen prosessissa ei osallistujilla tai tapahtuman järjestäjällä kummallakaan ole prosessin aikaista kontrollia. Yhteiskehittämisen kautta etsitään win-win dynamiikkaa, jossa kaikki osallistujat hyötyvät. Tällöin hyötyjä jaetaan ennemmin, kuin tavoiteltaisiin vain omia hyötyjä. Merkityksiä tuotetaan yhdessä ja monen tutkijan mukaan oppimisella on kriittinen rooli. Painopiste on yhteensovittamisessa, jolloin avoin kommunikaatio on välttämättömyys. Vastaanottavaisuus sekä vastavuoroisuus ovat myös tärkeitä. Tällöin yhteisön sosiaalinen ja kulttuurinen pääoma lisääntyvät. (Chathoth, Altinay, Harrington, Okumus & Chan, 2013, s. 11–12, 15–16.) Nämä seikat voidaan nähdä tekijöinä, miksi oppiminen on keskeisessä asemassa. Sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman lisääntyminen, yhdessä merkitysten kanssa ovat tekijöitä, jonka takia yhteiskehittäminen on yleistynyt ja tällaisiin tapahtumiin osallistutaan.

Yhteiskehittämisen tapahtumat voivat vaihdella pienistä arkipäiväisistä tapahtumista, suuriin massa tapahtumiin. Tapahtuma voi toteutua ennalta organisoituna suunniteltuna ajankohtana tai tapahtua yllättäen. Tarkastelen gradussa ennalta suunnitellussa, järjestäjien ohjaamassa yhteiskehittämisen tapahtumassa syntyviä merkityksellisiä kokemuksia. Tarkastelen aihetta, koska yhteiskehittäminen tuo tapahtumaan mukaan ennalta suunnittelematonta, jossa järjestäjällä yksin ei ole kontrollia tapahtumien kulusta. Se mahdollistaa myös osallistavien kokemusten merkitysten tarkastelun suhteessa viihteellisiin kokemuksiin. Keskeisiä käsitteitä gradussani ovat yhteiskehittäminen, kokemus ja merkitys. Yhteiskehittäminen viittaa tapahtumaan osallistujiin. Sillä tarkoitetaan tapahtuman aikaista yhteistä tuote- tai palvelukehitystä, vuorovaikutusta ja tämän tuloksena syntyviä oivalluksia, kokemuksia sekä innovaatioita. (Vallo & Häyrinen, 2008, s. 52; Chathoth ym, 2013, s. 11–16). Matkailukokemuksen käsite on kehittynyt pitkällä aikavälillä ja tämän päivän näkemykset edustavat postmodernia teoretisointia yhteiskuntatieteissä (Uriely, 2005, s. 199). Kokemusten merkityksiä tarkastelen fenomenologisesta filosofiasta käsin.

Käytän analyysissäni mannermaista Husserlin fenomenologian ja Heideggerin tulkitsevien ajatusten yhdistelmää. Tässä yhteydessä voidaan kuitenkin pohtia, onko ajatuksia mielekästä yhdistää, sillä esimerkiksi Pernecky ja Jamal (2010, s. 1056–1064) näkevät ontologisesti ja epistemologisesti nämä fenomenologian suuntauksat toisistaan täysin erillisinä. Yhdistämisen perusteet voidaan löytää kuitenkin lähtökohtien tunnustamisesta oleellisina kehittymiselle tai käytännöllisyyden ja hyödyllisyyden kautta. Ensimmäisen kautta on mahdollista toteuttaa keskeisten käsitteiden mukaista fenomenologiaa ja jälkimmäinen tuo mukaan hermeneuttista tulkintaa. Perustelen yhdistämistä sillä, että monissa tutkimuksissa ja metodologiaa käsittelevissä kirjoissa todetaan tiedon saavan vahvistusta erilaisista näkökulmista, jolloin voimakas kahtiajako ei ole tarpeen (Alasuutari 1995; Branen 1994; Hammersley 1994; Kansanen & Uusikylä 2004; Metsämuuronen 2009, 265). Kokonaisvaltainen näkemys lisää ymmärrystä. Olen hakenut näkökulmaa kokemusten luonnetta ja merkityksellisuyttä tarkastellessani myös ihmisen intentionaalista toimintaa ymmärtämään pyrkivästä antropologiasta. Lähteitä on mukana filosofisista lähestymistavoista, matkailupalveluiden johtamiseen.

1.3 Aiempi tutkimus

Tapahtumiin liittyviä aiempia tutkimuksia on tehty paljon. Matkailutapahtumatutkimukset keskittyvät tyypillisesti tapahtumien organisoimiseen tai markkinointiin. Oletuksena on, että tapahtuma tulee olemaan menestys, jolloin keskitytään menestystekijöihin. (Berridge, 2007, s.24.) Myös tapahtumiin osallistujien motivaatio sekä tapahtumien vaikutukset, kuten taloudelliset vaikutukset, ovat olleet monen tutkimuksen kohteena. Tarvetta on tulkinnallisille tutkimuksille, jotka syventävät ymmärrystä, toisiaan täydentäen. (Haanpää, 2017, s. 16.) Haanpää on tuoreessa väitöskirjassaan tutkinut vapaaehtoisten tapahtumatoimijoiden yhteiskehittämiseen kytkeytyvää tietotaitoa. Tutkimuksen tuloksena tietotaitoon kytkeytyy mikro-, meso- ja makrotasoja, joiden kautta tieto eri elämänjaksojen ja tapahtumien aikana kertyy ja muuntuu eri tapahtumayhteyksissä. Mielenkiintoinen tulos on se, että tietoa vapaaehtoisesti käytetään yhteisluomisen prosessissa apuna, silloin kun koetaan todellista innostusta tai yhteenkuuluvuutta. Tietämiseen liittyvä elämänskatsomus näkyy myös toimintana eri tapahtumayhteyksissä, edellyttäen usein improvisointia. Esittelen tässä yhteydessä myös Vuorimäen (2014) gradu – tutkielman kolmeen erilaiseen tapahtumaan liittyen. Vuorimäki painottaa tapahtumien lisäävän yhteistyötä paikallisten toimijoiden välillä ja luovan mahdollisuuksia ihmisille tavata toisiaan. Markkinointia tulisi kohdistaa hänen mukaan matkailijoiden kiinnostuksen herättä-

miseen. Monissa tutkimuksissa korostuvat myös elämykselliset kokemukset tapahtumien yhteydessä. Getz (2007, s.90) kuvailee tapahtumia suunniteltuina elämyskokemuksina. Myös Vuorimäen haastattelemat tapahtumatuottajat korostivat elämysten tuottamisen tärkeyttä. He pyrkivät tarjoamaan niitä monipuolisen ja ainutlaatuisen ohjelman avulla. Tähän liittyen Halosen (2011, s. 57) väitöskirjassa on tutkittu jännitettä jonka kulttuurintuottajat kohtaavat tasapainoillessaan talouden ja taiteen risteyskohdissa. Hänen tutkimuksessaan esiin tuli esimerkiksi sisällöllinen jännite, suppean ja massatuotannon kenttien välisissä arvostuseroissa.

Tutkimukseni keskittyy tarkastelemaan avoimen kulttuuritapahtuman merkitystä matkailualalla ja tapahtumassa syntyneitä yhteiskehittämisen kokemuksia. Andersson ja Getz (2012, s.99) ovat tutkimuksessaan tutkineet julkisten, yksityisten sekä voittoa tavoittelemattomien tapahtumien eroja. Jokaisella tapahtumamuodolla on kaupallisia tai muita tavoitteita, jotka vaihtelevat tapahtumittain. Kulttuurimatkailun tutkimus- ja kehittämistoiminnan asiantuntemus pitää sisällään paikallisen tason kehittämistyötä, kulttuurikohteiden elävöittämistä sekä laajempien kokonaisuuksien hallintaa. Mielienkiintoisen esimerkiksi Halosen väitöskirjasta tekee se, että hän on havainnut teknologisten muutosten, ja sosiaalisen median kehityksen osana, että on syntynyt uudentyyppistä tuottajuutta, jossa yhdistyy suppean tuotannon kentälle ominainen pyyteettömyys ja toisaalta globaaleilla markkinoilla, massatuotannon kentällä toimiminen. Tällöin olennainen kehityksen osa on aiempaa yhteisöllisempi toimintamalli, ulottuen sisällön kehittämisestä, tuotteistamiseen ja jakeluun. Avoin kommunikointi, päätösvallan hajauttaminen sekä tiedon vapaa jakaminen ja uudelleen käyttö korostuvat. Hänen mukaansa ei formaaleissa verkostoissa on käytössä sosiaalisen median työkalut sekä tuotannollinen ideologia. Sisältöjen luominen, kehittäminen, jakelu ja kuluttaminen tapahtuvat yhteisöllisesti, jolloin yleisö tai kuluttaja pääsevät kollektiivisen sisällön tekijöiksi. Verkostoihin liittyy virtuaalisuus, mutta myös tapahtuma on keskeinen osa toimintaa. Sen funktio on sosiaalisen verkoston kokoaminen sekä projektien esittely verkostolle. Tällöin myös kulttuurituottajan rooli on erilainen, kuin muissa tapahtumissa ja heitä voisi kuvailla ennemminkin fasilitoijiksi. (Halonen, 2011, s. 70.) Näkemykseni mukaan Rovaniemi Sustainability Jam tapahtuma edusti tämän kaltaista tuottajuutta.

Tapahtumatutkimusta on tehty myös erilaisten hankkeiden yhteydessä. Matkailualan opetus ja tutkimuslaitos on esimerkiksi selvittänyt tapahtumien alueellista vaikuttavuutta kuten vaikutuksia alueen imagoon Itä-Suomessa. (Kulttuuri ja tapahtumamatkailu...) Monet lähteet, kuten esimerkiksi Getz (1997), Hall (1997), Roche (2000) Bowdin ym.(2006) pyrkivätkin ymmärtämään tapahtumien vaikutuksia yhteiskunnassa. He myöntävät vaikutusten käsittävän myös jaetut kokemukset. Niistä on

kuitenkin tehty vielä rajoitetusti tapahtumatutkimusta (Berridge, 2007, s.27). Tämä osoittaa, että viime aikoina on taloudellisten vaikutusten ohella oltu enenevissä määrin kiinnostuneita toisaalta myös tapahtumien sosiaalisia vaikutuksia kohtaan. Tämän kaltaisia vaikutuksia havaitaan erityisesti yhteistyötä tekevissä yhteisöissä. (Simons, 2015, s.78.) Tapahtumakokemusten yhteiskehittämiseen ja kokemusten muotoiluun liittyvä tutkimusperinne on kuitenkin vielä suhteellisen nuorta. Näkemykset ovat alkaneet saada jalansijaa vasta 2000-luvun taitteesta lähtien (Pralhad & Ramaswamy, 2004, s.214–215). Siksi gradun käsittelemä kokemusten muotoilun aihealue on haastava, koska yhteiskehittämiseen liittyvässä tutkimuskirjallisuudessa ei ole vielä juurikaan viitteitä yhteiskehittämisen tapahtuman aikana syntyviin merkityksellisiin kokemuksiin.

Kokemuksista, elämyksistä ja merkityksistä löytyy kuitenkin paljon tutkittua tietoa. Niihin liittyvät käsitteet ovat hioutuneet vuosien saatossa kohti kokonaisvaltaisempia näkemyksiä. Tätä kautta tapahtumakokemusten yhteiskehittämisen tutkimiseen löytyy syvyyttä ja näkökulmaa. Tiensuu (2015) on käyttänyt teoreettisessa viitekehyksessään kolmea teoriaa. Hän käyttää tapahtuma kokemusten analysointiin Morganin (2008) prisma mallia. Tapahtuman aikaisen tuotekehityksen näkökulma liittyy hänellä yhteiskehittämisen teoriaan. Analyysin löydökset taas sopivat yhteen Kompulan ja Boxbergin (2002) mallin kanssa asiakas-suuntautuneista matkailutuotteista. Tiensuun tulokset osoittavat, että asiakkaalle arvoa tuottavat erityisesti sosiaalinen vuorovaikutus suunnittelutapahtumassa, sopivien olosuhteiden luominen, tilaisuudet uuden oppimiselle, uusien kokemusten saaminen sekä mahdollisuudet osallistua tapahtuman tuotantoon itsessään. Hänen mukaansa merkityksellistä on, että tapahtuma tehdään lähestyttäväksi selkeillä kylteillä ja tiedotuksella.

Catani on puolestaan tutkinut väitöskirjassaan tapahtumia kulttuurisena kokemuksena. Hänen tutkimuksensa sivuaa omaa graduani, sillä hän on painottanut näkökulmia kokemuksen merkityksellisyyteen liittyen, tapahtumien kontekstissa. Tällöin merkityksellisyys on jotain kiinnostavampaa, kuin jokapäiväinen elämä. Kokemusten merkityksellisyyttä voidaan tutkia, kun tunnistetaan merkityksellisiä tekijöitä. Hän käyttää Goffmanin (1986) kehysanalyysiä merkitysten määrittelyyn. Sen mukaisesti ihmiset käyttävät erityisiä tulkintakehyksiä identifioimaan tapahtumia ja merkityksellisyyden muodostumista tapahtumahetkellä rakenteiden ja osallistujien roolien ymmärtämisen kautta. Tapahtuma sisältää rakenteita, jotka toimivat perustana tapahtumalle, ovat osin ihmisistä riippumattomia ja sisältävät motiiveja, tavoitteita, vaikutuksia sekä yllätyksiä. Hänen mukaansa ihmiset tulkitsevat ja jäsentävät kokemuksiaan kulttuurinsa avulla. Tällöin jaetaan erilaisia tapoja,

osallistujia yhdistävänä kokemuksena. Catanin tutkimuksen tuloksena yhteistyöhön sisältyvän kommunikaation aktiivisuus riippuu kokemus, hyöty ja yhteenkuuluvuustekijöistä, jossa ympäristö mielikuvineen ja tietoineen vaikuttaa kommunikaatioon. Osallistujat voivat käyttää kulttuurisia työkaluja tukemaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vähentämään epävarmuutta. Ne perustuvat tunnekokemukseen, suvaitsevaisuuteen, joustavuuteen sekä tietoisuuteen kulttuurisista eroista. (Catani, 2008, s.20, 22–23, 56–57.) Yhteenvetona aiemmissa tutkimuksissa on keskitytty tutkimaan tapahtumien vaikutuksia ja tapahtumakentän muutoksia, elämyskokemuksia sekä kävijälle lisäarvoa tuottavia asioita. Lisäksi yhteiskehittämiseen kytkeytyvää tietotaitoa on tutkittu. Oman tutkielmani kontribuutio on tuoda keskusteluun mukaan uutta näkökulmaa, joka täydentää aiempia tuloksia.

1.4 Aineistot ja menetelmät

Tarkastelen millaisia erityispiirteitä yhteiskehittämisen myötä syntyvät merkitykselliset kokemukset tapahtumassa saavat. Tavoitteenani on herättää keskustelua erityyppisten tapahtumakokemusten merkityksellisyydestä ja erilaisten ympäristöjen sekä kontekstien vaikutuksista tapahtumissa. Tutkimuskysymyksenä esitän mikä on monikontekstisen yhteiskehittämisen tapahtuman synnyttämien kokemusten merkitys matkailukontekstissa? Osakysymyksinä esitän millainen on yhteiskehittämiseen perustuva tapahtuma? Millaisia kokemuksia tapahtuman järjestäjät ja osallistujat liittävät monikontekstiseen yhteiskehittämiseen? Miten merkitys muodostuu matkailukontekstissa? Keräsin tutkielmani aineiston tapahtumapäivien 30.10–1.11.2015 aikana nauhoittamalla tapahtumaan osallistuneiden henkilöiden haastattelut. Lisäksi kokosin päiväkirjamerkintöjä analyysini tueksi. Aineistoa kertyi kolmen päivän ajalta runsaasti. Yhteensä nauhoitettua aineistoa kertyi yli kahdeksan tuntia, josta ensimmäisenä päivänä 54 minuuttia, toisena päivänä 298 minuuttia ja kolmantena tapahtumapäivänä kertyi 135 minuuttia. Litteroituna tämä vastasi 154 sivua. Tämän lisäksi tapahtuman kulkuun liittyneitä päiväkirjamerkintöjä kertyi 7 sivua. Ne osaltaan tukivat analyysin tekoa. Tutkielmani on fenomenologinen tapaustutkimus. Fenomenologisen merkitysteorian mukaisesti ihmisen suhde todellisuuteen on merkityksillä ladattua. Todellisuus avautuu meille merkitysten valossa, jotka vaihtelevat tilanteesta, aikajänteestä ja kulttuurista toiseen, Merkityksillä on myös ihmisiä yhdistävä voima. (Tuomi & Sarajarvi, 2012, s.34.) Merkitysten tutkiminen edesauttaa lisäksi käsitteiden ontologisen olemuksen syvempää ymmärtämistä.

Tavoitteenani on muodostaa uusia näkökulmia yhteiskehittämiseen liittyvien merkityksellisten kokemusten suhteen. Merkitysten tutkiminen on haastavaa, koska niitä ei voida objektiivisessa mielessä täysin ymmärrettävästi avata. Voimme tulkita ja ymmärtää kokemuksia hermeneuttisesti, mutta merkitystä ei voida koskaan täysin saada haltuun. (Silkelä, 2001, s. 120–131.) Yksilöillä on oma viitekehysensä ja tulkintansa asioille. (Snell, 2011, s. 176.) Merkitykset ovat myös tilanteisiin sidottuja (Harrison, 2003, s.46). Rauhala (1974) painottaa, että merkittäviä kokemuksia voidaan ymmärtää kokonaiskontekstin, tilanteiden, olosuhteiden ja kulttuuristen merkitysmaailmojen kautta. Yhteiskunnassa arvot ja kulttuuri määrittävät, millaisia kokemuksia ja tapahtumia arvostetaan. Merkittävä kokemus saa eri merkityksen eri aikoina, asiayhteydestä ja tunnetilasta riippuen. Ilmiö saa näin erilaisia noemaattisia edustuksia, eli se ymmärretään eri tavoin eri tilanteissa. (Silkelä, 2001, s.120–131.) Noemaattiset edustukset voidaan liittää fenomenologiseen ajatteluun. Elämismaailmaan sisältyvien merkitysrakenteiden tarkastelussa nämä muuttuvat merkitykset ovat kiinnostavia.

1.5 Tutkielman rakenne

Gradututkielmani etenee rakenteellisesti johdannon jälkeen lukuun kaksi, jossa esittelen monikontekstisen yhteiskehittämisen tapahtuman ominaispiirteitä. Käsitelen tapahtumia osana nopeasti kasvavaa kulttuurimatkailualaa. Tarkastelua teen erityisesti kulttuurin yhteiskehittämisen näkökulmasta, joka on kulttuurin tuotteistamisen muoto. Avaan myös yhteiskehittämisen ja monikontekstisuuden käsitteitä. Luvussa kolme keskityn kokemuksiä käsitteleviin teoksiin ja vertailen näkemyksiä elämyksellisiin kokemuksiin ja merkityksiin liittyen.

Käsitteiden avaamisen myötä tutustutaan matkailututkimuksen monitieteisiin juuriin. Tavoitteenani on avata myös merkityksellisiin kokemuksiin liittyvää teoriaperinnettä ja viitekehystä. Neljännessä luvussa kuvaan tutkielmani fenomenologista merkitysten analyysiä. Tämän jälkeen gradu rakentuu tutkimuksen tuloslukuista ja kiteytyy johtopäätöksiin, jossa vedän kokonaisuuden yhteen. Johtopäätösluvussa tarjoan myös ideoita mahdollisiin jatkotarkasteluihin aihepiirin tiimoilta.

2. MUOTOILTUJA TAPAHTUMIA

Tässä luvussa esittelen muotoillun monikontekstisen tapahtuman ominaispiirteitä osana kulttuuri-matkailutoimialaa. Lähestyn aihetta kulttuurimatkailun ja tapahtumien määritelmien kautta, jonka jälkeen esitän, miten monikontekstinen yhteiskehittämisen tapahtuma eroaa tavoitteidensa perusteella muista tapahtumista. Luvussa pohdin myös tapahtuman ytimeistä löytyvän yhteistyön, luovuuden ja monikontekstisuuden merkitystä.

2.1 Tapahtumien merkitys osana kulttuurimatkailutoimialaa

Kulttuurimatkailu sisältyy osana kehittämisen painopistealueisiin kansallisessa matkailustrategiassa. Se nähdään matkailun kehittämisen voimavarana. Kansainvälisissä ja Euroopan Unionin kannanotoissa painotetaan taloudellisten vaikutusten ohella kulttuurin vaikutusta matkailijoiden henkiseen hyvinvointiin, sekä arvoa monikulttuurisessa maailmassa erityisesti suvaitsevaisuuden, luottamuksen ja keskinäisen ymmärryksen luomisessa. Käsitteenä kulttuurimatkailu on monitulkintainen niin kehittämisessä, tutkimuksessa kuin arkikäytössä. Sitä määriteltäessä voidaan pohtia, mitä tarkoitetaan kulttuurisella sisällöllä matkailussa? Mikä siihen kuuluu ja ei kuulu? Mitä on kulttuurin tuoteistaminen tai kulttuurimatkailun tuottamotoiminta? (Opetusministeriö [OPM], 2013, s.4, 12.)

Määrittelen kulttuurimatkailun käsitteenä kulttuurin sekä matkailun käsitteiden kautta, jolloin kulttuuri saa merkityksensä yhteydessä matkailunäkökulmiin. Yhdistyneet kansakunnat ja maailman matkailujärjestö määrittelevät matkailun ihmisten matkustamiseksi ja oleskeluksi tavanomaisen elinympäristönsä ulkopuolella. Matkan tarkoitus voi liittyä työhön, vapaa-aikaan tai harrastuksiin ja siitä voidaan erottaa kotimaan (sisäinen-), ulkomaan (kansallinen-) sekä muualta maahan kohdistuvan (kansainvälinen) matkailu. (United Nations and World Tourism Organisation [UNWTO], 2018.) Kulttuuri mielletään puolestaan taiteisiin sekä luovuuteen liittyvään henkiseen kyvykkyyteen ja arvoihin (estetiikka), mutta sillä voidaan käsittää myös kaikkea, mitä ihminen on luonut, eli yhteisön tai ihmisjoukon henkisten ja aineellisten saavutusten kokonaisuutta. Lisäksi kulttuurilla voidaan käsittää myös sosiaaliseen elämään liittyvien ihmisten ja muiden tekijöiden kohtaamisia. (Pirnes 2008, 118.) Kulttuuri käsittää taiteen sekä estetiikan lisäksi myös tavallisten ihmisten elämisen.

Se käsittää kaupunki-, maaseutu- ja alkuperäiskulttuurin eri muotoineen sekä maahan muuttaneiden ihmisten kulttuurin ja kiinnostuksenkohteet. Eri muotojensa kautta kulttuuri liittyy elämäntapaan tai

toimintaan, mutta lisäksi sitä käytetään myös välineenä erilaisiin tarkoituksiin, kuten identiteetin tai integraation vahvistamiseen sekä uudistamiseen. Kulttuuriin liittyvät palvelut ja tuotteet sopivat yhdistettäväksi erityyppisten matkojen yhteyteen. Kulttuurimatkailun määritelmässä huomio kiinnittyy kulttuuritarjontaan eli siihen, millaiset kulttuurin piirteet houkuttelevat matkailijoita. Piirteet voivat liittyä käsitöihin, kieleen, perinteisiin, ruokakulttuuriin, taiteeseen, musiikkiin, historiaan muistomerkkeineen, arkkitehtuuriin, rakennuksiin, suojelukohteisiin, elinkeinoon, uskontoon tai vaikkapa asusteisiin. Historiallisen kontekstin ohella alueelle ominaiset elämäntavat ja sosiaaliset aktiviteetit korostuvat. (Smith, 2009, s. 1-3, 17.) Kulttuurien välinen yhteys lisää yhteisymmärrystä, mutta samalla edellytetään sopeutumista, kun kulttuurit kohtaavat.

Smith (2009, s. 35–37) erottelee matkailijat heidän kulttuurisen kiinnostuksensa perusteella esimerkiksi perinne, taide ja luovuusmatkailijoihin. Hän määrittelee kulttuurimatkailijan olevan halukas siirtymään pois henkilökohtaiselta vyöhykkeeltään ja haluavan muuttaa käsityksiään kohteista ja niiden ihmisistä, etsivän aktiivisesti autenttisuutta kokemuksista ja olevan vuorovaikutuksessa kohteiden ja niiden asukkaiden kanssa. Samalla kulttuurimatkailija omaa hänen mukaansa idealistisia odotuksia, halveksuen samankaltaisuutta ja etsien eroavaisuuksia kulttuurien väliltä. Väliaikaisissa tilanteissa ja tapahtumissa on mahdollista vapautua sitovista asioista elämässämme ja lyhyessäkin ajassa oppia tuntemaan toisensa, antaa tukea ja muodostaa tiivis ryhmä.

Merkitys ihmisten kanssakäymisessä ilmaantuu dialogisissa suhteissa yhteytenä muihin, mikä antaa myös kohtaamisille merkityksensä. Kommunikaation jäädessä muutamien harvojen sanojen tai kohtelaiden eleiden varaan, jää se merkityksettömäksi, jos matkailija on kiinnostunut positiivisen yhteyden muodostumisesta. Näin matkailijoilla tai tapahtumakävijöillä on tarve kokea jotain uutta aikaan, tilaan tai esimerkiksi kulttuurisiin eroihin liittyen. Tällaiset yhteydet koetaan vapaiksi vakavista jokapäiväisistä yhteyksistä, jolloin ollaan avoimempia myös uusille kohtaamisille. (Harrison, 2003, s. 43–44, 46.) Yhteiskehittämisen tapahtuma voi tilapäisestä tapahtuman luonteesta huolimatta synnyttää merkityksellisiä kokemuksia siellä mahdollistuvan avoimen dialogin myötä. Tiivis kommunikaatio ja yhteys muihin ovat yhteiskehittämisen perusta.

Erilaiset festivaalit ja tapahtumat ovat merkityksellinen osa kulttuurimatkailun kirjoa (Swarbrooke, 2002, s.310). Visit Finland on määritelty ydinkohderyhmänsä, modernien humanistien odottavan tapahtumien ja esittävän luovan taiteen lisäksi suomen kulttuuritarjonnalta elämäntapaa, suomalaisuutta, perinteitä ja ruokakulttuuria. (Visit Finland kulttuurimatkailu...) Keskityn tutkimuksessani

kulttuurimatkailun osalta tapahtumiin ja siellä tapahtuvaan kulttuurien kohtaamiseen sekä tiedon vaihtoon. Miellän tutkielmassani festivaalit erityisiä piirteitä käsittäviksi tapahtumiksi. Samaa ehdottavat myös Haanpää (2017, s.15) sekä Kinnunen ja Haahti (2015, s. 251) tutkimuksissaan. Tapahtumat voidaan heidän ja monen muun tapahtumatutkijan mukaan määritellä ainutlaatuisiksi hetkiksi, jotka täyttävät osallistujien tarpeita ja niihin sisältyy erilaisia seremonioita, toimintoja sekä rituaaleja nimetyssä tilassa, paikassa ja rajoitettuna aikana. Tapahtumien myötä alueiden elämä vilkastuu ja niiden avulla on myös mahdollista profiloitua. Vaikutukset heijastuvat myös imagoon ja talouteen. (Honkanen, 2009, s. 3.) Tapahtumaympäristöön sijoitetut juhlan tunnusmerkit korostavat tapahtuman erityispiirteitä, kuten esimerkiksi kotimaisuutta. Järjestäjävalinnat puolestaan vähentävät kohtaamisissa syntyvää epävarmuutta. (Catani, 2008, s.20, 22–23, 56–57.) Lisäksi valinnat heijastuvat käytäntöön esimerkiksi ohjelman toteutuksen suhteen.

Tarkasteltaessa Suomalaisen kulttuuritapahtumatuotannon vahvuuksia ja heikkouksia, mainitsen esimerkkinä kansalliset ja kansainväliset järjestöt, kuten matkailuelinkeinon toimialajärjestöt, valtiolliset tai alueelliset toimijat ja viranomaiset, työmarkkinajärjestöt ja muut yhdistykset. Ne lisäävät toimialojen keskinäisiä sidoksia ja toimivat usein matkailualan elinkeinon, ohjelmanpalveluiden ja erilaisten tapahtumien katto organisaatioina. Järjestöt ohjailevat matkailun kehittämistä, vastaavat verkostoitumisesta, markkinoinnista, koulutuksista, huolehtivat työoloista sekä laadun valvonnasta. Keskeisimpiin matkailun toimijoihin Suomessa voidaan laskea mukaan Matkailun edistämiskeskus (MEK), Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Suomen hiihtokeskusyhdistys ry, Liikenne- ja viestintäministeriö sekä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY). Lisäksi esimerkiksi Visit Finland pitää yllä kansainvälistä tiedotusta matkailuun liittyen, johon voidaan sisällyttää tietoa kohde- maasta, paikallisesta kulttuurista ja kestävydestä.

Toimialan moninaisten sidosten vuoksi kestävyttä ja vastuullisuutta on välttämätöntä edellyttää kaikilta osapuolilta tuottajista loppukäyttäjiin. Matkailuelinkeinot ovat ottaneet kestävyden toiminnassaan vaihtelevasti huomioon. (Kilpijärvi & Aho, 2013, s. 34.) Kestävyden lähtökohtia on vaikeaa toteuttaa suurissa tapahtumissa. Kestävän kulttuurimatkailun kehittämiseen liittyy kuitenkin myös mahdollisuuksia julkisen sektorin operoimien innovatiivisten projektien ja hankkeiden kautta. Reilu hinnoittelu, kannustaminen paikallisiin aloitteisiin ja hyötyihin sekä markkinoinnin suuntaaminen voidaan mainita esimerkkeinä kestävästä kulttuurimatkailusta. (Swarbrooke, 2002, s.310–312.) Yhteistyöhön perustuvilla järjestöillä ja hankkeilla on myös merkityksellinen rooli e-matkailun tuotteis-

tamisessa. International Federation for Information Technologies in Travel and Tourism (IFITT) Finland ja sen kansainvälisen kattojärjestön tarkoituksena on tuoda yhteen teknologiasta ja matkailusta kiinnostuneita ihmisiä sekä tarjota verkostoitumisen mahdollisuuksia (Pesonen, eMatkailun kansallinen...). Mainitsen myös Finland Festivals Ry hankkeen, jonka avulla houkutellaan kansainvälisiä kävijöitä suomalaisiin matkailutapahtumiin. Suomalaiset ovat tilastojen mukaan tapahtumien suurkuluttajia, mutta kansainvälisiä kävijöitä suomalaisissa tapahtumissa on vähemmän. Siksi myös Suomeen jo saapuneen matkailijan tavoittamiseen tulisi kiinnittää huomiota. (OPM, 2013, s.14–15, 22.) Lisäksi toimijoiden moninaisuus on huomioitava tapahtumia suunniteltaessa.

Kulttuurimatkailu kasvaa nopeasti, ollen samalla elinkeinoja yhdistävä toimiala. Yhteyttä matkailuun on usein ensisilmäyksellä vaikeaa hahmottaa. ”Rajojen rikkominen” elinkeinojen välillä näkyy pakettimatkoissa, tapahtuma-, kokous- ja kannustematkoissa. Tällöin palveluiden sujuvuus ja laatu riippuvat toimijoiden välisestä yhteistyöstä. Kulttuuritapahtumat tarjoavat mahdollisuuksia monelle toimijalle matkailuverkostossa. Erilaiset näyttelyt ja messutapahtumat ovat tärkeitä kohdealueelle, kokousten, seminaarien ja konferenssien järjestämisen ohella. Suurten tapahtumien järjestelyissä yhteys näkyy selvimmin, kun yksi vuokraa tilansa, toinen järjestää majoituksen, kolmas ohjelmaa, neljäs ruokailut ja viides kuljettaa osallistujia. Matkailu linkittyy yhtä hyvin paikallisiin elinkeinoihin, kuin kansallisiin ja kansainvälisiin toimijoihin. (Kilpijärvi & Aho, 2013, s. 33, 38–39.) Tapahtumiin liittyen matkailualan ja kulttuurialojen välillä on kuitenkin tarvetta lisätä edelleen yhteistyötä, sillä näillä aloilla toimivat tekevät vähän järjestelmällistä yhteistyötä matkailun verkostoissa. (OPM, 2013, s.12.) Yhteiskehittämistä voidaan käyttää työkaluna kulttuuritapahtumien kohtaamisissa, jolloin osallistuja kokee ryhmän jäsenyyden merkitykselliseksi. Tällöin tarvitaan myös kulttuurisia taitoja viestinnässä muiden kanssa.

Kulttuurimatkailu tarjoaa mahdollisuuksia kansainvälisten matkailijoiden ja paikallisten kohtaamisille (Salazar, 2010, s. 192). Tapahtumilla tässä yhteydessä on merkittävä rooli toimia vuorovaikutuksen mahdollistavina paikkoina. On merkityksellistä pohtia myös tapahtumien vaikutusta matkailuun, sillä merkitys ei ole aina selkeä. Kansainvälisten tutkimusten mukaan erityisesti suosituissa matkailukaupungeissa suur tapahtumat voivat syrjäyttää niitä matkailijoita, joiden kulutus eroaa tapahtumakävijöiden kulutustavoista. Suur tapahtumien positiiviset vaikutukset on nähtävillä usein media- ja imago vaikutuksina, jotka heijastuvat pitkällä aikavälillä matkailuun. (OPM, 2013, s.22.) Kulttuurimatkailuun sisältyy myös ei-kestävä ulottuvuus. Tapahtumien yhteydessä alueita voidaan ylikäyttää, paikallisesta kontrollista on puutetta, aitous saatetaan kadottaa tai tapahtumamatkailu voi olla

moraalisesti arveluttavaa. (Swarbrooke, 2002, s.310–312.) Näin on käynyt Suomessakin muutamien mega tapahtumien ja juhannusfestivaalien yhteydessä. Konfliktit paikallisten kanssa ovat kärjistyneet ympäristön turmelemisen takia ja festivaaleista on jouduttu jopa luopumaan.

Tutkimukseni kohteena olleella voittoa tavoittelemattomalla tapahtumalla on erilaiset lähtökohdat ja tavoitteet, kuin matkailuyritysten tai julkisyhteisöiden tuottoihin tai virkistykseen painottuvilla tapahtumilla. Andersson ja Getz ovat tutkineet eroja yksityisen yrityksen järjestämän tapahtuman, julkisen tapahtuman sekä voittoa tavoittelemattoman tapahtuman välillä. Heidän tutkimuksessaan erilaisilla tapahtumamuodoilla on myös erilaisia tavoitteita. Esimerkiksi yrityksen festivaali kasvaa niin kauan, kuin tapahtumalla on positiivinen vaikutus tuottoihin. Julkisella tapahtumalla on puolestaan tavoitteena pysyä budjetin rajoissa, eikä sillä ole välttämättä halua levitä laajemmalle. Yleishyödyllinen tapahtuma ei keskity tuottojen tavoittelemiseen, vaan monesti uuden tiedon tai resurssien tuottamiseen, jotka hyödyttävät alan yrityksiä ja muita osallisia. Tällainen tapahtuma voi myös kasvaa helpommin. (Andersson & Getz, 2012, s. 93, 99.) Simons (2015, s. 78) käyttää tämän kaltaisista tapahtumista, jota tutkielman kohteena ollut tapahtuma edustaa, nimitystä *slow eli hitaat tapahtumat*. Sanaa *slow* käytetään tapahtumien lisäksi myös esimerkiksi ruokamatkailun yhteydessä. Sillä viitataan siihen, että kestävyys ja sosiaaliset vaikutukset laitetaan kehityksen keskiöön, pelkkien nopeiden taloudellisten hyötyjen sijaan. (Richards, Marques & Mein, 2015, s. 202–203.) Tällöin hyötyjä jaetaan ja tilanteeseen voi liittyä myös aitouden tai alkuperäisyyden tavoittelu.

2.2 Monikontekstisuuden tarjoamat mahdollisuudet tapahtumien yhteydessä

Matkailussa näkyvät ulottuvuudet, kuten paikallisuus, globaalius, fyysisyys sekä virtuaalisuus konkreettisesti. Yhteistyötä tehdään yli rajojen ja yhteinen kehittäminen on matkailualalla toiminnan lähtökohta. Monikontekstisuus käsittää paikallisen, fyysisen, virtuaalisen sekä globaalin ulottuvuuden. Paikallisuus voidaan mieltää eräällä tapaa perinteisiin ja globaali muutokseen, jolloin perinteiset yhteisölliset tapahtumat tasapainottelevat perinteiden säilyttämisen ja muutoksen keskellä. (Simons, 2015, s. 78). Matkailu toimii hyvänä esimerkkinä siitä, että se stimuloi paikallisuutta ja vahvistaa paikallisia identiteettejä. Toisaalta matkailu on myös hyvä esimerkki globaaleista virroista, joka samalla hämärtää perinteisiä alueellisia, sosiaalisia ja kulttuurillisia rajoja, luoden hybridimuotoja. Matkailu käytäntönä demonstroi useiden keskustusten tärkeyttä, missä ihmiset, ideat ja pääoma kiertävät ympäri maapalloa, ollen dialogisessa vuorovaikutuksessa paikallisten olosuhteiden

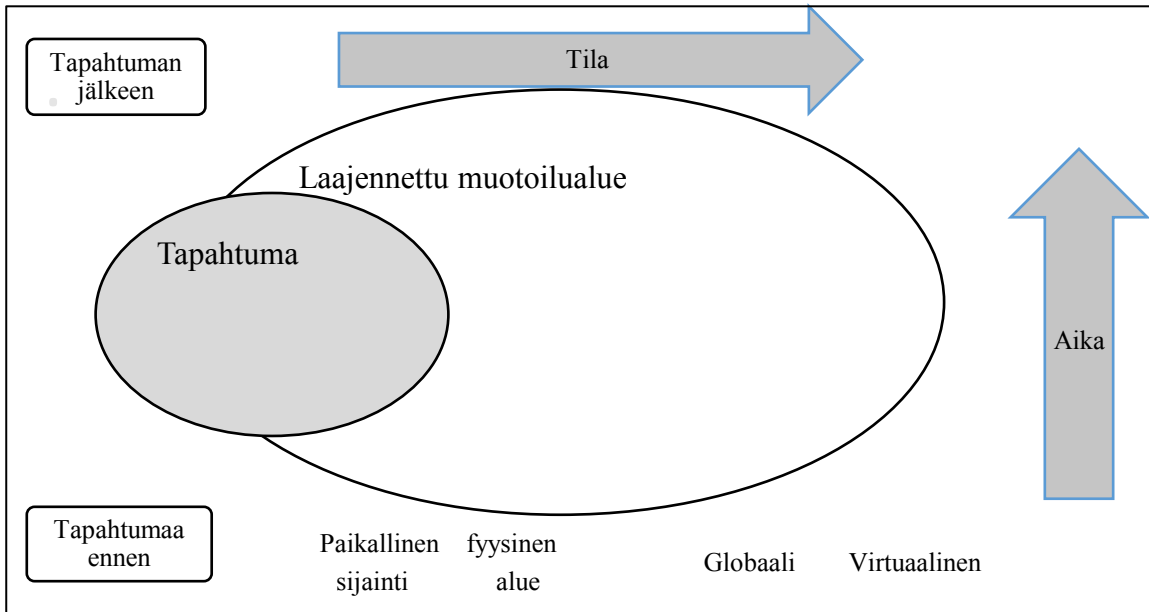
den ja tilanteiden kanssa. Kohteet ympäri maailmaa pyrkivät omaksumaan nopeasti muuttuvia globaaleja trendejä ja markkinoita, samalla kun yrittävät erottautua muista, ylläpitää tai lisätä omaperäisyyttään. (Salazar, 2010, s. 188–190.) Näin päästään merkityksellisen kysymyksen äärelle siitä, miten paikallisuus näyttäytyy osana globaalia maailmaa.

Salazarin mukaan globaali- paikallisuus kahtiajako on keinotekoinen. On perusteltua todeta, että jos paikalliset, kansalliset, alueelliset tai globaalit prosessit mielletään toisistaan kokonaan erillisiksi, sisältyy ajattelutapaan monia jännitteisiä heikkouksia. Esimerkiksi valtasuhteet toimivat erilaisissa yhteistyöverkostoissa paikallisella, mutta myös globaalilla tasolla. Paikallisuus käsittää globaalin maailman ja globaalia maailmaa muovaavat monet paikalliset. Näin paikallisuus ei voi edustaa kokonaan muusta maailmasta rajoittunutta ympäristöä. Se voidaan kuitenkin nähdä metaforana yhteisöllisesti kuvitellulle tilalle, jota asuttavilla ihmisillä on heitä yhdistävä tunne paikasta, jaettu elämäntapa, oma maailmankatsomus ja eetos. Paikallisuus rakentuu kuitenkin ristiriitaisella tavalla ja on osittain ulkoisten vaikutusten tuote. (Salazar, 2010, s. 188–190.) Paikalliseen globaaliuteen kiehtoutuu monikontekstisuuden kautta fyysinen läsnäolo jossakin paikassa sekä virtuaalisuus, joka tuo muut ihmiset ja globaalin maailman meitä lähemmäs.

Internetissä sosiaalisen median kautta syntyvät yhteisöt saavat aikaan liikehdintää, joka lisää kansainvälisten kävijöiden määrää suomalaisissa tapahtumissa. Tapahtumat mobilisoivat parhaimmillaan muutakin kansainvälisyystoimintaa. (OPM, 2013, s.14–15, 22.) Matala (2004, s. 54, 88) on tarjonnut väitöskirjassaan useiden tutkijoiden näkemykseen perustuvan määritelmän, jonka mukaisesti virtuaalisuus laajentaa matkailijana olemista, matkailun ulottuvuuksia, fyysistä matkailua ja avaa tulevaisuuden näkymiä. Virtuaalinen eMatkailu käsittää sosiaalisen median, internetin sekä erilaiset laitteet, kuten mobiililaitteet tai vaikkapa virtuaalilasit. (Pesonen, eMatkailun kansallinen...) Virtuaalisuus on ratkaisevassa osassa määriteltäessä matkailuyritysten kilpailukykyä. Siihen liittyy kuitenkin myös laitteiden, teknologian ja investointihalukkuuden mukanaan tuomia rajoituksia sekä epäluuloja. Lisäksi ihmiset saattavat matkustaa enemmän kantokykynsä rajoilla painivaan kohteeseen tai he eivät halua vierailta ja ottaa osaa toimintoihin, jotka on jo virtuaalisesti koettu. Toisaalta on vaikeaa uskoa, että virtuaalinen todellisuus voisi ansaita enemmän statusta, kuin fyysinen vierailu kohteessa. Suurin osa kokee vuorovaikutuksen matkallaan merkitykselliseksi, mutta virtuaalisuus pohjaa enemmän yksilön kokemuksiin, kuin jaettuun ryhmäkokemukseen (Swarbrooke, 2002, s. 354). Väitteeseen liittyy kuitenkin monta näkökulmaa, sillä teknologia on kehittynyt nopeasti.

Matalan (2004, s. 87) mukaan virtuaalitila voidaan sijoittaa Jokisen ja Veijolan (1990) malliin yksityisen ja julkisen välitilaan. Tätä Matala perustelee sillä, että virtuaalisessa tilassa liikutaan usein yksin tunnuksilla operoiden, mutta yhtäältä se on julkinen paikka, saman informaation ollessa monien nähtävillä ja lukuisten matkailijoiden vieraillessa sivustolla. Näkemykseni mukaan tämä sopii kuvaamaan virtuaalisen sosiaalisia ulottuvuuksia paremmin, sillä malli huomioi eri aspektit. Yhteistä näkemyksille on, että aidot matkailukokemukset ovat tulosta paikan, sään, ihmisten ja monen muun tekijän yhdistelmästä, joita voi olla virtuaalisuudella vaikeaa saavuttaa (Swarbrooke, 2002, s. 354; Matala 2004, s. 55, 208–210). Myöskään fyysiset tuoksut tai kosketus eivät välity virtuaalisuuden kautta, kuten ne ovat osa aitoja matkailukokemuksia.

Pelkojen ja epäluulojen lisäksi virtuaalisuudesta on etua fyysisen matkailun ohessa. Virtuaalisuudella voidaan lisätä globaalien vaikutteiden ohella paikallistietoisuutta globaalissa maailmassa, jolla on vaikutusta tapoihin toimia kohteessa. Ennen matkaa matkailijoita voidaan opastaa paikallisiin tapoihin. Virtuaalisuudella on roolinsa myös kestävän matkailun kehittämisessä. Kohteen kantokykyä herkästi vaurioituvilla alueilla voidaan kasvattaa, tarjoamalla virtuaalisia todellisuuspohjaisia kokemuksia lisätuotteena ja tarjota elämyksiä kohteiden ollessa suljettuina. Virtuaalisuus toimii myös vaihtoehtona ei- hyväksyttävillä toiminnoilla sekä vaarallisilla aktiviteeteille. Lisäksi taantuvia matkakohteita on mahdollista nuorentaa, tarjoamalla virtuaalisia kokemuksia. (Swarbrooke, 2002, s. 353.) Kulttuurimatkailun tuotteistamisen osalta virtuaalimatkailu nähdään mahdollisuutena. Itävaltalainen matkailumarkkinoinnin asiantuntija Martin Schobert painottaa kokemusten ja elämysten merkitystä. Hän näkee kansainvälisen matkailumarkkinoinnin keskiössä tulevaisuudessa digitaalisuuden, paikalliset ihmiset, monikulttuuriset tuotteet, sanattoman tarinankerronnan, suhteiden hallinnan, elämykset ja sisältömarkkinoinnin (Pasanen, 12.2.2016.) Uusia kulttuurituotteita tulisi tuottaa yhdessä, niiden ainutlaatuisuutta menettämättä. Nämä linkittyvät myös tapahtumien monikontekstisuuteen, kuten virtuaalisuuteen, paikallisuuteen, globaaliuteen sekä fyysisyyteen, joita tulevaisuuden matkailutapahtumasuunnittelussakin voidaan hyödyntää monipuolisesti. Monikontekstisuutta suhteessa tilaan ja aikaan on mahdollista hahmottaa Richards ym. (2015) mallin mukaan. Malli soveltuu hyvin tutkielmani monikontekstisuuden analyysiin. Siksi esittelen sen tässä yhteydessä (kuvassa 1).

Kuva 1. Tapahtumamuotoilun tila-aika laajennus. Lähde: Richards, Marques & Mein, 2015, s.203.

Kuvassa 1 tapahtuman tilapäistä luonnetta yhdessä tapahtumatilan kanssa voidaan laajentaa tapahtumia suunniteltaessa. Tällaisia laajennettuja konteksteja voidaan käyttää monessa muussakin yhteydessä, laajentaen tapahtuman vaikutusta vuosien päähän itse tapahtumasta. Esimerkiksi elävä musiikki voidaan siirtää uusiin yhteyksiin joka laajentaa samalla potentiaalisen yleisön määrää. (Richards ym., 2015, s. 203.) Matkailijat voivat jakaa näkemyksiä ympäri maailman. Pääsy tiedon lähteille, mahdollistaa henkilökohtaisten kokemusten jakamisen tapahtumaan liittyvässä yhteisössä. Internetin myötä kommunikaation helppous ja avoimuus ovat lisääntyneet. Osallistujat saavat muiden kautta kokemusperäistä tietoa tapahtumasta, toimista ja reaktioista. Ihmisillä on luonnostaan halu kerääntyä kiinnostavien asioiden, tarpeiden ja kokemusten kautta yhteen. Tällöin muodostuu teemoihin perustuvia yhteisöjä, joissa jaetaan ideoita ja tunteita, vailla maantieteellisiä tai sosiaalisia rajoja. Samalla opitaan muiden kokemuksista. (Pralad & Ramaswamy, 2004, s.2-4.) Yhteisölliset virtuaalitalit mahdollistavat merkityksellisten kokemusten syvenemisen fyysisen tapahtuman rinnalla. Tapahtumamatkailun kesto on usein lyhyt. Virtuaalisuudella on erityinen roolinsa, sillä sen avulla voidaan pidentää tapahtuman kestoa. Osallistujille voidaan tarjota mahdollisuuksia tutustua tapahtumaan ja muihin osallistujiin ennen tapahtumaa. Tällöin osallistujat eivät jää kommunikaatiossa pelkän tapahtumamarkkinoinnin varaan. Tapahtuman aikana on mahdollista keskustella ja ottaa yhteys eri puolille maailmaa vastaaviin tapahtumiin. Yhteisöllisyys jatkuu tapahtuman jälkeenkin, jolloin osallistujat voivat jakaa kuvia ja kokemuksia tai kommentoida tuotettua materiaalia yhteisellä alustalla.

2.3 Tapahtumamuotoiluun liittyvä yhteiskehittäminen käsitteenä

Tarkastelen alaluvussa yhteiskehittämisen tapahtumaan liittyviä ominaispiirteitä. Etenen tapahtumamuotoiluun liittyvän yhteiskehittämisen käsitteen kautta vertaamaan ja arvioimaan sitä suhteessa yhteistuotannon käsitteeseen. Pyrkimyksenä on muodostaa kokonaiskuva, mitä yhteiskehittäminen tapahtumien yhteydessä ja tässä tutkielmassa tarkoittaa.

Luovaa yhteiskehittämistä ja yhteisöpohjaisuutta voidaan hyödyntää monenlaisissa yhteyksissä, luonnon suojelusta kestävyyteen. Tapahtumamatkailun kasvun yhteydessä tulisi huomiota kiinnittää myös kestävyiden aspekteihin ja resurssien tasapuoliseen jakamiseen, jolla taataan että ihmiset ja paikat eivät ylikuormitu. Vielä tänäkin päivänä on tyypillistä tehdä karkeaa jaottelua kehittämisen ja kasvun välille, jossa kehittäminen tähtää siirtymiseen jotakin parempaa, toimivampaa tai kestävämpää kohti, siinä missä kasvu pyrkii määrälliseen koon kasvattamiseen ja resurssien mukauttamiseen. Siksi tapahtumien, yhteiskunnan ja kestävyiden välillä voidaan todeta olevan monimutkainen suhde. (Pernecky & Lück, 2013, s.1-3, 15). Näkemykseni mukaan karkea erottelu ei ole tarpeen, sillä kehittäminen ja kasvu vuorottelevat monesti. Tapahtuma-alojen oppaat painottavat hyviä käytäntöjä toteuttaa kestävyttä myös isoissa tapahtumissa, sillä kestävyiden puute nähdään ongelmana, joka edellyttää kriittistä ajattelua koko yhteiskunnan tasolla. Kehittämistyön avulla luodaan yhteistä kieltä eri suuntiin, madalletaan toimialojen välisiä raja-aitoja ja pullonkauloja sekä testataan uusia toimintamalleja. Kehittämisen teemana kestävyys sopii hyvin yhteistyön kohteeksi.

Yhteiskehittäminen mahdollistaa kilpailijoista erottautumisen, jolloin se voidaan nähdä myös strategisena näkökulmana (Chathoth ym., 2013, s. 17–19). Matkailuun kytkeytyvien kulttuuritapahtumien on hyvä kyetä erottautumaan tilanteissa, joissa tarjontaa on paljon. Valinnan vapauden lisääntyessä, tulee myös löytää uusia innovaatioiden ja luovuuden lähteitä. Siksi merkityksiä ei voida luoda pelkästään yritys- tai järjestäjäkeskeisesti. (Pralhad & Ramaswamy, 2004, s.2.) Monissa tapauksissa suhde tapahtumien ja muotoilun välillä liitetään erilaisiin järjestelyihin, kuten tapahtuman rekvisiittaan, ruokatarjontaan, valaistukseen tai äänen suunnitteluun. Tapahtumamuotoilu on yhdistelmä tapahtumateeman kautta välitettävää viestiä yhdessä audiovisuaalisten, viihteellisten ja musiikin elementtien kanssa. Usein muotoilu mielletään jonkinlaiseksi lisäelementiksi, joka mahdollistaa tapahtuman erityisyyden. Luovalla muotoilulla on merkitystä kiireisen tapahtuma johtamisen rinnalla, jolloin keskitytään riskien hallintaan, kustannusarvioihin sekä strategiaan suunnitelmiin. Il-

man muotoilua tällaisista tapahtumista puuttuu se inspiroiva jokin, joka tekee tapahtumasta käymisen arvoisen. Tapahtumien johtamisessa kompastutaan tyypillisesti siihen, että unohdetaan sisällyttää luova muotoilukomponentti mukaan. Tapahtumien muotoilu kohdistuu erityisesti tapahtumakonseptin ja tapahtumassa syntyvien kokemusten kehittämiseen. (Berridge, 2007, s.28–30.) Aihepiiriin tapahtumamuotoiluun liittyy tätä kautta myös yhteiskehittäminen, sillä sen avulla on mahdollista suunnitella konsepteja ja palveluita kokempohjaisesti.

Määrittelen yhteiskehittämisen käsitteen sitä kautta, miten tunnistaa yhteiskehittäminen muista yhteisöllisesti innovatiivisista muodoista, kuten yhteistuotannosta. Yhteiskehittämisen prosessin aikana herää kysymyksiä osallistujien ja järjestäjän suhteesta, kuten keitä on osallisina tapahtumassa, mikä on osallistumisen tarkoitus, missä ja miten tarkoitus ilmenee sekä miten paljon ja pitkään on osallisuutta. Näiden kysymysten kautta löydetään vastaus sille, onko kyse yhteiskehittämisestä vai muusta innovatiivisuuden muodosta. Toisin sanoen vastausta etsitään kysymykseen, millainen on yhteiskehittämisen orientaatio johtamisen ja toiminnan tasolla. Vastausten perusteella voidaan sijoittaa eri kohtiin jatkumolla, jonka toisessa päässä on yritysjohtoinen innovointi ja toinen pää edustaa yhteiskehittämistä puhtaimmillaan. (Chathoth ym., 2013, s. 17–19.) Tällöin kehittämisen osallisuuden asteet myös vaihtelevat sen mukaisesti, mitä menetelmiä sovelletaan.

Yhteiskehittäminen tulee käsitteellisellä tasolla erottaa esimerkiksi yhteistuotannon (co- production) käsitteestä. Yhteiskehittämisen ja yhteistuotannon erona on, että yhteistuotannossa tapahtuma toteutetaan yhdessä jonkin yhteistyökumppanin kanssa. Osallistujia otetaan mukaan tapahtuman sisällön laajentamiseksi ja monipuolistamiseksi. Ohjat pidetään kuitenkin tapahtuman järjestäjän käsissä. (Vallo & Häyrinen, 2008, s. 52.) Yhteiskehittäminen viittaa vuorovaikutukselliseen ajatusten vaihtoon, kun jälkimmäinen on yrityslähtöistä tuotesuunnittelua. Oleellisin ero on siinä, lähtevätkö uudet innovaatiot asiakkaista osallistujina, yrityksestä vai tapahtuman järjestäjistä käsin. Käsitteet eivät kuitenkaan sulje toisiaan pois, vaan ne voivat sijoittua edellä mainitulla jatkumolla eri kohtiin. (Chathoth ym., 2013, s. 16–17.) Seuraavassa esitän käsitteiden eroavaisuuksia (taulukko 1).

Taulukko 1. Yhteistuotannon ja yhteiskehittämisen käsitteiden vertailua.

	Yhteistuotanto	Yhteiskehittäminen
Merkitysten luominen	Laadukkaat tuotteet ja palvelut Taloudellinen merkitys	Luodaan ainutlaatuisia henkilökohtaisia kokemuksia
Osallistujan tai asiakkaan rooli	Passiivinen, nähdään enemmän resurssina yritykselle tai järjestäjälle	Aktiivinen merkitysten luoja ja tiedon tarjoaja koko prosessin ajan
Osallisuus aste	Pääasiassa arvoketjun lopussa	Toistuvaa vuorovaikutusta monikanavaisesti
Osallistujien odotukset	Sovitetaan siihen, mitä on tarjolla	Palvelut ja tuotteet luodaan yhdessä
Päätoimijat	Johto ja työntekijät	Asiakkaat, osallistujat, johto ja työntekijät
Painopiste	Yritys- ja tuotantokeskeistä	Loppukäyttäjissä, kokemuskokeskeistä korkean tason tiedon prosessointia. Sitouttaa osallistujia
Innovaatiot	Yritysjohtoisia	Yhteisinnovointi ja -suunnittelu, osallistujilta ja prosessista oppiminen (edelläkävijät ja mielipidejohtajat)
Kommunikaatio	Asiakkaiden kuuntelu Vähemmän läpinäkyvää	Jatkuva dialogi osallistujien kesken. Avointa ja läpinäkyvää kommunikointia

Lähde: Dellance ym. (2004), Friesen (2001), Grönroos (2008), Lusch & Vargo (2006), Payne ym. (2008), Chathoth ym., 2013, s.15; Prahalad & Ramaswamy, 2004, s. 214–215.

Taulukossa 1. yhteiskehittämistä kuvaillaan aktiiviseksi, avoimen vuorovaikutteiseksi sekä kokemuskokeskeiseksi. Woodruff ja Flint (2006) ovat määritelleet yhteiskehittämisen aikaisen merkitysten luomisen fenomenologiseksi kokemukseksi, jonka osallistujat oivaltavat ja ymmärtävät vuorovaikutustilanteessa, testatessaan erilaisia palveluita ja tuotteita käytössä. Vargo ja Lusch (2004) painottavat kokemuksellisen puolen tunnistamisen olevan välttämätöntä, asian todellisen arvon selvittämiseksi. (Chathoth ym., 2013, s.11–16 mukaan.) Yhteiskehittämiseen liittyy kuitenkin myös haasteita erityisesti erilaisten tavoitteiden ja päämäärien yhteensovittamisessa (Prahalad & Ramaswamy, 2004, s. 38–39). Yhteiskehittämisen suhde on vaikeaa saavuttaa, koska se vaatii resurssien, kiinnostusten ja odotusten saattamista yhteen. Prosessissa osallistujilla ja muilla sidosryhmillä on kuitenkin mahdollisuus leikkiä mielikuvituksellaan ja luovuudellaan tavalla, joka ei ole järjestäjän tai palveluntarjoajan aikomusten mukainen. Tämä auttaa luomaan uutta tietoa ja ideoita, haasteista huolimatta. (Chathoth ym., 2013, s.11–16.) Aiempiin näkemyksiin viitaten voidaan todeta, että fenomenologinen kokemuksellinen puoli tuo yhteiskehittämisen tarkasteluun syvyyttä ja näkökulmaa.

Yhteiskehittäminen liitetään palvelumuotoilun yhteyteen. Palvelumuotoilussa keskittyyään innovoimaan kokemusten kautta. Esimerkiksi vuosina 2010–2013 toteutetun Elävä Lappi hankkeen tulok-

sena syntyi useita konsepteja liikunta, luonto ja ostosmatkailupalveluihin liittyen. Hankkeessa kerättiin ja analysoitiin matkailijoita kiinnostavaa tarvelähtöistä tietoa käyttökokemuksen parantamiseksi, muodostettiin sähköinen kehittämisalusta ja parannuksia olemassa oleviin palveluihin. (Kuure, 2013, s.104.) Näin voidaan ideoida konkreettisesti uusia palveluita, tapahtumia ja konsepteja yhteistyönä hankkeissa. Apuna kokonaisvaltaisten palvelukokemusten tarjoamisessa käytetään kielellisiä ja ei-kielellisiä keinoja. (Sticdorn & Schneider, 2012, s.23.) Hankkeet ja tutkimukset osoittavat että ryhmät, ketkä osallistuvat tuottamaan ja kuluttamaan tapahtumia, luovat kokemuksellista arvoa itselleen sekä muille (Haanpää, 2017, s.39). Tätä kautta tapahtumatuotannon ja kuluttamisen yhdistäminen hyödyttää myös laajempaa yhteisöä.

Yhteiskehittämisen tapahtumiin liittyy aina kuitenkin ennalta arvaamattomia haasteita, jolloin jokainen tapahtuma muotoutuu näköisekseen vuorovaikutuksen ja osallistujien kokemusten suhteen. Välttämätöntä yhteiskehittämisessä on tarpeiden tunnistaminen ja niiden todellisen arvon selvittäminen kokemuksellisen puolen ymmärtämiseksi. Kokemusten kautta avautuu näköaloja, joista asioita tarkastellaan sisältäpäin, ulkopuolisen katsojan sijaan. Muita yhteiskehittämiseen sisältyviä haasteita on se, että palvelumuotoilun käytänteitä yhdessä toteutettaessa edellytetään lisäksi lukuisia taitoja sekä pääoman, kuten kulttuurisen pääoman käyttöä. Yhteiskehittämisen roolia suhteessa muihin, ei onnistuta aina optimoimaan. Tilanteessa voi ilmetä haluttomuutta jakaa tietoa. Kaikki eivät myöskään suosi suullista jakamista. Sen takia kommunikaation monikanavaisuuden tulisi korostua. Haasteet yhteiskehittämisen suhteen liittyvät epäonnistumisiin yhteisöllisessä oppimisessa, sitoutumisen ja tuen puutteeseen, sekä järjestäjätason taitojen ja resurssien puutteeseen. Yhteiskehittämisen tapahtumissa on Payne ym. (2008) mukaan järjestäjän tavoitteena holistisen kokonaisvaltainen merkitysten luomisen viitekehyksen tarjoaminen. Tässä viitekehyksessä yhteiskehittämisen mahdollisuuksia testataan ja arvioidaan. Tällöin myös organisaatiotason oppiminen mahdollistuu. Mahdollisuuksia voidaan etsiä teknologisista ratkaisuksista. Virtuaalisuuden avulla innostetaan osallistujia, jolloin siitä muodostuu osa kokemusta, tai se tukee osaltaan kokemusten syntymistä. (Chathoth ym., 2013, s. 15–19.) Laaja tieto- ja taitopohja jaetaan ympäri maailman (Prahalad & Ramaswamy, 2004, s. 3-4). Yhteiskehittämisen tapahtuman aikaista tuotekehitystä voidaan jatkaa tapahtuman jälkeenkin, tai kehittää tapahtumaa kokemusten ja oivallusten pohjalta kävijäystävällisemmäksi.

Matkailun yhteydessä voidaan puhua luovasta matkailusta, joka muuttaa esimerkiksi vieraiden ja isäntien suhteita. Tällöin ei olla enää asiakkaita ja tarjoajia, vaan matkailuelämysten yhteiskehittä-

jiä. Vuorovaikutuksen merkitykselliseksi tekevät tällöin esimerkiksi kiinnostus oppia eri kulttuureista jolloin kokemusten kertyminen on syy vuorovaikutukselle. Kokemus voi olla kalan suolaaminen yhdessä paikallisen kalastajan kanssa tai veistostyöpajaan osallistuminen. Merkitys on paikalliseen kulttuuriin tutustumisessa tai sisälle pääsemisessä. Näin se ei ole enää niiden vierailijoiden etuoikeus, kenellä on kohteessa tuttuja. Tämä on ensimmäisen tason luovaa matkailua. Toisen tason luovan matkailun yhteydessä yhteiskehittämällä viitataan Couretin mukaan yhteistyöhön paikallisten yrittäjien, matkatoimistoiden ja muiden toimijoiden kesken, jotta kokemusten tarjoaminen mahdollistuu. Kolmannella tasolla tarkoitetaan kansainvälisissä matkailuverkostoissa tehtävää yhteistyötä tai -kehittämistä. (Couret, 2015, s.197). Yhteistyömalleja voidaan soveltaa tilannekohtaisesti ja yhteistyöverkostot voivat toimia monella tasolla myös yhtäaikaisesti.

Matkailun yhteistyömallien on todettu olevan yksittäisiä yrityksiä tehokkaampia monella tapaa. Yhteiskehittämisen toteuttaminen ei tarkoita kuitenkaan kilpailun korvaamista, sillä molempia tarvitaan. Toimijat etsivät yhteistyösuhteiden kautta sen tarjoamia vahvuuksia. (Nieves & Reyes Uribe, 2015, s.5.) Moninaisista yhteistyötasoista ja suhteista johtuen yhteiskehittämiseen matkailualalla sisältyy haasteita siinä, ketä saadaan mukaan verkostoihin ja miten paljon toimijoilla on aikaa sitoutua toimintaan. Osallistaminen, jossa asioita kehitetään yhdessä, sitouttaa. Myös yksittäinen yritys voi käyttää yhteiskehittämistä välineenä sitouttaa henkilöstöä muutokseen. Tutkielma keskittyy yhteiskehittämisen tapahtumissa mahdollistuvaan yhteistyöhön, jossa painottuu paikallisuus ensimmäisen ja toisen tason näkökulmien kautta.

Yhteiskehittämiseen perustuva järjestetty tapahtuma mahdollistaa osallisuuden kokemuksia tapahtumakävijöille. Luovuus on tämän kaltaisessa tapahtumassa keskeinen elementti. Se on lähestulkoon rajoittamatonta konsepteja ja ideoita kehitettäessä. Tällainen luova kilpavarustelu on tyypillistä myös erilaisissa paraateissa, gaaloissa, festivaaleilla, häissä tai muissa vastaavissa juhlissa. Kaikki pyritään tekemään paremmin kuin aiemmin. (Berridge, 2007, s.107.) Yhteiskehittämisen tapahtuma eroaa merkittävästi myös sellaisista tapahtumista, joissa osallistuja seuraa tapahtumia omaksuen passiivisen roolin. Matkailualalla erilaisissa tapahtumissa, ohjelmapalveluissa, ravintoloissa ja hotelleissa, kaikki on usein etukäteen mietittyä, ruokalistaista tyynyjen kokoon. Tällöin on selkeästi määritelty ennalta, mitä tietoa saatavilla olevista mahdollisuuksista jaetaan, mukaan lukien tuotteiden ja palveluiden kielelliset sekä ei- kielelliset aspektit. Kaikki on valmista, ennen kuin asiakas tai tapahtumaan osallistuja saapuu osaksi prosessia. Molemmissa tapauksissa matkailija saa vain vähän

mahdollisuuksia määritellä paketin elementtejä. Hän valitsee vaihtoehdoista ne, jotka ovat lähimpänä hänen tarpeitaan. Viestittämällä asiakkaalle, että tarjolla ovat parhaat mahdolliset saatavilla olevat resurssit, ei kuitenkaan saada vaihdossa palveluiden kehittämiseen liittyvää tietoa. Osallistujat tyytyvät kompromisseihin, eikä palvelun tai tapahtuman tarjoaja saa mahdollisuutta kehittää kyseisiä osa-alueita vuorovaikutteisesti. Tarpeet sovitetaan siihen, mitä on saatavilla, sen sijaan että kohdattaisiin asiakkaan omalaatuinen ainutkertaisuus myös tarpeiden suhteen. (Chathoth ym., 2013, s. 12–13.) Edellä mainittuihin esimerkkeihin perustuen yhteiskehittämisen tapahtuma kyseenalaistaa toimintaperiaatteillaan perinteisiä näkemyksiä tapahtumien ja palveluiden luonteesta.

Kokemuksia ei tarjoilla valmiina, vaan osallistujalle tarjoutuu mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa tapahtuman aikaisessa kokemusympäristössä ja sovittaa näkemyksiään yhteen. Tästä johtuen yhteiskehittämiseen perustuva tapahtuma kyseenalaistaa matkailijoiden roolin, suhteessa palvelun tarjoajiin ja muihin toimijoihin. Valmista tarjontaa perustellaan usein sillä, että konseptien vakioinnin kautta saavutetaan tehokkuutta. Samalla menetetään kuitenkin elämysten tarjoamiseen liittyvää vuorovaikutuksellista aitoutta. Pienillä yrityksillä tai tapahtumilla voi olla paremmat mahdollisuudet vastata tällaiseen aitouden haasteeseen, jossa näkemyksiä sovitetaan yhteen.

Luvun yhteenvetona yhteiskehittäminen toimii työkaluna kohtaamisille, jossa kulttuurien välinen yhteistyö lisää yhteisymmärrystä ja tietoa. Yhteiskehittämisen tapahtumaan osallistujat ovat eräänlaisia luovuusmatkailijoita, jolloin yhteistyöhön ja innovointiin sisältyvät kulttuuriset piirteet houkuttelevat heitä tapahtumaan. Muotoilun keinoin tapahtumaan voidaan sisällyttää se inspiroiva jokin, mikä tekee siitä käymisen arvoisen. Tilapäiset tapahtumat ovat otollisia merkityksellisten kokemusten syntymiselle kohtaamisten ja avoimen dialogin myötä. Virtuaalisuudella voidaan edelleen innostaa osallistujia ja tukea kokemusten syntymistä. Kulttuurimatkailu yhdistää elinkeinoja toimialana, jonka takia toimijoiden moninaisuus on huomioitava tapahtumasuunnittelussa ja yhteiskehittämiseen liittyvän yhteistyön ja luovuuden kokemusten tutkiminen on tärkeää.

3. TAPAHTUMAMATKAILIJAA OSALLISTAVAT YHTEISKEHITTÄMISEN KOKE- MUKSET TUTKIMUSKOHTENA

Syvennyksen luvussa teoreettisen viitekehyksen tarkastelemiseen. Lähestyn teemaa kokemuksen käsitteen syvällisen tarkastelun kautta. Hahmotan matkailukokemuksen käsitteellistä kehittymistä elämyksiksi, näkemuseroja sekä käsitteeseen liittyvää elämysmuotoilun teoreettista viitekehystä. Avaan myös merkityksellisiä kokemuksia yhteiskehittämisen näkökulmasta.

3.1 Elämyksellisen kokemustodellisuuden käsitteellistäminen

Perneckyn ja Jamalin (2010, s. 1055–1056) mukaan kokemuksilla on merkittävä asema matkailun tutkimuksessa, mitä kautta myös fenomenologinen lähestymistapa on olennainen. Määrittelen kokemukset fenomenologisiksi merkityssuhteiksi, jotka ovat osa ihmisen intentionaalista elämismaailmaa ja elämänkulkua. Tällöin todellisuus on olemassa merkitysvälitteisesti, jolloin maailma ei esitäydy meille sellaisenaan, vaan sen suhteen kautta, joka meillä on maailmaan. Vastaavasti asiat tulevat merkityksellisiksi niiden käytännöllisyyden kautta tai esimerkiksi suhteessa kokijan kulttuuriin. (Vilka, 2015, s. 160.) Kokemukset ovat myönteisiä, kielteisiä tai ambivalentteja elämäkokemuksia tai asioita, joilla on jokin merkitys, mutta jotka voivat myös muuttaa merkitysperspektiivejämme ja skeemojamme. (Silkelä, 2001, s. 120–131.) Kokemusten suhteen käydään subjektiivista merkityksistä neuvottelua, jolloin merkitys on merkityssuhteen kautta osa kokemusta. Tätä kautta absoluuttisesta totuuden ymmärtämisestä on siirrytty kohti suhteellisia ja toisiaan täydentäviä tulkintoja.

Kehitys matkailukokemusten tutkimisessa yhdistyy laajempaan kulttuurilliseen kehitykseen. Modernin aikakauden suuret teoriat käsitteellistivät yhteiskunnan kokonaisuudeksi. Postmodernismin aikakaudella painotetaan sitä vastoin moninaisuutta ja elämän rikkautta, suurten yhtenäisten teorioiden sijaan. Sitä voidaan kuvailla sosiaalisena tietoisuutena, uutena paradigmana tai laajana kulttuurisena ilmiönä. Postmodernismia kohtaan on esitetty myös kritiikkiä. Kirjoittaminen on liiankin vaipaata, jolloin mikä tahansa käy. Monet tutkijat myös painottavat, että ei voida ajatella modernin aikakauden jääneen kokonaan taakse, sillä kyse on asioiden eri muodoista tai analyttisestä välineestä, jolla luonnehditaan erilaisia ilmiöitä, samoista yhteiskunnallisista säännönmukaisuuksista. Jaottelu on näin yritys erottaa. Postmoderniin kytkeytyy puolestaan innovatiivinen luonne, jossa huomiota annetaan asiayhteydelle, moninaisuudelle sekä suhteellisuudelle. Esimerkkinä voidaan mainita suhteellisuudesta fenomenologiset näkökulmat. (Uriely, 2005, s. 199–202.) Modernin ja

postmodernin näkemuserojen ymmärtäminen on lähtökohta kokemuksen käsitteen kehittymisen ja teoreettisen viitekehyksen ymmärtämiselle.

Kokemuksiin liittyen tapahtumakävijöiden osallistumisen motiivit herättivät matkailututkijoiden kiinnostusta jo 1970-luvulla. Boorstin (1964) näki matkailukokemukset teennäisiksi ja MacCannell (1973) tämän vastakohtana aitouden vakavamieliseksi etsimiseksi. Kumpikaan käsityksistä ei ole yleismaailmallisesti validi, mikäli halutaan tavoitella laajempaa teoreettista viitekehystä. Niillä on merkitystä matkailijoiden motiiveihin, käyttäytymiseen ja joidenkin matkailijoiden kokemuksiin liittyen. (Cohen, 1979, s. 179–180.) Ensimmäiset käsitteellistykset erottivat matkailukokemukset selkeästi myös arkisesta elämästä. Tätä kautta matkojen tuli painottua kauaksi, lähimatkailun sijaan.

Smith (1978) määritteli matkailijan väliaikaisesti vapaalla olevaksi, joka vieraillee eri paikoissa, poissa kotoa, tarkoituksenaan kokea muutos. Myös MacCannell (1973) näkee elämykselliset kokemukset vastakohtana rutiineille. Hän painottaa aitojen kokemusten olevan saatavilla niille, jotka rikkoivat jokapäiväisen elämän rajoja, alkaen elää. Turner ja Ash (1975) kiteyttävät etäisyyden ottamisen mahdollistavan irrottautumisen jokapäiväistä elämää hallitsevista arvoista ja normeista. Näin on mahdollista nähdä elämä uudesta perspektiivistä käsin. Aiemmat käsitteellistykset matkailukokemuksiin liittyen eivät keskittyneet kuitenkaan yksilöllisiin merkityksiin tai motivaatioon. (Urielyn, 2005, s. 203–205 mukaan.) Cohen (1979, s. 179–201) haastoi yhtenäistävät kuvaukset ehdottamalla, että ihmiset pitävät erilaisista kokemuksista. Hän kehitti myös typologian, jossa matkailukokemusten toisessa päässä on mukavuuden tavoittelu ja toisessa merkitysten etsintä. Boorstin teennäisyys, MacCannellin aitouden vakavamielinen etsintä sekä selkeän eron tekeminen arjen ja matkailukokemusten välille edustavat modernia tarkastelutapaa. Näkemykseni mukaan nämä voidaan postmodernina aikana nähdä matkailukokemukseen liittyvinä ulottuvuuksina. Tällöin tulkinnat täydentävät toisiaan, muodostaen holistisen kokonaiskuvan kokemuksiin liittyen.

Arjen ja kokemusten suhde on herättänyt kiinnostusta sosiokulttuurisen teoriaperinteen saralla. Karkeaa erottelua arjen ja elämyksellisten kokemusten välillä alettiin kyseenalaistaa 90-luvulta lähtien myös matkailuun liittyvien kokemusten tutkimuksessa. Lash ja Urry (1994) painottavat elämyksellisten kokemusten, näkökulmien omaksumisen vieraista kulttuureista ja kaukaisten nähtävyyksien, olevan saatavilla jokapäiväisissä yhteyksissä massamedian, videoiden ja virtuaalitodellisuuden välityksellä. Simuloidut ympäristöt kokoavat yhteen useita nähtävyyksiä huvipuistoista ostoskeskuk-

siin. Munt (1994) painottaa lähes kaiken olevan matkailua. Hän viittaa työn- ja vapaa-ajan sekoittamiseen, sekä kasvaneeseen haluun yhdistellä erilaisia aktiviteetteja. Työmatkoilla nähdään tuttavuuksia, osallistutaan tapahtumiin ja lomaillaan. Matkailijat ovat matkustavia työntekijöitä tai työskenteleviä matkailijoita sen mukaisesti, millaisen merkityksen työlle ja matkailukokemuksille antavat.

(Urielyn, 2005, s. 203–205 mukaan.) Matkailukokemuksiin liittyy olennaisena osana myös elämyksellinen ulottuvuus, joka on johtanut karkeisiin erotteluihin arjen ja matkailun välillä. Myös Perttula (2003, s. 33) painottaa että on tärkeää suhtautua kriittisesti elämyksen erottamiseen arkielämästä. Matkailuelämysten yhteydessä kritiikki osuu tällöin arkielämän ja matkailun erilleen asettamiseen. Karkeasta erottelusta luopuminen on myös osa laajempaa yhteiskunnallista muutosta, johon kuuluu internetin käytön yleistyminen. Tällöin elämyksiä tuottavia matkailukokemuksia ei voida teorioissa nimetä enää pelkästään fyysisiksi tapahtumiksi, vaan myös muissa konteksteissa, kuten virtuaalisissa ympäristöissä tapahtuviksi. Työskentely mielletään osaksi arkea, mutta työmatkailija voi vapaa-ajallaan etsiä tietoa kohteen muustakin tarjonnasta. Hän hankkii kokemuksia myös arjen ohessa virtuaalisesti, mukavuutta tavoitellen, merkityksiä etsien tai tulevia matkoja suunnitellen.

Kaikki tutkimusperinteet eivät ole kiinnittäneet huomiota kokemusten yhteydessä sosiaaliseen yhteisöön, ja mikä on sen vaikutus henkilökohtaisiin kokemuksiin. (Holt & Lapenta, 2013, s. 377). Sosiaalisten kokemusten on kuitenkin osoitettu olevan tärkeitä. Esimerkiksi sosiokulttuurisen näkökulman mukaan elämykset ja niistä oppiminen tulisi nähdä yksilökeskeisen näkemyksen rinnalla yhteisenä toimintana muiden samaan tapahtumaan osallistuvien henkilöiden kanssa. (Sundbo & Sørensen, 2013, s. 15.) Yksilöllisistä kokemuksista, on edetty kohti yhteisöllisesti jaettuina kokemuksia. Dewey (1934) painotti kokemusten tapahtuvan koko ajan, koska vuorovaikutus luo olosuhteita ja ympäristöä. Se on läsnä jokaisessa elämän prosessissa. Asioita siis koetaan, mutta kokemukset muotoutuvat myös hitaammin (Abrahams, 1986, s. 61.) Emme aina tiedosta käytännön kokemusten tuottamaa tietotaitoa, koska se sulautuu yhteen muiden kokemusten kanssa. Hiljaisesti se kuitenkin ohjaa valintojamme ja toimiamme. Henkilökohtaiseen kokemusten altaaseen kertyy jatkuvasti uusia kokemuksia, osaksi henkilön tietotaitoa. Osa tiedosta on sovellettavissa vain samankaltaisissa tilanteissa, osa yhdistettävissä uusiin tilanteisiin. (Snel, 2011, s. 148.) Tämä tekee kokemuksista myös mielenkiintoisia, mutta samalla haastavia tutkimuskohteita.

Arjessa tapahtumat ovat asioita, jotka vain tapahtuvat ja kokemukset asioita, jotka tapahtuvat henkilökohtaisesti meille tai muille. Kokemuksista toiset tulevat suoraan elämän virrasta, ilman ennakovalmisteluita, kun toisia suunnittelemme ja valmistelemme ennakolta. Perinteitä, kuten joulua tai

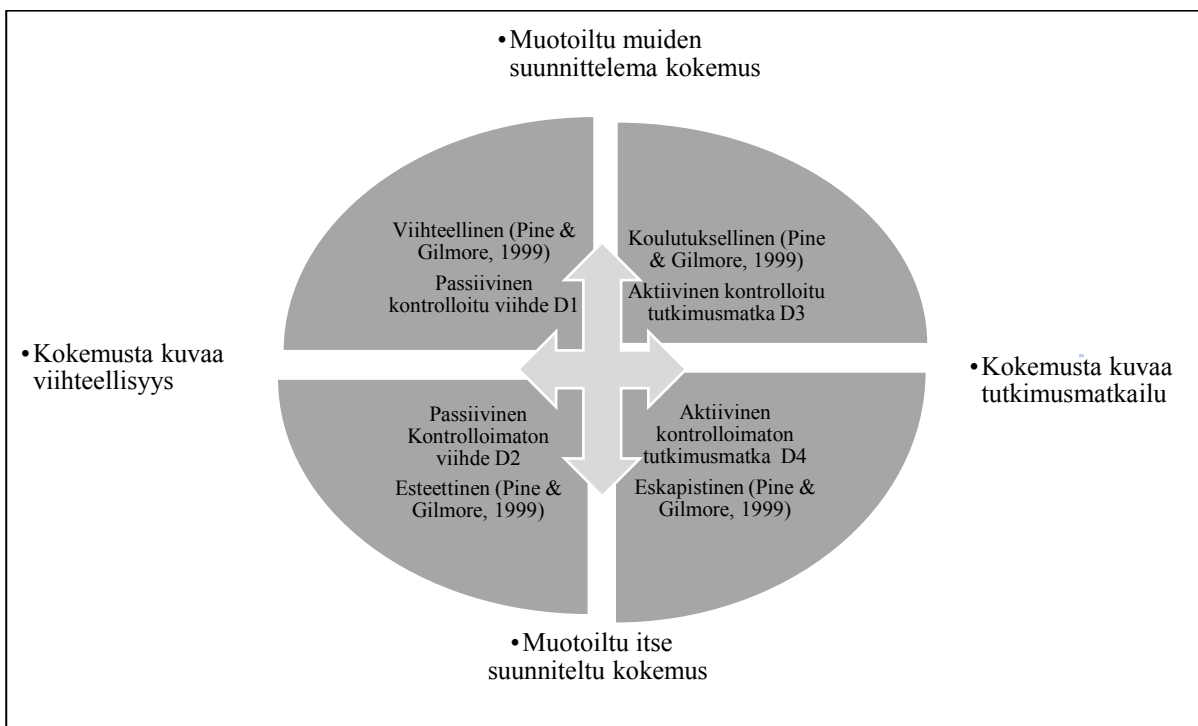
syntymäpäiviä toistamme vuosittain. Tällöin osa kokemuksesta ja rooleista on ennalta mietittyjä. Kuitenkin myös aika ja tila määrittävät kokemusta. Kokemusten jakamisen suhteen voidaan todeta, että kokemus jaetaan sitä useampien kanssa, mitä ennakoitavampi se on. Samalla kasvaa kuitenkin riski, että valmisteltu tapahtuman laatu koetaankin enemmänkin rajoittavaksi, kuin vapauttavaksi. (Abrahams, 1986, s. 55, 63.) Yhteisöllisesti jaettuihin kokemuksiin voi uskaltaa heittäytyä mukaan, asioita liikaa valmistelematta. Epätäydellisyyden riski mahdollistaa kokemusten kumpuamisen suoraan elämän virrasta ja vuorovaikutus vaikuttaa siihen, miten merkittäväksi kokemus muodostuu.

Kokemuksen käsitteellä voidaan alleviivata meneillään olevaa elämää ja toimintaa, jossa kokemukset voidaan erottaa muista toimista. Kokemus käsitteenä muodostaa yhteyksiä, innostamalla meitä keskustelemaan elämästä ja siitä, miten nykyiset tapahtumat, jopa uhkaavimmat, kuvataan uudelleen jossakin muodossa tulevaisuudessa. Kokemukset sisältävät sekä merkityksiä, että tunteita. Niiden kautta on mahdollista tutkia, miten kokemukset myös refleктоivat syvimpiä kulttuurisia huoliamme, tottumuksiamme sekä rajoituksiamme. Etsimme kokemuksia, jotka innostavat elämää. Merkityksellinen toiminta liittyy usein myös uutuuden viehätukseen, jolloin pysymme avoimina. Uuden kohtaaminen kietoutuu yhteen mielikuviamme ja odotustemme kanssa, mahdollisuudesta sosiaaliseen, kulttuuriseen ja henkilökohtaiseen uudistumiseen ja pelastetuksi tulemiseen. Kiinnostus uusia asioita kohtaan, yhdistettynä tylsyyden pelkoon, saa aikaan pakonomaisen tarpeen siirtyä eteenpäin. (Abrahams, 1986, s. 49–51.) Myös elämyksiin yhdistyy uutuuden viehätys.

Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus on määritellyt elämyksen käsitettä, nimeämällä elämykskolmion pääteemat, joita ovat motivaatio, fyysisyys, älyllisyys, emotionaalisuus ja henkisyys. Elämyksellä Tarssanen ja Kylänen näkevät olevan tähän liittyen lisäksi viisi tasoa, jotka ovat kiinnostuminen, aistiminen, oppiminen, elämys ja muutos. (Tarssanen & Kylänen, 2009, s. 11, 15.) Malliin kytkeytyy kuitenkin ongelma, sillä elämyksen tasoista yksi on nimetty elämykseksi. Tässä mielessä tasoja voitaisiin kuvailla enemmän kokemuksen, kuin elämyksen tasoiksi, jolloin yksi kokemuksen tasoista on elämys. Siksi ehdotankin korjausta heidän malliinsa, jolloin kokemus muodostaisi elämyksen tilalla mallin kattokäsitteen. Perustelen näkemystä myös sillä, että LEO:n määritelmän tasot viittaavat suoraan merkityksiin, jonka takia kokemuksia halutaan hankkia.

Tätä kautta elämyksellisyyden ja kokemuksen käsite kietoutuvat matkailualalla mielenkiintoisella tavalla yhteen, ollen osa jokaisen ihmisen elämää. Esimerkiksi englannin kielessä ne sisältyvät samaan

sanaan. Elämyksen ja kokemuksen erottaminen toisistaan on hieman keinotekoista. Perustelen näkemystä sillä, että molemmat pitävät sisällään samoja kokemuksiin perustuvia elementtejä. Ymmärrän kokemuksen ja elämyksen suhteen tutkimuksessani matkailutuotannon kautta, jolloin elämys sanalla viitataan tuotettuihin tai matkailutarkoituksessa ostettuihin ja tavoiteltuihin positiivisiin kokemuksiin. Toisaalta esimerkiksi Perttula (2003, s. 33) näkee elämysten edistävän hyvinvointia ja jaksamista, sekä tasapainottavan elämää lieventämällä elämisen monimutkaisuutta. Hänen mukaansa elämyksille on tarvetta sitä enemmän, mitä vaativampaa elämä on. Miellän kokemuksen käsitteenä tällöin elämystä laajemmaksi kattokäsitteeksi. Elämys sanana soveltuu matkailualalle hyvin, kun halutaan erottaa arkipäiväisistä kokemuksista. Elämysten tuottaja haluaa tarjota elämysten avulla matkailijalle jotakin mieleenpainuvaa. Kulttuurimatkailutapahtumien suunnittelu voidaan katsoa toiminnaksi, jossa tapahtumakävijöille halutaan tarjota mahdollisuuksia kokea elämyksiä. Valitsin tutkielmani teoreettiseen viitekehykseen kokemusten tarkastelun osalta Mansfeldt, Vestager ja Iversenin (2008) kokemusmuotoilun mallin sen kokonaisvaltaisuuden vuoksi (kuva 2). Mallia on käytetty myös esimerkiksi Virkkusen, Ahosen, Schaupp ja Lintulan (2010) tutkimuksessa yhteiskehittämiseen liittyen.

Kuva 2. Neljä elämystodellisuutta. Lähde: Mansfeldt, Vestager & Iversen, 2008, s. 16, 176.

Kuvan 2. malli perustuu Pine ja Gilmoren (1999) teoriaan elämyksellisten kokemusten eri ulottuvuuksista. Masfeldt ym.(2008) ovat liittäneet malliin mukaan kokemusten muotoilemisen sekä passiivisten ja aktiivisten kokemusten ulottuvuudet siinä, mitä kokemuksilta haetaan. Kokemus voi olla itse tuotettu tai muiden suunnittelema ja kontrolloima. Kulttuurimatkailetapahtumien suunnittelun näkökulmasta käsitän kokemuksellisen puolen myös elämysalueen kautta, sillä tapahtumapaikka voidaan mieltää eräänlaiseksi elämykselliseksi alueeksi, jossa erilaisia kokemuksia koetaan.

Tällöin kyse on järjestetystä elämysalueesta, jossa on mahdollista hankkia elämyksellisiä kokemuksia yhdessä muiden osallistujien kanssa. Tiensuu (2015, s.92) viittaa tutkielmassaan tapahtumamatkailetuotteen yhteydessä tapahtumatilaan, jossa elämyksellisiä kokemuksia kertyy. Tässä tilassa mahdollistuvat vuorovaikutus, osallisuus sekä kohtaamiset eri ihmisten kanssa. Tapahtumatila käsitteenä mielletään useissa yhteyksissä fyysiseen tilaan, jossa tapahtuma toteutuu. Rinnakkaiskäsitteinä voisivat toimia käsitteet kokemustila, elämymaisema tai elämysalue.

Matkailun vetovoimaisuutta lisäävät kaupungit, -alueet ja keskittymät puhuvat elämyspuistojen lisäksi elämysalueiden kehittämistä. Esimerkiksi Sea Life mainitsee vuoden 2017 merkittävänä uudistuksena interaktiivisen elämysalueen kokemuksineen. Toiveena on ollut innostaa nuoria arvostamaan meriluontoa ja sen haurautta, sillä halu oppia suojelemaan ympäristöä, syntyy elämyksiä mahdollistavien kokemusten kautta. (Sea Lifen uusi elämysalue...). Myös Pyhän, Peak Performancen ja Scandinavian Outdoorin järjestämien vapaalaskuilmien yhteydessä todetaan, että vuonna 2017 Helsingin messukeskuksen alueelle kohoaa komea elämysalue ja elokuvateatteri, elämyksellisen ohjelman lisäksi. (Vapaalaskuilmat nyt GoExpo...) Tapahtuman vastaava tuottaja mainitsee, että samalla on lähdetty konseptoimaan elämysalue kokonaisuutta, jossa yhteistyökumppanit tarjoilevat uudenlaisia elämyksiä. Opettavaiset tietoisuudet, visat ja showt kuuluvat ohjelmistoon. Tunnelmaa on rakennettu käyttämällä liikkuvaa kuvaa ja tila rakentuu pääasiassa kierrätettävästä materiaalista. Lisäksi kokonaisuus pitää sisällään salaisia kulmauksia (secret spotteja), joissa voi viettää aikaa ystävien kanssa. (Uudistunut vapaalaskuilmat valtaa...) Myös Rauman kaupunki aikoo panostaa Kaunisjärven puiston alueeseen. Sinne on tarkoitus tuoda tekemistä eri-ikäisille, kuten korkeuseroja hyödyntävä rata, jota on mahdollista edetä eri välineillä. (Kaunisjärven puistosta tulee kaikkien elämysalue...) Tällaisilla alueilla elämysten hankkiminen on mahdollista.

Tutkimuksellisesti käsite ei ole vielä yleistynyt, mutta elämysten ja kokemusten syntymistä tilan yhteydessä on tutkinut esimerkiksi O' Dell elämymaiseman (experiencescape) käsitteen kautta. Elämymyksistä on tullut hänen mukaansa kuumiin kulutushyödykke. Markkinoinnilla luvataan uudempaa, parempaa, suurempaa, aidompaa tai hauskeempaa, mitä olemme aiemmin kohdanneet. Kuluttajat etsivät lisäksi itsekin mielihyvää, viihdettä sekä ihmisiin, ideoihin ja kiinnostuksen kohteisiin liittyviä kohtaamisia mahdollistavia elämymmaisemia. Ne ovat myös osa globaalien verkostojen ja kulttuurien linkittymistä, mikä ei rajaudu välttämättä yksittäiseen paikkaan. (O' Dell, 2006, s. 12, 16–17.) Alue käsitteenä pitää sisällään näkemykseni mukaan useita monikontekstisia tiloja ja sillä voidaan viitata myös Pine ja Gilmoren 1999 viihteelliseen, esteettiseen, opetukselliseen ja todellisuuspakoiseen malliin. Tutkielmassa Tarkastelen monikontekstista yhteisluomisen tapahtumaa kohtaamiset ja vuorovaikutuksen mahdollistavana suunniteltuna elämymalueena, joka mahdollistaa erilaisten tilojen myötä myös elämysten kokemisen.

3.2 Puitteet merkityksellisten kokemusten syntymiselle osana tapahtumaa

Tarkastelen tässä alaluvussa kokijan kokemukselle antamia merkityksiä. Pohdin, mitä merkityksellisellä kokemuksella tarkoitetaan ja millaisia merkityksiä kokemus voi kokijasta riippuen saada. Sanaa merkitys käytetään monella tavalla tutkimuksissa ja arkikielessä. Tutkimuksessa ollaan tällöin kiinnostuneita siitä, mitä tutkittava asia merkitsee joillekulle (Vilka, 2015, s. 160.) Merkitykselliset kokemukset voidaan nimetä tasankokokemuksiksi, eli eräänlaisiksi sisäisen tasapainon ja rauhan kokemuksiksi. Toisaalta niitä edustavat huippu- ja laaksokokemukset (vrt. Maslow 1962; Csikszentmihalyi 1975; Silkelän, 2001, s.120–131 mukaan.) Merkitykselliset kokemukset liitetään tapahtumiin, joita kohtaamme ensimmäistä kertaa. Toisaalta kylläntymisen seurauksena, aiemmin merkitykselliset kokemukset voivat myös menettää merkityksensä (Storbacka, Korkman, Mattinen & Westerlund, 2001, s. 85–89). Monet merkityksellisistä kokemuksista ovat sosiaalisia tapahtumia, kuten keskustelua, ryhmä- tai yhteisökokemuksia.

Kokemuksiin voi liittyä myönteinen, kannustava, empaattinen tai tasavertainen kohtaaminen. Kielteinen merkittävä henkilö edustaa sitä usein autoritaarisessa mielessä. Merkityksellinen kokemus suuntautuu myös tulevaisuuteen, jolloin esiin tulevat erilaiset odotukset ja tavoitteet. Kysyttäessä, millainen kokemus on ollut merkityksellinen, nimeämme usein kokemuksen, jolla on ollut vaikutusta persoonalliseen kasvuamme. Myös hiljentymiskokemukset ja tämän vastapainona toimintaan

osallistuminen ja jonkin uuden aloittaminen, voidaan nimetä merkityksellisiksi. Merkitykselliset kokemukset liittyvät kasvuun, tekemisen lumoon, kriittisiin tapahtumiin, siirtymävaiheisiin, identiteetin vahvistumiseen tai hiljaisen tiedon lähteille pääsyyn, joilla on käyttöarvoa. (Silkelä, 2001, s.120–131.) Tärkeää on huomata ero merkityksellisten kokemusten ja kokemusten merkitysten välillä, sillä yksilöllisiä merkityksellisiä kokemuksia laajempi asia ovat kokemusten merkitykset. Kokonaisuudessa tällöin myös ei-merkityksellisillä kokemuksilla on merkityksiä (Perttula 2002, s. 50).

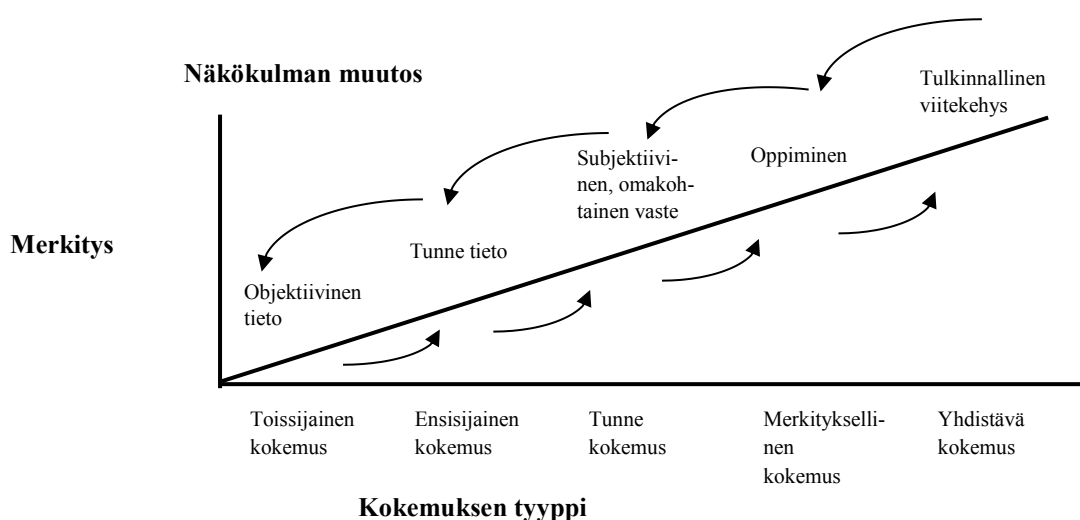
Kokemusten yhteydessä tulisi keskustella myös niiden merkityksistä, liittyen siihen, kenelle asiat ovat tapahtuneet ja muiden samassa tulkinnallisessa yhteisössä elävien näkökulmasta (Abrahams, 1986, s 57). Voidaankin todeta, että me havaitsemme kokemukset tärkeiksi, vaikka ne eivät ole välttämättömiä perustarpeisiimme liittyen. Cohenin (1979, s.180) mukaan matkailun merkitys ihmisen elämässä on johdettavissa ihmisen maailmankuvasta ja siitä, mitä hän asettaa keskiöön. Fenomenologisissa malleissa tarkastellaan erilaisia suhteita kokemuksiin liittyen, joita muodostuu henkilön ja näiden keskustusten välille. Merkitykseen liittyy Weberin mukaan symbolinen luonne, subjektiivinen mieli sekä lähikäsitteet, kuten motiivi ja peruste. Motiivi tarkoittaa merkityksellistä olosuhteiden muodostusta, joka toimii perusteena toiminnalle. Aina merkitys ei ole ilmeinen, mutta ihmisillä on käsitys siitä. Ymmärtämisen Weber liittää sanotun tai tehdyn ytimen, eli merkityksen tajuamiseen. (Winch, 1979, s. 48–54, 114.) Tämän tulkinnan mukaisesti merkityksellinen kokemus viittaa ihmisen tietoisuuden tasoon, jolloin asioiden merkityksiä oivalletaan ja ymmärretään.

Kokemukset syntyvät tällöin tietoisuuden tasolla uudelleen, jossa merkitysten luominen tapahtuu henkisen prosessoinnin tuloksena. Gadamer (2004) näkee todelliset kokemukset sellaisina, että tietotaidon lisäksi ne tarjoavat uutta horisonttia asioihin. Kokemusten merkityksellisyys ei tällöin riipu vain aiemmasta tietämyksestä ja kokemuksesta, vaan myös uuden ymmärryksen tarjoutumisesta. Merkitys liittyy myös siihen, millainen vaikutus kokemuksella on jollakin elämänalueella. Elämänalue voi olla pieni tai käsittää elämän kokonaisuudessaan. Siksi merkitysten arviointi on aina henkilökohtaista. (Snel, 2011, s. 146–147.) Tulkintamme kokemukseen liittyen voi myös muuttua.

Merkitysten kannalta keskeinen on elämismaailman käsite. Sitä kuvataan merkityssuhteiden organisoituneeksi kokonaisuudeksi. Ihminen on kuin avoin, kokeva, luova ja merkityksiä kehittävä eksistentiaalis-fenomenologinen merkitysrakenne. Henkilökohtaisesti merkittävät kokemukset ovat osa ainutlaatuisesti jäsentynyttä dynaamista elämismaailmaa. Toisten mielestä kyse on hetkellisestä ko-

kemuksesta muistoiheen. Kokemukset voidaan nähdä myös pidempikestoisina ja kestävämpinä muutosprosesseina. (Veijola, 2002, s. 104.) Hetkellisen arvon lisäksi kokemuksilla on syvempi merkitys. Niistä voi tulla persoonamme rakenteita, joka on yksi ihmistutkimuksen ontologisista lähtökohdista.

Kreikkalainen filosofi Herakleitos (540–480 eaa.) on todennut merkityksen olevan prosessi, jossa ajan virta voi huuhdella kokemuksiamme ja minuuttamme uudella tavalla, hetkestä toiseen. (Silkelä, 2001, s.120–131.) Henkilö asettaa merkitykset laajempaan yhteyteen, riippuen, minne hän on menossa, mitkä ovat aikomukset, suunnitelmat sekä tavoitteet. Niin kauan, kuin tavoitteita ei tiedetä, merkityksillä ei ole suuntaa, eivätkä ne ole henkilökohtaisia. Kun kokemus liittyy esimerkiksi kiinnostuksiin tai huoliin, ihmisen tunteet ovat mukana. Jos ne eivät ole läsnä, henkilökohtainen osallisuus ja merkitys ovat matalia. Potentiaalisista merkityksistä tulee aktuaalisia, kun henkilö kiinnittää niihin huomiota ja näkee ne merkityksellisiksi. Potentiaaliset merkitykset voivat muuttua aktuaaliksi myös toisenlaisessa tilanteessa tai ajankohdassa. Merkitykselliset kokemukset voivat laukaista muutoksen, eli transformaatio prosessin. Pugh (2004) käyttää näistä kokemuksista termiä transformatiiviset kokemukset, kun merkitys loiskuu yli uusiin yhteyksiin. Hän erottelee kolme ominaisuutta, joilla kokemuksia voidaan arvioida. Ne ovat motivoitunut käyttö, eli haluaako yksilö soveltaa oppimiaan asioita uusissa tilanteissa, käsitysten laajeneminen sekä kokemuksellinen merkitys. (Snell, 2011, s.146–149, 174–176.) Tapahtuvaa muutosta kuvaan alla (kuva 3).

Kuva 3. Kokemuskäsitteiden kirjo. Lähde: Snell, 2011, s.151.

Kuvan 3. mukaisesti tapahtumiin osallistutaan yksilöiden omista merkityksistä ja elämämaailmasta käsin. Näin kaikki, mitä se käsittää, on sisällytettyä mukaan. Tätä voidaan kutsua myös tulkinnalliseksi viitekehyykseksi, joka laajenee, ihmisen kohdatessa muiden horisontteja. Ihmisiä yhdistävä kokemus on samalla merkityksellinen kokemus. Kyseessä on siirtyminen merkityksellisistä kokemuksista, yhdistäviin ja eheyttäviin kokemuksiin. Tällöin merkityksellinen toimi on sellainen, joka ylittää alkuperäisen tilanteen tärkeyden ja merkityksen ohitse. Voidaan puhua oppimisesta, jolloin merkityksiä voidaan aktualisoida, eli toteuttaa muissa, kuin itse alkuperäisessä tilanteessa. Tällöin tapahtuman merkitys ylittää transsendenssin kautta sosiaaliset olosuhteet, joissa se tuotettiin. Merkitys toteutuu nyt uusissa sosiaalisissa yhteyksissä. (Snel, 2011, s.146–149.) Tällä jaottelulla Snell haluaa tehdä eron merkityksellisen suppean kokemuksen ja laajemmalle integroitavan yhdistävän kokemuksen välille. Silkelä (2001, s. 120–131) kiteyttää, että aidot merkitykselliset kokemukset muuttavat arvojamme, käsityksiämme ja merkitysperspektiivejämme. Aidon kokemuksen seurauksena näemme maailman ja sen merkitykset uudella tavalla. Tällöin tietomme ja tunteemme muuttuvat.

Tutkielmani kohteena on tapahtuman aikaisen yhteiskehittämisen suhde merkityksellisiin kokemuksiin. Miten yhteiskehittämiseen perustuvassa kulttuuritapahtumassa on mahdollista jakaa merkityksellisiä kokemuksia ja mitä kokemuksille niitä jaettaessa tapahtuu. Kulttuuri saa uuden merkityksen, kun saavutetaan auktoriteettien kyseenalaistamattoman kunnioittamisen sijaan sopimuksia sosiaalisista käytännöistä. Näin sopimuksille annetaan vahvistettua merkitystä jokapäiväisessä toiminnassa (Abrahams, 1986, s. 46.) Siksi sosiaaliset kokemukset ovat tärkeitä. Kokemukset tulisikin nähdä yksilökeskeisyyden rinnalla myös yhteisenä toimintana. Siihen liittyy kuitenkin ongelmia, kun ulkopuolinen henkilö johtaa tai ohjaa kokemuksia. Snell (2011, s.176) on tarkastellut teoksessaan kattavasti näitä ulkoisiin merkityksiin sisältyviä valmiiden totuuksien ongelmia. Tapahtuman ja yhteisluomisen vetäjän väliintulot ohjaavat yhteiskehittämisen prosessia tavalla, jossa prosessi saattaa suuntautua vetäjän toimesta uudelleen. Tällöin on mahdollista pohtia, mikä merkitys tapahtuman vetäjällä tulisi olla yhteisluomisen prosessissa? Onko hyvä, että hän puuttuu suuntaan, vai jääkö jotakin tärkeää syntymättä puuttumisen johdosta. Vetäjällä on vaikutusta ja kontrollia tilanteisiin tapahtumassa. Hänet tulisi nähdä kuitenkin tasavertaisena osana yhteisluomisen tiimiä, sillä hän helposti suuntaa toimintaa myös tilanteissa joissa ei välttämättä tee niin tarkoituksella.

3.3 Merkitykselliset vuorovaikutukseen perustuvat yhteiskehittämisen kokemukset

Tutkielmani tavoitteena on ymmärtää yhteiskehittämisen tapahtumassa osallistujille syntyviä merkityksellisiä kokemuksia. Haen vastausta kysymykseen, millaisia merkityksellisiä kokemuksia yhteiskehittämisen tapahtumassa muodostuu? Kiinnostuksen kohteena on tällöin yksilöllisesti koetun todellisuuden rinnalla, yhteisöllisesti jaettu kokemustodellisuus. Henkilökohtaiset kokemukset tulee Morrisin (1970) mukaan erottaa yleisistä kokemuksista. Kokemukset valaisevat sitä, mitä yksilöt tekevät. Samanaikaisesti ne ilmentävät kuitenkin myös niitä tavanomaisen konventionaalisia kaavamaisuuksia, kulttuurisesti opitusta ja tulkitusta käyttäytymisestä, joka tekee kokemukset ymmärrettäväksi muille. (Abrahams, 1986, s. 48–49.) Kulttuuri on aina mukana vaikuttamassa kokemuksiin.

Merkitykset ovat ihmisten välisiä ja ihmisiä yhdistäviä eli intersubjektiivisiä (Vilka, 2015, s. 161). Yksilöt refleктоivat kokemuksia omista lähtökohdistaan sekä muiden kulttuurissa elävien lähtökohdista käsin. Siksi koemme oman kokemuksemme, toisten kokemuksiin liittyen. Mead (1934) on todennut, että tulemme tietoisiksi kokemuksistamme ja mahdollisuksistamme, kun refleктоimme toimiamme toisen henkilön näkökulmasta käsin. Teemme toisten kokemuksista myös omiamme paradoksaalisesti. Koemme muiden kokemuksia omien kokemustemme kautta sekä epäsuorasti myös kulttuuristen rakenteiden kautta. Nämä rakenteet välittäjän roolissa, ovat elinvoimaisia sosiaalisuuden muodostumisessa, sekä yksilöiden välisessä intersubjektiivisessä kokemusten jakamisessa. Omaksumme tällöin toisen henkilön asennetta, ketkä samalla voivat vaikuttaa kokemuksiimme ja suunnata meneillään olevia tai tulevia toimiamme. Ymmärrämme kokemuksiamme toimiimme liittyen ja muiden toimia omasta tilanteestamme käsin. (Kapferer, 1986, s. 189–190.)

Kokemusten luonne saa selvyuden kulttuuristen ja sosiaalisten tyypittelyjen sekä ideaalien myötä. Tällöin käytetään esimerkiksi kulttuurisesti nimitettyjä ja ryhmiteltyjä käsitteitä, ilmentymiä ja rakennelmia. Siksi kulttuuri yleistää kokemuksia. Yleistämisen myötä oman kokemuksemme ainutlaatuisuus häviää. Tällöin voidaan puhua yhtenäisyydestä kokemusten ymmärtämisessä ja käsittämisessä, enemmän kuin kokemuksesta itse. Näin erilaisten käsitteiden ja rakenteiden kautta pyrimme ymmärtämään enemmän, kuin ilmaisemaan itseämme. (Kapferer, 1986, s. 189–190.) Tämä on avaintekijä merkityksellisten kokemusten jakamisessa. Ymmärrys kulkee itseilmaisun edellä. Oleellista on huomata myös yhteisön vaikutus kokemuksiimme, silloin kun refleктоimme niitä. Henkilökohtaisten tuntemustemme lisäksi sosiaalinen ympäristö virikkeineen vaikuttaa niihin.

Vuorovaikutuksen hetket jättävät meihin merkkejä ja hankimme tähän liittyen myös uusia näkemyksiä. Jatkuvuutta voidaan saavuttaa siten, että merkityksellisten kokemusten kohtaaminen, asioiden loksahdaminen paikoilleen ja asioiden näkeminen uudella tavalla, kasvattavat taitoa kohdata uusia yhä merkityksellisimpiä tilanteita. Kokemukset ovat tavallaan myös loputtomia. Ei voida sanoa jonkun olevan koettu, sillä tällöin pitäisi tietää ja tuntea kaikki paremmin, kuin muut. (Snel, 2011, s. 146–147.) Merkitykset liittyvät jatkuvien kokemusten myötä, ajattelun tuloksena saavutettavaan ymmärrykseen, joka vaikuttaa tulevaan elämäämme ja tapaamme nähdä tai suhtautua asioihin.

Tapahtumakävijän tapahtumalle antamat merkitykset ja kokemukset toimivat motivaatiotekijöinä tapahtumaan osallistumiselle. Morganin mukaan työntövoimatekijöinä toimivat kävijän saavuttamat henkilökohtaiset hyödyt ja symboliset merkitykset, joita tapahtumaan liittyy. Vetovoimatekijöinä toimivat puolestaan ohjelma, mielikuva tapahtumasta sekä organisaation toiminta. Tapahtuman aikana ulkoisesti näkyvät kokemuselementit liittyvät myös sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Samalla kävijä sisäistää kulttuurisia perinteitä ja festivaalin merkityksiä. (Morgan, 2009, s. 85–86.) Entä mikä merkitys on yhteisellä toiminnalla samaan tapahtumaan osallistuvien kesken? Ilman osallistumista, merkittävätkin kokemukset voivat jäädä kokematta. Kokemuksiin perustuvia tilanteita voidaan tulkita monin tavoin, jolloin ne saavat monia merkityksiä, muiden samassa tilanteessa olleiden merkitysten kautta. Tätä kautta on mahdollista saavuttaa syvempää ymmärrystä asioihin ja erilaisten näkökulmien kuuleminen muodostuu tärkeäksi.

Yhteisöllisyyden, kuten yhteiskehittämisen tapahtumien kautta on mahdollista luoda yhteistä kieltä, madaltaa raja-aitoja ja kokeilla uudenlaisia luovia toimintatapoja. Yhteisiin kokemuksiin liittyy olennaisena osana vuorovaikutuksellinen jakaminen. Miten puheemme reflektoi ajatteluamme? Ovatko asiat todella niin, kuin kuulemme? Puheisiin kätkeytyy monia tunteitamme ja merkitysten syntyminen ja uuden tuominen mukaan keskusteluun vaatii jotakin erityistä. Esimerkiksi Wills (2015, s. 55–67) on kuvaillut onnistuneesti erilaisia vuorovaikutustilanteita hermeneuttisen ja fenomenologisen lähestymistavan mukaisesti. Vuorovaikutuksen intersubjektiivisuus näyttäytyy vastaakohtana puolueettomalle objektiivisuudelle. Intersubjektiivisuus liittyy vuorovaikutukseen ja sen suhteen on tehty tutkimusta esimerkiksi siitä, miten yhteisymmärrys ja yhteinen kokemus saavutetaan ja on mahdollista säilyttää ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Lähtökohtana voidaan pitää intersubjektiivisuuden olemuksen ja teemojen ymmärtämistä, kuten esimerkiksi sen ymmärtämistä, miten emootiot tai toiminnan näkökulma asettuvat osaksi vuorovaikutusta sekä kielellisen ja ei-kie-

lollisen viestinnän kautta. (Intersubjektiivisuus vuorovaikutuksessa-Helsingin yliopiston ajankohtaisia julkaisuja, 2016.) Tällöin myös mahdollisuus yhdistää erilaisia kokemuksia tai kokea muiden kokemuksia saa uuden ulottuvuuden. Kokemuksia ei pyritä empatisoimaan yksilönä, vaan jakamaan niitä ja tietotaitoa yhteisöllisesti. Samalla tämän kaltaiset kohtaamiset mahdollistavat fenomenologisen yhteyden ja näkökulman syntymisen.(Himanka, 2016.) Muiden ihmisten kautta, jakamalla vuorovaikutuksessa kokemuksia ja näkemyksiä, voidaan kokea uusia oivalluksia.

Aidot kohtaamiset ja vuorovaikutuksen dynamiikka edellyttävät hetkessä olemisen rohkeutta kaikilta osapuolilta. Usein joku osapuoli kiertää tilanteen, jolloin kohtaamista ei tapahdu. Kuulemalla toista osapuolta voidaan saada selville, millainen tilanne tai asia on merkityksellinen hänelle. Ymmärrämme läheisiämme ja heidän kokemuksiaan kokemalla samoin, elämällä tilanteita läpi. Empatia taitoinen ihminen pystyy eläytymään kokemukseen, kuin kokisi tilanteen itse. Eläytyminen mahdollistuu myös merkityksellisiin hetkiin liittyvien kuvailevien tarinoiden kautta. Yksi keino kommunikoida, jakaa tai jäsentää kokemuksia on taiteen, draaman, narratiivisen tarinankerronnan sekä musiikin keinoin (Kapferer, 1986, s. 191). Kokeminen on tällöin myös sanatonta sekä moniaistista.

Tapahtumassa syntyy erilaisten näkökulmien kautta monta tarinaa. Kerronta vaihtelee kuulijasta riippuen, kuten myös tulkinta. Yksilöllinen kokemus on kokijalleen aina todellinen, mutta kokemukseen liittyy silti myös epävarmuuden aspekti. Meillä on myös pyrkimys avartaa ja suurennella kokemuksiamme kertomuksissa tai kirjoituksissa. Kokemuksista syntyy tyypillisiä tai muodollisen formaaleita. Tällöin menetämme henkisyiden ja olosuhteiden välillä vallitsevan dialektiikan. Ylenämme tekemisiämme tarinoissa ja draamallisissa toistoissa. Samalla menetämme sisintä olemusta suhteessa siihen, mitä liittyy arkipäiväisiin toimiin. Tapahtuma itsessään saadaan näyttämään merkityksellisemmältä, kuin se on, jolloin siitä tulee tyypillinen anekdoottinen tarina. (Abrahams, 1986, s. 48–52.) Tarinat myös pelkistyvät stereotyyppisiksi. Tämä ei ole kuitenkaan yksiselitteisen kielteinen asia, sillä tarinat ovat silti merkityksellisiä signaaleja todellisuudesta, jossa elämme. Ne ovat osa yhteisesti jaettua kulttuuria ja merkityksellisiä siksi maailman ja kulttuurisen todellisuuden kannalta. (Vilka, 2015, s. 170). Anekdootit ja stereotyyppiat on hyvä kuitenkin tiedostaa tarinoista, koska ne suurentelevat ja yleistävät kokemuksia.

Yhteiskehittämisessä asioihin sukellaan sisälle. Schorr (1977) on maininnut, että katsoo paremaksi olla menemättä mukaan ja paradoksaalisesti tuntee olonsa aidommaksi, kun on siellä missä tapahtuu, mutta ei osallistu. Riittävältä etäisyydeltä on mahdollista olla hiljaa ja kutsua tilannetta

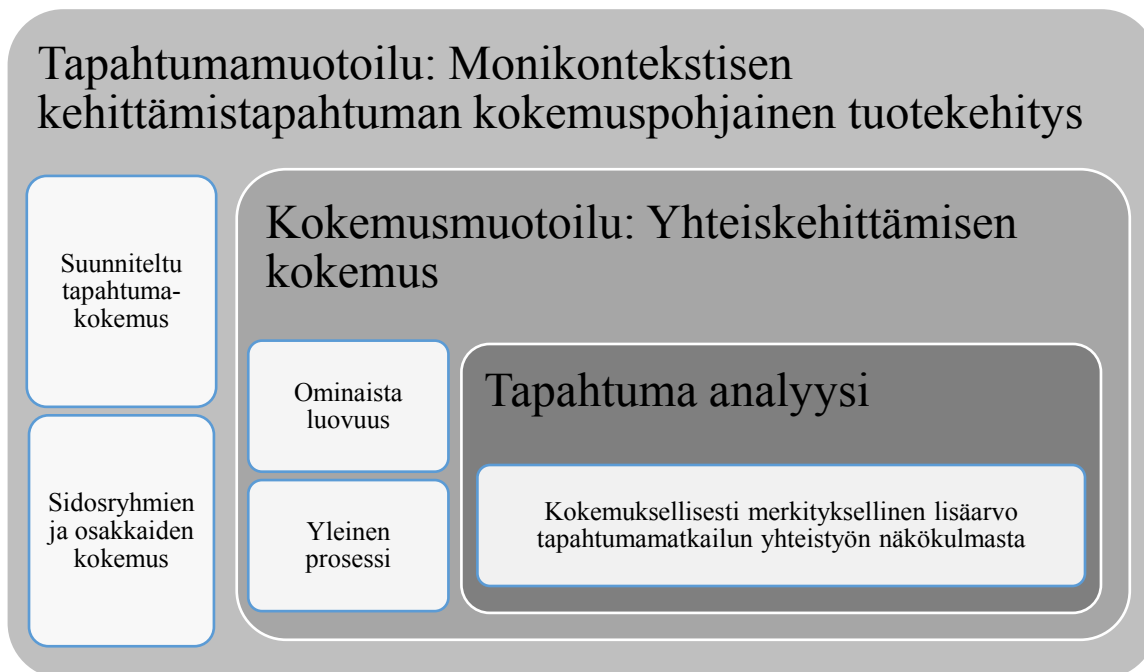
tapahtumaksi. Hänen mukaansa muutoin kadotetaan kokonaiskuva siitä, mitä tapahtumassa kokonaisuudessaan tapahtuu. Etäisyys tarjoaa tarpeellista objektiivisuutta, jolloin voidaan valikoida meillä olevasta tapahtumasta kiinnostavimpia yksityiskohtia. (Abrahams, 1986, s. 48–52.) Yhteiskehittämisen tapahtumassa saatetaan kadottaa yhteys tapahtumiin ja kulkuun kokonaisuutena. Siksi on luontevaa, että tapahtumat ovat paikallisesti pieniä, vaikka olisivat globaalisti suuria.

Massatapahtumissa ihmiset sukuloivat tilanteista ja tapahtumista toiseen, sen sijaan että keskittyisivät intuitiivisesti olemaan läsnä yhden ryhmän vuorovaikutuksessa. Abrahams painottaa, että etäältä ulkopuolisen asemassa tapahtumia seurattaessa, vältytään sosiaaliselta riskin otolta. Kyvyttömyytemme osallistua kokonaan, vaikuttaa tällöin havaintojemme laatuun. Havainnot jäävät etäiksi, kun yritämme hallita kokonaisuutta. Kokemuksiin, joissa sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta on mahdollista käydä merkitysneuvotteluita, tulisi sukeltaa sisälle. Vanhemmassa matkailututkimuksen kirjallisuudessa on kuvailtu myös turistia etäisyyden ottajaksi ja ei-osallistujaksi matkoiltaan. Esimerkiksi Veijola (1998) kuvailee väitöskirjassaan turistia henkilöksi, joka ei ota mielellään vastuuta sosiaalisista tilanteista, vaikka on niissä osana. Yhteiskehittämisen tavoitteita saavutetaan, kun koetaan yhteisöllisen jakamisen potentiaaliset merkitykset aktuaalisina.

Ihmisten välinen vuorovaikutus on monimutkaista merkitysten vaihtoa. Niukkakin merkki, kuten ele, tervehdys tai hymy sisältää paljon latautunutta tiheää merkitystä (Silkillä, 2001, s. 120–131.) Syvällisistä merkityksistä kommunikointi on kuitenkin vaikeaa. Kulttuurien välillä on vastaavuuksia siinä, että kulttuurinen ymmärryksemme pitää sisällään myös esteitä (Abrahams, 1986, s. 48). Tätä voidaan pitää yhtenä fenomenologisen teoretisoinnin ongelmista. On mahdotonta kokea toisen ihmisen kokemusta. Kokeminen rajoittuu suulliseen kanssakäymiseen ja kokemukseen liittyvien näkökulmien jakamiseen. Ihminen on eräällä tavalla eristyksissä. Fenomenologia huomioi lähestymistapana yksilöllisten kokemusten ainutkertaisuuden, samalla kun se hahmottaa kokemusten yleistettävät merkit. Suhde erityislaatuisesta yleiseen ja yleisestä erityislaatuiseseen on yksi perusulottuvuudesta fenomenologisen analyysin dialektiikassa. (Kapferer, 1986, s. 188, 190.) Analyyttistä huomiota saavat prosessit, joissa yksilöt ylittävät yksinäisyyden jakamalla elettyjä kokemuksiaan.

Sanonta kukaan ihminen ei ole eristyksissä oleva saari, identifioi myös tekijää, joka antaa matkailukokemukselle sen merkityksen. Muodostamme ryhmiä ja yhteyksiä eri tarkoituksissa ja halutesamme löytää leikillisiä tai taiteellisia sosiaalisuuden muotoja. Simmel (1910) nimitti tätä seurallisuuden impulssiksi. (Harrisonin 2003, s. 43–44.) Lyhytaikainen yhteisluomisen tapahtuma voidaan

nähdä Harrisonin kuvailemana leikillisenä ilmiönä ja sosiaalisuuden muotona. Siinä yhdistymisen ja ystävyysperusolemus on jo arvo ja tyytyväisyyden lähde itsessään. Tapahtuman pienuudesta johtuen kiire ei tällöin leimaa olemista. Valitsin yhteiskehittämisen tarkastelun näkökulmaksi, koska se liittyy ajatukseen tapahtuman kävijälleen tarjoamista kokemuksista, jotka saavat yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen kautta uutta merkitystä. Yhteiskehittämisen tapahtumaan osallistuvilla on erilaisia mahdollisia tapoja osallistua prosessiin. Tapahtuma on aina myös ihmiseen, kuten tunteisiin vaikuttamista. Yleisesti tavoitteena on, että mieleen jäisi myönteinen tunnemuisto. Idea ja kulissit ovat kopioitavissa, mutta tapahtuman henki, joka luodaan ihmisten välille, ei ole kopioitavissa. Tähän tunnelmaan vaikuttavat osallistujien lisäksi tapahtuman vetäjien toiminta, jotka rakentavat siltaa osallistujien ja tapahtumapuitteiden välille. Kun tapahtuma alkaa, on se kuin virtaava joki. Tapahtuman jälkeen yleinen tunne toiminnan päättyessä on tyhjiys. (Vallo & Häyrinen, 2008, s. 223, 246.) Tapahtuman aikana matkailija pääsee osallisuuden kautta eristyksistä yhteyteen. Samalla hän pääsee vallitsevasta epä tietoisuudesta informaation lähteille. Tapahtuman suunnittelussa on mahdollista rakentaa puitteita tapahtumassa syntyville yhteisöllisyyden kokemuksille. Kokemusten tasolla se tarjoaa sosiaalisen ulottuvuuden, lisää syvyyttä merkityksellisiin kokemuksiin ja osallistujille hiljaista kokemusperäistä tietoa. Alla kuvaan kehittämistapahtuman kokemuspohjaisuutta (kuva 4).

Kuva 4. Monikontekstisen kehittämistapahtuman kokemuspohja. Lähde: Berridge, 2012, s. 284.

Kuvassa 4. tapahtumamuotoilun avulla luodaan ja suunnitellaan elämyksellisiä tapahtumaympäristöjä (Berridge, 2012, s. 29, 66). Tapahtumamuotoilun ytimessä on kokemusmuotoilun prosessi. Kokemuksellisesti merkityksellinen lisäarvo saavutetaan, kun tapahtuman aikaisia kokemuksia analysoidaan. Kokemusten merkityksellisyyteen liittyen käytän teoreettisena viitekehyksenä Mansfeldt ym. (2008) kokemusmuotoilun elämymallia, jonka perustana on Pine ja Gilmoren (1999) teoria kokemuksista. Tulkintaan käytän Snellin (2011) transformatiivisten kokemusten mallia, johon linkittyy myös Tarssasen ja Kyläsen (2009, s. 11, 15) kiinnostuksen, aistimisen, elämyksen, oppimisen sekä muutoksen tasot. Malleissa painottuvat tapahtumakävijöiden erilaiset kokemustodellisuudet ja heidän antamat merkitykset tapahtumalle, jotka ovat keskeisiä osallistumisen kannalta.

Luvun yhteenvedona kokemukset ohjaavat valintojamme sekä toimiamme. Etsimme elämyshakuisesti esimerkiksi innostavia, vaihtelevia tai jännittäviä kokemuksia, jotka saavat meidät avoimiksi. Keskityn tutkielmassani kokemuksiin, joita osallistujat ilmaisivat kielellisesti. Kokemus voi olla kontrolloitu, kontrolloimaton, passiivinen tai meitä aktivoiva. Tapahtumakokemusten muotoilu tutkielmassa toteutuu erityisesti kokemusten analyysin myötä syntyvän ymmärryksen kautta, joka mahdollistaa kokemuksista oppimisen. Elämykset ja niistä oppiminen ovat yksilöllisyyden rinnalla yhteistä vuorovaikutuksellista toimintaa muiden kanssa. Yhteisten sopimusten kautta asiat saavat vahvistettua merkitystä. Erilaiset tilat mahdollistavat elämyksellisten ja samalla vuorovaikutuksellisten kokemusten syntymisen. Näin vuorovaikutusta on monella tasolla.

Tätä kautta tutkin inhimillisen merkitysmaailman kokemuksellisten merkitysten lisäksi myös yhteistä merkitysmaailmaa, jolloin voidaan puhua ymmärtävästä tutkimuksesta. (ks. Perttula 2002, s. 31). Käsitän kokemukset tutkielmassa fenomenologisiksi merkityssuhteiksi, jolloin kokemusten suhteen käydään subjektiivista merkityksistä neuvottelua. Käymme merkitysneuvottelua myös mukavuuden, kulttuurierojen ja sen suhteen, mikä on tavoiteltavaa. Merkityksellisten kokemusten avulla tavoitellaan usein uutta merkitysperspektiiviä, sillä ne tuottavat tietotaitoa, jota on mahdollista käyttää uusissa yhteyksissä. Liiallinen kokemusten suunnittelu voi rajoittaa kokemista, eivätkä kaikki elementit, kuten osallistujien välinen henki, ole kopioitavissa. Kulttuurimme arvostaa elämyksiä. Tätä kautta kulttuuri määrittää, mitä arvostamme. Omaksumme osin myös valmiita totuuksia, ulkoisia merkityksiä tai konventionaalisia opittuja kaavamaisuuksia. Kokemusten kautta on mahdollista reflektoida lisäksi kulttuurisia huoliamme, tottumuksiamme, rajoituksiamme sekä vahvistettuja kokemusten merkityksiä, sillä koemme asiat kulttuuristen rakenteiden kautta.

4. AINEISTOT JA MENETELMÄT - FENOMENOLOGIA MERKITYKSIÄ AVAAMASSA

Kuvailen tässä luvussa tutkimusaineistoa, analysointimenetelmiä sekä niiden taustalla vaikuttavaa fenomenologisen lähestymistavan mukaista filosofista ajattelua eli metodologiaa. Tulkitseen tutkielmassani niitä merkityksiä, joita Rovaniemi Sustainability Jam tapahtuman aikaisessa kontekstissa muodostuu. Metodologian osalta pyrin vastaamaan kysymykseen, miten fenomenologia voidaan nähdä osana tutkimusperinteiden kirjoa ja miten fenomenologista tutkimusmetodia kokemuksiin liittyen on mahdollista toteuttaa käytännössä. Tutkimuksessa täytyivät myös monet etnografiselle tutkimukselle tyypilliset seikat tapahtuman, mutta myös kokemusten aikaisen läsnä olon kautta. Kokemusten rinnalla kokonaisvaltainen lähestymistapa tukee fenomenologista analyysiä. Tutkielmassa on mukana näin myös kokonaisuuteen ja asioiden ajalliseen kehittymiseen liittyvää analyysiä.

4.1 Luonnollisen ajattelun ylittäminen fenomenologisessa tapaustutkimuksessa

Tavoitteenani on avata tässä alaluvussa tapaustutkimusta, arkisten olettamusten ylittämistä sekä läsnäoloon perustuvaa analyysitapaa. Tarkastelen tulkitsevan fenomenologian lähtökohtia, pohtimalla niiden merkitystä tämän päivän tutkimukselle. Tällöin keskeistä on fenomenologisten merkitysten ja tiedon suhde toisiinsa, sillä rationaaliselle ajattelulle perustuvan luonnollisen asenteen ylittäminen toimii lähtökohtana fenomenologisen ajattelun käynnistymiselle. Muissa alaluvuissa etenen kohti konkreettisempaa tutkimuksen tekoa aineiston keruun ja analyysin myötä.

Tapaustutkimus perustuu tutkimusotteeseen, jossa kohteeksi valitaan yksi tai useampi suuremmasta joukosta rajattu tapaus. Käytössä ovat monet aineiston keräämisen keinot ja analyysitavat. Tutkimusote soveltuu kohteen kokonaisvaltaiseen tarkasteluun ja erityisesti silloin, kun tutkimus tapahtuu kohteen kannalta luonnollisessa ympäristössä. (Vilkka, 2015, s. 154–155.) Tapahtuman aikainen aineiston kerääminen edustaa tällaista luonnollista ympäristöä, jolloin haastatteluita tai tutkimustilannetta ei ole rakennettu jälkikäteen. Rajasin tutkimusjoukon suuremmasta tapahtumien kokonaisuudesta, keskittyen yhteen paikalliseen tapahtumaan. Otin mukaan yhteiskehittämisen tapahtumaan osallistuneet sekä tapahtuman järjestäjät, jolloin käytössä oli useampi rajattu tapaus.

Analyysitapani perustui läsnäoloon. Fenomenologia mielletään laadulliseksi metodiksi, vaikka se liittyy enemmän filosofiseen metodologiaan, ohjaten tutkimusta. Fenomenologisen lähestymistä-

van mukaan todellisuus näyttäytyy monimerkityksellisenä, jolloin se avautuu jokaisen ihmisen kokemukselle ainutkertaisesti ja eri tavalla. On tärkeää ymmärtää, että kaikilla asioilla on oma kontekstinsa, eli merkitysyhteensä. Siksi merkityksenanto ei ole puhtaasti subjektiivista, vaan kytkeytyy aikaan ja paikkaan sekä henkilön omaan merkityksenantoon. Merkityksenanto pohjaa lisäksi henkilön kulttuuriseen perustaan sekä kulttuurissa vallitseviin toiminta- ja ajattelutapoihin. Nämä merkitysjärjestelmät voivat niiden käyttämisen lisäksi muuttua, kun maailma jäsenyy ihmisten toiminnan kautta. (Vilka, 2015, s. 161.) Näin esimerkiksi aika voi muuttaa käsityksiämme.

Matkailututkimuksessa fenomenologian avulla on mahdollista ymmärtää matkailuilmion osapuolten kokemuksia ja sitä on käyttänyt matkailukokemusten tutkimiseen ensimmäisen kerran tiettävästi Cohen (1979). Hermeneuttisen fenomenologian juuret juontavat puolestaan antiikin kreikasta, sanoista fainomenon ”ilmenevä ilmiö” ja logos ”käsitteellisyys tai tietoinen puhe oppi”. (Pernecky & Jamal, 2010, s.1056.) Fenomenologia sanaa käytettiin tiettävästi jo 1700 – luvun puolivälissä jolloin Kant viittasi sillä olemiseen. 1800- luvulla Hegel käytti nimityksiä hengen fenomenologia ja tietoisuuden kokemus. (Backman & Himanka, 2014.) Ensimmäisenä varsinaisena fenomenologina voidaan pitää kuitenkin Franz Brentanoa, kuka painotti tietoisuuden merkitystä (Pernecky & Jamal, 2010, s.1056). Hän erotti 1800-luvun lopulla psykologiset ilmiöt fysikaalisista, pyrkimyksenä luoda luonnontieteistä riippumaton tiede. Edmund Husserl oli Brentanon oppilas, joka jatkoi opettajansa perinteisten tieteiden kritiikkiä. Hän halusi luoda ennako-oletuksista vapaan ankaran tieteen, jonka tutkimuskohteena olivat puhtaat kokemukset. Niihin päästiin käsiksi luonnollisiin oletuksiimme liittyvällä riippumattomuudella. (Niskanen, 2008, s. 98–102.)

Husserl näki rationaalisen ajattelun olevan yhtä luonnollisen asenteen kanssa. Hän painotti hetkessä olemista ja asioiden ajattelemista läpi. Asiat tulisi ottaa vastaan sellaisenaan, eikä pyrkiä kiertelemään tai välttelemään tilanteita poissaolon tai poissaolevien tieteiden kautta. Husserl kuittasi ajatuksilleen esitetyn kritiikin painottamalla, että kritiikin esittäjät ymmärsivät hänet väärin, eivätkä käyttäneet lähtökohtanaan reduktiota, lukiessaan hänen tekstejään. Häntä voidaan pitää fenomenologisen reduktion perustuvan liikkeen käynnistäjänä, jonka motoksi omaksuttiin lausahdus ”asioihin itseensä”, jolloin todellisuus voi tulla ilmi omimmassa itseannettuudessaan. Reduktion käsite viittaa näin ollen puhtaaseen kokemukseen. Keskeistä fenomenologiassa on pyrkimys läsnäoloon poissaolevuuden vastakohtana. Läsnäolomme taso vaihtelee tilanteista riippuen ja on tässä hetkessä usein vaikeaa. (Himanka, 2010, s. 617–622.) Välttelemme myös epämurkaviksi koettuja tilanteita.

Husserlin fenomenologiassa keskeisen sijan saa tietoisuuden rakenteiden tutkiminen ja toiminnan intentionaalinen suuntaaminen kohteisiinsa. Husserlin oppilas Martin Heidegger esitti kritiikkiä Husserlin absoluuttisia yleispäteviä pyrkimyksiä kohtaan ja näki täydellisen reduktion mahdottomana, koska tällöin sivuutettiin ilmiön tilannesidonnaisuus. Fenomenologisten menetelmien käyttöön tuli liittää mukaan tulkintaa. (Backman, 2010, s. 65, 68–71.) Heidegger liike sai alkunsa 1920-luvulla, tarpeesta löytää uudenlainen orientaatio rationaalisen ajattelun rinnalle. Heidegger näki keskeisenä olemisen ja ihmisyyden suhteessa muihin. Hän vietti aikaa vuoristoisella maaseudulla ja loi suhdetta vuoristoon sekä asukkaisiin, eri vuodenaikoina. Heideggerilla oli aikaa käydä syvällisiä keskusteluita paikallisten kanssa. Hän vertasi julkisuuden mukanaan tuomaa loistoa ja väärin tulkintoja, merkityksellisiin muistoihin, joita aidot kohtaamiset, sanat ja teot jättävät. Hän kuvaili kohdeessa vierailevan matkailijan näkemää maisemaa, vertasi sitä paikallisen asukkaan kohdekokemukseen ja suhteeseen. Hän kuvaili myös kaupunkilaista, joka ihmettelee, miten on mahdollista viihtyä ja keksiä tekemistä, keskellä ei mitään. Heidegger näki, että olemisen ja eristyneisyyden kautta saamme omalaatuisen alkuperäistä voimaa olemukseemme. Tämä johtaa asioiden läheisyydestä läsnäoloon. (Heidegger, 1934.) Tulkinnoissa korostuvat perinteiden, historian, kielen, intersubjektiviisen tietoisuuden ja kokemusten sosiaaliset ulottuvuudet (Pernecky & Jamal, 2010, s. 1059). Heidegger konkreettisella tavalla eli läpi kontrastista todellisuutta, jossa tänäkin päivänä elämme. Hän toi esille ihmisyyteen liittyviä pohdintoja ja siihen sisältyvää perimmäistä olemusta eli ontologiaa.

Pernecky ja Jamal (2010, s.1064) katsovat Heideggerin opettajan, Husserlin edustaneen edelleen positivismia, tietoisuuden rakenteiden tutkimisessa. Tässä on mielenkiintoinen näkemysero suhteessa Himankan (2010) tai Niskasén (2008) näkemyksiin, jonka mukaan fenomenologia on lähtökohtaisesti pyritty erottamaan positivistisista luonnontieteistä. Pernecky ja Jamal painottavat, että Heideggerin hermeneuttinen fenomenologia soveltuu ihmisenä olemisen ymmärtämiseen lähtökohdistaan paremmin. Lähestymistapojen ero on mielenkiintoinen, koska samalla he tulevat väittäneeksi, ettei Husserlin tavoite rationaalisen ajattelun tai luonnollisen asenteen ylittämisestä toteutunut. Fenomenologian kannalta tärkeät käsitteet, kuten transsendentiaalinen reduktio, ovat Husserlin tutkimusten tulosta. Näistä lähtökohdista Heidegger on jatkanut Fenomenologian kehittelyä tulkitsevaan suuntaan. Yhdistän analyysissäni Husserlin ja Heideggerin fenomenologiaa ottamalla mukaan Husserlin kehittämien käsitteiden mukaista analyysiä ja intentionaalisuutta, pyrkimällä vapautumaan ennako-oletuksista ja luonnollisesta asenteesta, reduktiota soveltaen. Samalla myönnän, että täydellinen reduktio on mahdoton, tilanteiden ainutlaatuisuuden ja tilannetekijöiden vuoksi. Huomioin lisäksi kontekstin ja merkitysneuvotteluiden yhteyden kokemuksiin sekä tulkinnan tärkeyden.

Husserlin lähtökohtana olivat puhtaat kokemukset ja Heideggerilla myös esimerkiksi kielen ja tilanteiden merkitys osana kokemuksia. Yhdistävänä tekijänä voidaan pitää filosofien huomioita siitä, että järkiperäinen, suunnitelmallinen ja loogisen ajattelun mukainen tiede ei ollut riittävää. Jotain merkityksellistä puuttui ihmisenä olemisen ymmärtämiseksi. Seuraavaksi jaottelen fenomenologisen ja positivistisen lähestymistavan eroja. Kokemusten suhteen fenomenologia keskittyy läsnä olemiseen, kun positivistisessa lähestymistavasta keskitytään eksakteihin asioihin (taulukko 2).

Taulukko 2. Fenomenologisen ja positivistisen lähestymistavan eroja kokemusten suhteen.

Fenomenologia	Positivistinen tiede
Läsnäolo	Eksaktit asiat
Totuus	Varmuus
Intersubjektivisuus	Objektiivisuus
Alkuperäinen	Kehitys
Asia itsessään	Selitykset ja syyt
Konkreettinen	Teoreettinen
Ajattelu	Tietäminen

(Lähde: Mukaellen Himanka, 2016, s. 17, vrt. Pernecky & Jamal, 2010, s.1064)

Taulukossa 2. lähestymistapojen eroja kuvaa se, että positivistinen lähestymistapa painottaa eksakteja asioita läsnäolon sijaan. Asioiden alkuperästä halutaan varmistua kun fenomenologi ottaa asiat totuuksina, pyrkien ennemminkin yhteisymmärrykseen kuin puhtaan puolueettomaan objektiivisyyteen. Alkuperäinen kokemus ja asiat itsessään ovat fenomenologille arvokkaampia kuin kehitys, jota kokemuksellisuuden kautta voidaan tavoitella tai tapahtumien selitykset ja syyt. Lähestymistapana se on käsin kosketeltavan konkreettinen, jolloin ajattelu on keskeisellä sijalla. Fenomenologinen ajattelu toimii perustana syntyvälle syvälliselle tietotaidolle sekä kritiikin esittämiselle. Asiat tulee kokea todellisessa elämässä, pelkän tieteellisen kuulemisen tai kuvailemisen sijaan. Ilman sitä voidaan puhua tieteen rappiosta (Himanka, 2010, s.630). Valitsin tieteelliseksi lähestymistavakseni fenomenologian, koska se tarjoaa arvokasta lisänäkökulmaa tieteelliseen keskusteluun. Ihmisen kokemalle annetaan painoarvoa, järjellisten selitysten rinnalla.

Rationaalisen luonnollisen asenteen ylittämässä lähtökohtana on irti päästäminen ennakko-oletuksista eli siitä, mitä luulemme tietävämmme. Tällöin luovumme järkipäisestä taipumuksesta selittää asioita. Tulkitseva fenomenologia tutkimuksellisenä lähestymistapana tarjoaa tarpeellisen näkökulman valmiina otetulle luonnolliselle tiedolle. Jos käsittelemme kokemuksiamme luonnollisen- tai arkiajattelun pohjalta saattaa tulkintojamme ohjata virheelliset historiaamme sidotut tapahtumat. Vasta kun puhdistamme kokemukset ennakko-oletuksistamme, voimme tutustua ”kokemukseen tai asioihin itseensä” sellaisena kuin se on. Fenomenologisen metodin myötä tieto elää kokemusten kautta, syventäen ymmärrystä. Asioihin tutustuminen on merkityksellistä myös kritiikin ja vastaväitteiden esittämisen kannalta, sillä kokemusten kautta paljastuu vasta ilmiöiden todellinen luonne ja olemus. Fenomenologia pitää sisällään tietoisuutemme ja puhtaaseen kokemukseen liittyviä käsitteitä. Niiden avulla pyritään saavuttamaan läsnäoloa ja luonnollisesta asenteesta puhdistettuja kokemuksia. Ritter, Gründer ja Gabriel (2010) ovat avanneet fenomenologisia käsitteitä filosofisessa sanakirjassaan kattavasti. Käsitteitä ovat esimerkiksi noema, elämismaailma, epokhe ja transsendentaalinen reduktio, joihin keskityn seuraavaksi tarkemmin.

Noemat liittyvät sisäisiin merkitysrakenteisiimme ja merkitysten suhteisiin, joihin liittyy myös intentionaalista toimintaa. Husserlin mukaan intentionaalisuus on sisäisen tietoisuutemme perimmäisin ominaispiirre ja fenomenologian ongelmat voidaan luokitella intentionaalisuuden suhteen. (Saarinen, 2002, s. 220–224.) Perttulan (2008) mukaan kokemukset syntyvät, kun tajuntamme asettuu suhteessa objektiin, jolloin kokemus voidaan mieltää yhdeksi fenomenologiseksi merkityssuhteeksi. Miettisen, Pulkkinen ja Taipaleen (2010, s. 9-10) mukaan fenomenologista perinnettä määrittää myös kiinnostus inhimillisen elämismaailman rakenteisiin ja elettyyn todellisuuteen. Elämismaailman käsitettä avasin luvussa 3.2. käsitellessäni merkityksellisiä kokemuksia osana tapahtumaa.

Fenomenologia voidaan nähdä filosofiseksi menetelmälliseksi ihanteeksi. Husserl kutsui fenomenologisen ajattelun ensimmäistä vaihetta epokhen eli ajatustemme kyseenalaistamisen vaiheeksi. Sen kautta esimerkiksi maailmaa itsestään selvänä lähtökohtana ei hyväksytä filosofisessa tutkimuksessa. Voidaan kysyä, ovatko asiat todella näin vai löytyykö muitakin mahdollisia näkemyksiä tai selityksiä? Sillä viitataan pyrkimykseen irtautua tiedon mukanaan tuomista ennakkokäsityksistämme. Tällöin onnistumme saamaan etäisyyttä itseemme ja tietoon, jota meillä on. Epäily ja totuuksina hyväksymiemme oletusten sekä ajatustemme kyseenalaistaminen, mahdollistavat luonnollisen asenteen ylittämisen prosessin, joka murtaa sekä muuttaa olemassa olevaa tietoa. Luonnol-

lisesta asenteesta vapautuminen on ennakkoasenteista ja järjellisestä arvostelusta vapaata avoimuutta ilmiötä kohtaan. (Himanka, 2010, 620–631, 663–667.) Tietoisuuselämää kuvaillaan sisältä käsin, jolloin ymmärrät, että et tiedä, mitä olet ajatellut tietäväsi. Asiat vastaanotetaan tällöin niissä rajoissa, joissa ne ovat olleet eleyssä todellisuudessa ja alkuperäisesti läsnä. Maailman katsominen sellaisenaan ja itsenään, kuin ensimmäistä kertaa avoimesti on kuitenkin samalla yksi vaikeimmista osista metodin käyttöä. Tämän jälkeen kokemuksia on mahdollista analysoida. (Himanka 2016.) Huomasin metodin soveltamisen haastavuuden. Kuitenkin epokhen mukaisen kyseenalaistamisen merkityksen tiedostaminen auttoi jo itsessään heränneiden ajatusten ja oletusten tarkastelussa. Kyseenalaistin tutkielmassani sitä, tarkastelenko asioita ulkopuolelta vai sisäistäen.

Epokhe täydentyy reduktioksi, jonka tuloksena saavutamme uuden näkökulman tai asenteen, eli jotakin keskelle minuuttamme. Reduktiolla Husserl tarkoittaa näkökulman vaihdosta, jonka jälkeen on mahdollista ymmärtää ilmiötä sekä aiempia näkemyksiämme paremmin. Jokaisella ilmiöllä on oma erityinen tapansa ilmaantua, ja sanan fenomenologia merkitys on ilmaantumisessa reduktion kautta. Siksi se on oleellinen osa fenomenologisen metodin käyttöä. Uusi asenne, joka reduktion myötä avautuu, on fenomenologinen transsendentaalinen muuttunut asenne. (Himanka, 2010, 620–634, 663–667.) Transsendentaalinen asenne viittaa tietoisuuttamme ohjaavista tottumuksista vapautumiseen, transsendentaalinen subjektiviteetti tietoisuuteemme ja transsendenssi jonkin asian ylittämiseen, joka yhdessä reduktion kanssa mahdollistaa uuden suhtautumisen. (Himanka, 2016).

Tällöin ajattelutapamme muuttuvat ja katse kääntyy siihen, miten todellisuus hahmottuu sisäisessä tietoisuudessa. Muutos muuttaa sitä, miten maailmaa näemme. Husserlin kirjoitukset pitävät sisälleen koko prosessin jännitteineen ja vastakohtaisuuksineen, luonnollisesta asenteesta, muutosvaiheen myötä, filosofisen asenteen saavuttamiseen. Husserlin läpikäydessä reduktiota, on lukijana mahdollista nähdä konkreettisesti kahden ajattelutavan ero. Jälkimmäiseen voidaan sanoa sisältyvän inhimillisyyden ja ihmisenä olemisen aspekti. Reduktion kautta asioita on mahdollista myöhemmin peilata ja toisaalta tulevaisuus on vielä heijastuksenomainen. Tapaa tai ajankohtaa uuden ilmestymiselle on vaikeaa määrittää. Siksi Heidegger ja Husserl näkivät ajan suhteellisena asiana, jonka kautta syntyy muuntumista. Olennaista on käynnissä oleva muutostila aikaan ja subjektiviteettiin liittyen. Siirtymävaiheessa voimme olla tyhjän päällä, jolloin ei ole sanottavaa tai menetämme tietoa, sen saavuttamisen sijaan. Reduktiota on verrattu myös reflektioon. Se mahdollistuu erilaisten näkemysten, jännitteiden, konfliktien, katastrofien sekä vastakohtaisuuksien kautta. (Himanka,

2010, 620–634, 663–667.) Heidegger sovelsi samoja ajatuksia destruktion- ja Derrida dekonstruktion käsitteen kautta. Reduktion voidaan katsoa olevan käytössä kaikissa filosofisissa oivalluksissa, sillä oivalluksen hetket vaativat ajatuksellisesti luonnollisen asenteen ylittämistä. (Backman & Himanka, 2014.) Siksi pidin reduktiota fenomenologisen ajattelutavan tavoitteena itsessään.

Valinnoillamme on merkitystä siinä, millaiseksi elämämme muotoutuu. Suorittamme elämää vai onnistumme määrittämään elämän tahdin sopivaksi, jolloin on mahdollista heittäytyä hetkien viettäväksi. Hetkessä läsnäolo on mahdollista keskittymällä ja kuulemalla toisiamme. Tämä voidaan nähdä vastakohtana poissaololle. Edelleen voidaan pohtia, millaisia asioita pidämme elämässämme merkityksellisinä? Elämmekö elämää, josta unelmoimme? Millaisia haluamme ihmisinä olla, suhteessa itseemme, mutta myös kanssaihmiisiin? Husserl viittaa olemiseen, ilmaisemalla asioiden läsnäoloon omana itsenään ja Heidegger asioiden tuomiseen omaan olemassaoloonsa. Husserlin mukaan meidän tulee tuntea läsnäolon ja poissaolon suhde, sillä ennen sitä meillä ei ole todellista tietoa. Husserl käytti myös viittausta poissaolevaan numeroon pelkkänä symbolina, verrattuna sellaiseen numeroon, jolla on todellinen merkitys ja yhteys elämään. (Himanka, 2016). Fenomenologian mukaisesti tieto liittyy siihen totuuteen, mitä tapahtuu näkökulman vaihdoksen yhteydessä.

Käytetyn metodin avulla tulee tavoittaa tutkittava ilmiö, sillä ilman ilmiön olemuksen analyysiä ei fenomenologisen ajattelun mukaisesti voida puhua tieteellisestä tutkimuksesta (Perttula, 2000, s. 428). Vaikeiden ilmiöiden pilkkomista osiinsa voidaan jäsentää, analysoimalla osien olemusta ja sitten kokonaisuutta. Seuraava esimerkki kuvaa luvun (5^3) pilkkomista sen olemuksen ymmärtämiseksi ensin muotoon $5*5*5$, jonka jälkeen luku viisi avataan muotoon $(5=4+1)$, $(4=3+1)$, $(3=2+1)$ ja $(2=1+1)$. Samoin kokemuksellisissa ilmiöissä tulisi tavoitella asioiden olemusta ja ydintä. (Backman & Himanka, 2014.) Pyrkimys muodostaa käsitteellinen jäsenitys todellisuudesta sellaisena kuin se on ilmennyt ja kokemuksellisten ilmiöiden avaaminen osiinsa matemaattisen laskutoimituksen tapaan on kuitenkin haasteellista ja miltei mahdotonta. Myös Husserl joutui tämän totuuden aikanaan kohtaamaan (Himanka, 2016). Samaten monet matkailun, kuten Masberg ja Silvermanin (1996); Obenourin (2004) tai Uriely ja Belhassenin (2005) tutkimukset ovat sisältäneet puutteita metodin soveltamisessa. Lisäksi tulkinnat subjektiivisuuden ja objektiivisuuden suhteesta vaihtelevat tutkimuksesta toiseen. (Pernecky & Jamal, 2010, s. 1057–1058.) Fenomenologiaan kätkeytyvää kokemusten, ilmiöiden ja olemassaolon ontologiaa on kuitenkin vaikeaa tavoittaa etäältä, valmiina hyväksymällä tai painottamalla vain objektiivista tietoa.

Tällaisen ontologisen analyysin rinnalla Himankan (2016) mukaan on suositeltavaa käyttää myös toista metodia. Tutkielmassa fenomenologia on taustalla ohjannut tutkimusta laadullisen etnografiselle tutkimukselle tyypilliseen läsnäoloon perustuneen sisällönanalyysin rinnalla. Olemisen ja olemassaolon ontologiaa tutkimalla ymmärrämme paremmin sitä, mikä on merkityksellistä. Merkitys vaihtelee henkilöstä toiseen, jolloin toinen näkee potentiaaliset merkitykset aktuaalisina, kun toinen ei näe. MacCannell ja MacCannell (1982) ovat huolestuneita illuusion ilmiöstä, jolloin ihminen hyväksyy yhden merkityksen, olematta kriittinen muiden vaihtoehtoisten merkitysten läsnäololle. Paljoudessa merkitysten teho kärsii inflaation ja yksilöllä säilyy dogmaattinen usko merkitykseen. Symbolit, kuten punainen liikennevalo, merkitsee kaikille samaa, saaden yleisen merkityksen. Joskus auktoriteetit tarjoavat myös asioihin liittyviä merkityksiä valmiina totuuksina. Tällöin ajattelulle jää vähän tilaa ja vastaanottajaa kohdellaan passiivisena osapuolena. (Snel, 2011, s.172–176.) Ihmettely on kaiken ajattelun lähtökohta. Tällöin asioita ei omaksuta valmiina totuuksina.

Pyrin tiedostamaan ja vapautumaan ennakko-asenteista. Analyysiä tehtäessä ennakko-oletukset eivät saisi hallita, koska tällöin aineistoa on vaikeaa tarkastella avoimesti. Ennakko-oletuksista vapautumalla vapautuu myös ajattelua. Fenomenologiselle tutkimukselle oli tätä kautta luontevinta käyttää aineistolähtöistä laadullista lähestymistapaa, jossa kokemusten tulkinta täydentyy teorialla. Esimerkiksi se, mitä pelätään tai arvostetaan, riippuu kulttuurin myötä opitusta. Analyysin edetessä oli mahdollista havaita, mitä asioita haastateltavat olivat omaksuneet annettuina totuuksina. Samalla tarjoutui mahdollisuus tarkastella omia totuoksiani. Erilaisten näkemysten tarjoutuminen itsessään edisti reduktiota. Ihmisten näkemykset peilasivat toisiaan, mutta eivät olleet korvattavissa. Reduktiioon kuului osana myös etäisyyden ottaminen, joka mahdollisti uudenlaisen suhtautumisen tutkimuskohteeseen. Etäisyyden ottaminen tapahtui pitämällä haastatteluiden ja litteroinnin välillä tauko. Ennen reduktiota meille merkitykselliset asiat ja arvot, voivat menettää merkityksensä ja syvällisemmät tulla tilalle. Näin tapahtui tutkielmassa esimerkiksi peilattaessa yksilöllisiä kokemuksia suhteessa laajempaan näkemysten muodostamaan merkitysverkostoon.

4.2 Aineiston analysoinnin prosessi

Tutkimuksessa keskityn avaamaan niitä merkityksiä, joita kestävän kehityksen tapahtumaan liittyy yhteiskehittämisen kontekstissa. Tapahtuma analyysi merkitsee keskittymistä moniin tekijöihin, jotka ovat aikaansaamassa tapahtuman aikaisia kokemuksia. Tämä tarkoittaa tapahtumaympäristön identifiointia ja analysoimista osallistujan näkökulmasta. (Berridge, 2007, 93.) Avaan tässä aluvuossa fenomenologisen merkitysteorian mukaista aineiston analysoinnin prosessia sekä analyysin suhdetta teoreettiseen viitekehykseen. Kerron myös, miten olen itse osallistunut tapahtumaan ja esittelen tutkimukseeni osallistuneet haastateltavat. Käsitin heidät tapahtumassa lähimatkailijoiksi, sillä tapahtumakokemukset on mahdollista erottaa arkisesta elämästä, vaikka lähes kaikki osallistujat tulivatkin tapahtumaan läheltä.

Rovaniemi Sustainability Jam tapahtuman kiinnostavuus perustuu osaltaan siihen, että tiimit muodostuvat erilaiset taustat omaavista ihmisistä, jotka innovoivat yhdessä, tuoden samalla monia erilaisia näkemyksiä yhteen. Kaikki järjestäjät ja asiantuntijat olivat suomalaisia. Tapahtuman osallistuneita oli yksitoista (h1-h11). He opiskelivat pääosin Lapin Yliopistosta sekä Ammattikorkeakoulussa, ollen nuoria aikuisia. Matkailualaa tapahtumassa edusti viisi opiskelijaa ja muotoilualoja kolme opiskelijaa, kaupallista puolta ammattikorkeakoulusta innovointiin liittyen kaksi opiskelijaa sekä mediakasvatusta yksi opiskelija. Tapahtuma on tätä kautta kiinnostanut erityisesti matkailualojen opiskelijoita sekä muotoilualojen opiskelijoita. Järjestäjiä oli neljä (h12-h15). He olivat Lapin ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston työntekijöitä kahden hankkeen kautta, ESR hankerahoituksella. Lisäksi mukana oli yksi vapaaehtoinen järjestäjä. Opiskelijoiden ja järjestäjien lisäksi paikalla oli yrittäjiä, kuten matkailijoille tarjottavien matkamuistojen yrittäjäsuunnittelija, asiantuntija videoliikealalta sekä lisäksi myös teollinen muotoilija. He kommentoivat tiimien ideoita asiantuntijoina ja tarjosivat osallistujille palautetta tuotesuunnitteluun liittyen. En sisällyttänyt heidän kommenttejaan kehitettäviin konsepteihin liittyen analyysiini, sillä ne rajautuivat tutkimuskysymysteni kautta tutkielman aiheen ulkopuolelle. Tapahtumaan saavuttiin yksilöinä, jonka takia käsittelen osallistumisen motiiveja yksilökokemuksina. Näin ollen haastattelin osallistujat taustakysymysten osalta yksilöinä ja muiden kysymysten osalta tiimeinä. Analyysiosio etenee tästä yhteiskehittämisen aikaisten tiimihaastatteluiden analyysiin. Tiimejä oli kolme, jotka nimesin tiimiksi A (h1-h3), B (h4-h7) sekä C (h8-h11). Yksilön kokemus on osana tiimiä ja tulee tätä kautta mukaan. Kokemusten eroavaisuuksien kannalta tiimitarkastelu tarjoaa yhtäläisyyksiä, eroja sekä näkemysulottuvuutta konseptiprosesseihin ja eri lähtökohtiin liittyen.

Haastattelut nauhoitin litterointia varten. Numeroin aineistoin päivän ja nauhoitteen tunnuksen mukaan. Tein lisäksi havaintomuistiinpanoja ja otin valokuvia. Ne auttoivat analyysivaiheessa erityisesti tapahtumien kokonaisuuden hahmottamisessa. Sysäyksen tutkimuksiin tulisi lähteä asioista ja ongelmista itsestään (Backman & Himanka, 2014). Van Manen esittää yksityiskohtaisen kuvauksen fenomenologian avain ideoista, tarjoten reflektioita ja empiirisiä käytännön metodeja käyttöön. Hän painottaa kirjoittamisen tärkeyttä sanomalla, että se luo tilan sanomattomalle. (Van Manen, 2014, s. 26, 57, 311, 369.) Perustin suunnittelemani haastattelurungon yhteiskehittämistä sekä tapahtumia sivuvaan kirjallisuuteen. Muodostin lomakkeen kysymykset keskeisten käsitteiden kuten yhteiskehittämisen, kokemuksen ja merkityksen ympärille (liitteet 2 ja 3). Valmiiksi sopivaa haastattelurunkoa ei ollut saatavilla. Litteroin haastattelut sanatarkasti. Ruusuvuoren (2010, s. 357) mukaan litteroinnin tarkkuustason valitseminen riippuu metodologisista valinnoista ja kiinnostuksen kohdistuksessa haastatteluiden asiasisältöön riittää puhutun sisällön litterointi. Tarkempi litterointitarkkuus ei olisi tuonut lisäarvoa tutkimukselle. Merkitsin pitkät tauot, äänenpainot ja naurahdukset, mikäli niillä oli vaikutusta kerrotun asian merkityssisältöön. Tällöin ne kuvastivat asian merkitystä sanojalle. Kirjoitin myös haastatteluanalyysin esivaiheessa heränneitä ajatuksia paperille. Pysin irrottamaan ennako oletuksista niin, että aineistoa on mahdollista tarkastella avoimin mielin. Ennako oletuksista irti päästämisen koin tarpeellisenä alkuna ajattelun käynnistämiseksi. Menin myös itse tapahtumaan avoimin mielin tutustuen osallistujiin ja ohjelmaan tapahtuman aluksi.

Käytin analyysimenetelmänä laadullista aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Sitä voidaan pitää metodina, jolloin etsitään merkityssuhteita ja merkityskokonaisuuksia (Vilkka, 2015, s. 163). Sillä tarkoitetaan myös tutkimuskohteen kuvaamista tavalla, jossa hajanaisen aineiston sisältämää tietoa yhtenäistetään ja tiivistetään, tutkimuskysymyksen kannalta olennaista informaatiota kadottamatta (Tuomi & Sarajärvi 2003, s. 97–110). Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä tavoitteena on löytää tutkimusaineistosta aineiston ohjaamana tyypillinen kertomus (Vilkka, 2015, s. 163). Tuloksia peilaan tulkintavaiheessa myös aiempiin teorioihin ja tietoon. Myös tutkielman teoreettinen viitekehys on muotoutunut analyysin kautta. Tätä kautta on mahdollista tehdä myös johtopäätöksiä ja luoda uutta teoriaa. Kokemusten analyysiin liittyy fenomenologiassa kiinnostuksen kohteena ihmisten kokemaa maailmaa ja siihen liittyvää merkityssisältöjen analysointiä sekä tulkintaa. Toteutin fenomenologista aineistolähtöistä sisällönanalyysiä käytännössä lukemalla aineiston useaan otteeseen läpi, kerreyttääkseni sisältöön liittyvää ymmärrystä lukijana. Kävin aineiston läpi haastattelu haastattelulta

tarkastellen. Merkitsin tutkimuskysymysten kannalta olennaiset kommentit ja jätin pois epäolennaisia keskustelumateriaalia esimerkiksi konseptien suunnitteluun ja asiantuntijapalautteeseen liittyen. Ensimmäisessä vaiheessa siis erottelin avain lausahdukset tutkimuskysymykseen liittyen. Fenomenologinen laadullinen sisällön analyysi gradututkimuksessani eteni vaiheittain ja kutsun vaihetta ensimmäiseksi tiivistämisvaiheeksi, jolloin myös tutustuin aineistoon sellaisenaan.

Tutkimuskysymyksen kannalta merkitykselliset asiat valikoituivat ja erottautuivat kysymyksen kannalta epäolennaisesta. Toisessa vaiheessa yhdistin samaa tarkoittavat ilmaukset teemojen alle. Teemoitin pääteemat, kuten yhteistyö ja innovointi, sekä näiden alle kuuluvia teemoja. Tyypittelin myös hyviä ja huonoja kokemuksia sekä kiinnostavia poikkeuksia aineistosta. Ryhmittelyvaiheessa fenomenologinen analyysiote alkoi näkyä selvemmin tutkielmassani sisällönanalyysin ohella. Pattonin (2002, s. 485–486) ohjetta mukaillen tulkitsin lausahdusten merkityksiä lukijana ja pyrin tavoittamaan henkilön itsensä tulkinnat. Tämän jälkeen tulkitsin lausahdusten merkityksiä ja tärkeyttä tutkittavan ilmiön kannalta ja pyrin vielä tarjoamaan määritelmän ilmiöstä, merkittävien tekijöiden kautta, jotka identifioin aiemmassa vaiheessa.

Käytännössä pyrin eläytymään osallistujan kokemukseen sellaisenaan ja osana tiimikokemusta. Tällöin tapahtui myös luonnollisen asenteen ylittämistä. Muodostin teemoja yksittäisten kokemusten sisällöistä, ja tämän jälkeen hahmottelin yleistä merkitysverkostoa varten niitä sisältöalueita, jotka toistui haastattelusta toiseen. Muodostin osa-alueista tutkimuskysymyksen kannalta olennaiset tiimejä yhdistävät teemat. Olennaista oli asian tärkeyden tarkastelu tutkittavan ilmiön kannalta. Esimerkiksi tapahtumaan osallistumisen motiiveissa olennaisiksi teemoiksi tiedotuksen suhteen muodostuivat haastatteluiden perusteella sosiaalisen median Facebook ryhmät, sähköposti sekä sosiaaliset suhteet ja osallistumisen yksittäiset motiivit kiteytyivät yleisessä merkitysverkostossa uutuuden viehäytyksen, sosiaalisuuden sekä ammattitaidon kehittymisen ympärille.

Edetessäni yksittäisistä merkitysverkostoista kohti yleisempää, olennaiseksi muodostui asian tärkeyden tarkastelu tutkittavan ilmiön kannalta. Tärkeyden tarkastelu mahdollistui kun tiedostin luonnolliset tarkastelutapani, jotka estivät ilmiön ymmärtämistä. Asioiden olemus pelkistyi tärkeimpiin kokemuksiin, kokonaisuuden selkiytyessä. Muodostetut sisältöalueet ja yksilöhaastatteluista nousevat spesifit sisältöalueet niiden sisällä, jäsentyivät analyysin viidennessä tulkintavaiheessa. Liitin kokemukset aiempien tutkimusten ja teorioiden yhteyteen ja keskityin yleistämään teemoihin liitty-

vät merkitysverkostot tapahtuman kokemusten kautta tiedetyksi. Tällöin yksittäiset kokemukset kietyivät yleisessä merkitysverkostossa ilmiön kannalta keskeiseen uuteen tietoon, suhteessa aiempaan teoriaan. Tätä kautta ymmärsin tapahtuman osallistujien kuvaamaa merkityskokonaisuutta.

Merkitysten pintatasolla puhutaan yksilön tietoisista ilmaisuista, jolloin pyritään uusintamaan tutkittavan kokemus sellaisena kuin tutkittava on sen kokenut. Syvätasolla kokemusten tarkasteluun liitetään myös kokemushistoria. (Latomaa, 2008, s. 29–37, 45.) Aiempien kokemusten tuntemus auttaa näin tulkitsemaan kokemuksia tässä hetkessä. Analysoin myös näitä kokemuksia siltä osin, millaisiin vastaaviin tapahtumiin osallistujat olivat aiemmin osallistuneet. Tätä kautta voidaan ymmärtää myös polkuja, joita pitkin tapahtumaan on päädytty mukaan. Hermeneutiikka tuo merkitysten tutkimukseen tulkintaa mukaan. Tulkinnan kautta voidaan kysyä esimerkiksi millaiset olosuhteet ovat mahdollistaneet kokemusten ja merkitysten synnyn. Tutkielmani yhteiskehittämisen tapahtumassa tällaiset olosuhteet liittyivät esimerkiksi tapahtuman monikontekstisuuteen, käytettävissä olleisiin resursseihin, kuten aikaan ja yhteisöllisiin piirteisiin. Fenomenologisen lähestymistavan valintaa voidaan perustella pyrkimyksellä ymmärtää ja tulkita ilmiön luonnetta. Tällöin ihmisten näkökulmista voidaan muodostaa laajempi näkemys. Tulkinnan voidaan nähdä olevan kaiken laadullisen tutkimuksen ytimessä yhdessä kokonaisvaltaisen näkökulman ja kokonaisuuksien välisten suhteiden ymmärtämisen kanssa. Hermeneuttinen tulkinta tarkoittaa, että mukaan otetaan kokemusten ja olosuhteiden välistä tulkintaa. Se alkaa käytännöllisestä ymmärtämisestä, kehämäisesti edeten. (Patton, 2002, 113, 485, 498.) Tulkintaa on mahdollista syventää myös asteittain, ottamalla etäisyyttä tutkittavaan kohteeseen. Pidin analyysin vaiheiden välillä taukoja ja luin materiaalia useaan otteeseen, jolloin oli mahdollista saavuttaa tulkinnallisen paradigman mukaista ymmärrystä.

Fenomenologian kannalta lähtökohtaisesti välttämätön ensimmäinen askel on sen kertominen, mitä ajattelee tai joku muu on jo kertonut, ajattelevansa. Tätä kautta todellisuus pääsee ilmenemään kokemuksissamme. Tällaista tasoa ei voida mittauksilla tai lomakkeilla saavuttaa. (Backman & Himanka, 2014.) Fenomenologista analyysiä on mahdollista tehdä käytännössä eri tavoin, kuten etenemällä vaiheittain. Lausahdusten merkityksiä voidaan tulkita sellaisenaan ja tutkittavan ilmiön kannalta, kuten tässä tutkielmassa tein. Pyrkimyksenä on kuitenkin tavoittaa henkilöiden itsensä näkemykset. Erilaisten näkemysten kautta voidaan muodostaa ilmiöistä määritelmiä. (Patton, 2002, s. 485–486.) Erilaiset näkemykset viittaavat transsendentaaliseen reduktioon eli näkökulman vaihdokseen. Asioita peilattaessa tutkittavaan ilmiöön, suhteutetaan niiden tärkeyttä ilmiön kannalta. Näin

monet asiat voivat saada tarkastelun kautta uusia mittasuhteita ja samalla mahdollistuu normaalien arkisten tarkastelutapojen kyseenalaistaminen, ilmiön olemuksen pelkistyessä tärkeimpään.

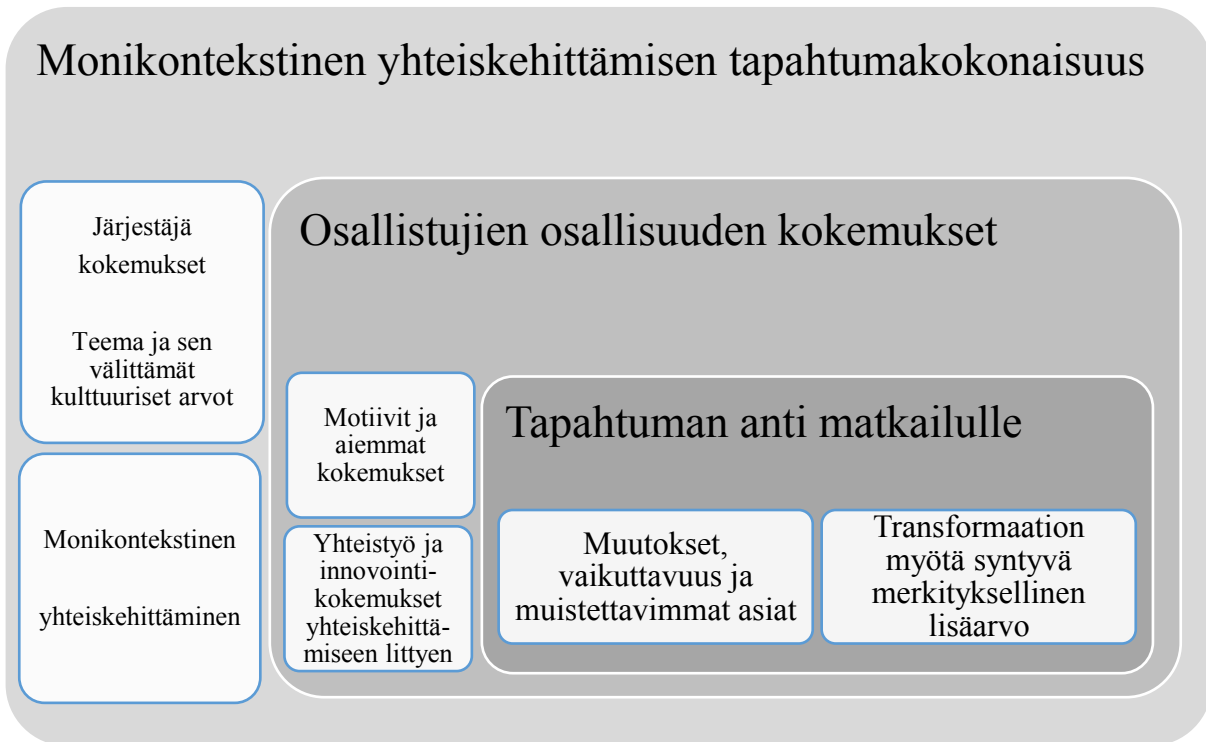
Pyrin osaltani vastaamaan kysymykseen, miten ylittää luonnollinen asenne, jotta on mahdollista ajatella fenomenologisen filosofian mukaisesti. Ajatteluamme, tietoisuuttamme ja intentionaalista toimintaamme ohjaavat liian helposti ennakko-oletuksemme. Siksi niistä on hyvä pyrkiä vapautumaan kohdaten maailmaa kuin ensimmäistä kertaa. Kokemuksesta tulisi voida puhua sellaisena, kuin se on ilmennyt, ilman ennakko-oletuksia siitä, miten tilanteessa tulisi vastata. Lähestymistavan mukaisesti annoin tutkittaville mahdollisimman paljon tilaa ja aikaa puhua kokemuksestaan. Tutkimuksessa pyrin suhtautumaan haastateltaviin avoimesti. Näin vältin tuomasta omia näkökulmiani haastattelutilanteessa esiin. Teemahaastattelut etenivät yksilöllisessä järjestyksessä, vaikka kävin kaikkien kanssa samat teemat läpi (liite 2).

Haastattelukysymykset olivat avoin loppuisia ja mahdollistivat monenlaisten vastausten antamisen. Tämä tarjoaa tilaisuuden kertoa kokemuksestaan sellaisena kuin se ilmenee, ilman ennakko oletuksia, miten tulisi vastata. Toisaalta tapahtuman kulku rajoitti syvälle kokemukseen pureutumista, sillä haastateltavien oli keskityttävä ohjelman mukaiseen etenemiseen konseptien kehittämisessä. Haastattelut ovat yleisesti käytetty aineistonkeruumenetelmänä. Niiden avulla saadaan kattavasti tietoa tutkimuksen aihepiiriin liittyen. Puolistrukturoituun haastatteluun, jollaista tutkielmassani käytin, voidaan tuoda tärkeitä ulottuvuuksia ja teemoja kattavasti mukaan, pitäen sisällään kysymyksiä esimerkiksi tapahtumaan osallistumisen merkityksistä, kokemuksista sekä yhteistyöstä. Ongelmallisen puolistrukturoidusta haastattelusta tekee se, että etukäteen pohditut teemat voivat ohjata haastateltavien ilmaisua kokemuksistaan. On myös helpompaa tarjota mielipiteitä, kuin kertoa itsestään.

Haastattelutilanteeseen liittyvä jännitys voidaan ylittää luottamuksen rakentumisen kautta, sillä muutoin kokemukset eivät löydä kielellisiä ilmaisun keinoja. Haastattelijan omat kertomukset, kokemukset ja ehdotukset avaavat tilannetta. Tarinoiden kautta voimme tuntea, kuin asiat tapahtuisivat tässä hetkessä. Tilanteessa on merkitystä sillä, ettei kiire sanele haastattelun kulkua. Aikaa oli käytettävissä koko tapahtuman ajan, jolloin palasin samaan aiheeseen tarvittaessa uudelleen tapahtuman kuluessa. Koko tapahtuman aikainen läsnäolo helpotti luottamuksen rakentumista ja haastateltavien tapaa kertoa kokemuksistaan sellaisena kuin he ne kokivat. Tulkinnallisen fenomenologisen analyysin myötä pohdin käytännössä tapoja tehdä lähestymistavan mukaista tutkimusta. Monet tutkijat ovat luoneet tapoja analysoida aineistoa vaiheiden kautta fenomenologisesti. Heidegger on

muistuttanut kirjoituksissaan, että tieteellinen metodi ei saisi kääntyä pelkäksi tekniikaksi, sillä tällöin se menettää omimman luonteensa (Himanka, 18.3.2016). Graduanalyysiäni ohjaavat orjallisten tekniikoiden sijaan pyrkimys noudattaa hermeneuttisen fenomenologian, mutta myös ajatusteni kyseenalaistamisen ja näkökulman vaihdosten periaatteita. Sovitin analyysini temaattisen kokonaisviitekehysten teemojen osalta Berridgen (2007, s.284) malliin (kuva 5).

Kuva 5. Analyttinen viitekehys tapahtumamatkailun kontekstissa.

Kuvassa 5. käytin analyysissäni apuna tapahtumakävijöiden kokemusten ja tapahtumalle antamien merkitysten suhteen Mansfeldt ym. (2008, s.16, 176) kokemusmuotoilun mallia (taustalla Pine & Gilmore, 1999). Esittelin mallin luvussa 3.1 ja kuvassa 2. Lisäksi käytin Snellin (2011, s.151) transformatiivisten kokemusten mallia, jonka esittelin luvussa 3.2 ja kuvassa 3. Liitin lisäksi vaikuttavuuden, haastavuuden ja hauskuuden gradussani aineistolähtöisesti merkityksiin. Niihin sisältyy yhteistyön elementti, joka on merkityksellinen tapahtumamatkailussa, tavoiteltaessa vetovoimaa. Aineistolähtöisessä analyysissä suhteeni teoreettiseen viitekehykseen oli aluksi väljä, mutta syveni analyysin edetessä, kun jäsensin ja tulkitsin tuloksia, peilaten aiempiin teorioihin.

Analyysin ensimmäisessä tulosluvussa perehdyn osakysymykseen, millainen on monikontekstiseen yhteiskehittämiseen perustuva tapahtuma. Tavoitteenani on hahmottaa tapahtuman teemaa, monikontekstisuutta sekä järjestämiseen liittyviä merkityksiä. Hahmotan tulosten kautta kokonaisuutta sisällöllisen ohjelman, ympäristön, taustajärjestelyiden sekä sen suhteen, mikä on tapahtumajärjestelyihin liittyneiden päätösten vaikutus tapahtumakokemukseen. Visuaaliset mielikuvat, teatraalisuus, tarinankerronta sekä aitous ovat osa kokemusperäisyyteen liittyviä merkityksiä. Kulttuuritapahtumien kontekstissa tarkastelen tapahtumakokonaisuuden teemaan liittyen puolestaan sitä, millaisia ovat teemaan liittyvät arvot, pitäen sisällään reflektiota kulttuurisista kiinnostuksen kohteista, miten monikontekstisuus näyttäytyi tapahtuman aikana ja mikä oli järjestäjäkokemus tapahtumasta.

Toisessa tulosluvussa keskityn tapahtuman aikaisiin kokemuksiin yhteiskehittämisen kontekstissa. Tavoitteenani oli vastata toiseen osakysymykseen eli millaisia merkityksiä yhteiskehittämiseen liittyy? Tavoitteeni oli ymmärtää sitä, miten yhteiskehittäminen voi synnyttää merkityksellisiä kokemuksia kulttuuritapahtuman kontekstissa ja mikä on osallistavan yhteiskehittämisen rooli tapahtuman suhteen? Yhteiskehittämiseen liittyvä osallistava yhteistyö ja innovointi ovat ikään kuin osallistujien tapahtuman aikaista kulutusta ja kokemusten suhteen myös osallistujien sitoutumisella läsnäolon ja poissaolon kautta on merkitystä. Kolmannessa tulosluvussa painopiste on muutokseen johtavissa transformatiivisissa kokemuksissa, tarkoituksena vastata päätutkimuskysymykseen. Tuloksien tapahtumakokemuksia sen suhteen, millainen on muutoskokemusten merkityksellinen lisäarvo tapahtumamatkailun kontekstissa ja kokonaisuudessaan tapahtuman anti matkailulle.

4.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tapaustutkimuksen tekijänä ajattelen aiheellisesti, että ihmisiä ja kulttuuria koskevat kuvaukset ovat ainutlaatuisia. Tämä tarkoittaa sitä, että ei ole olemassa kahta täysin samanlaista tapausta. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus muodostuu osaltaan henkilö, paikka ja tapahtumakuvauksiin liittyvien selitysten ja tulkintojen yhteensopivuudesta. Tällöin kysymys siitä, sopiiko selitys kuvaukseen, tarkentaa luotettavuutta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, s. 227.) Keräsin aineistoa haastatteleamalla osallistujia ja olemalla läsnä koko tapahtuman ajan. Vältin johdattelevia kysymyksiä haastattelutilanteessa ja huomioin sen teemahaastattelurungon suunnittelussa. Tämä liittyy pyrkimykseen kuulla tiedonantajaa itseään, ilman että kertomus suodattuu tutkijan kehyksen, aseman tai asenteen läpi (Tuomi & Sarajärvi, 2003, s.133). Tiedotin osallistujia tapahtuman alussa ja pyysin tutkittavilta tutkimusluvan ennen haastattelua. Tiedote on liitteessä 1. Teemahaastattelu eteni vaiheittain yhteiskehittämisen prosessin lomassa. Näin en tehnyt sitä kerralla, vaan osissa tapahtuman kuluessa. En ollut tapahtumassa tiimin jäsenenä mukana. Tarvittaessa olin kuitenkin myös mukana innovoimassa, kun osallistujat niin pyysivät. Minulla ei ollut sidoksia tapahtumaan, mutta koin sen tutkimuksellisesti tärkeäksi, koska siinä yhdistyi monta elementtiä, kuten kestävyuden teema, sosiaalinen esteettömyys sekä yhteisöllinen luova suunnittelu.

En saanut ulkopuolista rahoitusta tutkielman tekemiseen tai tuntenut osallistujia edeltä. Esiymmärrykseni tutkimuksen alkaessa liittyi aiempiin omakohtaisiin kokemuksiini yhteiskehittämisestä. Olen ollut mukana innovoimassa Rovaniemen lentokentän palveluita osana Lapin yliopiston ennakointiin ja palvelumuotoiluun liittynyttä kurssia. Konsensukseen perustuvassa totuusteoriassa ihmiset luovat yhteisymmärryksessä merkitysneuvotteluiden kautta totuuden, ihmisten luomien sopimusten ja kielikuvien kautta (Tuomi & Sarajärvi, 2003, s. 132). Tällaisen totuusteorian kautta tutkielmani analyysi tulee lähelle Heideggerilaista hermeneuttista fenomenologiaa.

Palveluiden prototyypin kehittämisen kautta oli mahdollista päästä lähelle aitoa kokonaisvaltaista kokemusta. Samalla hankin kokemuksia yhteiskehittämiseen liittyen. Rajasin tapaustutkimukseni ulkopuolelle kuitenkin esimerkiksi prototyypin kautta itse konsepteihin liittyneet kokemukset ja keskityin erityisesti yhteiskehittämisen kautta syntyneisiin kokemuksiin. Esiymmärrykseni mukaan palvelumuotoilun keinoin on mahdollista karsia palveluiden suunnitteluun kytkeytyvää kokemusten suunnittelun keinotekoisuutta, sillä asiat tulee itse nähdä ja kokea. Siksi toteutin haastattelut tapah-

tuman aikana ja yhteiskehittäminen sisälsi näkemykseni mukaan tarpeen keskittyä erityisesti osallistujien keskinäisiin kokemuksiin, joiden muodostumiseen on oleellisesti ollut yhteydessä jäsenten keskinäinen kielellinen kommunikaatio ja sen kautta syntynyt toiminta eri muodoissaan.

Hyvään tutkimusetiikkaan kuuluu Kuulan, (2011, s. 22, 200) mukaan, että tutkielmassa huomioidaan osallistumisen vapaaehtoisuus sekä myös tunnistettavuuteen liittyvät näkökulmat. Tutkimusluvun yhteydessä mainitsin huolehtivani tutkittavien anonymiteetista. Tutkittavien anonymiteetin suojelemiseksi en taulukoi haastateltavien lähtömaita, ikää tai muita piirteitä, joiden kautta he voisivat olla tunnistettavissa. Käytän tuloslukuissa runsaasti suoria aineistoviittauksia. Tutkimusjoukon koon ja tapahtuman julkisuuden vuoksi en esitä aineistolainauksen perässä sellaisia tunnistetietoja, joista haastateltavat voisivat tunnistaa toisensa tai olla muutoin tunnistettavissa. Poistin esimerkiksi haastateltujen numerot (H1-H14), jota kautta saman henkilön eri haastattelukatkelmat olisivat yhdistettävissä toisiinsa. Lisäksi käänsin kaikki englanninkieliset aineistokatkelmat suomen kielelle ja poistin paikkaan sekä ajankohtiin liittyviä tietoja.

Tarkoitan osallistujilla tutkielmassani henkilöitä, jotka ovat osallistuneet tapahtuman järjestettyyn ohjelmaan osana innovointitiimiä. Luotettavuuden osalta pohdin myös analyysin luotettavuutta haastatteluun perustuvassa tutkimuksessa. Vastaavatko haastateltavat aina totuudenmukaisesti, vai haluavatko he vastata, kuten ajattelevat haastattelijan toivovan. Tämä liittyy Hirsjärven ym. (2007, s.227) mukaan kuvaukseen haastatteluun käytetystä ajasta, olosuhteista, paikoista ja häiriötekijöistä, joissa aineistot keräsin. Haastattelutilanteisiin sisältyy myös virhetulkintojen mahdollisuus sekä itsearviointi tilanteesta. Haastattelu ei olekaan kaikkein suositeltavin menetelmä kokemusten syvälliseen tutkimiseen, mutta soveltui tapahtuman aikaiseen tutkimiseen silti näkemykseni mukaan hyvin. Perustelen näkemystäni sillä, että keräsin aineiston autenttisessa ympäristössä, joka mahdollistaa välittömän kokemusten tutkimisen ja vähentää samalla myös haastattelutilanteisiin liittyvää jännittämistä. Tätä kautta en pelkää haastatellut, vaan lisäksi havainnoin tutkimiani tilanteita ja kokemuksia. Tutkielman luotettavuutta kohentaa myös tämän luvun aiemmissa alaluvuissa 4.1–4.3 antamani tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta eri vaiheineen sekä luokittelun perusteista.

5. MONIKONTEKSTINEN YHTEISKEHITTÄMISEN TAPAHTUMAKOKONAISUUS

Tästä luvusta eteenpäin esittelen tutkielmani keskeisiä tuloksia. Esitän vastaajien kokemia merkityksiä myös osana yleistä merkitysverkostoa ja lausahduksia, jotka esiintyivät eri muodoissa useissa haastatteluissa. Olen erotellut haastateltavien kommentit muusta tekstistä, kursivoimalla ne. Esittelen aluksi tapahtuman kulun ja tämän jälkeen tulosluvun alaluvuissa järjestäjänäkemyksiä tapahtumaan sekä osallistujien teeman mukaista konseptien yhteiskehittämistä ja monikontekstisuuden kokemuksia. Vastaan luvussa tutkimuskysymykseen, mikä on monikontekstisen tapahtuman kokemusten merkitys matkailukontekstissa ja millainen on yhteiskehittämiseen perustuva tapahtuma.

Esittelen Rovaniemi Sustainability Jam tapahtuman ohjelman analyysini aluksi, jotta tapahtuman kulusta on mahdollista muodostaa kokonaiskäsitys. Esittelen sitä kirjoittamieni päiväkirjamuistiinpanojen ja omien kokemusteni perusteella. Gradututkielman liitteenä on nähtävissä myös virallinen ohjelmaesite (liite 4). Tapahtuma järjestettiin 30.10–1.11.2015 viikonlopputapahtumana. Kokonaiskesto tapahtumassa oli 48 tuntia, alkaen perjantaina klo 16 ja päättyen sunnuntaina klo. 17. juhliin. Tapahtuman aikana osallistujatiimit tuottivat videot tiimin projektiin liittyen, jotka ladattiin internetiin sunnuntaina klo. 15:30 mennessä. Tapahtuman aikana osallistujatiimit rekisteröityivät Planet Jam foorumille Facebook tunnuksillaan osoitteessa planet.globalsustainabilityjam.org. Tapahtuman aikana osallistujien käytössä olivat Lapin Yliopiston Sinco palveluinnovointi kulmaus, kaksi luokkaa sekä tietokonealuokka taiteiden tiedekunnan tiloissa. Jokaisella tiimin jäsenellä oli tapahtuman ajan myös avain, mikä helpotti kulkemista. Tilat soveltuivat kyseisen tapahtuman järjestämiseen hyvin ja ensivaikutelma tapahtumasta oli innostunut.

Tapahtuman alussa käytimme aikaa tutustumiseen. Tutustuminen oli luontevaa tervehtimisleikkien myötä. Kokemus jonka niistä sai, jätti mieleenpainuvimmaksi muistoksi rentoutuneen mukavuuden tunteen. Tässä kohtaa jää oli murrettu, kaikki osallistujat olivat uteliaalla mielellä ja oli luontevaa aloittaa tarkemmat esittelyt. Osallistujien esittely toteutui ideointiharjoituksen kautta. Osallistujia tapahtumassa oli yhteensä yksitoista, muodostaen tapahtumalle monikulttuurisesti rikkaan ympäristön. Paikalla oli myös neljä järjestäjää ja toisena päivänä kolme asiantuntijaa. Kerroin esittelyn aikana tutkielmastani osallistujille ja ilokseni osallistujat lähtivät mukaan, täyttäen suostumuksen. Tapahtuman kestävyuden aihepiiriä lähestyttiin kaikkialla maailmassa samalla tavalla. Tutustuimme teemaan katsomalla Mocomi Kids videon kestävään kehitykseen liittyen. Videon teemat käsitteli-

vät päivittäin käytössämme olevia rajoitettuja resursseja, joita tulisi vaalia myös tuleville sukupolville. Lisäksi videolla käsiteltiin elämäntyylejää, kierrätystä, tarpeita, haluja sekä paikallista toimintaa, globaalisti ajatellen. Videossa esiteltiin myös ideoinnin lähtökohtana globaalisti toiminut kuva, joka muistutti monen osallistujan mukaan kirjekuorta. Abstrakti kuva herätti samankaltaisia mielikuvia osallistujissa lisäksi kommunikaatioon ja kestävyyyteen liittyen.

Videon jälkeen osallistujat valmistautuivat jo brainstormaukseen. Olin ajatellut pidempää johdatte-
lua, mutta nyt alettiin jo muodostaa omia ideoita kuvan perusteella. Ideoita piirrettiin seinälle, joka toimi valkotauluna. Tämä symboloi luovuudelle tarpeellista rajojen tai kaavamaisuuksien ylittämistä, ollen kokemus itsessään. Harvemmin kenelläkään tulee mieleen piirrellä tusseilla seinälle. Valkoinen seinä toimi kuitenkin oivallisena valkotauluna pyyhittäville tusseille ja videosesityksille. Osallistujat ideoivat yhdistäviä tekijöitä ja pääotsikoita videossa esitetyn kuvan herättämille ideoille. Tässä vaiheessa osallistujat saivat ensimmäistä kosketuspintaa luovaan yhteisöllisyyteen. Muiden ideoita ei kritisoitu. Ideoinnin jälkeen järjestäjä ohjeisti tiimien muodostamisen. Jokaisessa tiimissä tuli olla erityyppisiä ihmisiä mukana. Myös minua pyydettiin mukaan tiimiin. Pyyntöön liittyi yhteisöllisen huomaavaisuuden kokemus. Olin kuitenkin valinnut tutkimusmenetelmäkseni haastattelut. Vietin aikani kaikkien kolmen tiimin kanssa, haastatteluja tehden ja osallistuen innovointiprosessin vaiheisiin haastattelujen lomassa, kun tarpeen. Alkuun tiimit kävivät paljon neuvotteluita ja keskusteluita muotoutuvan idean ympärillä. Samalla osallistujat pohtivat nimeä ja mottoa tiimilleen. Tarkoituksena oli konkretisoida sitä, mitä ryhmä oli tekemässä. Tiimeissä käytiin myös ideoinnin vaikeuden pohdintaa. Oli vaikeaa aloittaa työskentely pelkästä kuvasta, ilman sanoja.

Tapahtumassa osallistujat eivät istuneet puhumassa ja teoretisoimassa, vaan toteuttivat ideoita nopeassa tahdissa, keskenään neuvotellen. He rakensivat aktiivisesti kokonaisvaltaisia kokemuksiin perustuvia ja käyttäjäkeskeisiä prototyyppejä saatavilla olevista tarvikkeista. Osallistujien pyrkimyksenä oli vastata käyttäjien tarpeisiin. Keskiössä oli palvelupolku, eräänlainen käyttäjän matka, jonka tarkoituksena on pitää sisällään kosketuspintoja ja kokemuksellisia hetkiä. Itsensä yhteiskehittämiseen perustuvan palvelumuotoilutapahtuman kosketuspintoina toimivat aikataulus, prototyyppit sekä esitykset. Olen itsekkin osallistunut vastaavanlaiseen ideointiprosessiin ja kokemusteni perusteella tällöin voidaan tuottaa nopeasti toimivia ideoita. Ideoita syntyy kuitenkin paljon, josta seuraa vaikeampi valintojen vaihe. Ideoita esiteltiin ensimmäisen päivän päätteeksi tapahtumassa.

Toisena päivänä osallistujat tuottivat lisää ideoita postit lapuilla seinälle. Tarkoituksena oli, että ideoista muodostetaan tiimille kolme testattavaa konseptia, jotka esitetään myös asiantuntijoille kommentoitaviksi. Asiantuntijat esittivät yksilölliset mielipiteensä perusteluineen siitä, minkä konsepti idean he valitsisivat jatkoon. Tämän oli tarkoitus toimia tukena tiimin jäsenille, jotka valitsivat parhaat ideat kuitenkin itse jatkoon. Asiantuntijoilla oli myös eriäviä mielipiteitä, mutta kommentit edistivät ja ohjasivat kuitenkin valintaprosessin tekoa, herättäen uusia ajatuksia tiimin jäsenissä. Kolmantena päivänä jatkettiin yhden valitun konseptin työstämistä. Osallistujien tavoitteena oli tehdä myös valmiista prototyypeistä pienet videoesitykset, jotka ovat kaikkien nähtävillä globaalilla alustalla. Osallistujat esittivät valmiit videoesitykset, kun ne oli ladattu internet alustalle. Esittely toteutettiin tapahtumaan osallistujien lisäksi virtuaalisesti myös Turun vastaavanlaiseen tapahtumaan osallistuville, vastavuoroisuuden periaatteella. Tällöin esiteltiin ja jaettiin ideoita molemmin puolin. Tämän jälkeen seurasi vielä tiimin osallistujien ja vapaaehtoisten palkitseminen sekä juhlintaa. Ideoiden esittäminen oli yhteiskehittämisen lisäksi tapahtumassa keskeisellä sijalla.

5.1 Järjestäjien näkökulma yhteiskehittämisen tapahtumaan

Avaan tässä alaluvussa järjestäjien kokemusten perusteella sitä, millainen on yhteiskehittämiseen perustuva tapahtuma. Kysyin tapahtuman järjestäjiltä Rovaniemi Sustainability Jam tapahtuman alkuperästä. Palvelumuotoiluun perustuva yhteiskehittämisen tapahtuma on käynnistynyt ensimmäisen kerran 2000-luvun alkupuolella. Silloinen työntekijä löysi jमित ja toimi järjestäjänä Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan tiloissa. Järjestäjät arvelevat että ensimmäisiä tapahtumia järjestettiin henkilökohtaisesta kiinnostuksesta käsin. Tapahtuman järjestäjä kertoi tapahtuman kattotapahtuman Global Sustainability Jam tapahtuman syntyneen Global Service Jam tapahtuman innoittamana. Molemmat tapahtumat muotoiltiin *This is Service Design Thinking*-kirjan kirjoittamisessa avustajina mukana olleiden Markus Hormessin ja Adam Lawrencen ideoimina (Stickdorn & Schneider, 2012, s.138; *Globalservicejam...*; *Globalsustainabilityjam...*). Kyseinen kirja tutustuttaa ihmisiä palvelumuotoiluun, johon myös Rovaniemi Sustainability Jam tapahtuma perustuu.

*Global service jam, oisko ollu 2000 luvun alkupuolta. Adam ja Markus, sillä nimellä parivaljakko kulkee ja käy kouluttamassa porukkaa ympäri maailmaa. He ovat service jमित pistäneet pystyyn. Global service jमितin tarkoituksenahan on tutustuttaa ihmisiä palvelumuotoiluun. Adam ja Markus ovat ymmärtääkseni saksalaisia alun perin ja asuvat briteissä. Heillä on hyvät verkostot. On esimerkiksi tiettyjä muotoilukirjoja kuten *This is service design thinking*. Mun mielestäni he ovat olleet niitäkin tekemässä. Siinä on hyvin laajalta skaalalta tekijöitä ympäri Eurooppaa ja ympäri maailmaa. Tietyillä tekijöillä on aika hyvät verkostot. Mä en tiedä, ovatko he pystyneet hyödyntämään*

niitä verkostoja tässä hommassa, että he ovat saaneet eri puolilta maailmaa porukkaa mukaan. Ihmiset ovat vaihto-opiskelemassa ja saattavat siellä käydä jameissa. He tuovat jमित mukanaan tai etsivät myöhemmin paikalliset jमित, koska on ollut mukavaa. Sillä lailla varmasti leviää johonkin uuteen paikkaan. Totta kai aina jotakin paikkoja jää pois. Porukka järjestää, jos pystyy ja järjestäjät vaihtuvat ja elämäntilanteet muuttuvat. Käsittääkseni ei rahaa paljon liiku, jos sponsoreita on, niin ei ole kauheasti näkynyt missään. Tietysti paikallisilla jamijärjestäjillä voi olla sponsoreita ruuan ja muiden mukana.

Järjestäjä mainitsi tapahtumien leviävän uusiin paikkoihin innokkaiden ihmisten ja vapaaehtoisten mukana. Se tekee tapahtumasta mielenkiintoisen. Järjestäjät ovat yksimielisiä myös tapahtuman jatkumisen suhteen. Paljon on järjestäjien henkilökohtaisen kiinnostuksen varassa.

Tapahtuman alkuperän selvittämisen jälkeen kysyin tapahtuman järjestäjiltä, miten he olivat päätyneet järjestäjiksi sekä hyvän yhteiskehittämisen tapahtuman elementtejä. Tavoitteena oli muodostaa kokemukseen perustuva kokonaiskäsitelmä järjestäjien roolista ja mistä elementeistä hyvä yhteiskehittämisen tapahtuma muodostuu. Tapahtumajärjestäjät olivat innostuneet tapahtumajärjestämisestä aiempien tapahtumiin liittyneiden kokemustensa myötä. Tapahtuma liittyi käynnissä oleviin hankkeisiin ja yhtä järjestäjistä oli pyydetty myös osaamisensa vuoksi mukaan tapahtumaan. Hyvän yhteiskehittämisen tapahtuman elementtien suhteen pääjärjestäjä mainitsi kommentteissaan onnistuneen tapahtumajärjestämisen perusedellytyksiksi konkreettisia asioita kuten osallistujat, tilat, asiantuntijat sekä vedenkeittopisteet. Myös muut järjestäjät toivat esiin konkreettiset järjestelyt, sujuvuuden näkökulmasta. Hyvä tapahtuma etenee järjestelyiden osalta luonnollisen sujuvasti. Ihmiset voivat tehdä tapahtumassa sitä, mitä ovat tulleet sinne tekemään, eikä osallistujien tarvitse miettiä, mistä tarvitsemiaan asioita löytävät.

Olin mukana järjestämässä jameja ja sitten myöhemminkin. Silloin ne tulivat tutuksi ja sitten se on ollut aika helppoa ja luontevaa myöhemminkin niitä järjestää. Jokainen tapahtuma on erilainen. Osassa voi olla korkeakin pääsymaksu. Se sisältää ruokaa ja muuta. Tilat on ehkä se isoin perusedellytys. Ihmisiä, jotka vähän tietää palvelumuotoilusta tai tällaisista projekteista. Joku, joka neuvo. Jos ei ole, niin se on hankala lähteä, kun ei ole semmoista kunnon kaaviota. Tarvitaan ihmisiä, jotka pystyvät katsomaan, että nyt ryhmä on jumissa, auttamaan siinä tilanteessa, eikä katsomaan kaaviosta. Muutama asiantuntija, jotka tietävät, mitä pitäisi tapahtua ja miten tällainen etenee. Ne ovat ne tärkeimmät. Totta kai kauppojen läheisyys ja kahvinkeittopisteet ovat hyvää plussaa, perusedellytyksiä. Ihmiset, nehan on se tärkein sitten. Eivät ne tilat ja asiantuntijakaan auta, jos ei ole niitä ihmisiä.

Vuosi sitten olin X:ssä mukana osallistujana. Se oli tällainen palvelumuotoilu yritys tai tiimi, joka sitä järjesti ja halusin kokeilla, kun tykkäsin. Sitten mielin tulla mukaan myös täällä järkkäämään. Ilmoittauduin järkkääjäksi. Siinä on tiettyjä vaatimuksia. Pitää järjestää tila ja mahdollisuus siihen,

että pystytään se järkkäämään. Oman valinnan mukaan, kuinka paljon siihen resursseja käyttää. Jotkut ottavat pääsymaksun, jos pitää maksaa vuokrat ja järjestävät ruokailut. Se on järjestäjästä kiinni, millä tasolla tekee, mutta periaatteessa kuka tahansa voi järjestää tällaisen tilaisuuden.

Olen osallistunut johonkin palvelumuotoilujameihin aiemmin. Pääasiallisilla järjestäjillä tuli mieleen kysyä mua mukaan jos tarttee apua videot, kuvat ja tällaisten asioitten kanssa, niin voisin olla siinä apuna. Hyvä tapahtuma voisi olla semmoinen, että tapahtumaan osallistuvalla ei kauhean selkeäksi missään vaiheessa tule, miten se tapahtuma on järjestetty. Asiat etenevät luonnollisen oloisesti, vaikka on useita vaiheita. Yleensä ihmiset tulevat tietoisiksi tapahtuman järjestelyistä silloin, kun ne eivät toimi. Festivaali alueella, jos ruokateltasta loppuu ruoat, tai tällaisessa tapahtumassa ei olekaan vetäjää paikalla johonkin aikaan päivästä. Ne ovat sellaisia huonoja merkkejä. Osallistujan ei tarvitse huolehtia semmoisesta byrokratiasta tai järjestelyllisestä puolesta. Toki täällä on aikataulu ja sen mukaan täytyy toimia. Tiettyyn aikaan presentaatiot, mutta ihmiset voivat keskittyä tekemään, mitä ovat tapahtumaan tulleet tekemään. Myös tiloja voidaan optimoida luovaan käyttöön, jolloin huomioidaan kaikki teknisestä varustelusta teippilaatikostoon. Tämä ei ole kuitenkaan välttämätöntä, edellytyksenä on, että tilaa on riittävästi ja ettei se haittaa toimintaa. Yksissä palvelumuotoilujameissa oltiin ihan vaan toimistomaisissa tiloissa, jossa oli tilaa piirtää, leikata, muovilla ja liikkua. Siellä oli seinäpintaa, johon laittaa post-it lappuja ja demoja. Sitä ei ollut varsinaisesti mietitty siihen, että täällä on tarkoitus olla luova.

Olen nyt ensimmäistä kertaa tällaisissa jameissa. Meillä on meidän projektivalmennukseen liittyvä opiskelijarekrytointi käynnissä, mistä syystä halutaan olla mukana kaikissa tapahtumissa, missä on opiskelijoita, jotka ovat innovatiivisia ja yrittäjähenkisiä. Tapahtumassa on tärkeää että ei tarvitse koko ajan lähteä miettimään. On kahvia, keksiä ja suklaata. Hyvästä porukasta, filiksestä ja siitä, että kaikkien pitää tulla pikkuisen valmiina antamaan omastaan. Sharing is caring, on täällä se juttu. Muu hoituu silleen automaattisesti.

Kommenttien perusteella onnistuneessa palvelumuotoilutapahtumassa huomioitavaa on innostamisen ja rohkaisemisen taito, asiantuntijoiden sekä menetelmien käyttö, toimivat taustajärjestelyt, osallistujat sekä tunnelma. Kommenteissa toistuivat taustajärjestelyiden sujuvuus sekä myös tauko-huoneen merkitys purtavineen. Tätä kautta järjestäjien näkemyksissä oli nähtävillä yhtenevyyttä. Katto organisaatiolta saatavat ehdotukset tapahtuman rakenteesta ja käyttöön soveltuvat menetelmät, tarjoavat tapahtuman järjestäjälle lähtökohdat sujuvan tapahtuman järjestämiseksi. Vinkkien perusteella järjestäjä tietää, millaisia asioita kannattaa tehdä missäkin vaiheessa. Ohjaajat ovat kuitenkin tuoneet käyttämänsä menetelmät pitkälti oman kokemuksensa pohjalta tapahtumaan mukaan. Menetelmävalinnoissa ja järjestelyissä painottuu tätä kautta siis kokemuksellisuuden merkitys. Menetelmä valinnoissa suositaan kokemuksen pohjalta tutuiksi tulleita hyviä menetelmiä.

Tapahtuman järjestäjänä voi yhden järjestäjän mukaan toimia kuka vain, ilmoittautumalla järjestäjäksi. Lisäksi tarvitaan riittävät resurssit ja tilat, joilta ei vaadita kuitenkaan täydellisyyttä. Riittää

että ne ovat tilavat, eivätkä haittaa toimintaa. Kysyin tapahtuman järjestäjiltä myös näkemyksiä tapahtumajärjestämisen haastavuuteen liittyen, koska tällöin on mahdollista saada kokemuksellisesti keskeistä tietoa järjestäjänäkökulmaan liittyen. Yhteiskehittämisen tapahtumassa kaikkien tulisi olla valmiita antamaan omastaan, ajatuksella jossa jakaminen on samalla muista välittämistä (sharing is caring). Haastavuuden kokemukset tapahtuman järjestelyissä liittyivät järjestäjien kokemusten perusteella alkujärjestelyihin, kuten organisoitumiseen ja vastuiden jakamiseen tiedotuksen ja ilmoittautumisten suhteen. Tapahtumaan tulisi saada osallistujien lisäksi myös sopiva määrä ihmisiä töihin, että käytännön järjestelyt tulevat hoidettua.

Haastavinta on aikaresurssi. Jos meitä olisi järjestämässä enemmän, niin meillä olisi myös enemmän resursseja markkinoida ja kontaktoida ihmisiä, että saataisiin isompi porukka mukaan. Toisaalta ei sekään välttämättä ole se itseisarvo, että on viisikymmentä jammailijaa. Monesti joku kymmenkunta on aika hyvä määrä. Sit jos on viisi, niin alkaa olemaan aika vähän. Et siinä on sitä haastetta, että saa sen tiedotettua ja porukan mukaan.

Haastavinta on varmaan se, kun ei etukäteen tiedä, mitä tulee tapahtumaan. Mekään emme tienneet aihetta etukäteen ja sitten koko ajan kehitetään niitä asioita eteenpäin. Pitää olla semmoinen laaja paketti neuvoja ja muuta, mitä sitten voit heitellä osallistujille. Pitää olla hereillä siinä tilanteessa, että missä vaiheessa jokainen on menossa ja minkälaista apua ehkä tarvis.

Suurimmat haasteet on kohdattu silloin alkuvaiheessa niitä järjestelyitä. Yleensä näissä on monta liikkuvaa pientä osaa, jotka pitäisi saada liikkumaan yhtäaikaisesti.

Saadaan tämä semmoisena ehjänä pakettina menemään eteenpäin. Ettei tunnu semmoiselta, että olipa waste of time, niin se on minun mielestä haastavaa.

Haastavuuden kokemusten yhteydessä järjestäjät mainitsevat tapahtuman sujuvan kulun ja kokonaisuuden hallinnan. Tämän lisäksi myös tapahtuman aikainen ohjaus itsessään koetaan haastavaksi. Tämä tulee esiin myös kommentissa siitä, että tämän kaltaisissa tapahtumissa ei tiedä etukäteen kaikkea, mitä tulee tapahtumaan. Näin tapahtumiin liittyy aina ennakoimattomuutta. Järjestäjällä tulee olla tilannetajua, milloin tulisi tarjota apua ja ohjaustaan ja laaja paketti neuvoja valmiina. Tällöin osallistujat saavat tapahtumassa aikaiseksi jotakin konkreettista, joka saa osallistujat järjestäjän mukaan kokemaan, että tapahtumaan kannatti tulla. Tulkintani mukaan tämän kaltaisten kokemusten synnyttäminen on tavoiteltavaa järjestäjän mukaan tapahtumissa. Järjestäjä mainitsee, että sillä on merkitystä, ettei osallistuminen tunnu ajan hukkaamiselta. Järjestäjä viitanee tapahtumaelämyksen positiivisiin odotuksiin vastaamiseen, johon liittyvät tapahtumajärjestämisessä erityishaasteensa, ohjauksen ja kokonaisuuden hallinnan ohella.

Hauskinta tapahtuman antia on järjestäjien mukaan ollut se, kun näkee että ihmisillä on oikeasti hauskaa ja he saavat uusia kontakteja erilaisista ammatti- ja kulttuuritaustoista. Yksi järjestäjistä koki haastavuuden ja hauskuuden kytkeytyvän yhteen erilaisissa tilanteissa. Yllättävät asiat ovat haastavia, mutta samalla hauskoja. Myös toisen järjestäjän mukaan on hauskaa, saada ihmisiä kasaan ja nähdä, mitä kaikkea tapahtuu. Kahden järjestäjän mukaan hauskinta on nähdä, mitä ihmiset keksivät abstraktista aiheesta. Hauskuus kytkeytyy tällöin siihen, että innovoinnista saa itsekin inspiraatiota ja voi nähdä miten erilaisiin suuntiin ihmiset päätyvät abstraktin vihjeen perusteella.

Hauskinta on kun näkee, että ihmisillä on hauskaa. Eihän se ole pelkää ruusuilla tanssimista. Jokaisella näkee rutussa kulmakarvat, mutta nehan on ihan mahtavia ne lopputulokset, mitä porukka saa aikaiseksi. Uskoakseni suurimmalla osalla tapahtuma on sunnuntaina plussan puolella fiilikissä. Vähän pitääkin olla jossain vaiheessa, että ei tästä mitään tule. Uskon, että kaikki on oppinut jotain, kaikilla on ollut hauskaa, kaikki on saanut uusia kontakteja. Pari ihmistä tuntee toisensa etukäteen, mutta ei ole tullut sellaisia valmiita viiden ihmisen kaveriporukoita. Kaikki ovat tutustuneet ihmisiin eri kulttuuritaustoilta. On ollut täällä jameissa tosi erilaista ammattiväkeä. Se on hauskaa, koska kaikki tutustuu ihmisiin, mihin ei välttämättä missään muualla törmää. Sinällään ihan mielenkiintoista olla tässä mukana, tulee uusia ajatuksia.

Toivottavasti saadaan sitten muutenkin innostettua ihmisiä kokeilemaan omia ideoita ja olemaan luovia. Sillä tavalla olemaan pelkäämättä niitä omia ideoita, niin se on parasta. On mahtavaa, että myös tuo kestävyys näkökulma tulee tässä vietyä eteenpäin globaalisti ja saa näkyvyyttä. Se on ehkä parasta, mitä täällä saa aikaiseksi. Toinen mitä tässä tietysti oppii, on tämä palvelumuotoiluprosessi, mitä pystyy yritystoiminnassa käyttämään omaan tuotekehitykseen.

Hauskuuden merkitys kytkeytyy yllätyksiin erilaisissa tilanteissa, sekä henkilökohtaisella tasolla haasteiden voittamiseen, uuden oppimiseen ja erilaisiin inspiroiviin keksintöihin. Kommenttien perusteella erityisesti ideoiden erilaisuus kiehtoo uutuudellaan. Järjestäjäkommenteissa tuli myös innostamisen ja rohkaisemisen taito esiin. Tämän voi henkilökohtaisella tasolla tulkita merkitykselliseksi asiaksi järjestäjälle. Merkitystä on sillä, kun onnistuu innostamaan ihmisiä luovuuteen ja kokeilemaan ideoitaan. Samalla merkitys kytkeytyy osallistujien odotuksiin vastaamiseen. Järjestäjät arvioivat tapahtumalla olevan myös muutokseen eli transformaatioon johtavia vaikutuksia. Aihe tulee läheiseksi, vaikuttaen tapahtuman jälkeenkin, miten he asiat näkevät ja niistä ajattelevat. Kestävyyden maininnut järjestäjä kokee tapahtuman hyväksi paikaksi pysähtyä miettimään kestävyyttä, joka ei tule asiana mieleen päivittäin. Kestävyyden globaali edistäminen liittyy tapahtumamerkityksiin ja merkityksellisimpiä kokemuksia osallistujille tapahtumassa on tulkintani mukaan uusiin yhteyksiin sovellettavissa oleva kokemuksellinen oppiminen.

5.2 Teeman mukaisten konseptien yhteiskehittäminen kulttuuristen arvojen välittäjänä

Tapahtuman pääteemana oli ideoida kestävän kehityksen mukaisia konsepteja. Tapahtumat tarjoavat mahdollisuuksia teeman tai brändin kautta välittää haluttua viestiä osallistujille (Berridge 2007, s. 98). Tapahtuman teemana oli kestävyyyteen liittyvien konseptien yhteiskehittäminen. Kestävyyyden teemalla välitetään kulttuurisia arvoja, jotka muuntuvat osallistujien resurssiksi yhteiskehittämisen kuluessa. Teemalla oli muutamalle osallistujalle henkilökohtaisesti ensisijainen merkitys. Valtaosa oli tullut tapahtumaan kuitenkin itsensä innovoinnin vuoksi. Tiimissä A osallistujat keskittyivät ideoimaan, miten pakkauskuluja voidaan vähentää, korvaamalla konkreettisia asioita online palveluilla. Jäsenet painottivat, että palvelua voitaisiin käyttää konkreettisten pakettien sijaan houkuttelemaan asiakkaita. Ryhmässä idea lähti muotoutumaan kuvasta, jonka piirtämiseen oli käytetty ryhmän jäsenten mukaan vain minimaalisesti energiaa. Tästä syntyi idea, että ryhmäläiset yrittivät minimoida pakkauskulut, luomalla henkilökohtaisen tuotteen.

Se voi olla pelkkä qr-koodi. Ihmiset skannaavat sen, saavat merkityksen, vaikutelman tai jonkin lämpimän tunteen, ilman että he käyttävät todellisia resursseja. Samalla me ehkä käytämme kuitenkin resursseja kestävämmällä tavalla, koska meillä ei ole aikaa. Meidän tarvitsee olla luovia ja mennä eteenpäin. Tämä on johtanut paperin tuhlaamiseen, koska emme ole voineet suunnitella, miten käyttää paperia paremmin.

Meidän täytyy hallita aikaa. Mielestäni paras tapa on canvas- tai tussitaulu, koska täällä voimme käyttää niitä, ne ovat nopeampia ja paperia ei tarvita ollenkaan. Ehkä tulisi olla enemmän tämän kaltaista kestävästä resursointia myöhempää käyttöä varten. Tarjoamme konkreettisen paketin siirtämisestä laajennettuna aineettomiin palveluihin. Palveluihin ei tarvita liikaa konkreettisia materiaaleja, jotka vahingoittavat ympäristöä. Sen sijaan palveluita voidaan tuottaa sukupolvesta toiseen. Sinun tarvitsee vain tarjota tällaista palvelua ja et kuluta liikaa.

Tiimin konseptissa hyödynnettiin virtuaalisuuden sekä palveluiden mukanaan tuomia mahdollisuuksia. Osallistujat pohtivat, että prototyyppien tekemisen haittapuolena on, että pitäisi ajatella kahdesti, ennen kuin käyttää kaikkia materiaaleja. Lisäksi tulisi hyödyntää tilassa olemassa olevia materiaaleja, kuten legoja suunnitteluun, kertakäyttöisten materiaalien sijaan. He painottavat, että on myös hyvä miettiä, mitä kaikkea tarvitsemme. Kestävintä on, kun ei käytetä. Tällaisten innovoinnin tapahtumien hyötynä tiimin jäsenet mainitsevat innovaatiot arkisiin mukavuuksiin, kuten led valoihin liittyen. Ne on innovoitu tavallisia lamppeja ekologisemmiksi. Omassa tuotteessaan osallistujat näkevät ekologista kestävyyttä, koska tuote ei vaadi luonnon resursseja. Tuote ei ole tuottava, joten sillä ei tavoitella nopeita voittoja. Toisaalta tuloja ei päästä jakamaan paikallisille tai

työllistämään reilusti. Sosiaalista kestävyyttä tuote edistää yhdistämällä ihmisiä positiivisella tavalla. Ideoitu tuote on suunnattu kaikille, mutta ihmiset voivat reflektoida myös kulttuuriaan kestäväällä tavalla. Ominaispiirteitään ei saisi menettää osallistujan mukaan niin, että kaikki muuttuvat kosmopoliiteiksi. Ottamalla kulttuurinen näkökulma mukaan, ollaan enemmän yhteydessä toisiin ihmisiin, käsin kosketeltavalla tavalla, palvelun tai kulutuksen lisäksi.

Tiimissä B osallistajat ideoivat tietoista toimintaa lisäävän Scores applikaation. Applikaatio tukee ajankäyttöä, auttaa tulemaan paremmaksi ihmiseksi ja tarjoaa välineen kohottaa tietoista toimintaa. Lisäksi applikaation oli tarkoitus pitää sisällään hauskanpitoa. Tavoitteena on, että käyttäjä kokee merkityksellisiä asioita henkisen kestävyuden tasolla elämässään. Ohjelma sisälsi haasteita, joista käyttäjä voi katsoa, mitä on seuraavaksi tarjolla ja haastaa myös ystäviään. Samalla käyttäjä oppii uutta, voi kommunikoida ja saada aikaan kestäviä asioita. Tiimin jäsenten mukaan ideoiden tulee nojata johonkin kestävyuden elementeistä, ollakseen kestäviä. Kaikkea ei voida välttämättä toteuttaa yhdessä projektissa. Tiimin osallistujan mukaan kestävyys ei työelämässä ole ollut vielä kovin kysyttyä, mutta se soveltuu viestiä välittävänä teemana hyvin tapahtumiin tai kilpailuihin. Osallistajat arvioivat kestävyuden kehittyvän tapahtuman myötä, sillä se lisää tietoisuutta. Idean kehittäminen on tiimin jäsenten mukaan kestävä, mutta kun yrittää seurata ideaa, se ei välttämättä ole niin kestävä. Tämä johtuu tiimin osallistujan mukaan siitä, että tapahtumassa yritetään samanaikaisesti hallita aikaa ja tulla paremmiksi kestävyuden suhteen. Jokaisen tiimin jäsenen tulisi myös tietää, mitä on tekemässä ja ymmärtää vastuunsa. Toisaalta osallistajat pohtivat, että tapahtuma on yhtä kestävä, kuin missä muutenkin oltaisiin viikonloppu, sillä tapahtuma on pieni, verrattuna massatapahtumiin.

Työelämässä tää ei oo kauheen niinku kysyttyä. Näiden ratkaisujen kestävyyteen tästä näkökulmasta niin sen kysyjä ei vielä oo tullut vastaan, se on valitettavaa. Ehkä se muuttuu. Tämän yksittäisen tapahtuman Rovaniemen osa, tämähän on sama, kuin oltaisiin kotona. Varmaan se globaalistikin on sellaista että se, miten ne yksittäiset ihmiset kuluttavat, niin on aika sama, kuin ne olisi kotona. Mutta se, että 100 000 ihmistä menee kattoon jottain bändiä, niin mikä siinä on se. Sitten ovat vielä messutapahtumat ja muut. Joskus Barcelonassa seurasin elektroniikka messuja ja kuinka monta kuutiometriä siellä meni mattoa roskikseen. Viikon bileet ja sitten tuhat kallista kamaa, jotka menevät kaatopaikalle. Isommat messut, siellä on just ne haasteet. Pitäisi olla pinnat ja kaikki siistinä ja sitten niiden kamojen elinkaari on yksi viikko. Väittäisin, että iso osa siellä käytetään muoveja ja PVC:tä ja asioita, mitkä säilyvät ikuisesti, vaikkei tarvitsisi säilyä.

Osallistujan kommentti heijastelee näkemystä, että isoimmat haasteet löytyvät massatapahtumien järjestämisestä. Tulkitsen osallistujan viittaavan, että niiden osalta olisi erityisesti tarvetta miettiä

tapahtumien kestävyttä ja hankittaville materiaaleille jatkokäyttöä. Toisaalta yksittäisten kuluttajien kohdalla on eroja totumuksissa ja tavoissa. Kotitalouksien yhteenlaskettu kulutus voi olla masatapahtuman luokkaa, minkä merkitystä osallistuja ei painottanut. Haastatellun kommentti kuvaa hyvin myös sitä ristiriitaa, joka uuden toimintaperiaatteen ja vallitsevien rakenteiden välillä yhteiskehittämisen prosessiin sisältyy. Virkkusen, Ahosen, Schaupp ja Lintulan (2010, s. 77) mukaan tulisi pyrkiä ratkaisemaan eteen tulevat ristiriidat, sillä uudet periaatteet leviävät ja juurtuvat käytäntöön sitä kautta. Tällöin uuden toimintakonseptin kehittämisen periaatteita soveltaen, ristiriitaa käytäntöjen ja ihanteiden välillä voidaan kutsua ongelmien taustalla olevaksi kehitysristiriidaksi, jolloin ideoinnilla pyritään ristiriidan ylittämisen mahdollistamaan uuteen periaatteeseen.

Tiimissä C osallistujat keskittyivät ideoimaan kommunikaation kasvattamista tuottajien ja asiakkaiden välillä. Heidän toiveenaan on, että markkinoille tulisi globaaleja tuotteita, jotka ovat kestävyden aspekteiltaan parempia. Kestävyttä ideoitaessa tiimin keskusteluaiheet liittyivät kuluttajakäyttäytymiseen, kuluttajien ja tuottajien asenteiden muuttamiseen sekä oman maan tuotteiden ostamiseen. Jäsenet kävivät keskustelua paikallistuotteista ja kuluttajien tietoisuudesta valintojen suhteen. He pohtivat miten kuluttajille voitaisiin antaa enemmän syytä toimia paikallisesti, miten tuottajille voitaisiin antaa palautetta ja saada asiakkaat osallistumaan, välittämään sekä käyttäytymään kestävämmiin. Myös tässä tiimissä esiteltiin applikaatio. Sovelluksella näkee tietoja kaupassa myynnissä olevista tuotteista, miten paljon energiaa ne kuluttavat ja kuinka kaukaa tuotteet ovat tulleet. Tiimin jäsenten mukaan ihmisten tulee tietää ja nähdä mitä tapahtuu. Kun toiminta ei enää tuota, tuottajat miettivät, mitä tulee muuttaa. Tiimissä yksi jäsen pohti myös mahdollisuutta toteuttaa uuden tavaran suunnittelu niin, että materiaalit tulevat vanhoista tavaroista. Ideoinnin lähtökohtana toiminut kuva edusti näin myös tilannetta, jossa ei ole uusia materiaaleja, vaan samat materiaalit kiertävät.

Tässä tiimissä jäsenet olivat myös sitä mieltä, että tapahtuma itsessään on kestävä, mutta he voisivat miettiä tarkemminkin omaa toimintaansa. Yhdistävänä tekijänä oli se, että tapahtuman teema on herättänyt osallistujissa ajatuksia, jotka viittaavat tapahtuman viestin sisäistämiseen ja kestävyden ideoiden soveltamiseen käytännössä. Prototyypin rakentamisen aikana tiimien jäsenet olivat samoilla linjoilla siitä, että he eivät ole suunnitelleet paljoa toimintaansa, kun käyttävät erilaisia materiaaleja, jota eivät kierrätä. Näin tapahtumaan osallistujat pohtivat lisäksi sitä, että kestävyden tulisi näyttäytyä enemmän myös tapahtuman järjestelyissä. Tätä kautta osallistujat arvostivat konkreettisesti näkyviä kestävyteen liittyviä toimenpiteitä.

Tapahtumassa kehitettävät tuotteet menevät ei kaupallisen Creative Commons lisenssin alle, jolloin kaikki saavat hyödyntää ideoita. Toiveena olisi kuitenkin, että ideoita vietäisiin kehittäjien kanssa eteenpäin. Yksi järjestäjästä mainitsi, että tällöin myös kestävyys suhteen ei valveutuneet, voivat hyötyä ja soveltaa tapahtumassa syntyviä ideoita. Keskeinen perusajatus muotoutui kestävyys teeman lisäksi jakamistalouden ajatuksen ympärille, joka on saanut globaalisti laajasti huomiota. Osallistujat jakoivat prosessin globaalilla alustalla, jolloin idea on toistettavissa myöhemmin. Toisaalta heidän tuli säilyttää salainen teema, kunnes kuva oli lupa julkaista. Tämä perustui aikavyöhykkeisiin. Kuva oli julkaistu globaalisti kaikkialla vasta lauantaiamuna 3.30 Suomen aikaa.

Tapahtumassa omaksuttiin uusia tapoja ja välineitä työskennellä. Ideointi perustui jakamisen lisäksi myös luopumiseen. Prototyyppejä tai osia jouduttiin heittämään pois ja osallistujat luopuivat omista näkökulmistaan, sovittaessaan erilaisia näkökulmia yhteen. Berridge (2007, 98–99) painottaakin, että arvoihin liittyviä ideoita voidaan jakaa yhdessä muiden osallistujien kanssa, tarjoten erilaisia tulkintoja tapahtuman lopputulemana ja teemaan liittyen. Toisaalta Virkkusta ym. (2010, s. 79) soveltaen eteneminen uuden periaatteen suhteen riippuu pitkälti siitä, miten kyetään ylittämään henkilöiden ajatteluun, asennoitumiseen sekä objektiiviseen ulkoiseen tilanteeseen liittyviä esteitä. Yksi tällainen ylitettävä este on tulosten perusteella se, miten voidaan tukea yritysten tai käyttäjien halua nähdä itsensä kulttuurisesti siinä määrin ekologisina, että he voivat soveltaa kestävyys ideoita.

5.3 Monikontekstisuuden merkitykset osana tapahtuman kulkua

Global sustainability Jam on kattotapahtuma kaikille paikallisille Sustainability Jam tapahtumille. Tätä kautta tapahtuma tapahtuu samaan aikaan ympäri maailmaa, aikavyöhykkeitten mukaan. Kysyin, miten osallistujat kokivat tapahtuman monikontekstisuuden. Tapahtuman neljä elementtiä virtuaalisuus, fyysisuus, paikallisuus ja globaalius mahdollistavat tiimin C osallistujan mukaan sen, että useissa eri maissa ei käytetä aikaa samaan paikkaan matkustamiseen. Se tekee tapahtumasta kestävä, koska tapahtuma on paikallinen, ihmisiä voidaan tavata virtuaalisesti, eikä tarvitse joka maasta matkustaa kokoontumaan samaan paikkaan, kuten esimerkiksi Dubaihin. Monikontekstisuuden kokemusten perusteella virtuaalisuuden kokeminen elämysalueella jäi kuitenkin rajalliseksi, sillä osallistujat kokivat tapahtuman pääasiallisesti paikallisena.

No täällä on enemmän yksilöllistä työskentelyä. Olemme vain kolmen hengen ryhmä ja kun kommunikoidemme, normaalisti voimme kommunikoida sinun kanssasi ja kahden muun ihmisen kanssa. Joten et voi sanoa että tämä on massatapahtuma, koska emme kommunikoi vielä edes muiden ryhmien kanssa. Mielestäni tämä on paikallinen tapahtuma, koska olemme hieman eristyksissä globaalista yhteisöstä, ketkä ovat tekemässä samaa asiaa samaan aikaan. Meillä ei ole aikaa reflektoida, mitä he tekevät. Joten meillä ei ole, ikävä kyllä sanoa, yhtään kosketuspintaa heidän kanssaan. Se ei vaikuta minuun ehkä sen takia, että en tunne heitä. Näimme heidät Skypestä ja se ei todella yhdistä heitä meihin. Tunnetko saman asian globaalisti tai tunnetko, että olisit tekemässä ihmeellistä mielihyvää tuottavaa välähdyksellistä hetkeä, maailman ympäri? Onko sinulla tätä tunnetta? Ei.

Ei todella oikeastaan. Haluaisin että meillä olisi enemmän vuorovaikutusta muiden ryhmien kanssa.

Joten et saa kiinni tästä tunteesta.

Se on hyvä, että olemme yhteydessä Turkuun, vaikka aikataulu on melko nopea, joten meillä ei ole aikaa tehdä yhteistyötä koko ajan Turun kanssa, mutta on monia asioita. Meidän täytyy rekisteröityä Global sustainability jameihin ja siellä on jotain, mutta tämä voisi olla vielä tehokkaampaa, koska nyt emme muista tehdä tätä ja emme anna asialle niin paljoa painoarvoa. Joten se voisi olla tehokkaampaa. Ehkä tekisin tästä sujuvamman. Ei niin, että meidän täytyy olla kaksi päivää yhdessä paikassa, mutta ehkä tämä voisi olla yhden viikon. Silloin sinulla olisi enemmän aikaa nukkua, ajatella, kommunikoida ja tuntea toisensa. Voisit helposti tehdä yhteistyötä ehkä iltaisin, jos tapahtuma olisi pidempi, ennen kuin se päättyy. Sitten myös se fakta, että teemme kestävyyttä, mutta käytämme paljon turhaa materiaalia. Tapahtuman tehtävä, se on melkoinen kysymys. Teemme prototyyppejä tuotteesta ja tuotteet ovat jotakin, jota kulutetaan, niin tällainen kysymys välttämättömyyteen liittyen. Tuottamiamme käyttöliittymiä voidaan käyttää jossakin myöhemmin.

Jos meillä olisi jo yksi konkreettisempi tuote, josta tekisimme kestävämmän sen sijaan, että luomme kokonaan uusia asioita. Jos meillä olisi enemmän aikaa tai se olisi jollakin tapaa (enemmän kommunikaatiota) niin, enemmän, niin, että meidän ei tarvitsisi laittaa aikaa siihen. Se voisi olla esimerkiksi tuo seinä, jossa on valkokangas. Se voitaisiin täyttää muiden kirjoituksilla tai jotakin sen tapaista. Jotakin, johon meidän ei tarvitsisi laittaa aikaamme, mutta se olisi läsnä jollakin tapaa. Kaikki tulevat näkemään, mitä muut ovat tehneet. Siinä on tällainen globaali perspektiivi. Nähdään, mitä eroa ja yhteistä muut ovat saaneet samasta temasta aikaiseksi samassa ajassa.

Elämysalueella tapahtunut yhteisluominen sisälsi tiimien yksilöllistä työskentelyä, joka rajoitti elämyksellisten tunteiden syntymistä. Globaalissa elämystilassa tapahtuma eteni aikavyöhykkeittäin, jonka osallistujat kokivat rajoittavaksi. Sama aloituskellonaika rajoitti aikavyöhykkeitten takia globaalia reaaliaikaista yhteydenpitoa. Myöskään aihetta ei saanut paljastaa etukäteen. Virtuaalinen yhteys olisi kuitenkin ollut mahdollista muodostaa minne päin maailmaa tahansa. Osallistujilla oli korkeita odotuksia globaalien virtuaalisen kommunikaation suhteen. Odotuksia kohdistettiin erityisesti tapahtuman lopussa olevaan tuotosten vertailemiseen. Tapahtuman aikana toteutui kuitenkin pienessä mittakaavassa virtuaalista matkailua toiselle paikkakunnalle.

Ehkä sellainen matkailu, että ollaan yhteydessä muihin paikkakuntalaisiin kuten Turkuun. Tulee ehkä silleen se virtuaalimatkailu.

Olisi kiva olla yhteydessä kaikkialle maailmassa, mutta sen aika on myöhemmin. Tällä kerralla meidän täytyy olla kiireisiä ja emme voi tarkastella salaista tiimiä. On kuitenkin kiva jälkeensä katsoa muiden edistymistä.

Jokaisella on oman aikavyöhykkeensä sisällä samat ajat. Kaikki aloittavat perjantaina puoli seitsemän. Silloin saa sen teeman julkaista ja jammailee viikonlopun. Sitten kaikki tietävät ja tulevat näkemään, mitä muut ovat tehneet. Siinä on tällainen globaali perspektiivi. Nähdään mitä eroa tai yhteistä muut ovat saaneet samasta teemasta aikaiseksi samassa ajassa.

On aina se tietty kellonaika, milloin asioita tapahtuu tai pitää olla tehtynä. Puoli seitsemältä sai julkaista aiheen eilen ja sitten siitä 48 tuntia eteenpäin pitää olla ladattuna kaikki lopputuotokset alustalle. Eli nettisivulle se menee aikavyöhykkeittäin, mitä missäkin tapahtuu. Sinällään helpoin on olla virtuaalisesti yhteydessä samalla aikavyöhykkeellä, koska nämä on suurin piirtein menossa samassa vaiheessa. Sitten jos menee aikavyöhykkeitten välillä, niin se voi olla alkuvaiheessa vähän haasteellista, kun aihe on salainen. Sitä ei saa julkaista tai paljastaa etukäteen niille, jotka ei ole sitä vielä nähneet. Periaatteessa pystyisi kyllä olemaan mihin päin vaan yhteydessä. Siinä on se, kuinka paljon haluaa toisten näyttävän, jos ne ovat paljonkin edellä prosessissa. Parhaiten silleen, että suurin piirtein on samassa vaiheessa menossa.

Tiimin A mukaan virtuaalisuus näyttäytyi tapahtumassa suunniteltujen sovellustuotteiden kautta ja sitä kautta, että kaikki ladataan globaalien yhteisön nähtäväksi. Tiimissä B osallistuja painotti globaalien kontekstin ottaneen virtuaalisuuden myötä valtavan harppauksen eteenpäin. Ihmisten on paljon helpompaa kommunikoida. Konkreettisesti virtuaalisuudesta oli alkanut tulla tavallista tapahtuman aikana. Tiimin C tapahtumaan osallistuja pitää tapahtuman ideaa erittäin hyvänä siitä näkökulmasta, että toimitaan paikallisesti, mutta ajatellaan globaalisti. Tekeminen tapahtumassa on ollut enemmän ja vähemmän näkyvää. Paikallisuus on näkyvin elementti tapahtumassa. Samanaikaisesti osallistuja on ymmärtänyt, millä tavoin on mahdollista konkreettisesti ottaa yhteyttä ja jakaa ideoita globaalisti, riippumatta missä päin maapalloa asuu. Jakaminen ei itsessään ole vielä iso asia virtuaalimatkailun tai kommunikaation näkökulmasta. Mutta jakaminen Internetissä on hyvä ideoiden jatkokäytön suhteen, koska kaikki on näkyvillä ja saatavilla.

Siitä on tullut aika normaalia, että jos sinulla on idea, jota täytyy kehittää ja paikalla on henkilö tai ihmisryhmä, jotka ovat myös kiinnostuneita ideastasi, voit aina pitää yhteyttä heihin online tilassa skypen tai Facebookin tai muun internet resurssin kautta. Se edistää prosessia. Tietojenvaihdon prosessi on näin myös nopeampaa ja se on ajan hallintaa. Globaalisti tämä on muuttunut huomattavan nopeasti seuraavalle tasolle ja siitä on tullut tärkeää kunkin maan hallitukselle ja paikallisille ihmisille. Esimerkiksi kaverit, jotka elävät Kiinassa, haluavat olla yhteydessä kavereihinsa Yhdys-

valloista tai Euroopasta. On monia globaaleita asioita, joista ihmiset kaikkialla maailmassa haluavat saada yhteyden toisiinsa. Kun sinulla on keskustelu, niin vaihdat samalla tietoa. Tämä on myös ihmisten väliseen riippuvuuteen liittyvä asia. Ihmiset haluavat tietää, mitä on meneillään.

Meillä on yksi joukkue ja tarkoitus, mutta se on kaukainen ulottuvuus. Sitä voidaan painottaa kaikkialla jostakin ainutlaatuisesta näkökulmasta. Mielestäni uskomaton idea ja kuten sanottu meidän tulisi ajatella maailmanlaajuisesti mutta toimia paikallisesti. Voimme lisätä olennaisia asioita, tekemällä asioita puoliväliin. Samaan aikaan teemme asioita kotikaupungistamme käsin, saaden ihmiset ympärillämme ymmärtämään, miten voimme yhdistää ja jakaa ideoita eri kansallisuuksien, maiden ja erityispiirteiden suhteen. Joten se on yhteyttä, jolla on monia ulottuvuuksia. Jos maailmaa täytyy muuttaa jotenkin, voimme saavuttaa tämän.

Tapahtuman eri vaiheita on mahdollista seurata virtuaalisesti reaaliajassa siinä järjestyksessä, kuin ne julkaistaan verkossa. Aikavyöhykkeet mahdollistavat tulkintani mukaan kokemuksia myös niille, jotka eivät ole varsinaisesti mihinkään paikalliseen tapahtumaan osallistuneet. Paikallisuuden konteksti on vahvimmin yksittäiseen tapahtumaan osallistujille läsnä, mutta tapahtuma tarjoaa jaetun virtuaalisen kokemuksen niillekin, jotka eivät ole fyysisesti läsnä. Virtuaaliseen yhteydenpitoon tarvitaan kuitenkin aikaa, jota osallistujien oli vaikeaa irrottaa luomisprosessin aikana. Matkailukontekstissa virtuaalimatkailu saa merkityksensä aitojen paikallisten kokemusten yhteydessä. Konkreettinen matkustaminen kohteeseen tarjoaa kokonaisuutena monipuolisesti kokemuksellisia ulottuvuuksia, joita virtuaalimatkailu voi täydentää.

Tulos on yhtenevä Matalan (2004, s. 169, 208–210) väitöskirjan tulosten kanssa siinä, että virtuaalissa olemisen tilassa mielikuvakokemukset suuntaavat syntyviä merkityksiä, mutta toisaalta kokemuksesta jää puuttumaan monitahoinen ja moniaistinen kokemus. Virtuaalimatkailu tulisikin matkailun muodon sijaan nähdä sen ulottuvuutena. Tätä kautta virtuaalimatkailu voi Matalan mukaan laajentaa ja antaa lisäväriä matkakokemukselle, potentiaalin ollessa kuitenkin ennen tai jälkeen varsinaista matkaa. Samaan ovat viitanneet myös Richards ym. (2015, s. 203) tila-aika laajennoksen kautta. Tutkielmani tapahtumaan osallistuneiden kokemusten perusteella, potentiaalia on mahdollista laajentaa myös tapahtuman aikaisen monikontekstisen kanssakäymisen ulottuvuudeksi. Näkemystä tukee myös se, että nykyään matkailijoilla on matkan aikana mukanaan älypuhelimet ja tabletit sovelluksineen. Esimerkiksi Facebookin tai Instagramin avulla kokemuksia jaetaan ja kommunikointi mahdollistuu internetissä välittömästi.

Luvun yhteenvedona monikontekstinen yhteiskehittämiseen perustuva tapahtuma perustuu sekä järjestäjä, että osallistujakommenttien mukaan sujuvuuden näkökulmaan. Tapahtuman järjestäjille ja osallistujille apuna ovat aiemmat kokemukset. Tapahtuma avaa mahdollisuuden välittää teeman kautta haluttua viestiä sekä kulttuurisia arvoja osallistujille sekä globaalisti. Yhteiskehittämiskoke-
muksiin liittyy se, miten näemme itsemme kelpoisina kulttuurisesti. Asioita reflektoidaan tapahtu-
man aikana, jolloin niitä ei omaksuta kyseenalaistamatta. Resurssien riittävyys, kuten ajan ja kestä-
vyyden yhtäaikainen hallinta, luovat kuitenkin haasteensa toteuttaa sisäistyneitä ajatuksia käytän-
nössä. Ne muuntuvat silti resursseiksi tulevaa käyttöä varten. Osallistujat kokivat tapahtuman ensi-
sijaisesti paikallisena, toivoen kuitenkin myös globaalia yhteydenpitoa. Hauskuutta osallistujat ko-
kivat uusiin asioihin, kuten innovointiin, yllätyksellisiin asioihin, uusiin yhteyksiin siirrettävissä
olevaan oppimiseen sekä uusiin kontakteihin liittyen. Tätä kautta uutuuden viehätys korostui tapah-
tumassa, tunnekokemusten ohella. Monikontekstisen tapahtuman kokemusten merkitys matkailu-
kontekstissa näyttäytyi sitä kautta, että kulttuuritapahtumassa virtuaalisuus ja palvelut saivat kult-
tuuriseen kestävyysliittettäviä merkityksiä. Virtuaalimatkailu tarjoaa potentiaalia tapahtuman ai-
kaiseen matkailijoiden kulttuurien väliseen yhteydenpitoon ja tapahtuman keston pidentämiseksi.
Myös palveluissa voidaan sisällyttää kulttuuri mukaan, jotta emme menetä yhteyttä toisiimme.

6. OSALLISUUDEN KOKEMUKSET YHTEISKEHITTÄMISEN TAPAHTUMASSA

Tässä tulosluvussa kuvaan osallistujien haastatteluihin perustuvia tapahtumakokemuksia. Tarkastelen heidän aiempia tapahtumakokemuksia, osallistumisen merkityksiä sekä tiimien yhteiskehittämiseen liittyviä tapahtuman aikaisia kokemuksia. Mukana on osittain myös tapahtuman järjestäjien kokemuksia. Tutkin kokemusten ainutlaatuisuutta yhteiskehittämisen tapahtumien yhteydessä. Kiinnostuin tapahtuman erityislaatuudesta tutustuttuani tapahtumaesitteeseen, joidenkin osallistujien tapaan yliopiston internetsivuilla. Tapahtuman monikontekstisuus sekä yhteiskehittämiseen sisältyvä kokemusperspektiivi saivat merkityksensä sopivana tutkimuskohteena. Olin mukana Rovaniemi Sustainability Jam tapahtuman ajan tutkielman tekijän roolissa, enkä käsittele omia tapahtuman aikaisia kokemuksiani. Rajasin osallistujien kokemusten käsittelyn ulkopuolelle myös asiantuntijoiden kokemukset. He olivat mukana tapahtumassa antamassa palautetta esitysten aikana. Sisällytän mukaan kuitenkin osin järjestäjänäkemyksiä, esimerkiksi luovuuden edellytyksiin ja teemaan liittyen, koska tällöin kokemusten tarkasteluun tulee lisää näkökulmaa eri perspektiiveistä.

6.1 Tapahtumaan osallistumisen merkitykset aiempien kokemusten valossa

Esittelen alaluvussa tuloksia osallistumisen merkityksiin sekä aiempiin kokemuksiin liittyen. Kysyin haastateltavilta, mistä osallistujat saivat tiedon osallistua tapahtumaan, millaisiin vastaaviin tapahtumiin he olivat aiemmin osallistuneet sekä kysymyksiä osallistumisen motiiveista muodostuviin merkityksiin liittyen. Kokemusten tarkastelemisen suhteen aiemmilla tapahtumakokemuksilla ja osallistumisen merkityksillä on yhteys tapahtumassa syntyviin kokemuksiin. Siksi katsoin, että on merkityksellistä tarkastella myös niitä lähtökohtia, joista käsin osallistujat ovat tapahtumaan tulleet. Valtaosa osallistujista oli saanut tiedon sähköisten medioiden kautta, kuten Facebookin, kansainvälisen sähköpostituslistan, internetsivujen tai julisteen välityksellä. Osalle oli ystävä tai järjestäjä vinkannut tapahtumasta. Tämä oli innostanut osallistujia ilmoittautumaan mukaan tapahtumaan.

Sähköpostilla se oli ja sitten näin, kun järjestäjä laittoi ilmoituksia tänne yliopistolle, niin hänkin on siitä lyhyesti kertonut. Ilmoittauduin yksin, mutta sain tietää, että kaverit ovat kanssa tulossa.

Taisi olla ihan Facebookin. Jostain syystä se sieltä ponnahti. Se oli Facebook ryhmän kautta. Siellä katoan ja kun olen tämmöisistä tapahtumista tykännyt, niin tuumin, että mikä jottei.

Yleensä ystäväni kertovat minulle, joten kiitos heille. Pääosassa oli Facebook, joten periaatteessa olen sitä mieltä, että ihmiset löytävät tiedon sieltä. Kävin myös virallisella internet-sivustolla, mutta

promootio oli Facebookin kautta. Aloin soittaa ystäville. Hei kaverit täällä on Rovaniemi sustainability jam, joten mennään ja tutkitaan, mitä siellä tapahtuu. Henkilökohtainen syyni oli, että olen utelias tapahtumaa kohtaan ja ymmärsin että se on samalla kiva tapa testata taitoja.

No ensiksi näin että Facebook kaveri oli liittynyt tähän tapahtumaan, että mikäs tällainen on, myöhemmin näin tietenkin nämä julisteet täällä yliopistolla.

Näin Facebookin kautta ilmoituksen ja päätös syntyi, kun kaveri kysyi, haluanko mukaan.

Haastatteluiden perusteella Facebook on ollut keskeisessä asemassa internetin tapahtumatiedottamisen suhteen. Facebookissa merkitystä oli ollut ryhmillä, joihin osallistuja kuului. Ystävien vinkkien ja ryhmien kautta henkilökohtaisuuden merkitys korostuu osallistujien päätöksissä siitä, osallistuvatko he tapahtumaan. Tapahtumaan oli saavuttu yksin tai ystävän kanssa. Tapahtumaan osallistuneet ovat henkilökohtaisesti kiinnostuneita innovoinnin tapahtumista. Edellisissä kommentteissa yksi haastateltava mainitsee, että uteliaisuus tapahtumaa kohtaan sekä henkilökohtaisten taitojen kehittäminen olivat merkityksellisiä syitä osallistua. Muillakin osallistujilla perustelut liittyivät innovointiin ja kokemusten hankkiminen osoittautui ensisijaiseksi tekijäksi. Kiinnostusta innovointia kohtaan perusteltiin kertyneellä tausta- ja opiskelukokemuksella sekä luovien ongelmanratkaisuideoiden jakamisella. Osallistujat ovat tulleet tapaamaan uusia ihmisiä ja työskentelemään tuotekehitysryhmissä. Samalla voidaan testata taitoja oman mukavuusalueen ulkopuolella. Osa on tullut hakemaan myös ideoita päättötyötä varten. Vain muutama osallistuja mainitsi globaalin kestävyuden ensisijaiseksi kiinnostuksen kohteeksi, muilla tapahtuman teema osoittautui merkitykselliseksi yhdessä innovoinnin kanssa. Kestävyuden ohjauksessa innovointia, on mahdollista perehtyä myös siihen.

Tykkään tällaisista ideoinnin tapahtumista. Fiksuja ja innostuneita ihmisiä, jotka tykkää olla täällä ja luova ongelman ratkaisu meininki. Olisi teema mikä tahansa, niin se olisi hauska tulla tänne. Ajattelin, että tämä on sellainen mukava tapahtuma ja haluan brainstormata muiden kanssa jakaakseni ideoita ja sisäistääkseni enemmän kestävyyttä. Todella mukavaa työskennellä, saada uusia projekteja, ideoita ja jakaa, ajatella varmastikin laatikon ulkopuolelta.

Osallistun projektiin, koska minua kiinnostaa kestävä kehitys, tuotekehitys ja niiden yhdistäminen.

Ihan sen takia, että hyötyy itse tästä ammatillisesti. Olen tosi kiinnostunut tällaisesta kestävästä kehityksestä suuntaavasta muotoilusta ja innovaatioiden kehittämisestä. Kun näin tapahtuman, ajattelin että tämä tukee hyvin sitä minun tavoitetta löytää semmoisia keinoja suunnittelijana.

Tapahtumaan osallistumisen merkitykset ovat yhteistä innovointia ja kestävästä kehitystä kohtaan koetun kiinnostuksen lisäksi kommenttien perusteella myös henkilökohtaisessa ammatillisessa kehittämisessä. Tapahtumaan on tultu hankkimaan kokemuksia ja sen mukanaan tuomaa varmuutta.

Kokemuksia kertyy tiimityöskentelyn merkityksestä, luovuuden harjoittamisesta sekä prosessin viemisestä eteenpäin paineen alla. Haastattelujen perusteella Rovaniemi Sustainability Jam tapahtumaan osallistuminen oli kaikille osallistujille ensimmäinen kerta, mutta valtaosalla oli aiempia kokemuksia workshoppeista, opiskeluprojekteista tai muista yhteiskehittämiseen liittyneistä innovoinnin tapahtumista. Niissä on kehitetty tuotteita eri teemoista, etsitty ratkaisuja kestävyysongelmiin tai innovoitu uusia tapoja yhdistää aloja ja edistää ammattilaisten kohtaamisia.

Viime vuonna osallistuin kestävän kehityksen Japani, Suomi, sellainen yhteistyöjuttu. Siinä oli palvelumuotoilua ja piti kehittää tuote. Arktinen matkailu oli meidän ryhmän teema.

No tähän tapahtumaan en ole, mutta viime keväänä oli semmoinen päivä, missä me innovoitiin uusia tapoja. Kehitettiin suunnittelijoiden ja yrittäjien kohtaamista, muotoilualojen ja kaupallisuuden yhdistämistä. Me just tehtiin siellä ryhmissä prototyyppejä ja esiteltiin ne.

Hammerfestissä järjestettiin öljy yhtiöiden rekrytointi messut. Aiheena oli löytää keinoja ja ekologisia energian lähteitä öljy yritykselle. Yksi ongelma oli, kun käytettiin meren pohjasta kaasua, niin siinä tuli semmoista sivutuotetta ja ne halusivat löytää sille ratkaisun. Siellä ei käytetty valmista pohjaa. Meidät kutsuttiin sinne, tutustuttiin yritykseen, meille annettiin materiaalia ja kun oli tutkittu sitä, niin kokoonnuttiin ja lähdettiin ratkaisemaan, miten parhaaksi nähtiin.

Erotuksena Rovaniemi Sustainability tapahtuman ja muunlaisten innovoinnin tapahtumien välille mainittiin esimerkiksi se, että tässä tapahtumassa alettiin suoraan innovoida, ilman etukäteisluentoja tai syvällistä perehtymistä innovointiin tai teemaan. Aiemmat kokemukset ovat osaltaan olleet kuitenkin innoittamassa osallistujia lähtemään tapahtumaan mukaan. Cohenin (1979) kehittämän typologian mukaisesti tapahtuma sijoittui mukavuuden tavoittelun ja merkitysten etsinnän välimaastoon, tavoitteellisten ammattitaitoon ja kehittymiseen liittyvien merkitysten korostuessa keskeisempinä.

Tämän tapaustutkimuksen perusteella parhaiten yhteiskehittämisen tapahtumaan osallistuneiden motiiveja kuvaavat myös Smithin (1978) rutiinien rikkomisen sekä Mac Cannellin (1973) aitouden määritelmät, jossa tapahtumaan osallistujat ovat väliaikaisesti vapaalla, poissa kotoa, tarkoituksenaan kokea muutos tai paeta arkea. Perustelen näkemystäni sillä, että osallistujat etsivät aitoutta pohtimalla aitoja ongelmia, olemalla tilanteissa läsnä ja yhdessä kehittämässä tuotteita. He ovat hakenneet arkisesta elämästä poikkeavia kokemuksia, luovuuteen liittyvien ideoiden ja tapahtuman uutuuden kautta, sillä osallistuminen on lähes kaikille osallistujille ensimmäinen kerta.

Tavoitteena on myös muutoksen kokeminen, sillä lähes kaikkien osallistujien tarkoituksena on kehittämiseen liittyvien kokemusten hankkiminen ja ammattitaitonsa lisääminen. Toisaalta tapahtuma

on Boorstinin (1964) näkemyksen mukaisesti teennäinen, sillä siellä kehitetään ideoita, joita ei ole tarkoitukseen toteuttaa sellaisenaan käytännössä. Osallistujat voivat eskapistisesti paeta arkisia tottumuksiaan yhteiskehittämisen prosessin viedessä mukanaan. Näkemykset toteutuvat yhdessä, vaihdellen tapahtumaan osallistujasta toiseen ja minkään määritelmän ollessa yksinään täysin validi. Saman on todennut jo Cohen (1979, s. 179–180), jota tulokset vahvistavat. Turner ja Ashin (1975) kiteyttämä tarve irrottautua jokapäiväistä elämää hallitsevista asioista konkretisoitui esimerkiksi lausahduksessa tarpeesta pestä ajatuksia tapahtuman aikana.

6.2 Yhteistyöhön liittyvät yhteiskehittämiskokemukset

Tavoitteenani oli tutkia tiimien tapahtuman aikaisia yhteiskehittämisen kokemuksia. Lähestyin osallistujien yhteiskehittämiskokemuksia, kysymällä heiltä kysymyksiä yhteistyöhön liittyen, kuten miltä yhteistyö on tuntunut hauskuuden ja haastavuuden näkökulmista. Lisäksi kysyin kysymyksiä luovuuteen liittyen. Myönteiset merkitykselliset kokemukset liittyivät tiimissä A erilaisiin tapoihin ja taustoihin tehdä asioita. Tämä tarjosi osallistujille arvokkaaksi koettua palautetta. Tällöin ei tarvinnut tehdä asioita yksin, kun toiset tukivat tekemistä ideoillaan.

Sinun ei tarvitse tehdä sitä yksin. Voit olla varsinkin, jos yhteistyö toimii, niin se on hyvin hedelmällistä. Sinun ei tarvitse olla yksin ideasi kanssa ja muut tukevat, antamalla omia ideoitaan.

Ihmiset tulivat tänne erilaisista taustoista, niin he tekevät samoja asioita erilaisista näkökulmista. Se, että on erilaisia mielipiteitä, tarjosi erilaisia avauksia ja on tavallaan palautetta, jolla testaat ideaasi. Jos työskentelet itsenäisesti, keräät vain tietoja omasta taustastasi käsin ja alkuperäinen ideasi ei tule tällöin testatuksi ennen sen julkistusta.

Tiimin jäsenten haastattelussa mielipiteet ja palaute koettiin positiivisena mahdollisuutena testata ideoita sekä kerätä tietoa muilta. Tulkintani mukaan kyse on siitä, että koemme omat kokemuksemme toisten kokemuksiin liittyen. Vilkka (2015, s. 161) on painottanut merkitysten yhdistävän ihmisiä intersubjektiiivisesti, jolloin yksilöt reflektoivat kokemuksia myös muiden kulttuurissa elävien lähtökohdista käsin. Kapfererin (1986, s.189–190) mukaan kyse on lisäksi pyrkimyksestä ymmärtää kokemuksia, enemmän kuin ilmaista niitä. Tässä kohden voi olla kuitenkin eri mieltä, sillä ilmaisu auttaa myös ymmärryksen kehittymisessä. Myönteiset merkitykselliset yhteistyökokemukset liittyivät tiimissä B yhteisten työskentelytaitojen oppimiseen ja nopeaan tuotekehitykseen aikapaineen keskellä. Yksi tiimin jäsenistä mainitsikin tapahtumaan osallistumisen motiiviksi, että ha-

lusi työskennellä tapahtumassa mukavuusalueensa ulkopuolella ja oppia yhteistyön taitoja ajankäytöllisten haasteiden rinnalla. Yhtenevyyttä tiimin A kanssa oli siinä, että tiimin jäsenten toisilleen antama tuki mainittiin myös tässä tiimissä keskeisenä.

Joukkueena työskentely on tärkeää ja oppimisen taidot. On hauskaa tehdä juttuja, kuten tämä.

Kyky selittää asioita kuin asioita, jotta ideat joita sinulle syntyy, niin muut myös ymmärtävät ne.

On tärkeää omaksua asioita eri näkökulmista, jotta tämä olisi innovatiivisempaa ja luovampaa. Idean kehittelyn jälkeen on mahdollista kertoa jotakin hyödyllistä uutta yhteiskunnalle. Se on paljon helpompaa osana tiimiä. Kun on tiimi ja näet, että kumppanisi antavat tukea, olet valmis myös pohtimaan prosessia. Se on ajallisesti tehokasta ja nopeuttaa tuloksia. Nykyään yhä useammat haluavat työskennellä mieluummin tiimeissä. Vertaamalla yksilölliseen tyyliin tehdä, se voi olla hyödyllisempää ja saat isompia kokemuksia sekä mahdollisuuksia säilyttää yhteydet myös tulevaisuudessa.

Tiimissä syntyi kokemusten perusteella enemmän, kuin yksin. Yhteistyö mahdollistaa uusien kontaktien luomisen ja isomman kokemuksen kokijalleen, kuin yksinään olisi mahdollista saavuttaa. Tämä konkretisoi muiden jäsenten merkitystä yksilöllisten kokemusten rakentumisessa. Yhteiskehittämisen yksin tiimin osallistujista näki vakavasti otettavana osana myös Jamien kaltaisten tapahtumien organisoimista. Yhteiskehittäminen on prosessi, joka tuo ihmismielet yhteen. Tällöin työskennellään samaa polkua, samalla tavalla ja on mahdollista saada jotakin uutta. Näin se ei ole vain yksinkertainen työpaja, jossa kaikki etenee tasaisesti. Se tekee yhteiskehittämisestä jännittävää. Yhteistyössä koetut mahdollisuudet innostavat yhteistoimintaan myös tapahtuman ulkopuolella.

Kokemusten yhteisöllistä ulottuvuutta ovat painottaneet myös monet kokemusten tutkijat, kuten Abrahams (1986, s. 46) sopimusten saamien vahvistettujen merkitysten kautta, Snell (2011, s.151) yhdistävien kokemusten kautta, Prahald ja Ramaswamy (2004, s. 2-4) mainitsemalla muiden kokemuksista oppimisen sekä ideoiden ja tuntemusten jakamisen sekä Morgan (2009, s. 85–86) mainitsemalla, että merkitykselliset kokemuselementit liittyvät vuorovaikutukseen, jolloin asioita ja kulttuuria sisäistetään. Tiimissä C osallistuja mainitsee yhteistyön mukavuudeksi sen, että on mahdollista tehdä luovia asioita, joita ei olisi mahdollista tehdä yksin.

Keskeinen asia hyvässä tapahtumassa on yhteistyön tekeminen ja uusien ideoiden sekä inspiraation saaminen, tuottamalla hyviä ideoita. Sitä on hyvin vaikeaa tehdä yksin ja kun teet ryhmän kanssa, saat enemmän ideoita siitä ja se on tehokkaampaa. Muotoilu tai yritystoiminta on pitkälti yhteistyötä, joten tämä tapaus on hyvä kokemus tällaisesta työskentelystä. Tulevaisuudessa saattaa olla helpompi aloittaa joidenkin ideoiden toteuttaminen käytännössä, prosessina.

Hauskin juttu on, kun keksitään välittömästi ja se on luovaa. Emme voi pelätä etukäteen. Teemme vain kaikkea siitä, mitä on saatavilla täällä, yksinkertaisen helpolla tavalla.

Osallistuja ei tarkemmin perustellut, millaisista asioista on kyse, mutta näkemys on yhtenevä muiden tiimien kanssa. Tiimissä B esitettiin että yhdessä on mahdollista tehdä asioita, jotka eivät ole yksin mahdollisia. Pelkkä näkemysten vaihtaminenkin koettiin jo itsessään arvokkaaksi. Yhtenevyyttä tiimien kokemuksissa oli muilta saatavan tuen osalta tiimeissä A ja B. Eroavaisuutta yhteistyön vahvuuksien nimeämisessä tiimien välillä syntyi lähinnä painotuksissa. Tiimissä A mainittiin lisäksi mahdollisuus testata ideoita ja erilaiset tavat ja taustat tehdä asioita, jotka täydentävät toisiaan. Tiimissä B puolestaan painotettiin kykyä selittää ideoitaan muille, oppia yhteistyöstä, luoda uusia kontakteja sekä hankkia isompi kokemus, kuin yksinään. Erilaisia mielipiteitä ei koettu kuitenkaan pelkästään myönteisenä asiana, vaan se koettiin kaikissa tiimeissä samalla haasteena. Tiimin A osallistajat kertoivat, että yhteistyöhön sisältyi vaikeus saavuttaa optimaalisuuden tasoa, jolloin kaikki olisivat tyytyväisiä. Jos tällainen taso haluttaisiin saavuttaa, tulisi jäsenten mukaan käyttää aikaa merkitysneuvotteluihin. Käytettävissä oleva aika kuitenkin rajoitti tällaisten keskusteluiden syvyyttä. Toisten ideoihin haluttiin pureutua syvemmälle, mutta aikaa ei ollut käytettävissä.

No meillä on todella erilaisia mielipiteitä.

Ehkä meidän tulisi keskittyä yksittäiseen osaan syvällisemmin ja tehdä siitä entistä kattavampi.

Meillä on aikataulut. Meillä ei ole paljon aikaa keskustella, joten se luo painetta sille, että pitää edetä. Olisi kiva saavuttaa piste, että kaikki ovat tyytyväisiä, mutta sille ei ole aikaa. Siihen pääseminen tässä hetkessä, edellyttäisi paljon enemmän aikaa, kuin meillä on.

Tiimissä B haastavat kokemukset yhteistyössä liittyivät tiimin A tapaan kompromissien tekoon, joka edellyttää yhteistyössä vastaanottavaisuutta ja luopumista.

Joudut tekemään kompromisseja. Jos tätä ajattelee luovana pohdintaprosessina, joistakin idean osista ja ajatuksista on tullut henkilökohtaisia. En ole varma, onko sitä helppoa välttää, mutta koska toimimme tiiminä, täytyy jotenkin hyväksyä, että tämä on ryhmä ja päätöksiä tekee ryhmä ihmisiä, joten siitä tulee kompromissi. Et voi sanella lopputulosta. Tämä on antamista ja saamista.

Kun työskentelet yksin, voit tehdä joskus hullujakin asioita, koska haluat tehdä niitä. Et välitä muista, olet vain matkalla saavuttaaksesi tavoitteesi ja testataksesi eri ideoita. Sitten sinusta tulee yhtäkkiä osa ryhmää. Se rajoittaa. Tarkoitin siis ajatusten toteuttamista. Sinun täytyy pysyä asiayhteydessä kumppanien kanssa. Kysyä heiltä, mitä mieltä olet tästä, koska se on yleinen idea. Sinun

täytyy hieman rajoittaa liikkeitäsi, ettet vahingoita muita. Se on eräänlainen moraalinen asia ja samaan aikaan kunnioittaa kulttuurisia eroja. Kansainvälisessä ryhmässä jotkut henkilöt ottavat asiat vakavasti. Se voi olla haitallista heille, jos jotain menee pieleen kulttuuriin liittyvissä asioissa.

Erotuksena muista tiimeistä, jäsenet pohtivat tiimissä B myös kompromisseja sisältävän yhteistyön vaatimia taitoja, kuten vastaanottavaisuutta sekä rajoituksia, kuten luopumista henkilökohtaisista ideoista sellaisenaan. Eroavaisuutta tiimiin A näkemyksiin syntyi näkökulmissa kompromisseihin liittyen. Näkemyksissä tulivat sekä yhteistyön, että yksilötyöskentelyn puolet esiin. Tiimissä B painotettiin myös, että yhteistyö rajoittaa sitä, mitä on mahdollista tehdä yksin, kun toisaalta tiimeissä painotettiin myös sitä, että yhdessä syntyy enemmän kuin yksikseen. Tiimin A jäsenet pohtivat ajanhallinnallisia haasteita täydellisen yhteisymmärryksen saavuttamisessa ja sitä, että olisi mukavaa perehtyä syvällisemmin muiden ideoihin myös tiimirajat ylittävässä yhteistyössä. Tiimissä B yhteisymmärrystä lähestyttiin muiden huomioimisen sekä omien- ja yhteisten toiveiden eroavaisuuksien näkökulmasta. Näin näkemykset täydensivät toisiaan. Osallistujat tiimissä C painottivat puolestaan kompromissien suhteen sitä, miten ideat saadaan sovitettua ja toimimaan yhteen. Heidän mukaansa osallistujien erilaiset taustat lisäsivät tällaista haastavuuden kokemusta.

Se, mikä pitää ottaa huomioon, ovat ihmiset toisenlaisista kulttuureista, joita ei ole ennen tavannut, saman katon alle ollaan tultu alle neljäntoista tunnin sisällä. Siinä on omat haasteensa.

Haastavin asia on kuinka saada ideat toimimaan yhteen. Se miten yhdistää ja käyttää niitä.

Tulkintani mukaan eri tiimeissä esitetään sama asia, eri näkökulmista käsin. Tällöin syntyy monta tarinaa ja tulkintaa. Kapfererin (1986, s. 188, 190) mukaan yhteinen kokeminen rajoittuu tällaiseen suulliseen kanssakäymiseen ja näkökulmien jakamiseen. Toisin sanoen fenomenologisesti kokemusten jakamisen suhteen kielellinen ilmaisu muodostuu keskeiseksi, mutta on mahdotonta kokea toisen ihmisen kokemusta sellaisenaan. Tiimissä A haastavuuden kokemukset erilaisten mielipiteiden suhteen liittyivät myös ajankäytöllisiin haasteisiin. Aikapaine rajoitti yhteisymmärryksen täydellistä muodostamista, kun ei ollut aikaa jäädä pohtimaan. Tämä koettiin epämukavaksi, mutta aikapaine sai osallistujat etenemään, erimielisyyksistä huolimatta. Haasteen voittaminen tarjosi osallistujille tällöin eräänlaisen selviytymiskokemuksen. Yhteistyön näkökulmasta jäsenet kaipasivat enemmän vuorovaikutusta muidenkin ryhmien kanssa, kuin mitä nyt oli mahdollista. Aikapaineen tuottama kiireen tuntu sekä erilaiset aiheet, vaikeuttivat tiimirajojen yli tehtävää yhteistyötä. Myös tiimin C jäsenet mainitsivat toiveestaan monipuoliseen vuorovaikutukseen, jota kiire rajoitti. Osallistujat olisivat halunneet tarkemmin tutustua, miten muut tiimit ovat edenneet saman idean suhteen.

Meillä ei oikeastaan ole niin paljon aikaa yhteistyölle, koska tosiasiassa silloinkin kun määräaika on tulossa, me vain häidin tuskin saamme tehtyä kaiken, joten emme voi todella keskustella.

Haluaisin, että meillä olisi enemmän vuorovaikutusta muiden ryhmien kanssa ehkä kansainvälisesti ja täällä. Mutta tiimimme ovat niin erilaisia, että emme voi oikeastaan tehdä yhteistyötä, voimme vain antaa ideoita.

En ole seurannut muita ryhmiä riittävän huolellisesti. Pelkkä ajatuksen tai idean jakaminen ei ole iso juttu. Olisi kiva, että tarvitsisi olla yhteydessä ympäri maailman, mutta se tulee myöhemmin.

Olisi mukavaa olla enemmän yhteydessä muiden ryhmien kanssa täällä (niin). Nyt ei ole aikaa olenkaan. Jos meillä olisi enemmän aikaa, olisi ehkä mukavaa chattailla, mitä ja miten he ovat tekevässä sekä kysyä heidän mielipiteitään tuotteesta ja kaikesta.

Järjestäjien ajankäyttö. Enemmän, kuin tulla 10 tai 5 minuuttia ennen latausajankohtaa sanomaan, hei teillä on kiire. Myös kokemuksen puute, koska on helppoa aloittaa luomaan ja käynnistää projektia mutta asia, joka erottaa sinut asiantuntijoista, on ajankäyttö.

Aika, koska kun toimit projektin parissa, on se sitä, että kykenet tuottamaan tulosta samaan aikaan muiden kanssa.

Kokemus tiimirajat ylittävästä yhteistyöstä konkretisoitui ideoiden esittämisen ja siitä saatavan palautteen muotoon. Kaikkia tiimejä yhdistäväksi tapahtumakokemusta heikentäväksi tekijäksi muodostui kiireen tuntu. Oli haastavaa tehdä kaikki 48 tunnissa ja tapahtuma koettiin siinä määrin kiireiseksi, ettei aikaa kommunikaatiolle yli tiimirajojen jäänyt. Tällaiset uupumaan jääneet kokemukset ovat arvokkaita hyvien kokemusten ohella matkailutapahtumien suunnittelun näkökulmasta. Myös matkailukontekstissa minkä tahansa tapahtuman osallistujille tulisi tarjota väljyyttä ohjatun ohjelman lomaan. Tiiviin aikataulun puitteissa osallistujat toteuttivat innovointia kommunikaation ja muuhun rentoutumiseen liittyvien kokemusten kustannuksella. Kiireettöminä hetkinä oivallukset voivat kuitenkin syntyä pakottamatta, kuin itsestään. Ohjaajilta olisi toivottu, että he olisivat tulleet hyvissä ajoin kertomaan lähestyvistä latausajankohdista. Yksi osallistujista mainitsi perusteluksi myös kehittämiseen liittyvän kokemuksen puutteen, jolloin on helppoa alkaa luomaan ja edistämään projektia, mutta kaikki vie enemmän aikaa, kuin ammattilaiselta.

Tapahtumakokemusten muodostumisen suhteen tiimin jäsenet jäivät aktiivisen kehittämisen ja viihteellisen esittämisen rinnalla kaipaamaan kiireettömään sosiaalisuuteen perustuvaa yhteistyötä yli tiimi rajojen. Tätä kautta osallistujat kaipasivat kiireettömyyden mukanaan tuomaa vuorovaikutusta

ja mukavuutta tapahtumassa. Toisaalta tiimin B jäsenet kokivat aikapaineen myös kehittymishaasteena, jolloin molempia elementtejä tarvitaan. Tulkitsen, että muiden kanssa yhdessä koettavat kokemukset lisäsivät yhteisyyden tunnetta etenkin tiimiin kuuluneiden osallistujien keskuudessa.

Analyysin perusteella yhteistyö tiimeissä sujui pääosin hyvin, mutta siihen oli sisällytynyt myös eriäviä näkemyksiä sekä ristiriitoja. Myönteiset kokemukset liittyivät hyvään yhteishenkeen, muiden tukeen sekä rakentavaan palautteeseen. Kielteiset kokemukset liittyivät puolestaan kriittisyyteen sekä epäonnistumisiin yhteiskehittämisessä tai vuorovaikutuksessa. Ihmisillä on Abrahamsin (1986, s.50–51) mukaan luontainen taipumus hakea miellyttäviä kokemuksia, ja toisaalta karttaa epämiellyttäviä kokemuksia. Sama pätee myös yhteiskehittämiseen. Vuorovaikutuksen laatu kuitenkin paranee, kun uskallamme liikkua mukavuusalueen ulkopuolella ja reflektoida rajoituksiamme. Se lisää osallistujien mahdollisuuksia saavuttaa yhteistä tietotaitoa siihen liittyen, mitä tehdään. Malleinin (2008, s.14) mukaan tällä tavoitellaan ikään kuin yhteistä tuntoa aihepiiriin liittyen. Se käsittää kyvyn keskustella kielellä, jota kaikki osallistujat ymmärtävät. Tällainen yhteinen tietotaito ilmaantuu keskinäisessä vuorovaikutuksessa, joka on siksi keskeinen asia, yhteiskehittämisen ohella. Kiireetöntä yhteistyötä yli tiimirajojen olisi hyvä sisällyttää tapahtumaohjelmaan, koska se tarjoaa myös lisäarvoa. Se mahdollistuu hidastamalla toimintaa sopivan mittaisilla tauoilla ja väliajoilla.

6.3 Luovaan innovointiin liittyvät yhteiskehittämiskokemukset

Painopisteeni oli tutkia, millaisia yhteiskehittämisen kokemuksia osallistujille tapahtumassa syntyi. Tapahtuman aikaiset kokemukset sisälsivät vuorovaikutusta. Toisaalta yhteiskehittämisen tapahtumassa yhteisöllinen tekeminen liittyi myös luovaan työskentelyyn. Lähestyin näitä kokemuksia, kysymällä millaista innovatiivinen ajattelu on, mitä se edellyttää ja millaista luovaa rajojen rikkomista tapahtuman aikana on ilmennyt. Lähestyin aihetta myös kysymällä järjestäjiltä näkemyksiä luovuuden edellytyksistä tapahtumassa. Järjestäjät viittasivat kommentteissaan henkilökohtaiseen prosessiin, kuten rajojen ylittämiseen ja itsensä haastamiseen muiden kanssa.

Omien mukavuusrajojen ylittämistä on paljon. Pitää hyväksyä, että oma idea, tapahtuu se kill your darlings. Se on meidän idea, eikä minun ideani. Viedään asioita yhdessä eteenpäin. Tavallaan sitä, että meillä ei ole nyt sitä kuningasideaa, eikä loputtomasti aikaa hioa sitä juttua. Tavallaan keskenkäisyyden sieto tai ei ihan täydellisen asian sieto. Ei voi jäädä odottamaan sitä kuningasideaa. Pitää ottaa joku hyvä idea ja viedä sitä eteenpäin yli omien mukavuusrajojen. On vähän tylsää ja silti pitää jatkaa eteenpäin. Ei ollenkaan oman osaamisalan sisällä ja silti pitää tehdä jotakin, joka on

kaukana omasta mukavuusalueesta. Vaikka joku askartelu monelle ja silti lähdetään paperiprototyyppejä rakentelemaan. Varmaan eniten just niitä korvien sisällä olevia rajoja rikotaan ja ajatuksia, että en ole luova tai en osaa jotakin.

Siinä heitellään kaikkien, ihan sama minkälaisia ideoita sinulla on. Ei ole hyviä ja huonoja, oikeita tai vääriä olemassa. Jostakin ihan pienistäkin yksityiskohdista saattaa tulla jotain hienoja konsepteja. Hyödynnetään kaikkia taustoja ja osaamista ja pyritään saamaan ne näkyville. Ihmiset eivät vaan ajattele omassa päässään asioita, vaan tehdään se silleen, että se on kaikille resurssina se ideointi. Ehkä just se, että tehdään konkreettisesti protojen kautta, vie sitä paljon pidemmälle kuin vaan, että siitä puhuttaisiin pelkkänä ideana. Eikä tule ehkä ajatelleeksi kaikkia asioita, mitä siihen liittyy. Tässäkin, että ei mieti pelkästään, missä kohtaa se yksi nappi laitteessa on, vaan että se kokonaisuus toimii. Pystyt näyttämään, että mikä se perusidea siinä on. Ei oo tarkoitus tehdä hienoja viimeistelyjä juttuja, vaan semmoisia mitkä viestittää sitä ideaa. Yritetään saada täältä välillä ulos testaamaan muittenkin ihmisten kanssa, jotka ei tästä tekemisistä tiedä, että siinä saa sitä palautetta myöskin ulkopuolisilta. On hyvä, että nämä on netissä näkyvillä avoimesti, että mitä kaikkea on tehty, ne ovat saatavilla siellä sitten.

Luovuus ymmärretään usein väärin. Sitä ajatellaan, että se on ihmisen ominaisuus joka on tai ei ole. Monesti ajatellaan, että luovuus on jotain taiteellista luovuutta, että osaan piirtää kauniita kuvia, maalata, tehdä musiikkia tai jotain sellaista. Minun mielestä luovuus on enempi semmoista ongelman ratkaisua. Se ei ole välttämättä sitä, että ollaan yksin valtaisan inspiraation vallassa. Luovuuden edellytys on, että pääsee käyttämään päätänsä ongelman ratkaisuun ja se saattaa olla monien ihmisten kohdalla, että täytyy olla joku tilaisuus, kuten tämmöinen, ylipäänsä muita ihmisiä, joitten kanssa työskennellä ajatuksen, idean tai ongelman parissa ja saada ruokkia ja haastaa niitä omia ajatuksia. Näissä tapahtumissa on ideana, että täällä on monia näkökulmia samaan aiheeseen. Niitä kommentoidaan yhdessä esitysten jälkeen, niin siellä voi antaa sellaisenkin äänen, joka ei ole aiheesta niin valveutunut. Näiden videoiden, mitä täällä syntyy, on tarkoitus olla hyödynnettävissä ja sovellettavissa kaikille. Ei pelkästään tiedostaville ja tietoisille.

Kun ideoita ja tuotoksia katsoo, niin siitä voi saada jatkoidean. Luovuutta itsessään ruokkii läsnäolo ja muiden ideoihin tutustuminen. Meillä on käynyt niin hyvä tuuri, että meillä on näitä palvelumuotoiluasiantuntijoita. Heillä on aika monet menetelmät taustalla ja me ollaan hanketoiminnassa tietysti myös moniin menetelmiin tutustuttu, niin voi avittaa tässä eteenpäin.

Järjestäjät mainitsivat luovuuden edustavan taitoa ratkaista ongelmia. Merkityksellisiä kokemuksia syntyy tilanteissa, jossa työskennellään yhdessä muiden ihmisten kanssa ajatuksen, idean tai ongelman parissa. Se perustuu siihen, että tällöin mahdollistuu omien ajatusten ruokkiminen ja haastaminen tavalla, joka ei ilman muita ole mahdollista. Tiedostamista merkityksellisempää on yhteistyössä osoitettu taito soveltaa. Osallistujia voi innostaa ideoimaan erilaisten menetelmien ja asiantuntijoiden avulla. Luova yhteiskehittäminen rakentuu, kun ideoidaan ilman liikaa kriittisyyttä. Tällöin ihmisten asiantuntemus ja ajatukset saadaan esiin kaikille resurssiksi. Järjestäjä kokee konkreettiset prototyypit ajatuksen kehittelyn ja viestimisen kannalta keskeisinä. Silloin idean kanssa edistytään pidemmälle, kuin puhumalla. Tapahtumassa osallistujien yhteisöllinen luova ajattelu lähti liikkeelle

abstraktista vihjeestä. Esitän seuraavaksi kaksi järjestäjänäkemystä, suhteutettuna osallistujan kokemukseen, joka on suorista aineistoviittauksista alimpana.

Tehdään palveluja annetusta teemasta ja teemathan on tosi abstrakteja. Aikaisemmin ne ovat olleet sanoja super heros, heart beats, grow, tän kaltaisia teemoja. Nyt ne eivät olleet edes sitä.

Monesti joku yksi sana, tai kuva tai ihan mikä tahansa, vaikka joku ääni, mikä siinä on vihjeenä ja siitä on vain lähdettävä liikkeelle. Eihän tässä ole ajatus se, että saadaan jotain, joka vastaa sitä lähtökohtaa, vaan se on joku, millä saa ajatukset liikkeelle ja siitä sitten jotain polkua etenemään. Se on pakko olla sellainen epämääräinen, etteivät ihmiset lukkiudu heti alussa.

Tavallaan tehtävä oli erittäin epäselvä ja ei konkreettinen. Se voi edistää mielikuvitusta tai jotain, mutta samalla se ei todellakaan toiminut. Sinulla on vain hauskaa ajatella jotakin ja sitten jälkeenpäin valtavasti ideoita, joista jotkut ovat todennäköisiä. Joku sijoittaa niihin ja tekee rahaa sillä.

Vihjeen merkitys ei ole järjestäjän mukaan siinä, että keksittäisiin vihjeelle yksiselitteinen ratkaisu, vaan luovan ideoinnin lukkiutumattomassa käynnistymisessä. Osallistujat tiimissä A kokivat abstraktin vihjeen perusteella liikkeelle lähdön kuitenkin haastavana, kommunikaation puutteen vuoksi. Aloitus kuvan avulla, johon ei sisällynyt neuvoja tai sanoja, koettiin yhteistyöhön perustuvan vuorovaikutuksen osalta haastavaksi mahdollisesti siksi, että tällöin edellytettiin välittömästi neuvottelemista etenemisen suhteen. Laaja idea kaipasi lisäksi selkiyttämistä. Esimerkiksi kuvaavat fenomenologisesti myös sitä, miten kokijan ja ulkopuolelta tilannetta tarkastelevan näkemykset voivat erota toisistaan. Tulkitsen osallistujan pohtineen samalla kommentissaan myös ideoinnin merkitystä.

Osallistujat tiimissä vastasivat haastavuuden kokemukseen kommunikoimalla ja pohtimalla sisällöllistä rajausta. Kohtaamalla haasteet, oli mahdollista samalla vähentää haastavuuden kokemusta. Tilanteen ratkaisemiseksi osallistujat suunnittelivat ja neuvottelivat keskenään keskustellen. Kokonaisuutena yhteiskehittämisestä muodostui tiimissä hyvä kuva, koska osallistujat saivat olla intensiivisesti mukana koko prosessin toteutuksessa. Yhteiskehittämiseen sisältyvä luovuuden merkitys kieltoutui tiimin A osalta hauskuuden sekä nopeatahtisen kehittymisen ympärille. Tiimissä ideoinnin aloitus ruokki osallistujien mielikuvitusta ja ideointi koettiin mielekkääksi tavaksi tuottaa ideoita. Yhtenevyyttä tiimien kokemuksissa oli sen suhteen, että kaikissa tiimeissä viitattiin nopeatahtiseen kehittymiseen. Lisäksi tiimeissä A ja B koettiin mielikuvituksen olevan merkityksellisessä roolissa, sillä se auttoi kehittämisessä eteenpäin. Nopeatahtista kehittymistä kuvailtiin tiimeissä B ja C myös viittaamalla tapahtuman intensiivisyyteen ja tiimeissä A ja C ideoinnin hauskuuteen.

Mukavaa, kun tarjoamme palveluja. Ne ovat mielenkiintoisia, luovia ja on ruokaa. Yhdistelmä ruokaa ja sitä, että voimme todella edetä. Voimme käyttää kaikkia värikkäitä asioita ja tehdä omat seinät. Tietenkin tämä tekee prosessista helpomman ja mukavan. Sitten hyvä yhteistyö, jolloin saat työtä tehtyä ja se etenee sujuvasti. Yleensä ne ovat kivoja miellyttäviä hetkiä, kuten ajatuksista kommunikointia ja saat uusia tietoja sekä taitoja.

Tämä tapahtuu jo. He rohkaisevat puhtaaseen tuotekehitykseen. Ei pidä keskustella tai luoda asioita kolmen kuukauden ajan. Sinä rakennat ja testaat sitä tänään ja korjaat puutteet huomenna.

Se oli tosi mukavaa ja sitten semmoista avartavaa, kun nopeassa tahdissa tehdään yhdessä ideoita, niin sitten niistä tulee tosi hullunkurisiakin ja sitten kun joku kuulee sen idean, niin sitten se heittää siihen jotain ja se mennee koko ajan eteenpäin, semmoista luovaa työskentelyä.

Ensimmäinen on prototyypin rakentaminen, niin että voimme mitata asioita noin suunnilleen tulevatko ne toimimaan. Sitten tulevien asiakkaiden etsiminen niin, että ideasta tulee selkeämpi ja merkityksellinen sekä hyödyllinen tulevaisuudessa. Se vie aikaa, mutta jos uskot ja olet varma tekemistäsi asioista, silloin myös menestyt.

Nopea tahti yhdistettynä yhteiseen tekemiseen ja ideointiin mahdollistivat hullunkuriset yhteiskehittämisen tulokset, jotka menivät eteenpäin. Siksi yhteiskehittämiseen liittynyt luovuus koettiin mukavan avartavaksi. Eroavaisuutta tiimien näkemyksissä syntyi siinä, että tiimissä B osallistujia ei viittänyt ideoinnin itsessään olevan hauskaa, vaan siihen, että merkityksellistä päivän aikana oli yritys muodostaa tiimin konseptina jotakin käyttökelpoisen hauskaa mahdollisimman monelle. Tällä kommentilla on merkitystä tapahtumasuunnittelijoille, mietittäessä osallistujille tärkeitä asioita. Hauskuuden ja käyttökelpoisuuden myötä hyödyllisyys sai merkityksensä tiimin kommentissa. Intentio suuntautuu hauskuuden ohella asioihin, joista on hyötyä.

Esittelen seuraavaksi tapahtuman aikana muodostuneita monipuolisia kokemuksia siitä näkökulmasta, mitä luova ajattelu ”thinking outside of the box” osallistujille kokemusten perusteella edustaa. Tiimissä A osallistujat mainitsivat, että tällaista ajattelua ei voida mainita todella olleen heidän tiimissään, ideoiden nojattessa olemassa olevaan. He mainitsevat suunnitteluosuuden olleen luovaa. Sen jälkeen alkoi teknisen toteutuksen vaihe. Toisaalta suunnittelu ja toteutus linkittyivät tapahtuman aikana saumattomasti toisiinsa.

Luovuus. Mielestäni se ei ole pelkkää tuottamista. Suuri luovuus on enemmän. Koska kun löydät uuden teknologian luovuutesi, mielikuvituksesi tai testaamisen ansiosta, voit saada enemmän tietoa, onko mitään mahdollisuutta tuottaa tai tehdä samaa asiaa tuottavammin. Se on sama asia kuin energia tai muut resurssit. Voit käyttää enemmän energiaa aivoissasi, käytännön juttujen sijaan. Se on parempi pitkällä aikavälillä. En usko, että laatikon ulkopuolelta ajattelu on vaikeaa. Täytyy vain harjoittaa tietoisuutta, kiinnittämällä huomiota yksityiskohtiin ja ajattelemalla täysin eri tavalla.

Jos palaamme takaisin vapauden merkitykseen, niin se kuvaa sitä, että ei ole rajoituksia. Joten se on liikkumisen vapautta, vapautta niin että voit brainstormata tai jakaa ideoita helposti ja siitä tulee jotakin hienoa yhdessä muun tiimin kanssa.

Et mieti rajoituksia, vaan ajattelet, mitä tahdot. Etkä ajattele, mitä ajattelet.

Sallit vain minkä tahansa asian olla mukana ratkaisukeskustelussa. Se on myös kansalaisuus-, toisten rajojen ja kulttuuristen rajojen ylittämistä. Tämä ei ole mikään jokapäiväinen tapahtuma, tämän ajan, kun teemme ja toimimme täällä. Koska emme todella saa mahdollisuutta työskennellä tiimeissä, niin että tietäisimme ihmiset ja kaikki. Kun puhumme esimerkiksi yleisölle, niin myös siinä on kieliraja. Kukaan meistä ei puhu äidinkielellään toisilleen. Meidän kaikkien täytyy käyttää vierasta kieltä ja olemme kolmesta eri maasta. Olet myös kansainvälisessä ympäristössä. Siihen tottuu ja tulee tutuksi ja ehkä emme ole perehtyneet palvelumuotoiluun ja kehenkään eri taustoista. Jos ajattelemme taustojamme, rehellisesti täytyy sanoa, että tämä perustuu läheisesti rajojen ylittämiseen, kun olemme integroineet kaikkea sitä, mitä olemme jo tehneet.

Tiimi A mielsi luovan ajattelun liittyvän sisäisten tunteiden kuunteluun. Se on tapa tehdä uusia asioita innovoiden tai olemassa olevia asioita eri tavalla. Tällöin tulee unohtaa rajat, kuunnella sisäistä ääntään, tunteita, mielikuvitusta ja mitä niillä on kerrottavana. Malouf (1999, s.66) on määritellyt samaan tapaan luovuuden inspiraation lähteiden löytämisenä, ajatusten ulkoistamisena ja negatiivisen ajattelun sekä koettujen rajoitusten eliminointina. Tapahtumassa on osallistujan mukaan runsaasti mahdollisuuksia ilmaista itseään ilman rajoituksia, kuten haluaa. Lisäksi käytetään aikaa idean jatkokehittämiseen. Osallistuja tiimissä B viittasi luovuuden edustavan myös vapautta ja Berridgen (2007, s. 107) mainitsemaa luovuudelle ominaista kilpavarustautumista. Jokainen yrittää olla hieman toistaan parempi ja teknisiltä laitteilta vaaditaan ominaisuuksia, joilla kehittyä sekä erottautua. Tiimissä C luova ajattelu edusti unelmointia, jolla ei ole rajoja. Tällöin ei ole mitään laatikkoa tai laatikon ulkopuolelta ajattelua, jolloin keskustellaan mistä tahansa ja konkreettisesti esimerkiksi kulttuuristen rajojen epämukavuusalueella liikkuminen edustaa tällaista ajattelua tiimin mukaan.

Tiimien A ja B ajatukset erosivat siinä, että tiimissä A vain täysin uusien innovaatioiden nähtiin edustavan aidosti luovaa ajattelua, kun tiimissä B olemassa olevien asioiden tekeminen uudella tavalla edusti myös luovuutta. Mielikuva tapahtumasta kokonaisuutena kietoutui mukavan luovan yhteiskehittämisen tapahtuman ympärille, jossa on mahdollista olla aktiivisesti osana vaikuttamassa tapahtuman kulkuun ja muotoutumiseen. Luovassa yhteiskehittämisessä merkityksellistä on rajoituksettomat mahdollisuudet ilmaista ja toteuttaa itseään sekä jakaa suunnitelmia paikallisen ulottuvuuden lisäksi globaalisti. Tiimissä C tuotiin esiin järjestäjien tapaan epämukavuusrajojen ylittämisen luovan ajattelun osana, monella eri alueella. Tällaisia rajoja voi ylittää monikulttuurisen tiimin

myötä. Uudet innovatiiviset ajattelutavat edellyttivät totutuista mukavista kaavoista luopumista. Merkitystä luovuuteen perustuvassa yhteiskehittämisen tapahtumassa on tällöin mukavan yhteisen innovoinnin lisäksi epämukavuusalueelle meneminen ja uudenlaisten ajattelutapojen omaksuminen. Osallistujien ja järjestäjien näkemyksiä yhdistävänä tekijänä pidin sitä, että merkityksellisiä yhteiskehittämiskokemuksia syntyy vapaan ideoinnin sekä kaikkien taustojen ja osaamisen hyödyntämisen kautta. Tällöin tulkinnat ideoinnin lähtökohtana olevista vihjeistä eivät ole oikeita tai vääriä. Ne toimivat resurssina, synnyttäen ajatuksia. Omia ideoitaan tulee tarjoilla, mutta yhdessä innovoitaessa merkityksellistä on kuitenkin muistaa ero yksin ja yhdessä tekemisen välillä sekä suhde omistajuuteen. Kenenkään innovaatioita ei sellaisenaan pyritä yhdessä tehtäessä toteuttamaan, vaan innovaatiot ovat sekoitus erilaisia näkemyksiä. Tähän kytkeytyy myös palautteen merkitys. Samaan aiheeseen on mahdollista muodostaa monia näkökulmia yhdessä toimittaessa. Sitä edistää, kun nähdään mitä eroavaisuuksia ja yhteistä samoista lähtökohdista ja ideasta on saatu aikaiseksi. Merkitys näkyy ajattelutapojen avartumisena ja syvällisenä perehtymisenä teemaan, yhteisöllisesti muodostettujen näkemyksellisten ideoiden kautta. Yhteiskehittämisen lisäksi osallistujat mainitsivat ideoiden esittämisen. Siten myös ideoiden esittelytilaisuuksilla ja kenelle ideat esitellään, on merkitystä.

Yhteenvedona kerroin tulosluvussa, millaisia merkityksellisiä kokemuksia liittyy monikontekstiseen yhteiskehittämiseen. Käsittelin aihetta osallistumisen sekä tapahtumakävijöitä osallistavan yhteistyön ja innovoinnin näkökulmista. Osallistuminen liittyi uteliaisuuteen ja kiinnostukseen innovointia kohtaan. Tapahtumasta etsittiin kehittymisen ja inspiraation merkityksiä, taitojen testaamista sekä haluttiin pestä eskapistisesti elämää hallitsevia ajatuskulkuja tai rutiineita pois. Merkitykselliseksi muodostui luovien ongelmanratkaisuideoiden jakaminen ja yhteisten työskentelytaitojen oppiminen. Asiat sisäistyivät osallistujille tekemisen ja kommunikaation kautta, saaden vahvistettua merkitystä. Tällöin saavutetaan isompi tai moniulotteisempi kokemus, kuin olisi yksin mahdollista saavuttaa. Yhteiskehittämisessä oli saatavilla muiden ideat ja tuki tekemiselle. Se koettiin mukavan avartavana, mielikuvitusrikkaana, hyödyllisenä sekä nopeatahtisena tietoisuuden harjoittamisen ja kehittymisen suhteen. Erilaiset tavat ja taustat tehdä asioita, tarjosivat osallistujille palautetta. Toisaalta erilaiset näkemykset koettiin haastavina. Yhteiskehittäminen edellytti rajojen ylittämistä monella tasolla. Optimaalista tyytyväisyyden tasoa ei ollut mahdollista saavuttaa prosessissa, josta tulee helposti henkilökohtainen. Merkitysneuvotteluihin olisi tarvittu aikaa. Se liittyi yhteisen tunnon saavuttamiseen, jolloin osallistujilla on kyky keskustella keskenään ymmärrettävästi. Suhde aikaan oli ristiriitainen, koska se rajoitti, kaventaen kokemuksia, mutta samalla tarjosi kehittymishaasteita.

7. TAPAHTUMAN SYNNYTTÄMÄT MERKITYKSELLISET KOKEMUKSET

Merkityksellisiä kokemuksia tarkasteltaessa syvennyn tässä luvussa yhteiskehittämisen kokemusten tulkintaan muistettavimpien kokemusten sekä yhteiskehittämisen prosessin aikaisessa yhteistyössä ja luovuudessa tapahtuneiden muutosten näkökulmista. Tavoitteenani on esitellä tuloksia tapahtuman aikaisten kokemusten kautta, jotka ovat pidempikestoisia. Yhteiskehittämisen tapahtuman merkityksellisten kokemusten kautta, on mahdollista tarkastella myös vastaavan kaltaisten osallistavien tapahtumien merkitystä laajemmin matkailukontekstissa.

7.1 Osallistujien nimeämät muistettavat kokemukset

Kysyin osallistujilta tapahtuman muistettavia kokemuksia. Muistettavat kokemukset voidaan käsitellä laajasti. Sthapit (2013, s. 27, 34) on tutkinut muistettavia kokemuksia, joita matkailuyritykset suunnittelevat asiakkaille lisä-arvon vuoksi. Hän on teemoittanut muistettavien kokemusten sisältävän nautintoa, virkistystä, vuorovaikutusta paikalliskulttuurin kanssa, osallisuutta, merkityksellisyttä, tietotaitoa, uutuuden viehätystä, tutustumista, mutta myös negatiivisia tuntemuksia. Ne ovat keskeisiä myös Pine ja Gilmoren (1999) kokemuksiin liittyvässä teoretisoinnissa. Tutkielmassani muistettavat kokemukset rajautuivat yhteiskehittämisen prosessin ympärille ja käsittivät edellä nimettyjä teemoja. Ne liittyivät vuorovaikutukseen, uusiin kulttuureihin tutustumiseen, kehittyneeseen tietotaitoon sekä pieniin asioihin, kuten huomiointiin avun ja kannustuksen muodossa, mielihyvää tuottavaan arvostukseen ja tämän lisäksi virkistystä tarjoaviin ja ilahduttaviin innovaatioihin.

Osallistajat mainitsivat muistettaviksi kohokohdiksi asioita yhteiskehittämisen prosessiin sisältyvään yhteistyöhön liittyen. Tärkeimmiksi kokemuksiksi lähes kaikki tiimit mainitsivat yhteistoinnin monikulttuurisessa tiimissä, jossa jokaisella oli erilainen tapa työskennellä. Esimerkiksi tiimin A osallistujille oli kokemus huomata eroavaisuudet työskentelytavoissa. Kohokohta oli saada myös sellaista positiivista palautetta, joka sisälsi ideoita projektin edelleen kehittämiseksi. Lisäksi tiimin jäsenet mainitsivat tuotetut videot. Osallistajat painottivat tällaisten kokemusten mukanaan tuomaa varmuutta. He ovat oppineet paljon sellaista, mitä eivät voi kirjoista suoraan lukea. Erilaisien ideoiden tuominen teoriasta käytäntöön on saanut aikaan todellisia muutoksia.

Tämä tarjoaa mahdollisuuden ja resursseja testata ja nähdä, missä voi olla virheitä sekä oppia tulevaisuutta varten. Voit ratkaista ne ja suunnitella ajoitusta. En ole sarjakuva fani, mutta fyysiset

nimet olivat uusi ajatus minulle, koska se oli eräänlainen uusi lähestymistapa asioihin. Olen myös sitä mieltä, että videot todella ovat jotain. (Niin, se on todella tärkeä asia). Loppu oli tuttua.

Mielestäni tähän mennessä meidän kolmen yhteistyö, siis tarkoitan että olemme kaikki eri maista ja meillä on todella erilainen työskentelytapa. Se on eräänlainen kokemus työskennellä yhdessä ja havaita eroja siinä miten toimimme. Mielestäni myös tuotteista saamamme palaute, mikä oli positiivista ja he antoivat meille lisää ideoita, miten kehittää projektia ja viedä sitä konkreettisemmalle tasolle. Mielestäni se oli todella mukavaa.

Uusi kokemus ja viestiminen eri taustaisten lähteiden kanssa. Käytännön tietoa palveluiden suunnittelusta ja muiden hyvät ideat, jotka ovat mielenkiintoisia ja hauskoja.

Myös tiimissä B mainittiin muistettavaksi kohokokhdaksi saadun avun ja kannustuksen merkitys, ideoiden konkretisoimiseksi. Ryhmäytymiseen liittyneet harjoitukset tapahtuman alussa, saivat iloiselle tuulelle ja on ollut mahdollista työskennellä motivoituneiden sekä asiasta kiinnostuneiden ihmisten kanssa, jotka tahtoivat olla mukana tapahtumassa.

Olen sitä mieltä, että yleinen kokemus on yksi kohokohta. On kiva työskennellä ihmisten kanssa, ketkä ovat motivoituneita, kiinnostuneita ja haluavat olla täällä yrittämässä tehdä näitä juttuja. Uskon myös, että eräällä tavalla ryhmän muodostamisen harjoitukset alussa olivat mukavia, niin ihmiset olivat iloisella mielialalla ja tyytyväisiä työskentelemään. Ainakin koimme asioita. En ole varma onko se sitä kun löytää ainakin kokemuksia. Vaikka työkalut ovat tuttuja, teet asioita yhdessä uusien ihmisten kanssa ja myös tapaus sekä ympäristö ovat uusia.

Se, että voi osallistua täällä, tämä on jo kokemista, mutta käydessäsi läpi prosessin olet varmasti löytänyt jotakin uutta. Tämä on kuin henkilökohtainen päivitys tulevaisuuteen, niin että voit tehdä tämän uudemman kerran ja käyttää sitä. Tajusin, että voin käyttää monia tapoja toteuttaa ideoitani tai itseasiassa ryhmämme ideaa todellisessa elämässä. On monia työkaluja, jotka ovat saatavilla ja sitten periaatteessa täällä oli täydellinen vapaus. Niin se auttaa jatkamaan prosessia. Ei ole tarpeen pelätä tyhmiä kysymyksiä, koska jopa tyhimmistä asioista voi syntyä luultavasti parhaat ideat, joita voimme selvittää. On kyse intohimosta. Uskomme, mitä teemme, niin se ei ole vain jotakin mikä tuli jostain. Meitä kannustetaan ja ainakin teemme sen niin, että se tapahtuu oikeassa elämässä. Esimerkiksi kaverit, ketkä eivät tiedä liiketoimintamallin pohjaa, he saivat jo jotain uutta (niin). Samaan aikaan he saivat vähintään kokemuksen. Tarkoitan jälkeinpäin, koska voivat käyttää sitä. Liiketoimintamallilla haluamme konkretisoida asioita, tehdä niistä yksityiskohtaisempia, niin että tavallaan jos asiakkaat, todelliset yritykset ja yhteistyökumppanit kysyvät, mikä tämä todennäköinen idea on ja miksi meidän tulisi olla kiinnostuneita tästä, niin silloin meidän tarvitsee esittää ajatuksemme, tärkein teema, olla kiinnostuneita, koska se on tärkeää. Siinä on järkeä, kun haluamme saada sponsoreita tai yhteystietoja, jotka edistävät ideaa.

Tapahtuman aikana ei tarvinnut pelätä kysyvänsä tyhmiä kysymyksiä, koska kysymyksistä on poikinut parhaita ideoita. Kaikki on ollut kiinni intohimosta, kun uskotaan siihen, mitä tehdään. Apuna on toiminut tapahtuman aikana saadut työkalut, kuten business mallin käyttö, jonka avulla tiimin

jäsenet ovat konkretisoineet asioita ja oppineet esittämään ideansa kiinnostavalla tavalla partnereille. Kokemus on ollut tätä kautta myös löytää uusia hyödylliseksi koettuja välineitä. Yhtenevyyttä tiimin A kanssa oli siinä, että mieleen painunein muisto liittyi, kun sai videon ladattua ja kaiken valmiiksi tavoitellussa ajassa. Lisäksi tiimin B jäsenet mainitsevat, että kohokohtia ovat olleet ylipäättään asiat, joita on kohdattu, eli kokonaisvaltainen kokemus. Jo pelkkä osallistuminen on kokemus itsessään. Tärkeimmäksi kokemukseksi muodostui se, että on vähintäänkin koettu asioita läpi, uusien kokemusten löytämisen rinnalla. Prosessin läpikäyminen auttoi löytämään tällaista uutta, tuottaen onnistumisen kokemuksia.

Muistettavimmiksi tapahtuman kohokohdiksi mainitaan tavallisuudesta poikkeavia asioita, kuten oivalluksen lähteitä. Toisaalta vaikka välineet olisivat entuudestaan tuttuja, on tapahtumassa löytynyt silti uutta ihmisten, teeman ja ympäristön myötä. Esimerkiksi yliopisto erilaisena ympäristönä jäi mieleen, koska siellä ei tavallisesti vietetä viikonloppua. Näin muistettavien kokemusten ei tarvitse perustua kaikilta osiltaan uusiin elementteihin. Tiimi C mainitsi muistettavimmaksi asiaksi ideoiden julkisuuden, yhteisen inspiraation sekä käyttökelpoisuuden. Tiimin jäsenet olivat yksimielisiä siitä, että omien ideoiden esittäminen oli yksi tapahtuman muistettava kohokohta, koska se oli spontaania, integroivaa ja mukavaa. Tiimissä mainitaan mieleenpainuvimmaksi kokemukseksi myös koko prosessi hyvästä ideasta, hyödyllisen tuotteen toteutukseen. Erityisesti tähän liittyvä ajatteluprosessin kehittyminen on ollut merkityksellistä, kun osallistuja on voinut verrata sitä, mitä hän on ajatellut eilen ja mihin täysin erilaiseen ideaan se on johtanut. Tiimissä kokemuksellinen oppiminen mahdollistui uskaltamalla mennä epämukavuus alueelle.

Oli mukavaa kun tajusimme, mitä ajattelimme eilen ja miten hyvän idean tänään saimme. Joten se meni täysin eri tavalla. Ehkä ajattelimme laajemmin, mitä saimme aiemmin eilen aikaan.

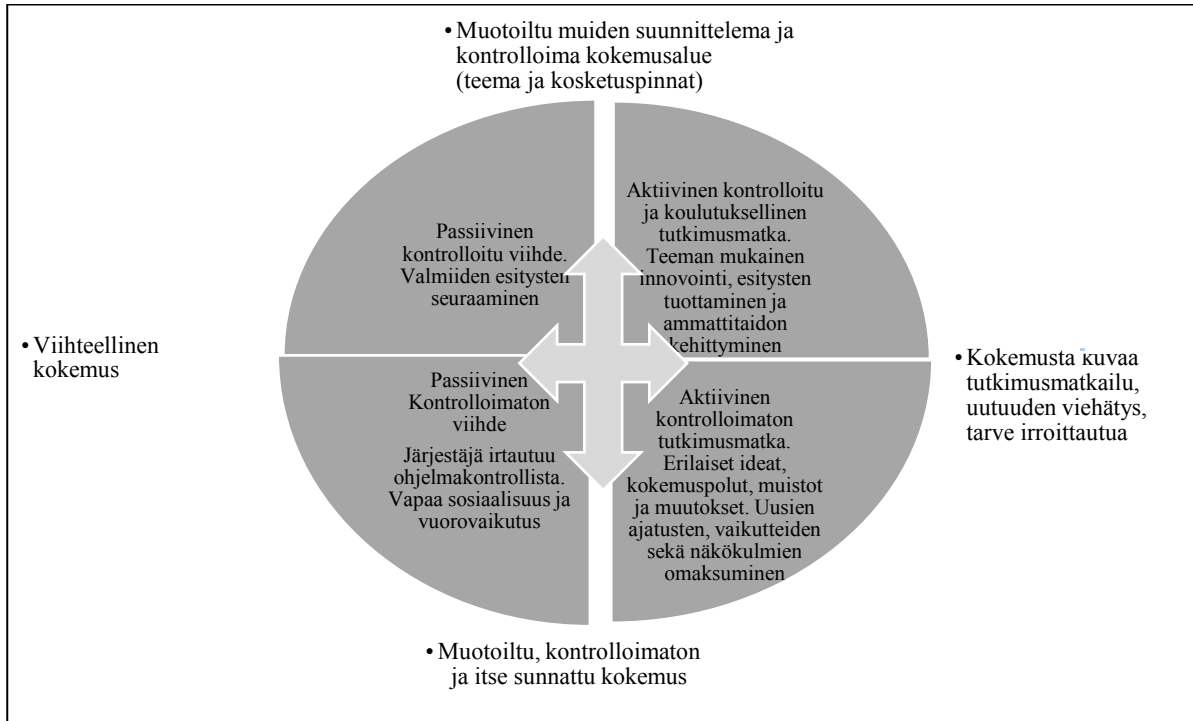
Vaikea sanoa. Yhteistyön tekeminen. Uusien ideoiden saaminen ja inspiraation, olemalla mukana tuottamassa hyviä ideoita, jotka pelastavat maailmaa. Meillä oli hyvä idea. Sitä on hyvin vaikea tehdä yksin. Kun teet ryhmässä, saat lisää ideoita ja se on tehokkaampaa.

Uusien ihmisten kohtaaminen ja hauskanpito.

On niin vaikea sanoa. Se on ehkä se, että meillä on hyödyllinen tuote, jonka olemme laatineet ja on seurattava sitä. Se saa aikaan myös vaikeita muistoja. Sellaisia, joita on vaikeaa eritellä ja muistaa.

Analyysin perusteella esitellyt konseptit muodostuvat myös yhdeksi mieleenpainuvimmista kokemuksista. Tiimeissä oli kuitenkin vaikeuksia nimetä yksittäinen muistettavin kokemus. Tästä voidaan päätellä, että muistot muotoutuvat monimutkaisella tavalla prosessin ympärille, yhdistettynä

uusien ihmisten kohtaamiseen sekä hauskanpitoon. Seuraavaksi kuvaan tapahtuman synnyttämiä merkityksellisiä kokemuksia Pine ja Gilmoren (1999) kokemusulottuvuuksien suhteen (kuva 6).

Kuva 6. Tapahtuman synnyttämät merkitykselliset kokemukset eri kokemusulottuvuuksien suhteen.

Olen lisännyt kuvaan 6. yhteiskehittämisen tapahtuman synnyttämät merkitykselliset kokemukset. Kuva pohjautuu Mansfeldtin ym. (2008, s. 176) kuvion taustalla oleviin Pine ja Gilmoren (1999) kokemusulottuvuuksiin. Tällöin tapahtumakokemukset ovat yhtä aikaa itse tuotettuja suunnittelemattomia heittäytymisiä epämukavuusalueelle, mutta myös muiden muotoilun keinoin rajaamia. Rajaamista tapahtuu esimerkiksi teeman ja kosketuspintojen ympärille. Kokemukset ovat kuitenkin samanaikaisesti kontrolloimattomia ja yksilöllisiä sen suhteen, miten prosessi suuntautuu ja mitä vaikutteita sekä näkökulmia osallistuja tapahtuman aikana omaksuu. Tapahtumassa on läsnä myös viihteellinen puoli, silloin kun seurataan ja tutustutaan muiden konseptiesityksiin. Se mitä tapahtumaosallistujat jäivät kaipaamaan, liittyi kontrolloimattomaan viihteeseen, jolloin olisi ollut mahdollista olla vapaasti vuorovaikutuksessa muiden tiimien ja globaalien ryhmien kanssa. Kokemusulottuvuuksilla on merkitystä, sillä tulosten perusteella kokonaisvaltaiset kokemukset perustuvat monipuoliseen ulottuvuuksien käyttöön. Osallistujat kaipasivat myös kontrolloimattomia kokemuksia mukavuuden sekä merkitysten tavoittelun välimaastossa.

7.2 Yhteiskehittämisen prosessin aikana tapahtuneet muutokset

Lähestyin tapahtuman aikaisia Pughin (2004) ja Snellin (2011, s.146–176) käsitteellistämää transformatiivisia muutoksekokemuksia kysymällä osallistujilta, miten yhteiskehittäminen on muuttunut tapahtuman aikana. Tämä liittyy osallistujien yhteistyön ja innovoinnin aikaiseen kokemusperäisen tiedon kertymiseen. Tätä tietotaitoa osallistajat käyttävät kehittämisessä sekä uusissa yhteyksissä apunaan tapahtuman aikana, mutta myös sen jälkeen. Osallistajat tiimissä A eivät haastattelun perusteella kokeneet mainittavia muutoksia yhteistyössään. Arvostettavaa oli heidän mielestään se, että tiimi oli jatkanut yhdessä saavuttaen päämääriä, haasteistaan huolimatta.

Tiimimme toiminta ei ole paljon muuttunut, mutta arvostamme tiimissämme sitä, että olemme jatkaneet tekemistä ja saavuttaneet asioita. Mielestäni tuloksena meillä on tuotos. Näyttää siltä, että olemme lähempänä sen julkaisemista.

Tiimissä korostui yhteistyön jatkumisen näkökulma, haasteista huolimatta. Muutoin muutoksekokemukset eivät muotoutuneet kovin merkityksellisiksi. Osallistujan kommentit yhteiskehittämisessä havaituista muutoksista konkretisoivat sitä, että eteneminen oli ajoittain vaikeaa, haasteista johtuen. Erityisen vaikeaa se oli, kun kommunikaatio puuttui tai oli rajoittunutta. Kommunikaation merkitys korostuu erilaisten mielipiteiden yhteydessä ja tiimin jäsenten sitoutuminen vaikeuksien keskellä saa yhteistyön jatkamisen kannalta erityismerkityksensä. Tiimissä B jäsenet avasivat haastavina kokemiaan muutoksia yhteistyössä tarkemmin. Tiimissä kaikilla oli alkuun mukavaa. Ensimmäisen päivän aikana osallistuja koki, että brainstormaukseen perustuva työskentelyprosessi käynnistyi hyvin. Yhteistyö ja ideointi olivat tällöin vielä nopeaa ja hauskaa. Hyödyllisyyden ja uuden oppimisen kokemukset näkyivät innostuksena ulospäin. Näiden kokemusten yhteydessä osallistuja mainitsi ideoiden soveltamisen taidon uusiin yhteyksiin. Samaa on painottanut myös esimerkiksi Snell, (2011, s.151) mainitessaan merkityksellisten kokemusten ikään kuin loiskuvan uusiin yhteyksiin. Sitten alkoi kriittisempi vaihe, joka nähtiin tiimissä alkuun positiivisena erilaisten näkemysten mahdollistama voimavarana, ideoinnin suhteen.

Päätimme arvostella toistemme ideoita, jolloin pystyimme ajattelemaan enemmän ja myös ongelmia, joita ei voi kunkin palvelun tuottamisen aikana pohtia.

Kyllä, mielestäni jokaisen yksittäisen henkilön tausta vaikuttaa tulokseen, koska jokainen näkee idean erilaisesta näkökulmasta ja eri taustoista käsin.

Kritisointiprosessista tai arviointiprosessista on tullut aivan normaalia tietynlaisissa työpajoissa ja jopa monissa tapauksissa koska se osoittaa tilanteen toiselta puolelta. Tarkoitin sitä että lasket plussia ja miinuksia ja sitten voit selvittää, mikä on paras ja miten päästä eroon miinuksista tässä. Se on yksi niistä asioista, mikä saa prosessin ja keskustelut etenemään. Sitten alat periaatteessa tekemään parasta. Keräät parhaat ideat ja käytät parhaita työkaluja idean kehittämiseen.

Toisena päivänä tiimissä ilmaantui kuitenkin ongelmia, kun kriittisyys vaikeutti tiimin edistymistä ja innostuksen ylläpitämistä. Lisäksi tiimin kaksi jäsentä jätti tapahtuman kesken.

Mielestäni ryhmäytyminen. Se, että kaikki rentoutuvat, viihtyvät ja tämän tapaista. Se meni todella hyvin eilen. Sitä kesti melko myöhään tänään, mutta iltapäivällä aloimme olla kriittisiä ajatuksitamme. Tavallaan se rajoitti ideointia. Tapahtuman järjestäjät sanoivat, älkää arvostelko, tehkää se vain. Jos se ei toimi, korjatkaa sitten. Mutta emme päässeet helposti vain tehdä osaan. Aloimme olla kriittisiä ja kriittisyys oli läsnä myös palautteessa, arvosteluissa joita järjestäjä alkoi antaa. Joten siinä oli paljon keskustelua, että se on vaikeaa, mitä meidän piti tehdä. Jos menet tähän, olet melko lähellä, että et voi tehdä mitään, koska kaikki on monimutkaista, hankalaa ja sisältää epävarmuustekijöitä. Kuten se, että ette ehkä saa keskeisiä kumppaneita mukaan ja mitä tahansa. Se on jotain, jota välttää tällaisen tapahtuman yhteydessä. Emme välttämättä pystyneet tekemään niin. Toinen asia on, että kaipaam jo tyttöjä ja sitä, että he tavallaan menivät pois. Meiltä puuttuu puolet joukkueestamme ja tuntuu myös, että olisin halunnut jäädä kotiin tyttöystäväni kanssa.

Kyllä tasan. Kun on sellaisia tilanteita ja tapahtumia, niin alat tuntea itsesi hieman epätoivoiseksi. Mielestäni se on melko tavallista tapauksissa, kun aika on rahaa, kellot tikittävät ja sinulla on pakollisia tilanteita. Joskus ne voivat olla ennustamattomia mutta joka tapauksessa sinun täytyy olla valmis asioiden kanssa sekä arvioida itseäsi muutosten suhteen. Älä yritä menettää itsetuntoa ja rohkeutta, jota käytit ennen. On todella vaikeaa pitää itsensä, kuinka sen sanoisin, edelleen myönteisellä radalla. Korostat loppuyhteenvettoa, jos se tulee toimimaan ja mitä etuja siinä on. Yhtä hyvin aiot löytää mahdollisia ratkaisuja näihin ongelmiin. Menetimme pari kaveria, mutta ymmärsimme, että voimme parantaa prosessia. Näyttää, miten sen sanoisi, että alkaa olla vähemmän aivoja ideoimassa, joten meistä tuli hieman rajoittuneita ideoiden tuottamisen suhteen, mutta silti on myös hetki, kun ihmiset, henkilö alkaa ajattelemaan kriittisesti (kyllä). Niin tästä onkin tullut jonkinlainen lisäpotku kehittämislle.

Tulkitsen kommentteissa esiin tulevat odotukset prosessiin sitoutumisen suhteen kulttuuriseksi arvoksi. Perustelen näkemystäni sitä kautta, että kulttuuriset arvostukset ja odotukset ovat ehto sille, mikä tuntuu merkittävältä. Odotuksista poikkeavat kokemukset näyttäytyvät ristiriitaisina ja hämmentävinä. Perttula kiteyttää tunnekokemuksen yhtäaikaisen kielteisyyden ja myönteisyyden havahduttavan kokijan, herättäen samalla hänen tietoisuutensa. Havahtumisen tärkeys vaihtelee, jolloin ajallinen kaari voi jäädä vähämerkityksisen lyhyeksi, kun toisista tulee pitkäaikaisia elämän jäsentäjiä ja suunnan näyttäjiä. Tätä kautta elämykseksi tulkittu kokemus voi olla merkittävä, koska se häiritsee kokijaansa, vaatii huomiota ja tietoista muokkaamista. Elämyksellinen kokemus voi olla

myös sellainen, että ihminen on kyennyt muokkaamaan sen kannaltaan huomattavan myönteiseksi. Omakohtainen merkittävyys liittyy tällöin yhteen omakohtaisen pystyvyyden kanssa. (Perttula, 2002, s.37–38, 40.) Aineistossa merkittävyys ja pystyvyys linkittyivät yhteen, jolloin tiimissä B kokemus oli nostanut energiatasoja, saattaa tehtävä loppuun, kun aiempi kriittisyys oli rajoittanut etenemistä. Yhteistyön näkökulmasta Nieves ja Reyes Uribe (2015, s. 15.) mainitsevat, että aiemmat kokemukset auttavat ratkaisemaan konfliktitilanteita myös tulevaisuudessa yhteistyösuhteissa.

Tapahtuman pääjärjestäjä pohti myös kahden tiimin jäsenen jättäytymistä tapahtumasta. Hänen mukaansa toisena päivänä lähdetään toteuttamaan jotain muuta, kuin omaa ideaa. Hetki on hankala kompromissien hetki, jossa saadaan ulkopuolisen palautetta. Eteneminen on tällöin vaikean työlästä ja ideat saattavat loppua. Yhteiskehittämisen yhteydessä keskeyttäneet osallistujat ovat mahdollisesti pohtineet merkityksiä kuten, onko todella ihailtavaa työskennellä muiden kanssa tai miksi yhteiskehittäminen on heille tärkeää. Pohdintoja voidaan ulottaa myös siihen, miksi on ihailtavaa pitää työskentelysuhdetta muiden kanssa yllä pidempään?

Kriittisyys ei osallistujan kommenttien perusteella rajoittunut pelkkään tiimin sisäiseen kritiikkiin, vaan tiimin jäsen koki, että myös ulkopuolinen palaute sisälsi mainintoja siitä, mikä on vaikeaa, monimutkaista tai pitää sisällään epävarmuustekijöitä. Kommentti on arvokas analyysin kannalta, vaikka muutoin ulkopuolisilta saatu palaute koettiin tapahtumassa kehittämisen kannalta positiivisessa mielessä merkityksellisenä. Kriittisyyttä tiimin jäsen olisi kuitenkin kommenttiansa perusteella toivonut vältettävän yhteiskehittämisen tapahtumassa, sillä se lamaannutti tiimin kehittämistyötä. Pernecky ja Lück (2013, s.10) toteavatkin että eteenpäin pyrkivässä kehittämistyössä on merkitystä, ettei esitetä pelkkää kritiikkiä tai vain kysymyksiä, vaan tarjoillaan myös mahdollisia suuntaviivoja ja vaihtoehtoisia etenemispolkuja. Harré (2013, s.264) taas viittaa positiivisiin näkökulmiin, vastakohtana tuomitsemiselle. Tapahtuma voi hänen mukaansa mallintaa sellaista käyttäytymistä, jolla haluaisit täyttää sosiaalisen elämäsi. Tällöin positiiviset näkökulmat vievät kehitystä eteenpäin enemmän kuin se, että vain yritettäisiin eliminoida huonoja vaihtoehtoja.

Tiimi ajautui eräänlaiseen kriisiin kahden osallistujan jättäessä tapahtuman kesken. Mieleen painunein huono kokemus liittyi tiimikumppanien menettämiseen. Se sai pohtimaan, johtuiko keskeyttäminen itsestä, olivatko yhteistyön haasteet tai esimerkiksi omien ideoiden liian voimakas tarjoileminen syynä tapahtuman keskeyttämiseen. Pohdintaa käytiin tiimissä miettimällä myös sitä, oliko omia ideoita selitetty tarpeeksi ymmärrettävästi, jotta muiden on mahdollista seurata samaa jokea.

Samalla heränneet ajatukset saivat tiimiin jäljelle jääneen osallistujan ikävöimään läheistään, vaikeuksien herättäessä epätoivon tunteita. Kokemus synnytti kuitenkin oivalluksia. Tämä ilmenee toisen tiimin jäsenen kommenteissa, kenen mukaan vaikein osa yhteiskehittämistä on, kun tällaisten vaikeuksien keskelläkin tulee yrittää edetä, menettämättä itsetuntoaan ja pyrkimällä ylläpitämään positiivista innostusta, joka aiemmin tuntui. Osallistuja viittaa siihen, että alun innostus menetetään yhteiskehittämisen prosessin edetessä, jolloin eteneminen vaikeutuu Pine ja Gilmoren (1999) nimeämän eskapistisen tutkimusmatkailun ja seikkailemisen kokemusulottuvuuden kaventuessa. Tällöin tapahtumakokemukset alkavat arkipäiväistyä, joka luo haasteensa osallistujille.

Tutustumisten kautta mahdollistuu unohtumattomia kohtaamisia, positiivisten kokemusten muodossa. Muiden kävijöiden vaikutus kokemukseen voi olla myös päinvastainen. Kokemusta heikensivät erimielisyydet. Nordvall, Pettersson, Svensson ja Brown (2014, s. 136) painottavat, että tapahtumia kehitettäessä sellaiseen suuntaan, että ne mahdollistavat parhaan mahdollisen kokemuksen osallistujille, tulee kehittäjien ymmärtää, millainen vaikutus muilla kävijöillä on kokemukseen. Väsyneinä kanssaosallistujat voivat olla herkempiä ilmaisemaan hyväksynnän sijasta sen puutetta ja ärtymistään kriittisten mielipiteiden kautta. Matkailukohteissa sitoutuminen yhteistyöhön on merkityksellistä kohteiden elinvoimaisuuden säilyttämiseksi. Mikäli kohteille tai tapahtumille ei löydy ylläpitäjää tulevaisuudessa, alkaa taantuminen. Yritysyhteistyön näkökulmasta on hyvä analysoida myös halukkaita yrityksiä, tekemään yhteistyötä tämän kaltaisten tai muiden mahdollisten yhteisten hyötyjen saavuttamiseksi. Tällöin yhteistyö tulevaisuudessa voi myös todennäköisemmin jatkua.

Tiimissä C opittiin työskentelyä ryhmässä, idean esittelyä pelkäämättä, jakamista sekä välittämistä. Lisäksi innovatiivisen ajattelun omaksumisen mukanaan tuomakehittyminen muodostui merkitykselliseksi. Tiimissä yhteistyö ja jäsenten välinen kommunikaatio oli myös parantunut ja osallistujat kokivat kasvaneensa tapahtuman aikana muutoinkin. He oppivat myös omista ideoista luopumisen kipeyttä. Tätä korosti se, että tapahtuma linkittyy sosiaalisiin ulottuvuuksiin verkossa, jossa muut voivat vapaasti kehittää ideoita eteenpäin.

Ehkä olemme kasvaneet. Eilen ajattelimme laatikon ulkopuolelta tavalla, jolloin emme rajoittaneet itseämme, joten tällä tavalla parantunut.

Olemme oppineet tämän prosessin.

Kommunikaatio, se on parantunut.

Suurin osa tästä on turhautumisessa. Suurin osa tapahtumaa on saada jokainen ajattelemaan ja välittämään. Luultavasti yksikään noista ideoista ei toteudu, mutta ainakin olemme keskustelleet asiasta ja milloin tahansa teemme mitä tahansa, voimme ihmetellä miten kestävä toiminta tulee olemaan. Se on vastuullista suhtautumista, kun todella teet jotakin.

Muutokset liittyivät kokemuksen mukanaan tuomaan varmuuteen sekä lisäksi turhautumisen sietoon, tiimin B tapaan, jossa koettiin suurimmat haasteet muuttuneen yhteistyön näkökulmasta. Osallistujat avasivat muutuskokemuksiaan, joihin sisältyi luopuminen tiimikumppaneista. Tapahtuman aikainen vuorovaikutus ja monikontekstinen luonne merkitsevät sitä, että tapahtuman kehittäminen on enemmän kuin vain yhden vaikutuksen prosessi (Berridge, 2007, s.113). Tämä merkitsee sitä, että myös syntyvät kokemukset eroavat toisistaan, tapahtumalle keskeisiä elementtejä vaihdeltaessa. Siksi yhteiskehittämisen yhteistyöhön liittyvät muutuskokemukset vaihtelevat niin merkittävästi tiimistä toiseen vuorovaikutustilanteiden ja kehitettävien konseptien mukaan.

7.3 Merkityksellisten tapahtumakokemusten rooli matkailu kontekstissa

Tässä alaluvussa peilaan merkityksellisiä kokemuksia matkailun kontekstiin. Kokemukset ovat kokonaisvaltaisia, muodostuen pienistäkin asioista, joita osallistuja kokee tapahtumassa. Samoista elementeistä muotoutuu mikä tahansa kulttuurimatkailutapahtuma. Osallistavat hauskat tempaukset Suomen kesäsuussa ovat tyypiesimerkiksi tapahtumista, jotka kokoavat ihmisiä yhteen nauttimaan vapaa-ajastaan. Toisaalta väen tungoksessa kokemus heikkenee, äänekäs humaltunut ryhmä tai väsyneet lapset vieressä sekä vieraiden odottamaton läsnäolo muuttavat tapahtumakokemusta. Matkoilla toimittaessa muiden tilanteita ja heidän taustojaan ei välttämättä tunneta. Matkan ja tapahtuman alussa toimivat leikit kohtaamiskokemusten synnyttäjinä. Yhteinen innostus tarttuu osallistujasta toiseen. Kohtaamisiin perustuvia kokemuksia synnyttävät myös matkailijoiden saama opastus ja apu vaikkapa hiihto tai moottorikelkkailuvälineiden käyttöön. Kokemuksia ei tarvitse aina aktiivisesti synnyttää, sillä ne syntyvät itsestään tapahtuman tai matkan aikana.

Analyysin perusteella kaikissa tiimeissä painotettiin erilaisten kokemustaustojen yhdistämisen tärkeyttä. Matkailualan tuotteita yhdessä kehitettäessä, merkitystä löytyy uusien ideoiden, kehittymisen, jakamisen ja saamisen dynamiikan kautta, jolloin myös hyötyjä jaetaan (win- to win). Osallistujat tiimissä A kokivat, että tapahtuman soveltaminen matkailualalle on hyvä tilaisuus saattaa alan opiskelijoita, yrittäjiä ja muita osallisia yhteen jakamaan näkemyksiään. Tiimin B ja C jäsenet painottivat myös, että ihmisiä eri ikäluokista ja kokemustaustoista tulisi saada yhteen. On rikkaus, kun

tapahtumassa on mukana ihmisiä eri taustoista. Vaikka tapahtuman teema liittyisi matkailuun, ei kaikkien osallistujien tarvitse olla matkailuihmiä, sillä erilaisista taustoista versoo erilaisia ideoita.

Haluaisin asettaa yrittäjät ja muut sidosryhmät yhteen.

Se voisi olla siistiä, jos täällä ei olisi vain opiskelijoita, mutta myös yrittäjiä tai opettajia tekemässä samaan aikaan. Jos kaikki tulisivat matkailualalta, niin meillä olisi enemmän matkailunäkökulma.

Omasta kokemuksestani kutsuisin ihmisiä eri ryhmistä. Periaatteessa ei vain opiskelijoita. Jos on monipuolisempi ryhmä, tietenkin myös vanhempia, niin he voivat myös jakaa heidän aikaisempia kokemuksiaan ja nuoria sukupolvia.

En haluaisi muuttaa mitään. Olemme kaikki taustoiltamme erilaisia ja teemme asioita eri tavalla. Se tarjoaa erilaisia ideoita. Matkailuprojektin suhteen jokaisen ei tarvitse olla matkailu alalta. Matkailijoihin liittyen, jos he viiptyvät yhden viikon ja pystyvät antamaan kaksi päivää lomastaan, se voisi tarjota lisänäkemystä ympäristölle ja kulttuurista, josta he tulevat.

Tätä voi verrata matkailutuotteiden osallistavaan suunnitteluun. Mettiäinen, Uusitalo ja Rantala (2009, s.206–207) pohtivat suunnittelukulttuurin vuorovaikutteisuutta osallisuuden tasojen kautta. He mainitsevat tiedottamisen olevan yksisuuntaista, tiedonhankinnan, kuulemisen ja vuoropuhelun kaksisuuntaista ja yhteistyön sekä maallikkosuunnittelun monitahoista aidosti osallistavaa vuorovai-
kutusta. García-Rosell, Haanpää, Kylänen ja Markuksela (2007, s. 445) korostavat, että matkailun monimutkaisia ja kontekstista riippuvaisia tuotteita voidaan kehittää toimijayhteistyönä. Tällöin on mahdollista ottaa huomioon kulttuurimarkkinan tietotaito tuotekehittelyssä ja ylläpitää samalla muutoksia. He painottavat, että perinteisen tuotannon ja kulutuksen jaottelun sijasta, toimijatahoja voi sulauttaa yhteen neuvottelemaan kilpailukykyisten sekä kestävän kehityksen mukaisten matkailutuotteiden kehittämistä. Mettiäinen ym. (2009, 209, 235) lisäävät, että tällainen kokemusperäinen tieto ja paikallistuntemus täydentävät asiantuntijaselvityksiin perustuvaa tietoa, kun suunnittelu kiinnitetään esimerkiksi todelliseen toimivuuteen ja vuorovaikutusprosessi tuottaa tietoa käyttäjien tarpeista sekä arvostuksista suunnittelijoille. Samalla se edustaa sosiaalisesti kestävästä suunnittelua.

Matkailukontekstissa tapahtuma tulisi kohdistaa matkailuyrittäjille monialaisuus huomioiden. Innovointi saattaisi kiinnostaa myös matkailijoita matkallaan tuottamaan yhdessä jonkin asian. toisiaan täydentävien näkökulmien sekä positiivisen ulkopuolisen palautteen merkitys on keskeinen asioita työstettäessä. Järjestäjän mukaan tapahtumalla on käyttöä myös suunniteltaessa matkailuliiketoimintaan liittyviä asioita, kuten palveluita tai tapahtumia matkailijoille. Näin voidaan tuottaa uusia innovaatioita ja katsoa alaa eri näkökulmasta. Mikäli tapahtuma järjestettäisiin vain matkailualan

yrittäjille, muodostuisi haasteeksi, millaisia asioita pienyrittäjät ovat valmiita kehittämään. Pienyrittäjät eivät ole välttämättä innokkaita kehittämään muiden ideoita, mutta voivat toimia järjestäjän arvioin mukaan asiantuntijoina tai osana laajempia kehittämisprojekteja. Yrityksen omistajuuden ja osaamisen suhteen ei välttämättä kaivata muilta neuvoja.

Matkailualalla on paljon tuotekehityksen paikkaa. Siellä on aina tehty, niin se ei tarkoita, että niin kannattaisi aina tehdä. Yksi matkailualan haaste on, että on paljon perheyrittäjiä. Heille on ehkä vaikeaa, että on oma ajatus, oma yritys, mistä se on lähtenyt. Niin se, että haluttaisiin ulkopuolisia tekemään, ideoimaan heidän elinkeinoaan, työtään, kaikkea. Se on vähän arkaa, jos joku tulee siihen sanomaan. Ehkä just heille pitäisi olla semmoista, että he pääsevät mukaan, mutta ovat osa ryhmää. Tai olisivat tilaajana. Nytkin meillä oli välipresentaatio, pääsevät siinä antamaan arviotaan tai isommassa mittakaavassa kehittämään jotakin muuta, kuin toisten bisnestä. He eivät varmaan toisten bisneksiä lähde kehittämään. Yrittäjiä pitäisi olla mukana, mutta yhtä paljon kuin yrittäjiä, niin kaikkia. Jos halutaan että palvelut on hyviä, niin ei se auta, että siellä on vain johtoporasta ideoimassa niitä käytännön toimia. Siitä puuttuu se käytännön tietotaito välistä.

Tässä monialaisuus on se juttu, niin ne ohjautuvat semmoiseksi, niin kuin on se tiimi. Tällöisen tapahtumanhan pystyisi kokonaan järjestämään matkailutoimijoille, mikä sitten taas olisi näkökulmiltaan ihan erilainen, mutta varmaan toisi sitä matkailufilistä.

Teeman suhteen tiimin A opiskelijat tarjoaisivat yhteiskehittämisen myötä tuoreita kehitetyksen ajatuksiaan yrityksissä. Tiimin jäsenet arvioivat yleistä tietoisuutta olevan paljon, mutta matkailun kestävyudessa olennaista olisi huomioida käyttäjän näkökulma. Tiimin B jäsenet pitävät matkailijoille tarjottavaa oikeaa tietoa sekä ymmärrystä lisäävien asioiden tarjoamista olennaisena. Myös tiimin C jäsenet painottavat että matkailussa tulisi olla ekologisia vaihtoehtoja tarjolla riittävästi. Heidän mukaansa kestävyyttä voidaan rakentaa yhdistävien tekijöiden varaan. Kaikilla kulttuureilla on esimerkiksi samankaltaiset ideat siitä, mitä hyvinvointi tarkoittaa. Tarjonnassa tulisi lisätä paikallisesti valmistettujen tuotteiden osuutta, niin ettei tapahtumamatkailijan tarvitse ostaa muualla valmistettua matkamuistoa, vaan jotakin aidosti paikallista mukaansa.

Tällä hetkellä kestävä kehitys ei ole osa matkailua. Matkailu kuluttaa ja jättää tyhjiä paikkoja. Nopeasti rakennettu jylisevä infrastruktuuri, vesistöjen likaaminen ja niin edelleen. Se ei ole kestävää. Silti haluaisin matkustaa. Mielestäni tämä on jotain, mitä emme välttämättä näe seuraavan 10 vuoden aikana, mutta 20 vuoden päästä tälle on markkinat. Jo nyt ovat aikaisten omaksujien markkinat. Mielestäni tämä on ekologista matkailua, jossa Suomi voi olla aikainen pelaaja, koska meillä on kaikki ekologiset asiat.

Ainut ei niin ekologinen asia on, että olemme kaukana ja meidän täytyy lämmittää asuinpaikkoja, joissa elämme. Nämä epäkohdat ovat, mutta muutoin se on ok.

Pitäisi olla enemmän tietoa, jotta asiakkaat voivat todella ajatella ja päättää sitten, mihin he haluavat mennä. Tarkoitetaan, että tarvitaan joitakin uusia asioita enemmän, ymmärtääksemme maailmaa paremmin. Kohteen suhteen, joka on paikka matkailulle ja matkustamiselle, tulisi selvittää, mitä siellä on ja sitten toteuttaa uusia tapoja matkailulle. Mielestäni on myös tehokkaampia yhteiskehittämisen tapoja tiimeissä, kun on kyse todella isoista asioista. Arktisen jäätikön sulamiseen liittyvän ongelman ratkaisemisessa ei ole vain 10 ihmistä vaan valtava yhteisö, eli paljon enemmän ihmisiä mukana. Periaatteessa se riippuu ongelmasta. Täällä se on kestävyyttä henkilökohtaisissa tapauksissa, kuten itsensä haastamista, laatikon ulkopuolelta ajattelua ja yritystä mennä myös mukavuusalueen ulkopuolelle niin, että voit tehdä monia asioita, jonka tuloksena olet kokeneempi ja viisaampi. Saat todellisen elämän harjoitusta, joka tekee sinusta vahvemman. Voit tehdä asiat tulevaisuudessa seuraavan kerran helposti. Sanoisin niitä saavutuksiksi tai kypsymisen paikaksi, koska näet kaiken kehityksen joka samalla kannustaa jatkamaan eteenpäin kohti uusia haasteita.

Jos meillä on vihreä valinta kaupassa, niin matkailijat, jotka tulevat Suomeen näkevät, mitkä tuotteet ovat paikallisia käsitöitä, kokemuksena paikallisia tuotteita ja he voivat tuoda kotiin niitä matkamuistona. Heidän ei tarvitse ostaa Kiinalaisia matkamuistoja.

Tehdä jotakin, joka saa aikaan keinotekoisien kokemuksen. Ei kovin positiivinen termi, koska sillä tavalla menetät aitouden asioissa.

Koko sana meemit on täysin keinotekoinen. Siksi voimme ehkä pelata jonkin kanssa, mikä ei ole keinotekoisista. Eräänlainen vastakkainen päätös törmäyttää nämä kaksi. Pidät ehkä ihmeellisimmistä, ei keinotekoisista teemoista, joita sinulla on elämässä.

Syy, miksi ihmiset matkustavat on, että brändi-kohde on erilainen ja ainutlaatuinen suhteessa, missä he ovat olleet. Ihmiset eivät tule tänne ylellisyyden vuoksi, he haluavat nähdä jään ja arktisen alueen ilmaston ja kaikki. Matkailijoiden joka paikassa tulee ensimmäiseksi kunnioittaa luontoa ja ylläpitää, mitä luonnolla on tarjottavana. Maaseudulla, jonne turistikin tulevat, maisema ja ympäristö on mahtava. Mutta kun tuhannet ihmiset tulevat, siitä tulee sotku ja alue on tuhatta muutaman vuoden kuluttua. Näin se menee monissa paikoissa. Jos sitä ajatellaan taloudellisesti vain yhden syksyn show kautena. Tämän jälkeen kukaan ei halua enää tulla siihen kauheaan paikkaan.

Jos kestävydestä saisi myynti- ja markkinointivaltin, yhden tällaisen asian, jota myydään samalla lailla kuin luksusta, niin miksi ei voisi kestävyttä myydä? Markkinoinnillisesti se voisi olla myös kohderyhmien tunnistamista ja nythän on paljon tätä Air bmbtä ja Couch surfingia ja muuta. Niissä on tietyt asiakasryhmät, jotka ovat kiinnostuneet sen tyyppisestä matkailusta, niin ihan hyvin vois löytyä ryhmä jotka olisivat kiinnostuneet tästä.

Osallistujat pohtivat myös aitojen ja keinotekoisesti luotujen kokemusten suhdetta. He muodostivat vastakkainasetteluita aitojen kokemusten ja ei aitojen kokemusten välillä. Aitous liittyi esimerkiksi Lapissa arktiseen luontoon ja keinotekoisuus johonkin rakennettuun tai kuvitteelliseen, jotka saavat aikaan ei aitoja kokemuksia. Keinotekoiset kokemukset eivät saaneet positiivisia merkityksiä, kuten aidot teemat ja kokemukset omassa elämässä. Osallistuja tiimissä C näki nopean rakentamisen uhkana aitouden vetovoiman säilymistä. Hän esitti myös toiveen, että ei pitäisi olla keinotekoisia, vaan oikeita nähtävyyksiä. Tämä heijastelee kulttuurillisia ja matkailuun kytkeytyviä arvoja. Lisäksi

kommenteissa tuli esille, että voitaisiin houkutella kotimaisia matkailijoita, miettimällä, miten heidätkin saadaan viihtymään. Järjestäjän näkemyksessä, joka on aineistolainausten viimeisenä, painotui osallistujien tapaan kokemuksellinen puoli, jossa innovoitu kestävä kehityksen mukainen matkailutuote toimii markkinointikeinona ja myyntivalttina. Teemaan liittyvää kestävyyttä voidaan lisätä myös yritys vastuulla arkisissa valinnoissa ja toiminnoissa. Seuraavaksi esittelen yhteenvetona tapahtuman merkityksiä yksilölle sekä laajemmin joita olen koennut alle (taulukko 3).

Taulukko 3. Yhteiskehittämisen tapahtumakokemusten merkitys matkailukontekstissa.

YHTEISKEHITTÄMIS TAPAHTUMAN JÄRJESTÄMINEN	NIMETTY KOKEMUS	MERKITYS YKSILÖLLE	MERKITYS MATKAILULLE
Perustuu verkostopohjaiseen fyysiseen organisaatioon. Pitää sisällään operationaaliset ja hallinnolliset järjestelyt. Tapahtumamuotoilu (aika, paikka, tilat, ohjelma, resurssit).	Muistettavuus. Tapahtuma vetää osallistujia puoleensa. Mahdollistaa tapahtuma-aikaisen elämyksellisten kokemusten syntyminen.	Tapahtuma toimii kontekstina ihmisten kohtaamiselle ja kehittymiselle. Henkilökohtaisesti koetut merkitykset työntävät osallistujaa tapahtumaan.	Pienimuotoiset tapahtumat ovat helppoja järjestää. Ne virkistävät ja uudistavat matkailuelämää ja monipuolistavat alueen tarjontaa.
Ihmiset ovat keskeinen osa tapahtumaa, sen onnistumisen kannalta. Mahdollista huomioida monikulttuurisuus.	Luo läsnäoloon, osallisuuteen- ja vuorovaikutukseen perustuvia kokemuksia.	Ulkoisen kokemus. Tutustumisen, päämäärien mukainen yhteenkuuluvuus ja sosiaalisuus mahdollistavat etenemisen kohti sisäistä kokemusta.	Tapahtuma toimii kohtaamispaikkana, jossa ihmiset tulevat tutuiksi. Yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen. Merkitysneuvottelut, hyödyt jaetaan.
Teema suuntaa yhteiskehittämisen prosessia	Perustuu teeman mukaiseen innovointiin. Kokonaisvaltainen, ajattelutapoja uudistava ja pitkäkestoinen kokemus. Sisältää ideoiden saamisen ja luopumisen kokemusten vuoropuhelua.	Sisäinen kokemus tunteineen, jossa omaksutaan ymmärrystä, käytännön toimintatapoja, monikulttuurisia ajattelutapoja, henkilökohtaista kehittymistä sekä kävijäkohtaisia hyötyjä.	Synnytetään teeman mukaisia Ideoita hyödyksi yhteiseen käyttöön. Kulttuuriset arvot välittyvät.
Monikontekstisuuden mahdollisuuksien tarjoaminen ennen, tapahtuman aikana ja sen jälkeen.	Kokonaisvaltainen, eniten paikallinen, mutta myös globaali ja virtuaalinen kokemus, jota teema yhdistää.	Yhteys muihin edellyttää kiireetöntä aikaa irtautua läsnäoloa vaativista prosesseista. Nähdään, mitä muut ovat tehneet samoista lähtökohdista.	Mahdollistaa paikallisen yhteisön pääsyn ja vaikuttamisen osana suurempaa globaalia kontekstia. On ekologisesti kestävämpi matkustamisen tapa toimia paikallisesti osana kokonaisuutta.

Taulukossa 3. esittelen yhteenvedona tapahtuman merkityksiä yksilölle sekä laajemmin. Erottelen sisäisten ja ulkoisten kokemusten synnyttämät merkitykset toisistaan. Ulkoinen kokemus pitää sisällään kanssakäymistä, jolla on kuitenkin myös syvempiä merkityksiä vuorovaikutuskokemusten muodostumisessa. Näin kokemus voi syventyä ajan mittaan. Sisäinen kokemus viittaa teeman mukaiseen yhteiskehittämiseen ja siinä syntyvään transformaatioon, jolloin merkitys loiskuu uusiin ulottuvuuksiin. Tällöin prosessissa kokonaisuutena sisäistetään uusia tapoja toimia ja ajatella. Harré (2013, s.264–265) on todennut että tapahtumasuunnittelijat ja muotoilijat eivät halua, että tapahtumassa harjoitetaan pelkästään teeman mukaisia toimintoja, vaan kehitetään myös osallistujia itseään keskusteluiden ja neuvotteluiden kautta, jotka innostavat osallistujia ajattelemaan aihepiiriä ja toimintaansa syvällisemmin. Hänen mukaansa kriittistä reflektiotakin voidaan tukea keskittymällä siihen, mitä on tehty oikein, sillä ihmiset ovat positiivisella mielellä vastaanottavaisempia ja kyvykkäämpiä ajattelemaan luovasti ja muuttamaan tätä kautta käytänteitään.

Luvun yhteenvedona tapahtuman merkityksellisiin kokemuksiin ja laajempiin merkityksiin liittyen, tapahtumassa toimittiin monikulttuurisissa tiimeissä, jolloin eroavaisuudet, kuten erilaiset tavat ja näkemykset korostuivat. Toisaalta myös kokemusperäinen paikallistuntemus korostui. Tämä tarjoaa tilaisuuden matkailuyhteistyön ja kehittämisen näkökulmasta. Tuloksissa painottuivat uusien asioiden ja aitojen kokemusten arvostaminen sekä halukkuus siirtyä pois henkilökohtaiselta mukavuusalueeltaan. O’ Dellin (2006, s. 12); Smithin (2003, s.35–37) ja Sthapitin (2013, s. 27, 34) nimeämien aiempien tutkijoiden määritelmät aktiivisesti autenttisuutta ja kulttuurien välisiä eroavaisuuksia etsivistä kulttuurimatkailijoista sai tätä kautta vahvistusta, mutta myös uusia näkökulmia tutkielman tuloksista. Prosessin edetessä eskapistinen kokemusulottuvuus esimerkiksi kaventuu. Myös kehittymisen mukanaan tuomat hyödyllisyyden ja uuden oppimisen kokemukset saivat merkitystä, mikä näkyi innostuksena ulospäin. Yhteiskehittämisen suhteen eteneminen oli ajoittain vaikeakin, jos kommunikaatio oli rajoittunutta tai kriittisyys toi mukanaan turhautumisen tunteita, jotka vaikeuttivat innostuksen ylläpitämistä. Tätä kautta tapahtuman aikainen sitoutumisen merkitys ja ajatustensa ymmärrettäväksi tekeminen muille, korostuivat. Perttulan (2002, s. 51) mukaan tunteet muodostuvat matkailuelämyksen yhdeksi keskeiseksi ulottuvuudeksi. Osallistujat kokivat varmuutensa kasvavan kokonaisvaltaiseksi kuvailemiensa kokemusten myötä. Muistettavimmiksi asioiksi osallistujat nimesivät tavallisuudesta poikkeavia asioita, kuten esitykset, oivallukset ja julkiset ideat. Keskeinen havainto oli, että kokemukset vaihtelivat tiimistä toiseen ja muiden osallistujien vaikutus kokemuksiin oli suuri. Matkailun kannalta kokemukset avasivat tietoa tapahtumakävijöiden arvostuksista ja tarpeista, tarjoten ymmärrystä käyttäjänäkökulmaan.

8. YHTEENVETO

Tässä luvussa esitän pohtivan yhteenvedon tutkielman keskeisistä tuloksista, luotettavuudesta sekä hyödynnettävyydestä. Tutkielmassani tutkin monikontekstiseen tapahtumaan osallistuneiden kävijöiden merkityksellisiä osallisuuden kokemuksia yhteiskehittämisen kontekstissa. Prahalad ja Ramaswamyn (2004, s. 200) mukaan yhteiskehittäminen liittyy käsitteenä merkitysten luomisen prosesseihin, jossa tavoitteita ja taitoja sovitetaan yhteen. Tutkielmassa konkretisoin näitä prosesseja ja niihin liittyneitä kokemuksia. Kyseessä oli tapaustutkimus liittyen Rovaniemi Sustainability Jam tapahtumaan. Se oli paikallisesti pieni, mutta sai kattotapahtuman myötä globaalisti suuren mittakaavan.

Tavoitteenani oli ymmärtää yhteiskehittämisen tapahtuman aikaiseen osallistujien toimintaan liittyneitä merkityksellisiä kokemuksia myös tapahtumien elämysmuotoilun näkökulmasta. Se liittyy tapahtumien suunnitteluun tavalla, jossa huomiota kiinnitetään kokemuksellisuuteen. Tulokset avaavat tapahtuman sosiokulttuurisia vaikutuksia, kuten arvojen välittymistä. Myös Honkanen (2009, s. 3) ja Chathoth ym. (2013, s. 11–16) painottavat sen tarkemmin erittelemättä sosiokulttuurisia vaikutuksia olevan, muiden vaikutusten ohella. Tällöin yhteisön sosiaalinen ja kulttuurinen pääoma lisääntyvät.

Sovitin tutkimuksessani yhteiskehittämisen kokemusten analyysia Berridgen (2007) malliin, joka pohjautuu Pine ja Gillmoren (1999) elämyksen ulottuvuuksiin. Lisäksi käytin analyysissä merkitysten osalta transformaatiota merkityksellisten kokemusten tunnusmerkkinä (Tarssanen & Kylänen 2009; Snell 2011; vrt. Fenomenologinen transsendentaalinen reduktio). Liitin graduni viitekehyksessä myös muistettavuuden muutosten lisäksi merkityksiin. Teorioihin ja malleihin liittyy aina puutteita ja vahvuuksia esimerkiksi pelkistymisen myötä. Aineistolähtöisessä analyysissä mallit tukevat tulosten jäsentämistä tulkittavaan muotoon, täydentäen moninäkökulmaisesti toisiaan.

Tapahtumiin liittyvää aiempaa tutkimusta edustivat esimerkiksi Halosen (2011) väitöskirja kulttuurintuottajista talouden ja taiteen risteyskohdassa, Catanin (2008) väitöskirja yritystapahtumista kontekstina ja kulttuurisena kokemuksena, Matalan (2004) väitöskirja matkailuportaalista virtuaalituristin valintojen tilana sekä Tiensuun (2015) gradututkielma arktisesta suunnitteluviikosta houkuttelevana matkailutuotteena. Ennakko-oletuksenani oli, että tapahtumakokemuksia on mahdollista suunnitella muotoilun keinon. Tulokset vahvistivat kokemusten poikkeavan kävijästä toiseen tilannetekijöiden johdosta siinä määrin, että ne ovat ainutlaatuisia. Tapahtumassa tilannetekijänä korostui eri-

tyisesti ryhmän jäsenten vuorovaikutuksen yhteys kokemuksiin. Jokaisen kokemushistoria, ilmaisuun liittyvä kieli, tietoisuus sekä sosiaaliset ulottuvuudet ovat mukana, kuten Pernecky ja Jamal (2010, s. 1059) ovat todenneet. Tulokset vahvistivat sitä, että yhteiskehittämiseen kytkeytyy myös tietty kontrolloimattomuus. Kokemusten analyysi auttaa huomioimaan olennaisia asioita tulevissa tilanteissa. Tulosten perusteella tapahtumamuotoiluilla, kuten teeman ja ympäristöjen sekä kiireettömän ohjelman suunnittelulla luodaan puitteita tapahtuman onnistumiseksi. Osallistujien kokemukset aiemmista tilanteista toimivat voimavarana tapahtumamuotoilulle sekä kokijalle itselle.

Aihepiiriä ei ollut aiemmin tutkittu osallistujien merkitysten näkökulmasta yhteiskehittämisen tapahtuman monikontekstisessä ympäristössä. Halusin tutkielmani tieteellisenä tehtävänä täyttää tutkimuksellista aukkoa, liittyen tapahtumien muotoiluun osallistujalähtöisiksi sekä yhteiskehittämisen rooliin matkailun yhteydessä. Päättökysymyksenä esitin, mikä on monikontekstisen yhteiskehittämisen tapahtuman synnyttämien kokemusten merkitys matkailukontekstissa? Tulosten perusteella kokemukset liittyivät kävijää osallistaviin yhteistyön ja innovaatioiden kokemuksiin kulttuuri- matkailutapahtumien monikontekstisessä ympäristössä. Perusajatuksena toimii, että tapahtumiin liittyvää merkitystä muodostetaan yhdessä, joka tekee osallisuuden kokemuksista niin keskeisiä.

Pyrin vastaamaan päättökysymykseen myös osakysymysten avulla. Osakysymyksenä esitin millainen on yhteiskehittämiseen perustuva tapahtuma? Hahmotin kysymystä tapahtumakokonaisuuden kautta, joka piti sisällään tapahtumateeman välittämät kulttuuriset arvot, sen miten monikontekstisuus näyttäytyi tapahtuman aikana sekä tapahtumajärjestämiseen liittyviä kokemuksia. Toisena osakysymyksenä esitin millaisia kokemuksia tapahtuman järjestäjät ja osallistajat liittivät monikontekstiseen yhteiskehittämiseen? Hahmotin analyysissä tähän liittyen millaisia piirteitä osallistava yhteistyö ja innovatiivisuus toivat tapahtumaan. Tutkimuskysymykseen vastauksena hahmottui merkitysverkosto tapahtumakävijää osallistavista sekä muutokseen johtaneista kokemuksista, johon toivat näkemysperspektiiviä myös järjestäjien vastaukset. Kolmantena alakysymyksenä esitin, miten osallistujien yhteiskehittämiskokemuksiin liittyvä merkitys muodostuu matkailukontekstissa? Rovaniemi Sustainability Jam tapahtuma edusti kulttuuritapahtumaa lähimatkailun kontekstissa, mutta mahdollisti samalla virtuaalimatkailun ympäri maailmaa. Tätä kautta kerrytin tietoa lähimatkailuun liittyvistä merkityksellisistä tapahtumakokemuksista.

Tutkimukseni oli laadullinen ja toteutin sen järjestäjien yksilöhaastatteluiden sekä tiimien teema-haastatteluiden avulla. Aineisto koostui neljän suomalaisen järjestäjän sekä kolmen yhteiskehittämi-seen osallistuneen tiimin haastatteluista. Taustakysymysten osalta haastattelin jokaista osallistujaa myös erikseen. Heitä oli mukana tiimeissä yksitoista, joista neljä oli suomalaisia ja seitsemän kansainvälisiä opiskelijoita. Tapahtuma kiinnosti monia matkailualan tulevia ammattilaisia. Osallistujat edustivat myös muotoilu- ja kaupallista alaa. Tämä tarjosi moniammatillisuuden myötä erilaisia näkemyksiä, tuoden osallistujien mukaan merkityksellistä lisäarvoa monikulttuurisuuden lisäksi tapahtumalle. Kansainväliset osallistujat tulivat Venäjältä, Liettuasta, Ukrainasta, Kiinasta sekä Taiwanista. He opiskelivat Rovaniemellä tapahtuman aikaan. En valinnut haastateltavaa joukkoa ennalta, mutta eri alojen ja kansallisuuksien osalta haastateltava joukko oli tutkimuksellisesti rikas. Tapahtuma oli kaikille avoin, jolloin mukana tapahtumassa olisi voinut olla myös muita osallistujia opiskelijoiden lisäksi. Asiantuntijoita tapahtumassa edustivat yrittäjät, jotka olivat mukana antamassa tiimeille konseptien kehittämiseen liittyvää palautetta. Rajasin heidät tutkimukseni ulkopuolelle, koska he eivät kuuluneet yhteiskehittämisen tiimeihin, vierailen paikalla vain hetken.

Tutkimusaineiston analysoin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä, jota ohjasi tulkinnallinen fenomenologinen merkitysteoria, joka on osa tutkimusperinteiden kirjoa. Avasin tutkielmassani fenomenologista kokemusperinnettä, jossa Husserlilla oli merkittävä rooli, paljastaessaan tietoisuuden rakentumista. Intentionaalisuus oli hänen mukaansa vahvin toimintojen perusta minuudessa. Avasin analyysin tekemiseen liittyviä keskeisiä fenomenologisia käsitteitä, kokemuksen, merkityksen sekä yhteiskehittämisen käsitteiden lisäksi. Näitä edustivat kyseenalaistamisen sekä näkökulman vaihdosten käsitteet. Halusin painottaa tutkielmassani fenomenologisia lähtökohtia, koska sitä kautta on mahdollista ymmärtää fenomenologisen ajattelun ydintä. Merkityksiin perehdyttäessä tutkitaan syvällisesti kokemuksia. Fenomenologia tuo tutkimusperinteiden joukkoon sisäisen kokemuksen ymmärryksen, luonnontieteellisen ajattelun rinnalle.

Avasin myös fenomenologian kehittymistä kohti tulkinnallisempaa suuntausta Heideggerin osoittaman täydellisyyden kritiikin kautta. Heideggerin tulkinnallinen fenomenologia huomioi kokemukseen liittyvän tilannekohtaisuuden, kuten kielellisen olemisen, muihin rakentuvan yhteyden merkityksen tai tapahtumajärjestelyiden vaikutuksen. Gradussa tavoitteenani oli tutkia yhteisluomisen tapahtuman aikana syntyneitä merkityksellisiä kokemuksia, jolloin kokemusten tutkimiseen tilanteiden moninaisuuden vuoksi soveltui hyvin tulkinnallinen fenomenologia. Muodostin käsitteellisen merkitysverkoston osallistujien kokemuksista ja ryhmittelin aineistoa tutkimuskysymyksen kannalta

keskeisiin tapahtumakokonaisuuden, yhteiskehittämiseen liittyvän yhteistyön ja innovaatiokokemusten sekä merkityksellisen lisäarvon kokonaisuuksiin. Parhaimmillaan menetelmä on silloin, kun yksittäisiin kokemuksiin pureudutaan syvällisesti. Fenomenologisen menetelmän soveltaminen näkyi siinä, että pyrin antamaan kokemuksille merkityksen henkilön itsensä kokemana. Esitin kokemukset sellaisena, kuin haastateltava ne on kertonut, noudattaen myös tulkinnassa fenomenologian periaatteita. Sen mukaisesti kokijan kertoma on arvokasta ja tulkinnan tarkoituksena on syventää ymmärrystä ilmiöön, ennako olettamuksistamme vapaana. Filosofisessa näkemyksessä sisäinen maailmamme muuntuu prosessissa, jossa koettuja asioita omaksutaan osaksi minuuttamme. Tällöin kokemus muuttaa muotoaan ja tuottaa kokijalleen näkökulman vaihdoksen. Siksi oli mielenkiintoista syventyä tapahtuman aikaisiin ja osallistujien edeltäviin lähtökohtiin. Yhteiskehittämisen prosessin aikainen tutkimus mahdollisti myös muutosten ja osallistujien muuntuneiden ajatusten tarkastelemisen tapahtuman lopussa. Tutkielmassani intentio tapahtumailmiön ymmärtämiseen osallistujien kokemusten kautta, ohjasi analyysin tekoa.

Tutkimukseni tuloksena yhteiskehittäminen eroaa muista yhteisöllisistä innovatiivisuuden muodoista. Ymmärrys syvenee asteittain yhteiskehittämisen prosessissa. Merkitykselliset kokemukset voidaan liittää hetkiin ja kokemuksiin, jotka ovat määriteltävissä tekojemme, tunteidemme sekä ajatustemme vuorovaikutuksessa syntyneiksi. Sosiaalinen ympäristö ja havainnot muiden kokemuksista ovat yhteydessä kokemuksiimme. Merkitystä ei voida välttämättä mitata välittömästi tapahtumien jälkeen vaan ne siirtyvät myös toisiin tilanteisiin osaksi kokonaisuutta. Potentiaaliset merkitykset muuttuvat aktuaalisiksi vain yksilön määritellesä ne sellaisiksi. Tutkielmassa potentiaalisten merkitysten muuntuminen aktuaaliseksi vaihteli yksilöstä ja tiimistä toiseen. Yhteiskehittämisen merkitykset näyttäytyivät avoimessa vastavuoroisessa kommunikaatiossa, jota voidaan monikontekstisuuden kautta jatkaa tapahtuman jälkeen. Tulosten kautta Matalan (2004, s. 169, 208–210) ja Richards ym. (2015, s. 203) esittelemä tila-aika laajennos saa tuekseen sen, että yhteistyössä syntyviä kokemuksia voidaan tukea myös tapahtuman aikana monikontekstisuuden avulla. Tapahtuma voidaan järjestää paikallisesti, globaalisti, fyysisesti ja virtuaalisesti samaan aikaan, jolloin siihen liittyvät kokemusulottuvuudet saavat jatkuvuutta ajallisesti sekä tilallisesti.

Tapahtuman monikontekstisuus näyttäytyi osallistujien kokemusten perusteella ennen tapahtumaa virtuaalisena sosiaalisen median ja internetin välityksellä. Tiedon osallistujat saivat pääasiassa sosiaalisen median ryhmien tai sähköpostikutsun kautta. Henkilökohtaisuudella oli merkitystä kiinnos-

tumiseen. Ennen tapahtumaa kokemus liittyi myös tiedon saantiin. Valtaosa oli osallistunut aiem-
minkin innovoinnin tapahtumiin ja virtuaalisten kanavien merkitys oli tapahtumatiedotuksessa kes-
keinen. Tiedotusta oli myös kohdennettu halutuille ryhmille. Tapahtuman aikana monikontekstisuus
näyttäytyi paikallisena fyysisenä tiimikokemusten muodostamisena. Esitykset laajensivat paikallista
kokemuspintaa kuitenkin virtuaalisuuden välityksellä globaaliksi. Samoista lähtökohdista syntyvät
erilaiset lopputulokset saivat esitysten suhteen merkityksensä. Tulosten perusteella monikonteksti-
set pienet tapahtumat avaavat uudenlaisia mahdollisuuksia. Osallistujat eivät jää etäisiksi seura-
ajiksi, eivätkä tyhjän päälle tapahtuman päätyttyä. Yhteiskehittäminen mahdollistaa osallisuuden,
jonka kautta päästään yhteyteen muiden kanssa. Se saavutetaan jakamisen sekä kommunikaation
kautta, joka perustuu yhteiseen muotoutuvaan käsitykseen. Virtuaalisuus näyttäytyi paikallisuuden
rinnalla. Globaalisti suuret tapahtumat saavat paikallisesti pienen ulottuvuuden ja monikonteksti-
suuden kautta massatapahtuma muuntui pieneksi, joka lisäsi tapahtuman kestävyttä. Osallistujat
näkevät monikontekstisen tapahtuman kestävä kehityksen mukaisena. Melkein, kuin olisi kotona.

Merkityksellistä on myös se, että tapahtuman teemaa on mahdollista edistää monikontekstisuuden
myötä globaalisti. Teeman kautta välittyvät kulttuuriset arvot tulivat tämän kaltaisessa tapahtumassa
syvämmän omakohtaisen kehittämisen myötä esiin, kuin jos tapahtuma olisi järjestetty massata-
pahtumana, jossa ihmisiä kokoontuu paljon yhteen. Kestävyyden teeman kautta välittyivät tulosten
perusteella kulttuuriset arvot, kuten vaikutukset omaan toimintaan ja se, että oivallettiin roolia osana
yhteisöä, jolloin kestävyys toimii, kun jokainen ymmärtää vastuunsa ja tietää mitä on tekemässä.
Osallistavassa tapahtumassa ideana on saattaa asiasta kiinnostuneita ihmisiä yhteisen teeman ympär-
rille. Teema ei ollut ensisijainen tekijä, miksi tapahtumaan tultiin, mutta se koettiin kiinnostavana.
Kestävällä kehityksellä ei ollut tulosten perusteella niin suurta merkitystä alun perin osallistujille,
kuin yhteisellä innovoinnilla. Silti siihen liittyi muutoskokemuksia. Teema voi olla yhtä lailla yhtei-
sen konseptin kehittämisen lisäksi purjeveneiden esittely, urheilu-, saunomisen mm-kilpailut tai jo-
kin muu leikkimielinen kilpailu. Osallistamisen mahdollisuuksia voidaan hyödyntää monipuolisem-
min myös tapahtumissa, joissa ei vaadita osallistujalta aktiivisuutta.

Tapahtumakokonaisuuden merkitys oli enemmän, kuin tapahtuman teema. Kyseessä oli kestävyyy-
den teeman lisäksi kiinnostuksen kohteisiin peilaten luova tapahtuma. Yksi keskeinen tulos on se,
että yhteiskehittämisen tapahtuma synnyttää merkityksellisiä oivalluksia. Nämä kytkeytyvät vuoro-
vaikutukseen sekä yhteisölliseen prosessinaikaiseen oppimiseen. Ne kiteytyvät hiljaiseksi tiedoksi
kokemusten varastoon. Kokemukset itsessään ovat yksilöllisiä ja jokaisella on näkemyksensä,

minkä kokee merkitykselliseksi. Kokemuksia jaetaan kuitenkin yhteisöllisesti ja saavutetaan syvempää ymmärrystä merkitysneuvotteluiden kautta tilanteista myös muiden kokemana. Ymmärrys koskettaa niitä tarpeita, jotka tilanteessa korostuvat sekä sitä, kuinka moni on kokenut samankaltaisesti, kuin itse koemme. Yhteiskehittämisen tapahtumat saavat lisämerkityksensä kyvyssään erottautua muista matkailu- ja kulttuuritapahtumista. Niissä korostuu aktiivinen osallistuminen, paikallisuus sekä mahdollisuus kehittymiseen arjesta irtautumisen lomassa. Haasteet liittyvät esimerkiksi dialogin epäonnistumiseen ja siihen, että kokemukselliseen jakamiseen tai yhteiskehittämisen rooliin ei päästä sisälle. Sekä järjestäjät ja osallistujat näkivät tapahtumalla olevan transformaatioon johtavia merkityksiä. Muutkokemukset edellyttivät kokeiluja, eli teorian soveltamista käytäntöön.

Tapahtuman teeman osallistujat kokivat merkityksellisenä sekä kiinnostavana, mutta pääasiallisesti innovointi oli kuitenkin asia, jonka takia tapahtumaan tultiin. Tapahtumakävijää osallistavat elämyskokemukset saivat tapahtumassa erilaisia merkityksiä, kuin passiiviset esimerkiksi musiikki- tai teatteriesitysten tuottamat kokemukset, joita on rentouttavaa seurata sivusta. Osallistavat kokemukset liittyivät haluun kokeilla ja omaksua uusia asioita käytännössä, sekä ylittää mukavuusalueita aiemman osaamisen suhteen. Tiimin jäsenet painottivat sitä, että uusien asioiden ei tarvitse olla kokonaisuudessaan uusia. Riittää että osa kokemuksesta pitää sisällään uutta. Osallistavat kokemukset synnyttivät osallistujille transformaation herkemmin, kuin passiiviset kokemukset, jotka suuntautuvat viihdyttävään rentoutumiseen. Kokemukset kuitenkin vuorottelivat ja täydensivät toisiaan. Toisten esitysten seuraamisesta oltiin kiinnostuneita ja osallistujat halusivat nähdä, mitä muut ovat samoista lähtökohdista saaneet aikaan. Näin molempia kokemustyyppäjä tarvitaan. Passiiviset kokemukset eivät vaadi osallistujaltaan aktiivisuutta, mutta herättävät ajatuksia ja tunteita. Osallistavien kokemusten kautta syntyy oivalluksia, kun niitä peilataan muiden esityksiin samasta teemasta.

Halonen (2011, s.70) on korostanut myös tällaisen tapahtuman funktiona olevan projektien esittely verkostolle ja tuottajan roolin olevan tällöin ennemminkin fasilitoija. Kiire tapahtumassa haittasi kuitenkin osallisuuden kokemuksia. Yhden konseptin kehittäminen yhdessä olisi mahdollistanut ajan riittämisen kommunikaatiolle yli tiimirajojen. Toisaalta se olisi tapahtunut kokonaisuuden kustannuksella. Tapahtuman anti, muistot ja arvio vaikuttivat yksilöllisesti, miten merkitykselliseksi osallistujat tapahtuman kokivat. Kulttuuritapahtumien kontekstissa tapahtumien sisälle voidaan rakentaa osatapahtumia, joilla kiireisen tapahtumakokemuksen kesto saadaan pidennettyä. Osallis-

tuja voi halutessaan jäädä esityksen kulisseeihin tutustumaan, kokeilemaan esiintymistä tai innovoimaan mahdollisista juonen käännteistä. Tulosten perusteella kiireetön ympäristö toimii kulttuuritapahtumassa syntyvien kokemusten voimavarana.

Tapahtumakokonaisuuteen liittyen järjestäjien ja osallistujien näkemyksissä oli yhtenevyyttä. Kokeemukset olivat pääosin myönteisiä. Osallistujien mielipide hyvän tapahtuman perusedellytyksistä poikkesi järjestäjien näkemyksestä painotuksissa. Tapahtumajärjestäjät painottivat resurssien ja ohjauksen merkitystä sekä sitä, että osallistujat saivat tehdä, mitä tapahtumaan olivat tulleet tekemään. Myös osallistujat painottivat järjestäjien tapaan, että tiloissa on tarpeeksi tilaa liikkua, taustajärjestelyt toimivat ja tarjolla on sopivasti resursseja. Hyvän tapahtuman edellytykset liittyivät osallistujilla lisäksi tiimijäsenten yhteistyöhön. Osallistujat näkivät hyvän tapahtuman aikaisten uusien kokemusten liittyvän kommunikaatioon eri taustaisten ihmisten kanssa, ideoihin ja mahdollisuuteen hankkia uusia taitoja. Fenomenologian käsite noema viittaa Saarisen (2002, s. 220–224) mukaan myös tällaiseen intentionaalisuuteen merkitykselliseksi kokemiemme asioiden suhteen. Osallistujat toivoivat konseptinsa kehittämisen myös valmistuvan ajallaan. Tulokset olivat yhteneviä Kinnusen ja Haahtin (2015, s. 251) tulosten kanssa siinä, että tapahtuman menestystekijöitä ovat ohjelma, hyvä ruoan laatu, yhteenkuuluvuuden tunne, rentoutumismahdollisuudet ja mahdollisuus kehittyä. Epäonnistumiset johtuivat huonosta ohjelman ja palveluiden laadusta, hinnoittelusta ja epäsosiaalisesta käytöksestä. Tutkielmassani epäonnistumisen kokemuksia aiheutti sosiaalisuuteen liittyen esimerkiksi tiimijäsenten keskeyttäminen sen tiimin osalta, ketä se kosketti eniten.

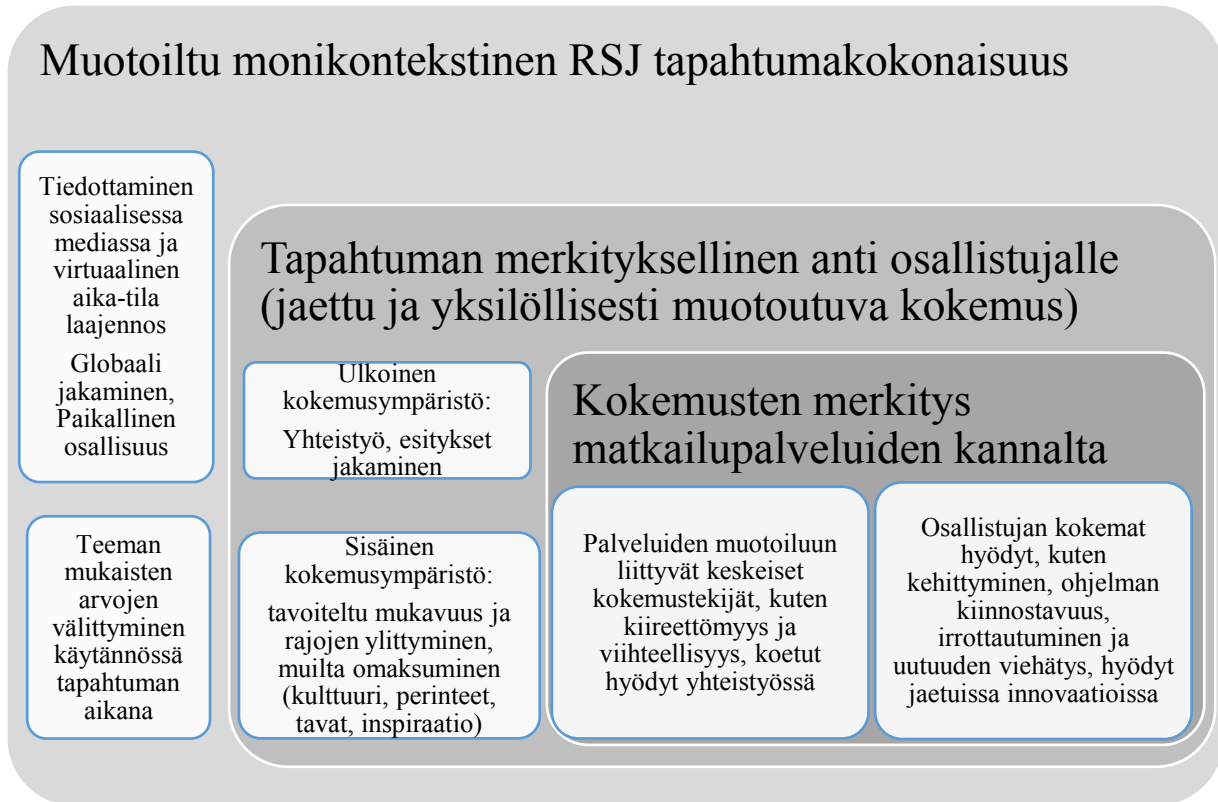
Yhteiskehittämistä analysoin yhteistyön ja innovaatioiden suhteen. Yhteiskehittäminen oli mukavaksi koettua ja luovaa. Tulosten perusteella yhteisellä luomisella, ongelmanratkaisemisella ja mahdollisuudella jakaa ideoita on keskeinen merkitys ja niistä muodostavat tapahtuman erityispiirteet. Merkityksellisiksi koettujen asioiden painottaminen keskinäisessä viestinnässä korostui. Osallista-vaan yhteistyöhön liittyi kokemuksellinen palaute, jakaminen ja vastavuoroisuus. Yhdessä tekemisen myötä tarjoutui myös tukea muilta. Osallistujat vaikuttivat kommunikaatioon perustuvan vuorovaikutuksen kautta tapahtuman rakentumiseen. Osallistava vuorovaikutus toi tapahtumalle kokemuksellista lisäarvoa ja järjestäjälle mahdollisuuksia saada kokemusperäistä palautetta osallistujilta.

Innovatiivisuuteen osallistujat liittyivät puolestaan rajattomat mahdollisuudet ja vapauden. Työskentelyä toteutettiin kohti yhteistä tavoitetta. Erot yksin innovoidun ja yhdessä innovoidun välillä myös

korostuivat. Yleisen ymmärryksen kautta, menetettiin kuitenkin jotakin yksilökeskeisen innovoinnin erityislaatuudesta, koska ei voitu toteuttaa omia ideoitaan sellaisenaan. Yhteinen innovointi tarjosi osallistujille kuitenkin uutta, Erilaisuuteen liittyvä kompromissien hetki koettiin haastavaksi, muilta saatava inspiraatio puolestaan yhdeksi parhaista hetkistä. Catanin (2008, s. 20–23, 56–57) mukaan osallistujat voivat käyttää myös kulttuurisia työkaluja, kuten joustavuutta, suvaitsevaisuutta sekä tietoisuutta kulttuurisista eroista, tukemaan yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tämä näkyi analyysissä sitä kautta, että valtaosa osallistujista oli tietoisia kulttuurisista eroistaan.

Yhdessä oli mahdollista saavuttaa enemmän kuin yksin, mutta tämä edellytti omien rajojen ylittämistä monella alueella. Couret (2015, s.196) on luovia matkailuverkostoja tutkiessaan käsittänyt luovuuden kykynä luoda merkityksellisiä uusia ideoita ja elementtejä, perinteisten olemassa olevien tilalle. Tällaisten kokemusten merkitys laajemmassa matkailutapahtumien kontekstissa näkyy esimerkiksi siinä, että toiminnan ei tulisi olla liian ohjattua ja toimintaa tauottamalla tapahtuma- ja elämyssuunnittelijat voivat mahdollistaa kiireetöntä yhteistyötä yli tiimirajojen.

Tapahtumassa koettiin transformaatioon johtaneita muutoksia vaihdellen tiimistä toiseen. Analysoin yhteiskehittämisessä tapahtuneita muutoksia, jolloin yhteyden merkitys korostui. Yhteisöllisessä jakamisessa ymmärrys kulkee itseilmaisun edellä. Yleistävän ymmärryksen muotoutumista edesauttavat kulttuuriset käsitteellistykset, joiden olemassaolo ja vaikutus ymmärrykseemme ovat läsnä kokemuksina refleктоitaessa. Kommunikaatio ja esittämistaito paranivat ja osallistujat huomasivat, miten haastavaa turhautumisen tai kriittisten asenteiden keskellä oli edetä. Tällöin prosessi hidastui tai tarjolla ei ollut muutoin rakentavia vaihtoehtoja. Lisäksi yhteistyö edellytti kaikilta osapuolilta sitoutumista. Kokemus oli myös subjektiivinen asia kokijalleen, ja kokemusten myötä muokkautuivat tunteet ja asenteet. Tämä oli havaittavissa selkeimmin tiimissä, jossa oli tapahtuman keskeyttäneitä osallistujia. Tiimissä osallistujat kaipasivat läheisiään ja jatkaminen muuttuneen tilanteen keskellä oli haastavaa. Toisaalta tilanne tarjosi tiimin jäsenille energiaa saattaa konseptin kehittäminen loppuun saakka. Tapahtumassa tapahtuneiden kokemuksellisten muutosten myötä valtaosa osallistujista mainitsi rohkeutensa ja varmuutensa lisääntyneen. Hetkellisen kokemuksen lisäksi on kyse myös pidempikestoisista ja kestävämmistä muutos prosesseista, kuten myös Veijola, (2002, s. 104.) on todennut. Se avaa uudenlaisia mahdollisuuksia hyödyntää kokemuksia uusissa yhteyksissä. Osallistujat mainitsivat oppineensa tapahtumassa tuotekehitysprosessin kokonaisuudessaan, mikä viittaa uusiin yhteyksiin siirrettävien kokemusten joukkoon. Kuvaan alla tapahtuman merkityksellistä kokemustodellisuutta osallistujan ja matkailun kannalta (kuva 7).

Kuva 7. Rovaniemi Sustainability Jam tapahtuman merkityksellinen kokemustodellisuus.

Kuvassa 7. laajennan Rovaniemi Sustainability Jam tapahtuman merkityksellistä kokemustodellisuutta aiempien teorioiden valossa. Tapahtuman monikontekstisuuden tarjoamiin arvojen välittymiseen, osallisuuteen sekä ajalliseen ja tilalliseen olemiseen liittyvät esimerkiksi Veijolan (1990); Swarbrooken (2002, s. 353–354); Matalan (2004, s.87); Salazarin (2010, s.188–190) sekä Richardsin ym. (2015, s. 203) teoretisoinnit. Tapahtuman kokemusympäristössä syntyviin merkityksiin yhteistyön ja jakamisen osalta Holt & Lapentan, 2013, s.377 sekä Sundbo & Sørensenin (2013, s. 15) teoretisoinnit. Lisäksi kulttuurisen inspiraation omaksumiseen, rajojen ja rutiinien ylittymiseen ja uusien erilaisten kokemusten muotoutumiseen MacCannellin (1973); Cohenin (1979, s. 179–201); Abrahamsin (1986, s. 48–61); Silkelän (2001, s.120–131); Morganin (2009, s.85–86); Snellin (2011, s.146–148) sekä Vilkkän (2015, s. 160–161) teoretisoinnit. Tulokset vahvistavat luvussa 3.1 esittämääni oletusta kokemusten holistisen kokonaisvaltaisuuden suhteen, jolloin teoriat täydentävät toisiaan. Tulkintani mukaan hetkeen tarttumisella on merkitystä tapahtumakokemusten muodostumiseksi. Matkailuyhteistyön näkökulmasta omastaan luopuminen, omistajuuden jakaminen sekä yhteistyön myötä tarjoutuvien mahdollisuuksien korostuminen tuovat lisämerkitystä. Matkailutapahtumien kontekstissa osallistujat näkivät vastaavilla tapahtumilla käyttöä erityisesti suunnitellessa matkailuliiketoimintaan liittyviä asioita, kuten palveluita tai tapahtumia matkailijoille, koska tällöin

voidaan tuottaa uusia innovaatioita ja katsoa alaa eri näkökulmasta. Erilaisissa yhteisöissä asioista neuvotellaan aidon läsnäolon kautta ja pyritään yhteisymmärrykseen jännitteidenkin keskellä. Osallistujat kokivat yhteisen ideoinnin, ongelmanratkaisun sekä ilmaisun myös siksi merkityksellisiksi.

Tapahtumakokonaisuudessa välittyivät yhteiskehittämisen suhteen Mettiäisen ym. (2009) nimeämät vuorovaikutuksen tasot, tiedottamisen yksisuuntaisuudesta, yhteistyössä tapahtuvaan jakamiseen ja monitasoiseen vuorovaikutukseen. Kuvassa on nähtävillä erilaisia kokemuksen tasoja, kuten yksisuuntaisen tiedottamisen kautta kiinnostuminen, tapahtuman aikainen monitasoinen vuorovaikutus, oppiminen ja elämys sekä kokemuksista seuraava muutos, joita ovat elämyskolmion kautta painottaneet myös Tarssanen ja Kylänen (2009). Omaksumisen ja rajojen ylittymisen myötä syntyy merkityksellisiä muutkokemuksia ja irtautumisen myötä muistettavia kokemuksia. Pohdin merkityksiä matkailulle, sillä monikontekstinen yhteiskehittäminen voidaan linkittää kulttuurimatkailun ohella luontomatkailemisen tai matkailualueiden kehittämiseen. Tapahtumajärjestämisen kannalta keskeisiä kokemustekijöitä olivat kiireettömyys sekä koetut hyödyt esimerkiksi ammatilliseen sekä muunlaisten taitojen kehittämiseen liittyen. Tapahtuman tuloksena syntyneet innovaatiot hyödyttävät yhteisöä, jolloin merkityksiä syntyy myös muulle toimijaverkostolle.

Tutkielmassa painoarvoa on tutkimuseettisillä kysymyksillä haastateltavia koskien. Tiedotin haastateltavia osallistumisen vapaaehtoisuudesta ja haastattelut pohjautuivat tutkimuslupaun. Tutkielman eettiset pohdinnat liittyvät erityisesti tutkittavien anonymiteetistä huolehtimiseen, joka on pienen ihmisryhmän kohdalla aina haasteellista, koska henkilöt tuntevat toisensa. Huolehdin anonymiteetistä niin hyvin, kuin se oli pienen tapahtuman kohdalla mahdollista toteuttaa. Pohdin prosessin aikana esimerkiksi tutkittavien tietojen taulukointia, josta luovuin, sillä tämä olisi lisännyt tunnistettavuutta. Käänsin myös kaikki suorat aineistolainaukset samalle kielelle, mikä lisäsi tutkittavien anonymiteettia. Onnistuin mielestäni tunnistettavuuteen liittyvien muidenkin tietojen poistamisessa, tutkielman tuottaman kokemustiedon siitä kuitenkin kärsimättä.

Eettiset pohdinnat liittyvät myös yleistettävyyteen, sillä tapaustutkimuksessa analysoituja kokemuksia ei voida sellaisenaan yleistää laajempaan kontekstiin. Kontekstistaan vapaa yleistäminen muodostuu ongelmalliseksi ja on syytä pohtia erityisen ja ainutlaatuisen tiedon merkitystä, jota tutkielma tuotti. Yleistämisen ongelma liittyy myös siihen, että yleistysten lisäksi on olemassa aina poikkeuksia. (Lincoln & Guba, 2000, s.27.) Toisaalta Platt (2006, s. 274) toteaa että yksittäinen ta-

paus ja kokemus voi esiintyä laajemminkin aineistossa, siksi ei pidä poissulkea yleisemmän tiedon mahdollisuutta. Myös Perttula (2003, s. 32) mainitsee että tutkimuksen kautta ihmisenä elämisestä saatetaan ymmärtää yleisemminkin, kuin matkailutapahtumaan sidottuna erityistapauksena. Tutkielman tuottama ainutlaatuinen tieto lisää näkemykseni mukaan tällaista ymmärrystä.

Erilaisten käsitteiden ja rakenteiden kautta pyrin ymmärtämään kokemuksia myös osana laajempaa kokonaisuutta. Kapfererin (1986, s. 189–190) mukaan kokemusten yleistämisen myötä, oman kokemuksemme ainutlaatuisuudesta häviää jotakin. Pohdintani liittyivät tällä tavalla kokemuksiin sekä tulosten tulkinnan oikeellisuuteen. Olin kiinnostunut juuri siitä, mitä tapahtumamatkailijat kuvasivat. Matkailijoiden kuvaamien elämysten ja tulkintojen oikeellisuutta tukevat suorat aineistolainaukset, joita sisällytin tutkielmaan runsaasti. Puolistrukturoidut haastattelut eivät parhaiten sovellu fenomenologiseen tutkimukseen haastattelutilanteeseen liittyvän jännityksen tai oletusten vuoksi siitä, miten tulisi vastata. Tapahtuman aikainen läsnäolo tuki fenomenologisen metodin rinnalla tapahtumatutkimuksen tekoa, koska se mahdollisti kokemuksiin tutustumisen konkreettisesti ja haastatteluiden etenemisen keskustelunomaisesti. Luottamuksen rakentumisen kautta osallistujat toivat henkilökohtaisia kokemuksia enemmän esille ja aiheeseen palaaminen myöhemminkin tuki kielellisiä ilmaisun keinoja. Avasin myös aineiston tuottamisen olosuhteita selvästi ja totuudenmukaisesti.

Haasteiden sekä tapahtuman käytäntöjä kyseenalaistavien näkemysten kautta tarkasteluun tuli mukaan myös kriittisempää näkökulmaa. Tutustuminen lähestymistavan tutkimusperinteeseen tarjosi tutkielman tekijänä merkityksellistä ymmärrystä. Myös osallistujat kuvailivat merkityksellisten oivallusten saavuttamisesta. Tähän liittyvät suorat viittaukset haastateltujen muutoskokemuksiin. Lähtökohtien perimmäisen olemuksen tunteminen ilmiöiden rinnalla on metodin soveltamisen kannalta kokemusten ja ajattelun tuntemista. Tällöin ei etsitä selityksiä, vaan tietoista ymmärrystä siitä, mistä kokemusten kokonaisuudessa on kyse kunkin ilmiön kannalta. Kokemusten myötä tulkinnallisen fenomenologian merkitys osana tutkimusperinteitä avautui. Tulosten perusteella osallistujat kokivat, että heillä on valmius käyttää hankkimiaan kokemuksia uusissa tilanteissa. Tulokset eivät kuitenkaan kerro pidemmän aikajänteen osalta sitä, millaisiin yhteyksiin kokemukset tulevaisuudessa mahdollisesti muuntuvat. Muuntumista voi tapahtua useidenkin vuosien päästä. Tämän tutkiminen edellyttää pitkäkestoista tutkimusta, lyhytkestoisen rinnalla.

Yhteenvedon totean, että tulkinnallinen fenomenologia lähestymistapana mahdollistaa pyrkimyksen kohti humanistisempia lähtökohtia ajattelussa, intentionaalisessa toiminnassa sekä kokemusten

ymmärtämisessä. Uudistumista tapahtuu arvojen ja näkemysten rajoituksia ylittävän kyseenalaistamisen kautta. Kirjoittamisprosessin myötä ymmärsin yksittäisten asioiden yhteen kietoutumista suhteessa aikaan ja muutosprosesseihin, luonnolliseen ajatteluun sekä filosofisen perinteen mukaiseen fenomenologiseen ajatteluun. Lähestymistapaa voidaan soveltaa arkisessa kanssakäymisessä ja elämässä. Se on käyttökelpoinen eri tilanteissa, kun haluamme syventää suhdettamme kanssaihmiisiin läsnäolon myötä. Gradun kirjoittamisen prosessiin sisältyi myös haasteita sivumäärällisesti laajasta, pääosin englanninkielisestä haastatteluaineistosta johtuen. Välillä prosessi pysähtyi, jonka myötä syntyi kuitenkin uusia ajatuksia. Gradun kirjoittamisprosessi oli kiinnostava kokemusten ja yhteisöllisen kokemusmaailman tarjoamien näkökulmien vuoksi, suhteessa matkailuelämyksiin.

Tuloksista on hyötyä matkailuyritysten ja tapahtumien tuottajille, suunnittelijoille sekä muotoilijoille. Tutkielma tarjoaa uutta tietoa tapahtumien ja yhteiskehittämisen roolista matkailussa siinä, että tulosten perusteella tapahtumamatkailua ajatellen yhteiskehittämisen tapahtumat vahvistavat matkailualalla mahdollisuuksia vastata elämyksiin liittyviin positiivisiin odotuksiin ja monikontekstisuuden myötä monipuolistaa matkailutuotteita. Niillä on laajempikin merkitys globaalisti yhdistävän teeman kautta, lisätä esimerkiksi kestävästä elämäntapaa. Yhteiskehittämisen hyödyntämistä ajatellen tulosten perusteella ne tarjoavat uusia ammatti- ja kulttuuriverkostoja sekä inspiraatiota osallistujille. Nämä ovat edelleen sovellettavissa uusiin yhteyksiin. Tätä kautta tuloksia voidaan hyödyntää matkailualan yhteistyön ja teemojen kehittämisen näkökulmasta.

Tietoa voidaan hyödyntää myös markkinoinnillisesti kiinnostuksen herättämisen sekä monikanavaisuuden näkökulmista. Kokemusperäisen tiedon avulla lisääntyy elämyksiin pohjautuvien tapahtumatuotteiden vetovoimaisuus. Aihetta voitaisiin tutkia lisää erilaisilla menetelmillä, tutkielman osaluokkiin liittyen. Osallistavien kokemusten syvälliseen tutkimiseen voitaisiin käyttää edelleen fenomenologista menetelmää tai menetelmien yhdistelmää. Jatkotutkimuksessa on mahdollista perehtyä tapahtuman aikaisten kokemusten lisäksi syvällisemmin merkityksellisiin muistettaviin kokemuksiin tapahtuman jälkeen. Kokemukset voivat kantaa kauemmas uusiin yhteyksiin. Tällöin saataisiin tietoa, miten muutokset ja uusi tietoinen suhtautuminen näkyvät osallistujien myöhemmässä elämässä tai onnellisuuden ja hyvinvoinnin suhteessa. Lisäksi monikontekstisuutta voitaisiin tutkia lisää esimerkiksi virtuaalisten kokemusten ja fyysisten kokemusten eroavaisuuksien ja yhtäläisyyksien suhteen. Kiinnostusta voidaan ulottaa myös ulkoisiin tekijöihin, kuten tapahtuman tunnelmaan, joka on mukana muovaamassa kokemuksiamme. Tämän kaltainen jatkotutkimus on merkityksellistä yksilökokemusten lisäksi silloin, kun kokemuksia jaetaan monen kävijän kesken.

KIITOKSET

Haluan esittää kiitokset tutkielmani pääohjaaja Monika Luthjelle gradukäsikirjoitukseni ohjaamiseen liittyneistä hyödyllisistä kommenteista sekä pitkäjänteisestä tukemisestani tutkielmaprosessin aikana. Kiitokset kuuluvat myös seminaarin muille ohjaajille kuten Soile Veijolalle innoittajanani toimimisesta sekä Markku Vierulle hyödyllisistä kommenteista. Esitän kiitokseni myös muille samaan aikaan tutkielmaansa tehneille seminaarin aikaisesta myötävaikutuksestanne. Keskinäisellä näkemysten vaihtamisella oli tutkielmaa edistävä keskeinen merkitys. Osaltaan kiitän Juha Himan-kaa, Helsingin Yliopistosta, joka yliopistollamme järjestetyn tutkimuskurssin aikana auttoi minua ymmärtämään fenomenologisen metodin soveltamista. Erityisesti esitän kiitokseni tapahtuman järjestäjille, koordinaattorille sekä osallistujille. Mahdollistitte tutkielman kokemusperäisen haastattelaineiston keräämisen tapahtuman aikana.

Tampereella helmikuun 2. p:nä 2018

Päivi Moisio

LÄHTEET

Abrahams, R. (1986). Ordinary and Extraordinary Experience. Teoksessa Turner, V.W & Bruner, E.M. (toim.), *The anthropology of experience* (s.45-72). Chicago: University of Illinois Press.

Andersson, T. & Getz, D. (2012). Festival Ownership. Differences between Public, Nonprofit and Private Festivals in Sweden. Teoksessa Andersson, T.; Getz, D. & Mykletun, R. (toim.), *Festival and Event Management in Nordic Countries* (s. 87–103). Oxfordshire: Routledge.

Backman, J.(2010). Heidegger ja fenomenologian asia. Teoksessa Miettinen, T.; Pulkkinen, S. & Taipale, J. (toim.), *Fenomenologian ydinkysymyksiä* (s. 60–78). Helsinki:Gaudeamus kirjapaino.

Backman, J. & Himanka, J. (2014). *Fenomenologia*. Haettu 19.3 2016 osoitteesta [http://filosofia.fi/node/2712#Husserlin fenomenologia menetelmänä](http://filosofia.fi/node/2712#Husserlin_fenomenologia_menetelmänä).

Berridge, G. (2012). Designing event experiences. Teoksessa Page, S. & Connell, J. (toim.) *The Routledge Handbook of Events* (s. 273–288). Oxon: Routledge.

Berridge, G. (2007). *Events design and experience*. Events Management Series. London: Butterworth-Heinemann.

Catani, J. (2008). *Yritystapahtuma kontekstina ja kulttuurisena kokemuksena*. Väitöskirja. Humanistinen tiedekunta. Jyväskylän Yliopisto. Jyväskylä: Yliopistopaino.

García-Rosell, J-C.; Haanpää, M.; Kylänen, M. & Markuksela, V. (2007). From firms to extended markets: A cultural approach to tourism product development. *Tourism – An Interdisciplinary Journal*, 55(4), 445-459.

Getz, D. (2005). *Event management and event tourism*. New York: Cognizant Communication Corporation.

Chathoth, P.; Altinay, L.; Harrington, R.J., Okumus, F. & Chan, E.S.W. (2013). Co-production versus co-creation: A process-based continuum in the hotel service context. *International Journal of Hospitality Management*, 32, 11-20.

Global Service Jam, just 48 hours to change the world. Haettu 5.9.2017 osoitteesta <http://planet.globalservicejam.org/content/about>.

Global Sustainability Jam, 48 hours to save the world. Haettu 5.9.2017 osoitteesta <http://planet.globalsustainabilityjam.org/content/about-us>.

Cohen, E. (1979). A phenomenology of tourist experiences. *Sociology*, 13, 179-201.

Couret, C. (2015). Collaboration and Partnerships in Practice: The Creative Tourism Network. Teoksessa Gursoy, D.; Saayman M. & Sotiriadis, M. (toim.) *Collaboration in Tourism Businesses and Destinations: A Handbook* (s.191-203). Bingley: Emerald Group Publishing Limited. Ebook Central.

Haanpää, M. (2017). *Event co-creation as choreography. Autoethnographic study on event volunteer knowing*. Academic dissertation. Faculty of Social Sciences at the University of Lapland. Rovaniemi: Lapland University Press.

Halonen, K. (2011). *Kulttuurintuottajat taiteen ja talouden risteyskohdassa*. Väitöskirja. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä: Yliopistopaino.

Harré, N. (2013). Imitation, positivity and the sustainable event. Teoksessa Pernecky, T. & Lück, M. (toim.) *Events, Society and sustainability. Critical and contemporary approaches* (s.259-268).Oxon: Routledge.

Harrison, J. (2003). *Being a tourist. Finding meaning in pleasure travel*. Vancouver: UBC Press.

Heidegger, M. (1934). Why Do I Stay in The Provinces? Teoksessa Sheehan, T. (toim.) *Heidegger the man and the thinker*. Chicago: Precedent Publishing, Inc.

Himanka, J. (2010). The Idea of Phenomenology: Reading Husserliana as reductions. *Canadian Philosophical association, Dialogue* 49, 617–640.

Himanka, J. (2016) Hermeneutics and phenomenology. Luentomateriaali esitetty tutkijakurssilla TUKO1186, Rovaniemellä 17 maaliskuuta – 14 huhtikuuta 2016, järjestäjänä Lapin Yliopisto.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. (2007). Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Holt, F. & Lapenta, F. (2013). The social experience of cultural events: conceptual foundations and analytical strategies. Teoksessa Sundbo, J. & Sørensen, F. (toim.) *Handbook on the Experience Economy* (s. 363-380).Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Honkanen, A. (2009). *Itäsuomalaiset kulttuuritapahtumat ja tapahtumamatkailijoiden segmentointi matkailumotivaatioiden avulla*. East Side Story- Puhtia itäsuomalaiseen tapahtumamatkailuun hankkeen tutkimusraportti. Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos. Itä-Suomen Yliopisto. Haettu 10.5.2016 osoitteesta <http://www2.uef.fi/documents/1145891/1362833/tapahtumamatkailijasegmentointi.pdf>.

Intersubjektivisuus vuorovaikutuksessa. Helsingin yliopiston Humanistisen tiedekunnan ajankoh-
taisia julkaisuja. Haettu 10.5.2016 osoitteesta [http://www.helsinki.fi/hum/ajankoh-
taista/2012/02/0217.htm](http://www.helsinki.fi/hum/ajankoh-
taista/2012/02/0217.htm)

Jennings, G. (2010). *Tourism research* (2. laitos). Milton: John Wiley & Sons.

Kapferer, B. (1986). Performance and the Structuring of Meaning and Experience. Teoksessa Turner, V.W & Bruner, E.M. (toim.) *The anthropology of experience* (s.188-203). Chicago: University of Illinois Press.

Kaunisjärven puistosta tulee kaikkien elämysalue. Haettu 7.12.2017 osoitteesta <https://ls24.fi/uutiset/kaunisjarvenpuistosta-tulee-kaikkien-elamysalue>.

Kilpijärvi, M. & Aho, S. (2013). Toimialana matkailu. Teoksessa Veijola, S. (toim.) *Matkailututkimuksen lukukirja*. Rovaniemi: Lapin Yliopistokustannus.

Kinnunen, M. & Haahti, A. (2015). Visitor discourses on experiences: reasons for festival success and failure. *International Journal of Event and Festival Management*, 6(3), 251-268.

Korkman, O.; Mattinen, H.; Westerlund, M. & Storbacka, K. (2001). *RED- Tee asiakkuudesta kokemus!* Helsinki: Wsoy.

Kulttuuri ja tapahtumamatkailu. Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos. Itä- Suomen Yliopisto. Haettu 10.4.2016 osoitteesta <http://www2.uef.fi/fi/mot/kulttuurimatkailu>.

Kuula, A.(2011). *Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino.

Kuure, E. (2013). Kehittämistehtävillä tuloksiin. Teoksessa Merivirta, M. (toim.) *Tee se yhdessä. Käyttäjälähtöisyydellä ja Living Lab- toiminnalla kohti elävää Lappia*. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja Sarja B. (s.103–110) Oulu: Uniprint.

Latomaa, T. (2008) Ymmärtävä Psykologia: Psykologia rekonstruktiiivisena tieteenä. Teoksessa Perttula, J. & Latomaa, T. (toim.) *Kokemuksen tutkimus. Merkitys-tulkinta-ymmärtäminen* (s. 17–88). Rovaniemi: Lapin Yliopistokustannus.

Lincoln, Y. & Guba, E. (2000). The only generalization is: There is no generalization. Teoksessa Gomm, R.; Hammersley, M. & Foster, P. (toim.) *Case Study Method*. London: Sage Publications.

Mallen, C. (2008). The concept of knowledge in event management. Teoksessa Mallen, C. & Adams, L. (toim.) *Sport, Recreation and Tourism Event Management. Theoretical and Practical Dimensions* (s. 9-24). Oxford: Butterworth-Heinemann.

Mansfeldt, O.; Vestager, E. & Iversen, M. (2008). *Experience design in city tourism. How tourists design their experiences before, during and after their holidays in 14 Nordic and Baltic cities*. Nordic Innovation Centre.

Matala, S. (2004) Matkailuportaali virtuaalituristin valintojen tilana. Semioottisretorinen tapaustutkimus. Akateeminen väitöskirja. Lapin yliopiston kauppatieteiden ja matkailun tiedekunta. Acta Universitatis Lapponiensis 79. Rovaniemi: Lapin Yliopistopaino.

Mettiäinen, I.; Uusitalo, M. & Rantala, O. (2009). Osallisuus matkailukeskusten suunnittelussa. Teoksessa Tuulentie, S. (toim.) *Turisti tulee kylään. Matkailukeskukset ja lappilainen arki*. (s.206–242). Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Miettinen, T.; Pulkkinen, S. & Taipale, J. (2010). *Fenomenologian ydinkysymyksiä*. Helsinki: Gaudemus kirjapaino.

Morgan, M. (2009). What makes a good festival? Understanding the event experience. *Event management*, 12(2), 81-93.

Nieves, S. & Reyes Uribe, A. (2015). General Context and Tourism Business Environment: The Contribution of Alliances in a Globalized Context. Teoksessa Gursoy, D.; Saayman M. & Sotiriadis, M. (toim.) *Collaboration in Tourism Businesses and Destinations: A Handbook* (s. 1-18). Bingley: Emerald Group Publishing Limited. Ebook Central.

Niskanen, S. (2008) Hermeneuttisen psykologian tieteenfilosofinen traditio. Teoksessa Perttula, J. & Latomaa, T. (toim.) *Kokemuksen tutkimus. Merkitys-tulkinta-ymmärtäminen* (s.89–114). Rovaniemi: Lapin Yliopistokustannus.

Nordvall, A.; Pettersson, R.; Svensson, B. & Brown, S. (2014). Designing events for social interaction. *Event Management* 18, 127–140.

O'Dell, T. (2006). Experiencescapes: Blurring borders and testing connections. Teoksessa O'Dell, T. & Biling, P. (toim.) *Experiencescapes: Tourism, culture and economy* (s. 11-33). Copenhagen: Business School Press. Ebook Central.

OPM (2013) *Matkailu ja kulttuurin syke. Kulttuurin matkailullinen tuotteistaminen – toimintaohjelman 2009–2013 loppuraportti*. (Opetusministeriö, 6). Haettu 10.5.2016 osoitteesta <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2013/liitteet/OKM6.pdf?lang=fi>

Pasanen, K. (2016) *Saimaan alueen matkailun kansainvälistyminen edellyttää vahvaa yhteistyötä, yhteisiä visioita, tahtotilaa, strategiaa, markkinointia*. Haettu 10.4.2016 osoitteesta <http://www.uefmot.blogspot.fi>.

Patton, M. (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods*. 3. Edition. Sage Publications.

Pernecky, T. (2013). Events, society and sustainability. Five propositions. Teoksessa Pernecky, t. & Lück, M. (toim.) *Evens, Society and Sustainability. Critical and contemporary approaches* (s.15–29). Oxon: Routledge.

Pernecky, T. & Jamal, T. (2010). (Hermeneutic) phenomenology in tourism studies. *Annals of Tourism Research*, 37, 1055-1075.

Pernecky, T. & Lück, M. (2013) Editors introduction: Events in the age of sustainability. Teoksessa Pernecky, t. & Lück, M. (toim.) *Evens, Society and Sustainability. Critical and contemporary approaches* (s.1-12).Oxon: Routledge.

Perttula, J. (2000) Kokemuksesta tiedoksi: Fenomenologisen metodin uudelleen muotoilua. *Kasvatus* 31, 428–442.

Perttula, J. (2003) Kiintopisteitä, ydinteemoja ja prototyyppejä: luonnos matkailun ja matkailuelämyksen psykologiaksi. Teoksessa Saarinen, J. (toim.) *Elämys. Teollisuutta, taloutta vai jotakin muuta?* (s. 31–53). Rovaniemi: Lapin Yliopistokustannus.

Perttula, J. (2008). Kokemus ja kokemuksen tutkimus.: Fenomenologisen erityistieteen tieteen-teoria. Teoksessa Perttula, J. & Latomaa, T. (toim.) *Kokemuksen tutkimus. Merkitys-tulkinta-ymmärtäminen* (s.115–162). Rovaniemi: Lapin Yliopistokustannus.

Pesonen, J. (2013). *eMatkailun kansallinen organisaatio IFITT Finland aloittaa toimintansa 20.11.2013!* Haettu 10.4.2016 osoitteesta <http://www.uefmot.blogspot.fi/2013/10/IFITTFinland.html>

- Pirnes, E.(2008). *Merkityksellinen kulttuuri ja kulttuuripolitiikka*. Laaja kulttuurin käsite kulttuuripolitiikan perusteluna. Akateeminen väitöskirja. Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan julkaisuja. Jyväskylä: Yliopistopaino.
- Platt, J.(2006). What can case studies do? Teoksessa Matthew, D. (toim.) *Case study research*. 4. painos (s. 273-296). London: Sage Publications.
- Prahalad, C.K. & Ramaswamy, V. (2004). *The Future of Competition. Co-Creating Unique Value with Customers*. Boston: Harvard Business School Press.
- Ritter, J.; Gründer, K. & Gabriel, G. (2010) *Historisches wörterbuch der Philosophie*. Schwabe.
- Saarinen, E. (2002). Fenomenologia ja eksistentialismi. Teoksessa Niiniluoto, I. & Saarinen, E. (toim.) *Nykyajan Filosofia* (s.215–260). Helsinki: WSOY.
- Smith, M. (2009). *Issues in cultural tourism studies*. 2. painos. Oxon: Routledge.
- Sthapit, E. (2013). Tourists' perceptions of memorable experiences: Testing the memorable tourism experience scale (MTEs) among tourists to Rovaniemi, Lapland. Matkailututkimuksen EMACIM Pro Gradu. Lapin yliopisto. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Ruusuvuori, J. (2010). Litteroijan muistilista. Teoksessa Ruusuvuori, J.; Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) *Haastattelun analyysi* (s. 356–362). Tampere: Vastapaino. Ellibs verkkojulkaisu.
- Salazar, N. (2010). From Local to Global (and Back): Towards Glocal Ethnographies of Cultural Tourism. Teoksessa Richards, G. & Munsters, W. (toim.) *Cultural Tourism Research Methods*. CABI.
- Sea Lifen uusi elämysalue sai teemakseen värikkään välimeren. Haettu 7.12.2017 osoitteesta <https://www.sttinfo.fi/tiedote/sea-lifen-uusi-elamysalue-sai-teemakseen-varikkaan-valimeren?publisherId=3601&releaseId=56589746>.
- Silkelä, R. (2001). Persoonallisesti merkittävät oppimiskokemukset. Haettu 16.8.2016 osoitteesta <http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/kipinat/RaimoS.htm>.
- Simons, I. (2015). How to slay a dragon slowly. Applying slow principles to event design. Teoksessa Richards, G.; Marques, L. & Mein, K. (toim.) *Event Design. Social perspectives and practices*. Oxon: Routledge.

- Snel, A. (2011). *For the love of experience. Changing the experience economy discourse*. Amsterdam: Anna Snel.
- Sticdorn, M. & Schneider, J. (2012). *This is service design thinking. Basics, Tools, Cases*. Amsterdam: Bispublishers. Ebook Central.
- Sundbo, J. & Sørensen, F. (2013). Introduction to the experience economy. Teoksessa Sundbo, J. & Sørensen, F. (toim.) *Handbook on the Experience Economy* (s.1-17). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Swarbrooke, J. (2002). *Sustainable Tourism Management*. UK: Cabi Publishing.
- Tarssanen, S. & Kylänen, M. (2009). Elämys-mikä se on? Teoksessa Tarssanen, S. (toim.) *Elämys-tuottajan käsikirja. LEO Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus* (s.8-23). Rovaniemi: Sevenprint.
- Tiensuu, H. (2015). *Arctic Design Week as an attractive tourism product*. Yhteiskuntatieteen tiedekunta, Matkailututkimuksen Pro Gradu. Lapin yliopisto. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2003). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. (1-2. painos) Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2012). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. (9. uudistettu laitos) Helsinki: Tammi.
- Uudistunut vapaalaskuiltamat valtaa messukeskuksen. Haettu 7.12.2017 osoitteesta <http://vapaalasku.com/uudistunut-vapaalaskuiltamat-valtaa-messukeskuksen-marraskuussa>
- Uriely, N. (2005). The tourist experience. *Annals of Tourism Research*, 32(1), 199–216.
- Vallo, H. & Häyrinen, E. (2008). *Tapahtuma on tilaisuus. Tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen*. Helsinki: Tietosanoma.
- Van Manen, M. (2014). *Phenomenology of Practice. –Meaning giving methods in phenomenological research and writing*. California: Left Coast Press Inc.
- Vapaalaskuiltamat nyt GoExpo Winterissä. Haettu 7.12.2017 osoitteesta <http://goexpowinter.messukeskus.com/messuilla/vapaalaskuiltamat>.

Veijola, S. (1998). *Liikkuvat subjektit, paikallinen tieto: tutkimuksia urheilusta, turismista ja sosiologiasta*. Akateeminen väitöskirja. Sosiologia. Helsingin Yliopisto.

Veijola, S. (2002). Aitoja elämyksiä näyttämöllä: matkailun elämysteollisuuden sosiaalisesta ja taloudellisesta logiikasta. Julkaisussa Saarinen, J. (toim.) *Elämys: Teollisuutta, taloutta vai jotain muuta?* (s. 91–113). Lapin yliopiston menetelmätieteellisiä julkaisuja 2.

Vilkkä, H. (2015). *Tutki ja kehitä*. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Virkkunen, J.; Ahonen, H.; Schaupp, M. & Lintula, L. (2010). *Toimintakonseptin yhteisen kehittämisen mahdollisuus*. Helsinki: Tekes. Haettu 15.8.2017 osoitteesta www.tekes.fi/julkaisut.

Visit Finland. Kulttuurimatkailu. Haettu 2.2.2018 osoitteesta <http://www.visitfinland.fi/tuotetemat/kulttuurimatkailu-culture-finland>.

Vuorimäki, S. (2014). *Avaimet menestykseen. Tapaustutkimus kolmen lappilaisen kulttuuritapahtuman menestystekijöistä*. Yhteiskuntatieteen tiedekunta, Matkailututkimuksen Pro Gradu. Lapin yliopisto. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Wills, K. (2015). Writing the in-between spaces: Discovering Hermeneutic-Phenomenological seeing in Dadaabi Refugee Camp, Kenya. *Phenomenology & Practice*, 9(1), 55–69.

Winch, P.(1979). *Yhteiskuntatieteet ja filosofia*. suom. Ilkka Malinen. Jyväskylä: Gummerus.

UNWTO. What we do? Glossary of tourism terms. Haettu 2.2.2018 osoitteesta: <http://www2.unwto.org/content/what-we-do-1>

LIITTEET

LIITE 1. Sustainability Jam Tapahtuman tiedote osallistujille

Hei!

Opiskelen Lapin yliopistossa matkailututkimusta viimeistä opiskeluvuottani. Teen tutkimusta yhteisölliseen tapahtumaan liittyen osana opintoihini kuuluvaa pro gradu tutkielmaa. Tämän kyselyn avulla pyrin selvittämään teidän mielipiteitänne kestäväen kehityksen tapahtumasta ja vuorovaikutuksellisesta yhteiskehittämisestä. Tuloksia voidaan hyödyntää sittemmin monipuolisesti matkailun ja tapahtumien kehittämisessä. Kyselyn tuloksia analysoin laadullisin menetelmin. Vastauksenne on tärkeä, sillä kävijäkokemukset ja mielipiteet tapahtumiin liittyen ovat ensisijaisen merkityksellisiä tutkimuksen kannalta. Toivon teidän vastaavan kyselyyn ja auttavan matkailun tutkimustyötä tärkeään aihepiiriin ympärillä. Käsittelem vastauksenne ehdottoman luottamuksellisesti. Yksittäiset vastaukset tai vastaajat eivät ole tunnistettavissa tutkimuksen tuloksissa. Voitte ottaa rohkeasti yhteyttä, mikäli teillä on kysyttävää tutkimukseen liittyen. Kiitän jo etukäteen vastauksistanne ja tutkimukseen osallistumisesta.

Rovaniemellä 30.10.2015

Päivi Moisio

Matkailututkimuksen opiskelija/ Lapin Yliopisto

@ulapland.fi

puh. +358

Liite 2. Sustainability Jam event- Master thesis research

Dear participants!

I am a student from the University of Lapland and studying tourism research. My studies are almost finished and I am working with my master thesis concerning community based events. My subject in this questionnaire is related to sustainable events and interactional co-creation. The results can be used miscellaneous in the future development of tourism and events. The research method is qualitative. Your answers are important, because you can help the tourism research around the important topic and your experiences, opinions and thoughts are meaningful part of this study. I will treat your answers and material with absolute confidentiality. No single answers or persons will be recognizable in the final thesis. Please do not hesitate to contact me, if you need further information about the research. Thank you for your answers and attending to the research!

In Rovaniemi 30.10.2015

Päivi Moisio

The student of Tourism research / University of Lapland

@ulapland.fi

tel. +358

LIITE 2. Teemahaastattelu osallistujille

Taustakysymykset

Keitä tapahtumaan osallistujat ovat? (paikkakunta, taustakoulutus, ammatti, yritys, ikä)

Mistä he saivat tiedon osallistua?

Miten saavuitte tapahtumapaikalle? Mitä muita matkailupalveluita käytätte tapahtuman aikana (ruokailut, majoitus, käyntikohteet)?

Oletteko tulleet ryhmässä vai yksin?

Oletko aiemmin osallistunut vastaaviin tapahtumiin?

Osallistumisen merkitykset ja motiivit

Mikä saa teidät osallistumaan kestäväen kehityksen tapahtumaan? Mistä saitte idean lähteä tapahtumaan mukaan?

Mitkä ovat mielestänne hyvässä tapahtumassa keskeiset asiat? Mikä on tärkeintä tapahtumassa? Mitkä tekijät saavat osallistumaan tai olisivat sellaisia että ette osallistuisi tapahtumaan?

Mikä on sen merkitys että tapahtuma oli kaikille avoin? (Millä ehdoilla olisitte valmis osallistumaan tapahtumaan, Miten ratkaisevana pidät tapahtuman maksuttomuutta ja vapaata pääsyä kaikille?)

Kenelle tapahtuma mielestänne sopii?

Millainen merkitys tällä tapahtumalla on teille?

Mitä odostat tapahtumalta ja toivot tapahtumasta saavasi?

Mikä oli tapahtuman kohokohta eli parasta tapahtumassa?

Millaisia elämiskokemuksia olette tapahtumasta hankkineet? Mikä oli mieleen painunein kokemus?

Miten kehittäisit tapahtumaa matkailualalle sopivaksi? Millainen voisi olla kaikille avoin kehitystapahtuma tulevaisuudessa?

Kestäväen kehityksen teema osana tapahtumaa

Tapahtuman vaikutukset (Millaista hyötyä ajattelette tapahtumissa kehitettävistä tuotteista olevan? Kuka tuotteita voi hyödyntää, onko itsellä ajatuksia edelleen kehittää tulevaisuudessa)

Miten ideat olisivat toteuttamiskelpoisia, millaisia yhteistyösuhteita jatkokehitykseen tarvittaisiin?

Kuvaile oma sanoin, mitä kestävä kehitys tuo teille mieleen?

Millainen merkitys kestävyydellä on mielestänne tulevaisuuden matkailussa? (Sosiaalisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti, paikallisesti, ympäristöystävällisesti, millaista matkailuun liittyvää kestäväen kehityksen tuotetta tai palvelua kannattaisi kehittää?)

Luova palvelumuotoilu ja yhteistyö

Millainen on tunnelma mielestänne? (ilmapiiri tapahtumassa ja ryhmässä)

Mikä merkitys yhteistyöllä on kaikille avoimessa kestävän kehityksen tapahtumassa?

Millaista vuorovaikutusta ja kohtaamisia teillä on ollut tapahtuman aikana? (millaisia yhteistyösuhteita olet luonut tapahtuman aikana?)

Miten tärkeäksi koette yhteiskehittämisen merkityksen?

Miten yhteistyö sujuu? Mitä se vaatii ja antaa?

Mikä yhteiskehittämisessä on parasta (kohokohdat)?

Mitkä koitte yhteistyön esteiksi?

Miten yhteiskehittäminen mahdollistui ryhmässänne?

Miten yhteiskehittelyprosessinne eteni?

Muuttuiko yhteistyö jotenkin kehittämisprosessin aikana?

Millainen tila ja puitteet tukivat parhaiten luovaa työskentelyänne?

Mitkä olivat tavoitteenne tapahtuman suhteen? Oliko ryhmänne tuotos sellainen kuin toivoit?

Tapahtumakokemusten arviointia

Mitä asioita opitte tapahtumassa?

Mikä oli hienointa tapahtumassa? mieleen painunein kokemus?

Asiat jotka eivät toimineet tapahtumassa? (mihin olisit halunnut osallistua, nähdä tai kokea enemmän, mutta se ei ollut mahdollista tai sitä ei ollut tarjolla?)

Miten arvioisitte tapahtuman toteutusta kokonaisuutena? (Tapahtuman paras anti, aikataulu, ongelmat ja parannuskohteet tulevaisuudessa?) Mitä muuta haluaisitte vielä sanoa?

LIITE 3. Teemahaastattelu järjestäjille

Taustakysymykset

Kuka olet? miten olet täällä tapahtumassa mukana? (taustat, koulutus, ikä)

Miten olet päätenyt tapahtumaan mukaan järjestäjäksi?

Tapahtuman alkuperä

Mitä tiedät tapahtumasta ja tapahtuman juurista? (Ketkä perustivat tapahtuman, miten tapahtuma on rantautunut Rovaniemelle, taustaorganisaatio)

Tapahtuman järjestäminen

Liittyykö tapahtuma johonkin hankkeeseen? (rahoitus)

Mikä on haastavinta ja hauskinta järjestäjän näkökulmasta tässä tapahtumassa?

Millä tavoin osallistujia voi innostaa ideoimaan? (oliko pääjärjestäjillä jotain vinkkejä vai onko jokaisella omat vinkit, joilla saa vietyä eteenpäin)

Mistä elementeistä tapahtuma muodostuu? (perusedellytykset, että ihmiset viihtyvät ja ovat mukana)

Rinnakkaistapahtumat, virtuaaliyhteydet

Tilojen merkitys

Soveltuvuus matkailualalle

Miten tapahtumasta voisi kehittää matkailualalle vielä sopivamman tapahtuman? (Kenelle, millainen)

Tapahtuman merkitys

Minkä arvelet olevan tapahtuman vaikutukset ja anti pidemmällä aikavälillä?

Muuta, joka olisi tärkeää kertoa tällaisiin tapahtumiin liittyen

LIITE 4. Tapahtuman juliste

ROVANIEMI SUSTAINABILITY JAM 2015

30 OCTOBER - 1 NOVEMBER

On 30th of October, people interested in creativity and sustainability will meet at locations all over the globe. Anyone can take part – all you need is an open, enquiring mind. In the spirit of experimentation, innovation and friendly competition, teams will have 48 hours to develop and prototype new services inspired by a shared theme. As a result, a collection of awesome new services will be published to the world!

TIMETABLE

Friday 30th October - Information & Inspiration

4.00 pm - 5.30 pm	Arrival & Introduction: Welcome with coffee
5.30 pm - 6.00 pm	Jam Basics and experiences from past Rovaniemi Service Jams.
6.00 pm - 6.30 pm	Discussion
6.30 pm - 6.45 pm	Global Sustainability Jam briefing and Q&A
6.45 pm - 9.00 pm	Jam session
9.00 pm -	Closing

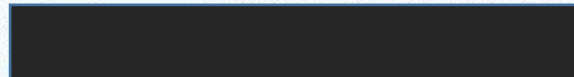
Saturday 31st October - Hard Work

9.00 am - 8.00 pm	Jam session
8.00 pm -	Closing

Sunday 1st November - Presentation

9.00 am - 2.00 pm	Jam session: Project detailing and prototypes
3.00 pm - 3.30 pm	Uploading the projects to the Global Sustainability Jam Website
3.30 pm - 5.00 pm	Team presentations and discussions
5.00 pm - onwards	Celebration!

MORE INFORMATION

PLACE

University of Lapland, Sinco lab
Faculty of Art and Design, F-house
Ylipistonkatu 8, Rovaniemi

REGISTRATION

Register before 22. October 2015: <http://bit.ly/1L8azpQ>

or

LAPIN
INNOVAATIO-
ASSISTENTTI

LAPIN AMK
Lapland University of Applied Sciences

Yhteistyössä
EU:lta
2014-2020